

KULTURBILDER

fra

gamle Hillesøy

Bind II

OCR – LENVIK MUSEUM 2008.

Carl Bertheussen - Jens Solvang

KULTURBILDER fra gamle Hillesøy

Bind II

Gårdshistoria
av Jens Solvang

Utgitt av Lenvik og Tromsø kommuner
1988

Redaktør: Kåre Rauø

Lay-out: Ingebrigt Pedersen

Sats, repro, trykk: a.s Grafisk Nord

Innbinding: Julius Maske A/S

Skrift: Times

Papir: Macoprint, matt, 130 gr.

© Lenvik bygdemuseum, Finnsnes 1988

ISBN: 82-90669-04-6 (KPL)

ISBN: 82-90669-06-2 (B.II)

Innhold

Redaktørens forord	s. 7
Forfatterens forord	s. 9
Utsnitt av kart over Troms Amt 1874	s. 12
Gnr 1 Engenes	s. 15
Gnr 2 Greipstad	s. 21
Gnr 3 Sandvik	s. 27
Gnr 4 Indre Buvik	s. 31
Gnr 5 Ytre Buvik	s. 37
Gnr 6 Torsnes	s. 43
Gnr 7 Brensholmen	s. 47
Gnr 8 Austein	s. 51
Gnr 9 Storsletta	s. 57
Gnr 10 Sandnes	s. 65
Gnr 11 Bogen	s. 68
Gnr 12 Oldervik	s. 74
Gnr 13 Kattfjord-Sørfjord	s. 79
Gnr 14 Nordfjord	s. 86
Gnr 14,1 Lauklines	s. 90
Gnr 15 Tulleng	s. 93
Gnr 16 Vasstrand	s. 96
Gnr 17 Krokskar	s. 104
Gnr 18 Ersfjord	s. 107
Gnr 19 Skamtind	s. 112
Gnr 20 Rekvik	s. 117
Gnr 21 Sessøy	s. 128
Gnr 22 Bjørnøy	s. 135
Gnr 23 Røsholmen	s. 140
Gnr 24 Hersøy	s. 147
Gnr 25 Håja	s. 150
Gnr 26 Angstaurn	s. 154
Gnr 27 Tussøy	s. 158
Gnr 28 Sommarøy	s. 169
Gnr 29 Hillesøy	s. 178
Gnr 30 Edøy	s. 185
Gnr 31 Gavlen	s. 191
Gnr 32 Ladnes	s. 196
Gnr 33 Yttergården	s. 198

Gnr 34	Fjordbotn	s. 201
Gnr 35	Skreddernes	s. 205
Gnr 36	Galnslåtta	s. 207
Gnr 37	Botn	s. 211
Gnr 38	Sand	s. 218
Gnr 39	Laukvik	s. 222
Gnr 40	Hekkingen	s. 226
Gnr 41	Giska	s. 232
Gnr 42	Baltestad	s. 236
Gnr 43	Husa med Husøya	s. 244
Gnr 44	Fjordgård	s. 251
Gnr 45	Øyfjord	s. 255
Gnr 46	Breivik	s. 265
Etterord		s. 267
Ordforklaringer		s. 268

Redaktørens forord

I formannskapsak 721/84 ble det i Lenvik fattet vedtak om utgivelse av bygdebøker for kommunen. I dette vedtaket ble det også klargjort at Bertheussen og Solvangs bygdebokmanuskript, som forelå for Hillesøy kommune slik den framtrådte før kommunedeling 1. januar 1964, skulle søkes ferdiggjort. Dette arbeidet skulle legges til bygdebokforfatter ved tilsettelse.

Den tilsatte bygdebokforfatter vurderte manuskriptene slik at det ville ta fra 3 til 4 år å bringe de opp på et akseptabelt faglig nivå. På grunnlag av denne uttalelsen, bestemte en seg for å utgi manuskriptene i den foreliggende form som «Kulturbilder fra gamle Hillesøy», dog med redaksjonelle endringer. Det redaksjonelle arbeid ble lagt til styrerstillinga ved Lenvik bygdemuseum.

Det ble videre bestemt at det i Solvangs manuskript skulle føyes til opplysninger om brukere fra kilder ca 1521 til 1650 der disse manglet. Dessuten skulle ortografi og setningsbygning i begge manuskript endres i den grad en etter gjeldende regler fant det nødvendig.

På dette grunnlag ble det i 1986 inngått avtale mellom Lenvik og Tromsø kommune om utgivelse av «Kulturbilder fra gamle Hillesøy».

Av de kilder som er gjennomgått kan nevnes:

- 1 Tiendepenningmantallet 1521
- 2 Olav Engelbrektsons Jordebok 1536
- 3 Leidangsskatten 1567
- 4 Fogderegnskap, hvert femte år fra 1609/10 til 1650
- 5 Jordebok 1661
- 6 Mantall 1664
- 7 Jordebok 1667
- 8 Amtsregnskap 1671 til 1693
- 9 Mantall 1702
- 10 Matrikkelutkast 1723
- 11 Ekstraskatten 1762
- 12 Folketellinga 1770
- 13 Folketellinga 1801
- 14 Matrikkelen 1838

Opplysninger fra disse kilder er satt med *kursiv*.

Bildestoffet som fulgte manuskriptene, er dessverre forsvunnet. Det har derfor vært nødvendig å skaffe til veie nytt materiale. Vi takker alle privatpersoner som har bidratt med fotografier. Likedan takker vi Ottar Hansen, Sommarøy, for hans gode hjelp underveis.

Fra offentlige og private arkiv, er det kjøpt fotomateriale fra Tromsø Museum, Norges Geografiske Oppmåling og Johan Ottesen, Uls-teinvik.

Språklig medarbeider har vært lærer Randi Eriksen, Finnsnes.

Det fotografiske arbeid er utført av fotograf Ernst Lind. Korrektur er lest av Randi Eriksen, Dag A. Larsen og Kåre Rauø.

Bjorelvnes, 10.mai 1988.

Kåre Rauø

Forord

Når jeg har forsøkt å skrive litt om gårdene og slektene i det gamle Hillesøy, til Carl Bertheussens «Hillesøy bygdebok», var det ikke fordi jeg var den rette til dette arbeidet, men fordi jeg hadde samlet, og delvis nedtegnet en del slektstradisjoner gjennom årene som ellers ville gått vekk med meg.

Mye stoff er med vilje utelatt da kildene er for sparsomme til å bygge historie på. Kirkebøkene begynner først i 1753, og er til 1800 svært slurvet og rotet ført, med permanent mangel på gårdsnavn.

Planen var å gå til omlag 1900, dødsregistret unntatt. Enhver som har interesse for slekta, kan senere finne seg tilrette. Omfanget blir vel stort likevel.

Jeg takker hjertelig de som har svart på mine spørsmål, og gitt opplysninger. Jeg nevner særlig nå avdøde Nikolay Brox, Austein, Carl Bertheussen og fru Julie Sørensen, Ersfjordbotn.

Til den uungåelige kritikk svarer jeg en gang for alle med gamle Ivar Aasens klassiske ord:

Det er mange nog som domar vil væra
og læ åt allt som dei andre gjæra
og lyte finna dei trint ikring
men sjølve gjæra dei ingen ting.

Bakkejord i 1954.

Jens Solvang

De to arbeidskameratene

Carl Bertheussen: «Dette er selja, vi seier i Hillesøymål.»

Fotograf: Anna Grostøl.

Jens Solvang: «Ja, Salix caprea, dem kaller på latin.»

Gård nr 1 Engenes

Fram til 1853 hørte gårdene Engenes, Greipstad, Sandvik, Buvik indre og ytre, Torsnes og Marsletta til Tromsø prestegjeld. Da ble disse gårdene lagt til Hillesøy sogn.

Gårdsnavnet Engenes refererer til den vide engsletta mellom bakken og det framstikkende nes i fjorden, og er en av de få gårder hvis første rydningsmann vi kjenner.

Omkring år 1700 flyttet en Ole Tommasen fra kyststrøket i Trøndelag eller Møre, til Øyfjord i Senja. Der ble han gift med Maren Kristensdatter, og bosatte seg.

En av deres sønner, Tomas Olsen f. 1724, ble omkring 1750 gift med Olava Antonidatter på Greipstad. Hun var søster av daværende oppsitter Lars Olsen, Greipstads hustru, Hedvig.

Olava var født i 1735 og hadde søstrene Hedvig, Karen og Margrethe. Hvor de ættet fra vet vi ikke.

Engenes var den tid ei utmarksstrekning under Greipstad, og hele den to kilometer lange sandstranda til nåværende Tromsøysund grense, var bevokst med svær bjørkeskog. Bare neset og rabben nedenfor elvesvingen var skogbar.

Tomas Olsen fikk feste på rydning hos daværende eier av det Irgenske gods, Johan Hvid. Grensene ble satt på ytre side ved ei elv midtveis på stranda, og gikk til en rød stein på andre sida. Til daglig het rydninga «Utenga». Den ble siden matrikulert under navnet Engenes.

Tradisjonen forteller at det tidligere bodde ei strandsitterenke på strandflata utenfor neset, men navnet har sagnet glemt. Hun kaltes til vanlig «bestemor», og bakken over har ennå navnet »Bestemorbakken». Men det hadde vært folk på plassen tidligere. I 1880-årene ble det under bortspregning av en stor stein på rabben hvor de gamle fjøs hadde stått, funnet endel nedgravde våpen, trolig fra vikingtida. Det var øks, sverd og pålstav m.m. Det fantes ikke tegn til gravplass.

Tingene var nok lagt ned som offer. Ute på neset er også funnet gamle fiskesøkker av stein, med innhugget fure omkring.

Da Tomas Olsens far i Øyfjorden døde, tok Tomas mora til seg. Hun levde sine siste år hos sønnen, og blir ofte nevnt som fadder i kirkebøkene. Maren Kristensdatter døde antakelig i 1767. Skiftet etter henne ble sluttet 2. mai 1768. Dødsboets formue var 56 rdl og 2 mark. Arvingene var hennes og mannen Ole Tommasens felles barn, nemlig sønnene Tomas Olsen, Engenes, Kristen Olsen, bosatt i Medfjord, da død, men hadde etterlatt seg barna Dorthe Olsdatter, gift med Nils Olsen, Torsnes, Siri Olsdatter, gift med Isak Rasmussen, Rossfjord, og Maren Olsdatter, ugift.

Av boets aktiva nevnes i skiftet foruten mange klær, en åttringsbåt og en mindre båt, en sølvsignet, et sølvbeger og to sølvskjeer med initialer. Tomas Olsen ble oppnevnt til verge for sin brors døtre i Mefjorden, og skulle ivareta deres arvelodd.

Olava Antonidatter var død før 1801. I folketellinga dette året bodde Tomas Olsen ennå som fastboende fisker i eget hus. Sammen med seg hadde han sin ugifte sønn Antoni. Hans eldste sønn Ole, hadde nå overtatt gården. Tomas døde på Engenes i 1807, 82 år gammel, og ble gravlagt i Tromsø midtfastesøndag 10. mars samme år. Tomas Olsen og Olava Antonidatters barn var Henrika f. 1759, Ole f. 1762, Kristian f. 1765, og Antoni f. 1767.

Sønnen Ole var neste oppsitter på Engenes. Han ble gift med Ragnhild Olsdatter f. 1763, ei datter av Ole Larsen og Synnøve Frantsdatter i Brokskar. I folketellinga 1801 nevnes Ole som festebonde, fisker og styrmann på jekter til Bergen. Deres barn var Ole Martin f. 1789, senere bosatt på Bakkejord og var jektestyrmann som faren. Han omkom ved Hekkingen i 1850, 61 år gammel. Den neste var Hedvig Olava f. 1790, deretter kom Tomas Tønder f. 1795, Synnøve f. 1798, Hemming f. 1800, bosatt i Lysbotn, Olava f. 1804, bosatt i Buvik, og Hans Karoles f. 1806, også han bosatt i Buvik.

Ole Tomassen og hustru flyttet til sønnen Hemming i Lysbotn, da datteren Hedvig overtok Engenes. Ole døde i 1836, 74 år gammel, og Ragnhild i 1850, 87 år gammel. Begge ble gravlagt på den gamle kirkegården i Lenvik.

Hedvig Olsdatter ble i 1819 gift med Hans Absalonsen fra Angstauren. De bodde et par år på Angstauren, men flyttet så til Engenes og overtok gården der. Deres barn var Ragnhild Marie, født på Angstauren i 1820, gift med Martin Falch Hansen og bosatt på Engenes, deretter Ole f. 1822, døde ung, Andreas Tønder f. 1824, døde ugift i Gamvik i Finnmark og ble gravlagt ved kirken på Omgang, Tomas Tønder f. 1826, gift med Beret Sofie Bertheusdatter fra Gavlen, bosatt på Engenes, Maren Olava f. 1829, gift med Erik Olsen fra Lysnes, bosatt på Engenes.

Hans døde i 1857, 77 år gammel, og Hedvig satt med gården til år 1860.

Erik Olsen kom som arbeidskar til Engenes, og ble gift med Maren, yngste datter til Hedvig og Hans. Eriks far og bestefar var kommet fra Tynset i Østerdalen til Lysbotn. Hedvig sa fra seg bygslet til sine tre gjenlevende barn, og Engenes ble skylddelt i tre bruk. Disse hadde en samlet skyld på 2 mark og 45 øre, og ble senere delt i flere bruk. Hedvig Olava Olsdatter levde i 27 år etter mannens død. Hun døde på Engenes den 28. april 1884 hos datterdatteren Emilie, 94 år gammel. I kirkeboka er det etter de pårørendes feilaktige oppgave skrevet at hun da var 103 år og 3 måneder gammel. Hun ble gravlagt på Hillesøy gamle kirkegård, ikledt sin brudekjole som faren hadde kjøpt i Bergen da hun skulle stå brud. Kjolen hadde hun bevart gjennom alle år til likklede. De siste åra var hun helt blind.

Engenes ble i 1860 skylddelt i tre bruk, og bortfestet til Hedvigs barn Tomas, Ragnhild og Maren. Tomas ble sittende på hovedbruket, og fikk brorparten av husene og innboet. Men det gikk den gale veien med drifta. Han solgte høy av gården, noe festekontrakten ikke tillot, og festet ble tatt fra han. Jordparten ble så i 1877 kjøpt av Johan Andreas Pedersen fra Austein. Tomas levde senere som strandsitter på gården, og døde i 1901. Hans kone Beret døde i 1906, hos ei datter på Bjørnøya.

Tomas og Beret hadde fire døtre, hvorav to var gift og bosatt på Bjørnøya. Tomas var en gladlynt og lettlivet kar som alltid var opplagt til skjemt og løyer. Han var derfor vel likt av folk, som betalte han godt, og ofte gav han en ekstraskilling attpå. Han var en frisk representant for slekta.

Ragnhild og Martin Falch fikk feste på den midtre jordteigen, men han for mest på vidotta, og skjøttet lite om gården og heimen. Det var derfor oftest smått stell. Ragnhild hadde bruket til hun døde i 1893, 73 år gammel. Hun hadde ingen barn etter seg. Etter konas død, solgte Martin rubb og stubb, og gav seg helt på fantestien. Han var født i 1837, og var sytten år yngre enn kona. Han slet ofte vondt på sin omstreifing, men var for stolt til å motta hjelp. Han døde i Astria på Senja i 1912.

Gårdparten hans ble da kjøpt hos Moursund av Enok Eliassen fra Sagelv i Balsfjord. Det tredje og innerste bruk ble festet av Erik Olsen og Maren Hansdatter. Deres barn var Hanna Marie f. 1852, gift med Ingvard Lorentsen fra Husa, Andreas Tønder f. 1853, død ugift, Antone Bergitte f. 1856, gift med Rikard Jakobsen, Trelvik, Emelie f. 1859, gift med Ole Jakobsen, Trelvik, Ole Olai f. 1864,

døde ugift, og Jens Bernhard f. 1867, gift med Anna Pauline, Bakkejord, f. 1877, død 1910.

I 1898 ble utskilt og skyldsatt bnr 3, «Solvang», der Jens Solvang og hustru Anna satte bo. De hadde mange barn.

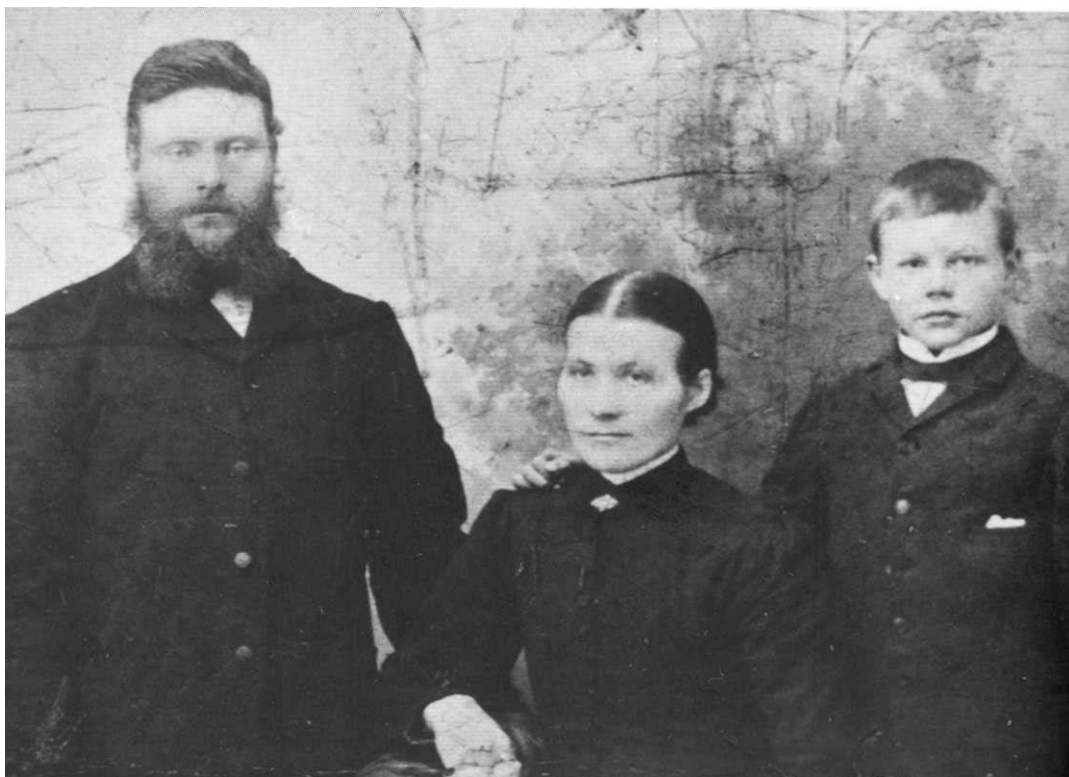
Erik Olsen var foruten gårdbruker og fisker, en meget nyttet tømmermann. Han ble ikke gammel. Han var født i 1825 og døde 27. juli 1880, 55 år gammel.

Den 17. mai 1881, omkom sønnene Andreas og Ole på Øyfjordhavet sammen med værbroren Ingvard Lorentsen. De var under land da rokket kastet båten rundt på så grunt vann at likene ble funnet, og senere begravd på Hillesøy kirkegård.

Maren Hansdatter overlevde de fleste av barna, og døde i 1914, 85 år gammel.

Ole Andreas Jakobsen f. 1852, ble gift med Emelie Eriksdatter, og broren Rikard Anton Jakobsen f. 1858, med Antone Eriksdatter. De kjøpte Engenes, bnr 2, av Moursundgodset. Dette bruket ble i 1898 igjen delt i tre særskilte bruk.

Ole Jakobsen og Emelie hadde bare en sønn, Johan Bernhard f. 1884, gift med Elisabeth Lorentsdatter, Breidablikk, f. 1885. Etter

Ole Andreas Jakobsen, Emelie Eriksdatter og sønnen Johan, ca 1890.

Fotograf: T. Bakland, Tromsø.

Ekteparet Elisabeth og Johan Bernhard Olsen med datteren Rønnaug.

Fotograf: Chr. Hansen, Tromsø.

at Enok Eliassen var død i 1927, kjøpte Johan O. Engenes hans part, bnr 3, og la den til sin eiendom. Emelie døde i 1909, og Ole Jakobsen i 1924. Rikard Jakobsen døde allerede i 1889, og enka satt igjen med barna Elberg Meyer f. 1881, Albertine Oliva f. 1882, Jenny Bernhardine f. 1887, og Alfon Bernhard f. 1889.

Antone satt med gården til den yngste sønnen, Alfon Engenes, ble voksen og overtok gården. Han var i mange år herredskasserer i Hillesøy. Han var også i en årrekke Riksforsikringens tillitsmann i kommunen. Antone Engenes døde i 1945, 89 år gammel.

Det var slektskap mellom den gamle Engenesætt og folket i Trelvik,

da Abel Marie på Angstauren, gift med Rasmus Sørensen, Trelvik, var søster til Hans Holmer Absalonsen på Engenes og mor til Jakob Rasmussen, Ole og Rikard Jakobsens far.

Johan A. Pedersen f. 1849, døde på Engenes 19. mai 1930, og hans hustru Marie Pedersdatter fra Hillesøy, døde 6 år etter. De hadde to sønner og sju døtre. To døtre utvandret til Amerika. Den eldste sønnen, Alfred Johan f. 1877, omkom på Hillesøyhavet i 1898. Datteren Ester Charlotte f. 1897, ble gift med Alfon Engenes. Han kjøpte det gamle hovedbruket Engenes, bnr 1 av værfaren, og tilla det sitt eget bruk slik at gården atter ble samlet på den gamle slekt.

Johan Andreas Pedersen med kone og barn, ca 1900.

Gård nr 2 Greipstad

Bryllup i hovedgården på Greipstad, ca 1900.

Gårdsnavnet Greipstad kan iflg. O. Rygh i «Norske gaardsnavn», avledes av det i middelalderen meget brukte mannsnavn Greipr, og refererer til en av gårdens første rydningsmenn. Det er det eneste gårdsnavn nord for Malangen med endelsen -stadir. Gårdens eldste bosetning går utvilsomt tilbake til vikingtid. De mange gravhauger på gårdens område og stranda utafor, beviser dette.

Oluf Andersen nevnes i 1563 som «styremand till sinn halfue hyre», og betalte skipperskatten med 5 våger fisk.

Oluf Andersen nevnes også i lensregnskapet 1567 som bruker av 1

våg fiskeleie. Kronens landvare «aff Gribstad» er på samme tid 1 1/2 våg fisk.

Oluf Eidissen er nevnt som bruker av gården i 1610-15. Han betalte skipperskatt med 2 daler. Hans hustru var Gjertrud Olsdatter, og sønnen Lars var født i 1617. I manntallet 1666 er han oppført som bruker av gården.

I 1610 betalte Ole Edd issen skipperskatt med 2 daler. Likedan Nils Larsen husmannsskatt med 3 mark penger, og Jenns Eddissenn, Niels Jacobsen og Johnn finnd drengeskatt med 3 mark.

I 1614/15 betalte Oluf Eidissen leidangen med 1 våg og utrorsavgifta landvare med 1 1/2 våg fisk. Likedan var Niels Lasønn og Jenns Edisønn lagt i leidangsskatten.

I 1619/20 betalte Elluff Eidissen husfrelse med 1 1/2 våg fisk, og leidangen med 1 våg. Likedan betalte Halduord, Elling, Lars og Elleff Oelsen leidangen med ei 1/2 våg.

I 1620/21 betalte Oluf Eidissen landskyld med 1 våg, Elling Nielsen ei 1/2 våg, Lasse Nielllsen ei 1/2 våg og Hallduor Nielsen ei 1/2 våg.

I 1624/25 betalte Olluff Eddissenn leidangen med 1 våg, og landvare med ei 1/2 våg. Videre betalte Olluff Ollufsenn, Niels Joennsen, Christoffer og Joen Hansenn leidangen med ei 1/2 våg.

I 1629/30 betalte Oluff Eidisøn, Peder Jonsen, Halduord og Anders ei 1/2 våg hver i leidangen. Oluff betalte dessuten 1 1/2 våg i landvare.

1634/35 betalte Oluff Eidissen landvare med ei 1/2 våg fisk.

I 1639/40 betalte Oluff Eidissen landvare med 2 våger fisk.

I 1645/46 betalte Christoffuer Nielsen landvare med 1 1/2 våg, og gav sammen med sin kone 2 daler i koppskatt. De to tjenerne Gunder og Michel gav 8 skilling, og to tjenestepiker samme ytelse.

I 1648 må Oluf Eidissen være død, for da svarte Gjertrud og hennes «medarfinger» skipperskatten. Disse medarvinger var sønnen Lars og en Christen Nilsen. Christen var sannsynligvis Gjertruds sviger-sønn.

I 1650 betalte Giertrud Oelsdatter skipperskatt av Greipstad. Niels Ingebridsen ytte husmannsskatt med 2 mark penger, og Morten gav skatt som «fuld Løens dreng».

I årene 1650-51 er Lars Olsen ført opp som eier av jekta på 16 lesters drektighet.

Det er mulig at Greipstadjekta hadde bygdefarsretten i Hillesøy før Tussøy fikk denne. Lars Olsen var samtidig postbonde i Tromsø-distriktet, og levde ennå i 1676.

Lars Olsens hustru kjenner vi ikke, men tre av barna nevnes: Ole Larsen f. 1661, Gjertrud og Lisbeth.

I manntallet 1702 sies om Ole Larsen at hans økonomiske villkår er slette, men dog kreditert fra Bergen. Hans tjenerskap var to foster-sønner, Peder Halvorsen og Bernt Hansen, begge fra Bergen.

Det nevnes fra denne tid et skifte datert 20. april 1692 etter Halvor Pedersen. Halvor var gift med Gjertrud Larsdatter, og var husmann på Greipstad. Han hadde «grofelig udi Leyer Maal och Blodskam forseet sig mot Guds og Kongens Lov, udi sit Egteskab med sin Egte Quindes, Gjertrud Larsdotters fulde søster, Nafnlig Lisbeth Larsdatter.» En del av straffen for denne forbrytelse var at Halvor skulle ha sitt bo forbrutt. Derfor ble boet delt, og halvparten inndratt til staten. Den andre halvdel tilfalt hans hustru. Boets takstverdi ble 22 rdl 2 mark 8 skilling. Hvilken straff Halvor og Lisbeth ellers ble idømt, vet vi ikke da justisprotokollene fra denne tida ikke er bevart. Etter det vi kjenner til fra lignende rettsaker fra samme tid, var ofte straffen for mannen at han ble halshogd. Kvinnen kunne bli stappet i en sekk og søkket i havet. Slik var loven i hine barske tider!

Den 31. juli 1690 ble skiftet etter Simen Jørgensen sluttet. Arvingene var hans kone Lea Kristoffersen og den avdødes brødre Rasmus, Paul og Peder. Aktiva var 275 rdl, og passiva 266 rdl.

Kort tid etter giftet Lea seg på nytt, nå med Jørgen Råkersen. Men Jørgen døde også før Lea, og i 1700 var det atter skifte mellom enken og dødsboets kreditorer. Det var nå gått tilbake med midde-len siden forrige skifte, for nå var boets aktiva bare 72 rdl, og passiva 149 rdl. Ingen barn er nevnt i skiftet. Det er tvilsomt at denne Lea bodde på hovedgården Greipstad. Det er rimeligere at hun hørte til i Sandvik hvor dette navnet finnes senere.

Etter matrikkelen 1723, hadde gården to oppsittere. Det var bonden Ole Larsen og sorenskriveren i Troms, Asmus Rosenfeldt. Han var sorenskriver fra 1709 til 1744, men levde etter 1744.

I denne tida holdtes ofte tingene på Greipstad. Rosenfeldt var også dommer i mordsaka mot Birte og Benjamin Olsen som begge satt fengslet på Greipstad. Sagnet forteller at skrivergården brente ved løsild, og det er nok rett. For da en senere oppsitter grov ut en potetkjeller på tomten der gården sies å ha stått, fantes det mengder av trekull og smeltet glass.

I 1723 hadde Greipstad en besetning på 14 kyr, 16 sauer, 14 geiter og 2 hester. Gården hadde «fornøden brendeved», god solgang, men var tungvunden. Det såddes 3 tønner bygg, og ble avlet 6 tønner.

I en matrikkel 1775, sies Greipstad å ha tre gårdsmenn. Disse må ha vært Lars Olsen på hovedbruket, Didrik Andersen i Sandvik, og Tomas Olsen på Engenes.

Lars Olsen bygslet Greipstad etter sin far Ole Larsen. Lars var født 23. juni 1709, og døde i 1790.1 kirkeboka har presten gjort en særskilt tilføyelse: «Død av alderdom, født på Greipstad her i sognet, levde i Egteskab i 45 år. Avlet i samme to sønner og seks døtre. Flittig i sine Børns Undervisning i Guds Kundskab.»

Sønnene døde i ungdomsalderen, men følgende døtre nevnes senere: Maren Larsdatter f. 1750, ble gift med Absalon Simensen, Angstauren, Marit Larsdatter f. 1751, Alet Larsdatter f. 1754, Karen Larsdatter f. 1757, gift med Didrik Andersen, Sandvik, Anne Larsdatter f. 1762, gift med Haldor Kristensen, bosatt på Greipstad, og Ingeborg Larsdatter f. 1765, gift med Peder Hansen, bosatt på Greipstad. Helvig Antonidatter døde i 1799, 81 år gammel, og ble gravlagt i Tromsø første pinsedag.

De neste oppsitterne på Greipstad var Lars Olsens værsønner Haldor Kristensen og Per Hansen. Hvor Halvor ættet fra vet vi ikke, men trolig fra Malangen da han etter noen år forlot Greipstad og flyttet til dit. Med Anne Larsdatter hadde han sju barn. Av disse kom to sønner tilbake til Hillesøy og bosatte seg på Vasstrand og Kattfjord. Disse har en stor etterslekt i Hillesøy.

Peder Hansen var fra Bogen i Hillesøy. Han var født i 1753 og ble gift med Lars Olsens yngste datter, Ingeborg. De hadde tre barn: Ingeborg Pernille f. 1790, Hans Henrik f. 1796, og Johan Kristian f. 1798. Begge sønnene omkom senere på sjøen. Ingeborg Larsdatter døde på barselseng i 1798 da sønnen Johan ble født. Hun var da 33 år gammel. Peder ble gift andre gang med Anne Sofie Jensdatter f. 1774 på Mjelde. Men i motsetning til Ingeborg som skildres som en meget vennesei kvinne, var Anne Sofie et rivjern som skiftet maten i knappeste laget både til mannen og barna.

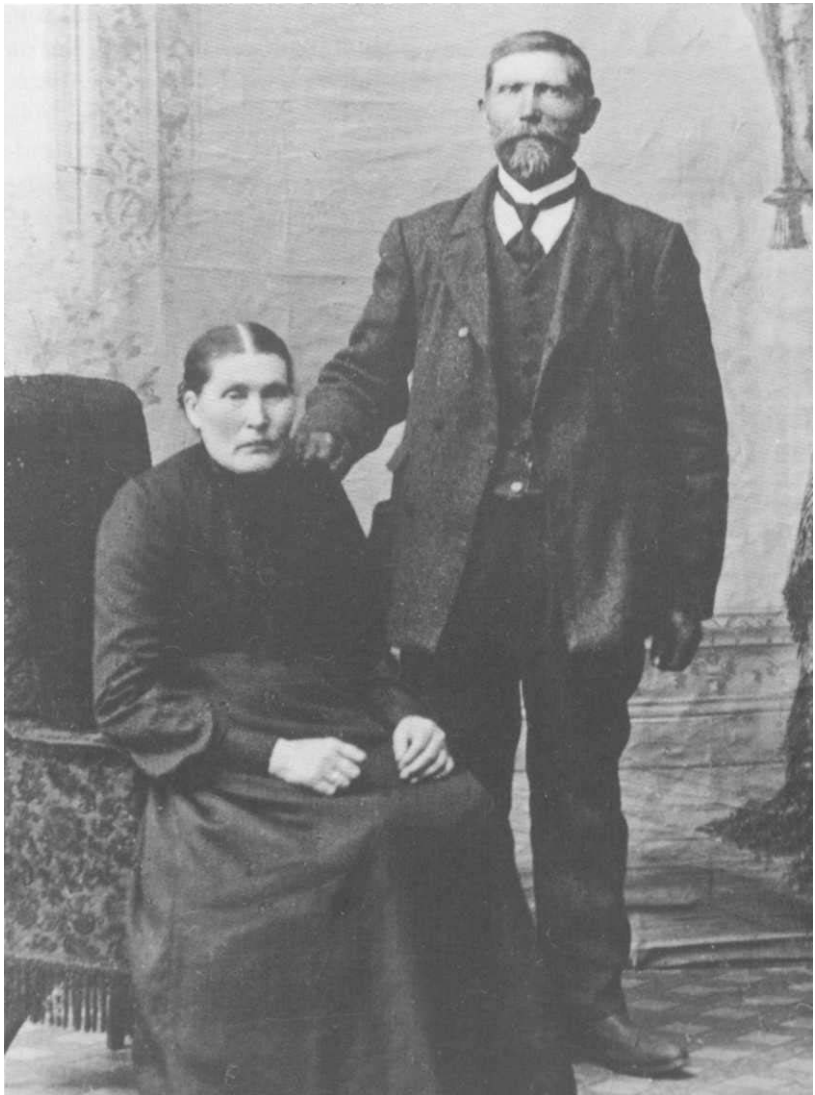
Peder og Anne Sofie hadde tre barn: Rasmus, Peder og Helvig Marie.

Peder Hansen døde i 1836, 83 år gammel. I tradisjonen skildres han som en godmodig og stillfarende mann. Sønnen Rasmus døde ugift. Per Andreas og Helvig brukte gården til deres mor Anne Sofie døde i 1842.

Tidligere hadde oppsitterne drevet gården i felleskap. Den 8. juni 1844 ble den delt i to bruk. Helvig, gift med Nils Nilsen, bygslet den ytre del av gården. De bodde lenge på de gamle tomter innom elva. Det er det som nå kalles «gammelgården». Senere flyttet de til yttersida av elva, og bygde gården sin oppå bakken hvor ingen før hadde bodd. Nils og Helvig hadde ingen barn, men fostersønnen Peder Severin Hansen fra Dyrøy, fikk skjøte på gårdparten av Moursundgodset. Helvig døde som kårenke i 1867.

Peder Severin Hansen var født i 1827. Han ble gift med Nikoline Katrine Nilsdatter. De hadde ni barn som ble gift og bosatt andre steder. Den yngste datter, Amanda Petrine f. 1882, ble gift med Simon Berg f. 1881, fra Grasmøy i Lenvik. De kjøpte da gården. Peder S. Hansen døde i 1920, 91 år gammel.

Per Andreas Pedersen som hadde festet hovedbruket, var født på Greipstad i 1815. Han ble gift med Ingeborg Marie Hansdatter, men hadde ingen barn. Mange fosterbarn vokste opp på Greipstad hos Per og Ingeborg. En av disse var Hartvig Andreas Hansen. Han ble ny oppsitter etter Per. «Per Andreas», som han populært ble kalt, var en velstandsmann som høstet både av jorda og havet. Han hadde

Hartvig A. Hansen og hustru Bertine Pedersdatter, ca 1906/10.

Fotograf: T. Bakland.

seinot og rorbu i Hekkingen. Han var hissig og bråsint, en arv fra mora, men overlag gjestfri. Ingen fremmede måtte gå fra gården uten å ha nytt noe, især barn som hadde ærend til gårds. Det var videre tradisjon hos den gamle ætt på Greipstad at når det var leid folk til storarbeid, vanket det alltid julekost.

Per døde 66 år gammel i 1877, og Ingeborg satt som kårenke i 1891. Da den nye Hillesøy kirke ble oppført på Austein i 1889, forærte hun i sitt og mannens navn, kirka ny klokke med deres initialer støpt i malmen.

De er begge gravlagt på den gamle kirkegård på Mjelde hvor en stor marmorblokk dekker gravene.

Hartvig Andreas Hansen var født i 1849, og kom til Greipstad som unggutt. Det var nært slektskap mellom han og fosterforeldrene da Ingeborg var søster til mor hans, og Per og far hans var søskenbarn. I 1879 ble han gift med Berntine Elisabeth Pedersdatter født i 1849 på Eriksjord. Hartvig overtok gården og kjøpte jorden av Moursund-godset for 2.400 kroner. Han drev fiske på Finnmark som høvedsmann i mange år, men sluttet så med fiske og drev gården fram til et storbruk med velstelte hus.

De hadde seks barn. Den yngste datter, Olga f. 1890, var gift med Hans Myrnes f. 1888 i Ersfjord. Han fikk utskilt største delen av den lange utmarka som hørte gården til. Han opparbeidde i sin korte levetid et prektig jordbruk på bnr 3, «Myrvoll», med gode levevilkår. Hans Myrnes døde våren 1935, 47 år gammel. Datteren Magna f. 1883, var gift med Johan Olsen, Bakkejord.

Hartvig Hansen døde våren 1919, og hans hustru Berntine døde hos datteren Olga i 1931, 82 år gammel. Sønnen Hans Greipstad f. 1888, ble gift med Magna Marie Nilsen fra Balsfjord, f. 1890, død 1923, og drev gården noen år før han etablerte seg med snekkerverksted.

Gård nr 3 Sandvik

Gården Sandvik, ca 1920.

Gården Sandvik har nok hatt bosetning tilbake til førkristen tid. Gravhauger på stranda innom gården tyder på det. Men da det offisielle navn går inn under Greipstad i den eldste tid, er det vanskelig å fastslå de enkelte oppsitterne før ca. år 1700. En kan nesten med sikkerhet fastslå at Nils Høg f. 1637, og Lars Olsen som nevnes under Greipstad i 1666, hadde sin halve våg jord i Sandvik. Mangt peker mot at enken Lea Kristoffersdatter f. 1702, bodde i Sandvik. Gården fikk først daglignavnet i 1838-matrikkelen.

Fra 1715 eller noe før, vet vi at bondelensmannen Ole Larsen bodde på nåværende midtre gårdsbruk i Sandvik. Han nevnes ofte i denne

tida ved skifter, og i forbindelse med Tjervikmordet i Malangen. Lensmannens sabel, et huggvåpen som hørte med til bestillingen, var ennå å se hos etterslekta på gården i 1890, og er det vel ennå? Hvor Ole var fra og hva hans hustru het, vet vi ikke noe om. Lensmannens sønn Anders Olsen f. 1706, var oppsitter på samme bruk. Han ble gift med Ermegård Mikkelsdatter Heggelund f. 1713. Hun var prestedatter fra Karlsøy, og gjennom sin mor Rebekka Elisabeth Mühlenport, av adelig herkomst. Ermegårds søster Maren Heggelund f. 1707, var gift med Simon Kildal. Han var prest i Karlsøy fra 1729 til 1742.

Anders og Ermegård i Sandvik, nevnes ofte som faddere ved Hillesøy kirke. Selv hadde de to sønner, Ole f. 1752, og Didrik f. 1754. Didrik ble gift med Karen Larsdatter fra Greipstad. Da hun i 1783 kom til Sandvik, sto bjørkeskogen ennå stor og tett på stranda, i dalen og i de såkalte Sandviklier.

Didrik og Karen bodde på den gamle tomt «Mellomgården», hvor lensmannsgården opprinnelig hadde stått. De hadde åtte barn, og navnene syner at de holdt ættetradisjonen levende. Det var Anders Didriksen, Ole Didriksen, Johan Mikkel Heggelund, Alith Lind Heggelund, Rebekka Elisabeth Mühlenport, Ermegård Heggelund Mühlenport, Anne Dortha Mühlenport og Lea Lavine Heggelund Mühlenport. Disse barna kjenner en lite til senere.

Didrik Andersen døde i 1804, og etterlot seg en formue på 153 rdl 2 ort og 10 skilling. Karen Larsdatter døde som enke i 1845, 93 år gammel, og er begravd på kirkegården i Kirkevik i Malangen.

Den eldste sønnen deres, Anders Didriksen, var født i 1784 og ble gift med sitt søskenbarn Ingeborg Pernille Pedersdatter, Greipstad. Også i dette slektsledd var ættetradisjonen levende. Fire av deres sju barn hadde Mühlenport som ættenavn. Anna Rebekka Elisabeth Lind Mühlenport, Aleth Lind Mühlenport f. 1817, Nikoline Marie f. 1822, Didrik Kristian Mühlenport f. 1825, Karoles Kristian Mühlenport, Hans Kristian, og Andreas Edvard f. 1832.

På to nær levde alle ugift. Anne Rebekka ble gift i Malangen med Even Ingebrigtsen. De hadde to sønner, Hans og Morten. Morten Indal Evensen bosatte seg i Selvåg som los for ytre Malangen.

Da Anders Didriksen døde i 1868, bosatte sønnen Didrik Andersen seg på ytre gården i Sandvik, nåværende bnr 1.

Han var gift med Beret Kristiane Ingebrigtsdatter f. 1834, fra Botn. Deres barn var Hans Johan f. 1858, og Elerine Berntine f. 1862.

Didrik Andersen døde ca 1865, og Beret ble i 1868 gift med Søren Martin Lorentsen f. 1842, fra Husa. De hadde en datter Lorentine Eline f. 1869, senere gift med Olai Tøllefsen, Sandvik. Hun døde i 1956.

Beret Ingebrigtsdatter levde lenge etter sine to menn som kårenke i Sandvik.

Sønnen av første ekteskap, Hans Johan, bodde på denne gårdparten. Han var gift med Rikardine Margrethe Rasmusdatter f. 1860, fra ytre Buvik. De hadde fire barn. Eldste sønn Didrik, f. 1886, døde knapt voksen. Hans Johan Didriksen omkom sammen med værbroren Gerhard Rasmussen fra Buvik, i 1897.

Andreas Edvard Andersen bodde på den gamle tomt «Mellomgården».

Han var ikke gift, og søsteren Nikoline styrte huset for han. Andreas var en klok og opplyst mann, og meget velstående. Under en rettsak mot en mann på Madseng om en båt, førte han sjøl sin sak i retten, og vant den. Men han var i enkelte retninger en underlig skrue. Som den gang han alte opp en flokk på ni med mannbiske hunder. Da den siste av disse ubeist, gammel og blind, trillet på sjøen fra et is slått berg utmed stranda og druknet, skal han ha sagt: «Æg ville før ha møst den likaste kua på båsen enn han Strismann.»

Før sin død i 1891, testamenterte Andreas sin eiendom med løsøre og rede penger til sin søstersønn Anton Kristian Bernhard f. 1868. Anton flyttet med sin kone Pauline Bendiksdatter fra Hamnvåg i Malangen til bruket, og døde der i 1943. Beret Kristine Ingebrigtsdatter døde i 1921, 87 år gammel.

Det eldste bruk i Sandvik antas å være det innerste ved Sandvikneset. Dette fikk ved matrikuleringa bnr 3. Her antas Nils Høg å ha hatt sin halve våg jord i 1666. Her antar en videre at Lea Kristoffersdatter bodde med sine menn, Simon Jørgensen og Jørgen Råkersen fra 1696 til 1700/02. Trolig har også Bastian Pedersen bodd her i 1715 da hans kone Karen Larsdatter døde. Skiftet ble sluttet den 20. juli mellom enkemannen og deres felles barn Nils, Ole og Peder Bastianssønner og Birte Bastiansdatter. Formuen var på 36 rdl 4 ort og 8 skilling. Ved dette skiftet nevnes lensmannen boende i Sandvik for første gang.

Ingen av Bastian Pedersens barn ble boende på gården. De var alle umyndige da mora døde. Den eneste oppsitter vi finner på denne gårdparten, er Mons Holm Jensen f. 1792, fra Hillesøy.

Han var kjent og omtalt i folketradisjonen på grunn av sin gjerrighet. Mons var ikke gift, men hadde to av Didrik Andersens døtre, Ermegård og Lea, til husbestyrerinner. Da Mons var gammel og følte døden nærme seg, fikk han samvittighetsnag og sendte bud på Karen, enken etter Didrik Andersen for skrifte: «Ilt være mæg stakkar, æg har gjort ei synd. Vårherre forlate mæg! Æg har spent engelssauen jeres utfør Ramberge.» «Å jösseban, gjorde du? Det va da stugt av dæg!» Men Karen tilgav han, og det hadde hun råd til. Etter tradisjonen hadde hun ikke alltid sjøl så rent rulleblad!

Mons døde i fred den 13. desember 1842. I skiftet etter han viste det

seg at han i løsøre hadde en formue på 1.123 daler 4 ort og 15 skilling. Dessuten fordringer og bankinnskudd.

Etter Mons Jensen bygslet Hans Andreassen fra Nordfjordbotn i Malangen, denne gårdpart av Sandvik. Han var født i 1806, og gift med Gjertrud Kristine Mattisdatter f. 1819. Hans bygde husene oppe på bakken, og siden fikk gården navnet «Øvergården». Deres barn var Mathea Kristine født i Malangen i 1834, død ugift i Sandvik i 1916, Anders Mathias f. 1837, gift med Lorentine Sesilie Karolesdatter fra Bakkejord. Anders bosatte seg i Buvik, og døde der i 1911. Resten av barneflokken var Mikol Andrea f. 1840, død ugift i 1922, Tollev f. 1842, død i 1906, gift med Inger Johanna fra Sandviknes, f. 1847 død i 1914, Hans Andreas Gerhard f. 1845, døde ugift, Martin Heggelund f. 1847, død ugift i 1940, Adrian Hagerup f. 1850, gift med Elerine Berntine Didriksen i 1884, død i 1942, Lorents Nikolai f. 1850, død ugift i 1927.

Gjertrud Mattisdatter døde i 1875, bare 56 år gammel. Hans Andreassen levde til i 1889. Hans to sønner Adrian og Lorents, kjøpte gården av Moursundgodset, og drev bruket i fellesskap. Da Adrian giftet seg, bygde han sin gård på den gamle tomt der Mons Jensen hadde bodd. Adrian og Elerine minnes som meget sympatiske og hjelpsomme mennesker. De hadde ingen barn selv, men flere var oppfostret på gården. En av disse skulle få gården, men døde tidlig slik at bruket ble solgt til fremmede.

Elerine Berntine, eller «Berntine i Sandvik» var en varmhjertig kvinne som tok seg av mange som var kommet på samfunnets skygge side. Hun døde i 1944, 82 år gammel.

Adrian og Elerine hadde pleiebarna Martin Andersen og Ragna Trondsen. De giftet seg med hverandre, og fikk utskilt småbruket bnr 4, «Solstrand», på den lange utmarka som tillå Sandvik, mellom Sandvik og Greipstad.

Olai Andreas, Tollev Hansens sønn, var født i Sandvik i 1868 og oppfostret hos besteforeldrene. Han ble gift med Lorentine Sørensdatter, og bodde som husmann på Øvergården. De hadde mange barn.

Lorents Nikolai Hansen overdrog ved gavebrev sitt bruk til Olais eldste sønn, Hans Sofus Olaisen, før han døde ugift i 1927.

Gård nr 4 Indre Buvik

Indre Buvik 1923.

Fotograf: Gleditsch, NGO.

Buvik er utvilsomt identisk med gårdsnavnet «Bogavikum» som nevnes i Trondenes Jordebok ca år 1400, benifisert Lenvik kirke.

De eldste personnavn vi kjenner fra gården, er fra lensregnskapet 1567. Da ble Oluf Olufsen, Jakob Eriksen og Anders Persen skattlagt med ei våg fisk hver.

I 1610 betalte Jens Tollefsen styrmannsskatt av Buvik med 2 dlr. Samtidig bodde på «Indre Boevig» leilendingen Nils Olsen som betalte 1 1/2 daler i skatt.

I 1614/15 betalte Niels Olsønn leidangsskatten med ei 1/2 våg, og

utrorsavgifta landvare med 1 våg fisk. Samme år ble også Anders Persønn skattet for ei 1/2 våg fisk. Nils svarte også husfrelse til kongen med 18 merker.

I 1619/20 betalte Nils Oelsenn ei 1/2 våg i leidang og 1 våg i husfrelse. Nils betalte også husfrelse «aff Nogen Huse i Hillesø». Olluff Larsen svarte leidangen med ei 1/2 våg.

I 1624/25 betalte Niels Oellsenn leidangen med ei 1/2 våg, landvare med 1 våg og husfrelse med 18 merker fisk. Samme leidangsyttelse gav Olle Lauridtzenn.

I 1629/30 betalte Niels Olsøn landvare med 1 våg, og leidang med ei 1/2 våg. Likedan gav Tolleff og Erich ei 1/2 våg i leidang.

I 1634/35 betalte Nils Oluffsen landvare med 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Niells, og Peder Jonsen landvare med 1 våg.

I 1645/46 betalte Niells Jonnsen landvare med 1 våg fisk, og gav sammen med sin «Quinde» koppskatt 8 skilling hver. Likedan gav hans sønn 8 skilling, og hans søster det samme.

I 1647 brukte Niels Joensen hele gården på 1 våg fiskeleie.

Neste opptegnelse er manntallet 1666 med oppsitterne Nils Nilsen, 70 år gammel, og hans sønn Eiddis, 25 år.

I 1687 hadde Eiddis Nilsen 1/2 våg av gården. På den andre halve våg er kommet en ny mann ved navn Morten Knutsen.

I årene 1672 til 1676 er det to med navnet Eiddis Nilsen som er postbønder, og har å bringe posten bl.a. til Tussøy. Men Morten Knutsen er fremdeles oppsitter på gården først på 1700-tallet. Han var gift med Marith Didriksdatter som døde i 1710, og etterlot seg barna Jakob, Anne og Magnhild.

I skiftet etter Marith ble det ingen arv til barna da gjelden gikk opp i formuen. Sønnen Jakob var bosatt på Bjørnøy.

Etter matrikkelen 1723 brukte Per Haldvorsen 2 pund 6 merker, og Ole Larsen 18 merker jord av gården.

Så kjenner vi ingen fast oppsitter i Buvik før i 1760-åra. Da bodde Peder Halvorsen der. Han var gift med Ingeborg Eriksdatter. Hun satt med gården flere år etter mannens død, og døde selv i 1766/67. I skiftet nevnes hennes barn. Det var Erik Pedersen, bosatt på Edøya, Ole Pedersen, bosatt på heimgården, Margrethe, tidligere gift med Kristian Henrik Antonisen i Botn, Berit Kristine, tidligere

gift med Søren Antonisen, Botn, og Ellen Pedersdatter, gift med Ole Kristian Hansen på Mjelde.

Både Margrethe og Kristine var døde ved skiftet, men hadde etterlatt seg umyndige barn som Søren ble formynder for.

Ole Pedersen overtok gården etter sin mor. Etter folketellinga i 1769 var han født i 1712, og gift i 1754 med Maren Hansdatter, en søster av Hans Hansen på Holmeslett i Tromsø sogn. Ole og Marens barn var Lars Kristian Olsen, Peder Olsen, Kristian Andreas Olsen, Ingeborg Losie Olsen, Kristense Olsen og Hedvig Kristense Olsen. Maren Hansdatter døde i 1793/94.

Skiftet etter henne viser en formue på 200 rdl, men også en del gjeld slik at arven ikke ble stor på enkemannen og barna. Ole Pedersen var da en gammel mann. Han overlot derfor gården til datteren Ingeborg f. 1762, gift med Peder Olsen. De hadde barna Ole Kristian, Kristian Andreas, Maren Elisabeth og Nella Andrea.

Peder Olsen døde i 1794, 46 år gammel. Ingeborg Losie giftet seg annen gang i 1798 med Nils Johanessen. De fikk en datter, Petrika Marie, men Ingeborg døde allerede i 1805, 43 år gammel.

Skiftet etter henne er sluttet i 1806, mellom gjenlevende mann, to sønner og tre døtre av første ekteskap, og en datter fra siste ekteskap. Dødsboet var taksert til 225 rdl, og gjelden til 95 rdl. Det var et ganske vidløftig bo, med en mengde effekter. Her kan nevnes 10 melkekyr og 8 geiter, og til husdyrdriften 5 daller, 11 melkeskåler og 28 bonker.

Det er fristende å sitere de vakre ku- og geitenavn på buskapen: Geitene hette «Blåros», «Kråge», «Tominga», «Springfield», «Kneppelrosa», «Alkelunde», «Stuepige» og «Guldkrone».

Kyrne het «Hetta», «Korsboga», «Morlik», «Brandros», «Havstrand», «Vårfrue», «Rodros», «Dagros», «Hombod» og «Guld fjær».

I 1809 giftet Nils Johanessen seg igjen, nå med Anna Pedersdatter, Peder Hansen på Storslett sin datter.

De fikk ett barn, Nils Johan, som ble født etter farens død. Nils Johanessen døde i 1811 bare 45 år gammel, og enken Anne Pedersdatter flyttet med barnet heim til faren på Storsletta.

Gamle Ole Pedersen levde ennå i 1804 i Buvik, over 80 år gammel som husmann med jord og egen husstand. Den bestod i tillegg til han selv, av en tjenestekar og husholdersken Sara Hansdatter.

De nye oppsittere i indre Buvik, ble Ingeborgs datter av første ekteskap, Maren Elisabeth Pedersdatter. Hun ble gift med søsken barnet sitt, Hans Peder Larsen på Edøya, f. 1781.

Hans Peder drev som fisker og jektestyrmann, og hadde samtidig et

forholdsvis stort jordbruk. Deres barn var døtrene Sara, gift med Hans Morten Jonsen og bosatt på Lauksletta. Hun døde på Greipstad hos sin sønn i 1884, 70 år gammel. Den andre datter, Ingeborg Marie, ble gift med Per Andreas Pedersen, Greipstad. Hun døde i 1892, 75 år gammel.

Hans Peder omkom på en fisketur til Mefjord, og Maren Elisabeth satt noen år med gården til Hans Karoles fra Engenes kjøpte eiendommen og bosatte seg der.

Hans Karoles var født i 1806, og ble i 1834 gift med Ovedia Erika, en datter av Ole Olsen Stadt på Vang. Med henne fikk han i medgift øya Hekkingen som Vangsætta eide, og var en levning av det store jordegods fogd Tønder i sin tid var i besittelse av.

Men Ovedia døde kort tid etter inngått ekteskap, og i 1837 ble Hans gift med Martine Heggelund, datter av Jens Tomessen og Else Norun på Gavlen. Av deres barn kan nevnes Jens Græger, Hans Martin og Elberg Kristian. Videre døtrene Johanna og Jensine, henholdsvis gift med lærer O.L. Aaker, Hillesøy, og klokker Johnsen, Lenvik. En sønn emigrerte i 1869.

I 1830-åra bodde husmannen Jakob Salomonsen innom Buvikelva. Han var gift med Olava Olsdatter, Hans Karoles yngste søster. Jakob Salomonsen var kommet nordover fra Bergen. Han hadde fostersønnen Ole Tommesen, som ble gift med hans datter. Jakob døde i 1836, 42 år gammel. I skiftet etter han nevnes barna Salomon, senere bosatt på Gavlen, Ole Andreas på Bakkejord, Rasmus Karl i ytre Buvik, og Martha Marie, gift med Kristian Tobiassen, Kvalnes.

Boets aktiva var 169 rdl og passiva 103 rdl, så enken og barna fikk lite å dele.

Olava ble så gift med Jens Eriksen. De fikk ingen barn. Olava døde i 1845, 40 år gammel.

Hans Jørgensen, ytre Buvik, fikk utskilt en eiendom innom Buvikelva. Den fikk bruksnummer 2. Han bodde der ei tid før gårdparten ble overtatt av Hans Karoles sin sønn, Jens Græger Hansen f. 1841, gift med Else Anna Olsdatter fra Brensholmen f. 1847.

Deres barn var Julie, Marie, Inga, Robert og Elberg. Marie ble gift med Karl Severinsen fra Vang, og Elberg gift i Lenvik hvor han drev båtbyggeri på Gibostad. Else Anna døde i 1886 i barselseng med sønnen Elberg. Jens Græger levde lenge, og ble til slutt meget åndssvak. En mørk natt i 1924 var han gått ut, og tullet seg nedfor bakken og druknet i elva, 83 år gammel.

Fra Buvik, bnr 2, er utskilt flere småbruk. Bnr 2, «Bunes», til Tøllef Hansen fra Sandvik, bnr 4, «Rud», til Hans Martin Hansen, Buvik, bnr 5, «Vines», til Karl Severinsen, Vang.

Elberg Jensen, Buvikvoll, f. 1885.

Fotograf: Chr. Hansen, Tromsø.

Hans Martin var gift med Anna Sotong fra Tromsø. Deres barn var Aminda f. 1875, gift med Kornelius Johansen fra Tromsø, Olga f. 1877, gift med snekker K. Aronsen, Tromsø, Martine, gift med snekker Martin Olsen, Bakkejord. Videre Oskar, sjømann, Hanna, reiste til USA, Else, gift med Petter Andersen, Tromsø, Astri, gift med verftseier Ole Tøllefsen, Tromsø, og Ruth f. 1894, ugift.

Hans Karoles Olsen solgte hovedbruket til Anders Hansen, Sandvik, og tok kår. Han var kjent som en meget dyktig og pålitelig mann. Han var tømmermann og ellers meget nyttet i kommunens tjeneste. Han døde i 1885, 79 år gammel. Hans hustru Martine, døde i 1888. Den nye oppsitter i indre Buvik, Andreas Mathias Hansen, var gift

med Lorentine Sesilie Karolesdatter fra Bakkejord. Deres barn var Hanna, Albert, Kornelia, Laura, Amalie, Karl, Hans, Alfon og Strømme.

Halvdelen av eiendommen ble utskilt og solgt til Kristian Olsen fra Storelv, som ble gift med deres datter Amalie. Den andre halvdel, «Solbakken» bnr 8, ble senere delt mellom de to yngste sønnene Alfon og Strømme. De ble gift med henholdsvis Hanna Hansdatter fra Lyngen, og Martine Sørensdatter fra Galnslått.

Ekteparet Anders og Lorentine Hansen med familie.

Gård nr 5 Ytre Buvik

Den eldste oppsitter en med sikkerhet kan hjemføre til Ytre Buvik, er en enke med sønnen Jon Jensen. Enkens navn er ikke nevnt.

I 1614/15 betalte Jenns Tholleffsen 1 våg fisk i utrorsvgift til kongen, og leidangen med ei 1/2 våg. Leidangen ble også betalt av Anne og Barbara med 18 merker fisk hver.

I 1619/20 betalte Jens Tholeffsen leidangen med ei 1/2 våg og husfrelse med 1 våg fisk. En person betegnet som «Eencken» betalte 18 merker i leidang.

I 1624/25 betalte Jenns Tholleffsen ei 1/2 våg i leidangen og 1 våg i landvare. Likedan ga Tolleff Kollbiørensenn, Laurits Jennsenn og Erich ei 1/2 halv våg i leidang.

I 1629/30 betalte Jenns Jensøn og Erik ei 1/2 våg fisk, og «Enken» 18 merker.

I 1634/35 betalte Jens Jensen og Erich landvare med tilsammen 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Jenns Joensen og Erik 1 våg fisk hver i landvare.

I 1645/46 betalte Jens og Erich tilsammen 1 våg i landvare, og ytte sammen med sine «quinder» 16 skilling hver i koppskatt.

I 1647 brukte Jens Jensen ei 1/2 våg, og Erich den andre halve våg jord på gården.

I 1650 betalte Niels og Erich Joensenn leilendingsskatt av gården med tilsammen en 1/2 daler. Nils bygslet også en del av indre Buvik.

I 1687 nevnes Povel Pedersen og Kristoffer Pedersen som oppsittere på gården. De brukte henholdsvis ett og to pund av jorda. De var muligens brødre. Kristoffer Pedersen er vel den samme «Kristoffer i ytre Buvik» som i 1672 var postfører i bygda. Povel Pedersen var gift med Kristin Halvorsdatter, og deres barn var

Peder Povelsen f. 1690, Karen, Maritte og Berit.

Kirsten døde i 1707, og i boet etter henne ble det ingen arv til barna.

Sønnen Peder bodde på farsgården. Han var gift med Ellen Tørrisdatter. De fikk ingen barn. Peder døde i 1716. Hans far Povel, levde ennå, og skulle arve sønnen sammen med enken. Men når gjelden ble fratrasket boets formue, ble det bare 2 rdl på hver av arvingene.

Omkring 1700 bodde som husmann på samme gård, «Gundele salige Torlefs hustru» med to sønner, Erik og Otto. Erik var vanfør.

Etter matrikkelen 1723 brukte Enken Kari 6 merker, Bastian Persøn 1 pund, Ole Christophersen 18 merker og Guttorm Christophersen 1 pund jord av gården.

Så kjenner vi ingen fortegnelse før i 1750-åra. Tromsø kirkebok begynner først på denne tida. Da bodde i ytre Buvik, Nils Bastiansen, gift med Berte Jonsdatter. Deres barn var Ole Nilsen, f. 1736, Jon Nilsen, Isak Nilsen, Sakarias Nilsen f. 1746, Ellen Nilsdatter, gift med Petter Nilsen på Austein og Karen Nilsdatter. Nils Bastiansen døde i 1759. Han var en fattig mann. Formuen var 53 rdl, men når gjelden gikk fra ble det bare 9 rdl igjen. Herav fikk enken halvparten, mens resten gikk til begravellesomkostninger, så barna fikk intet.

Den eldste sønnen, Ole Nilsen, bodde siden på farens gård. I 1759 ble han gift med Margrethe Eliasdatter fra Storsletta. Hun var muligens søster til Hans Eliassen. Av deres barn kjenner vi til Anna f. 1761, Nils Johannes f. 1764, og Hans f. 1767.

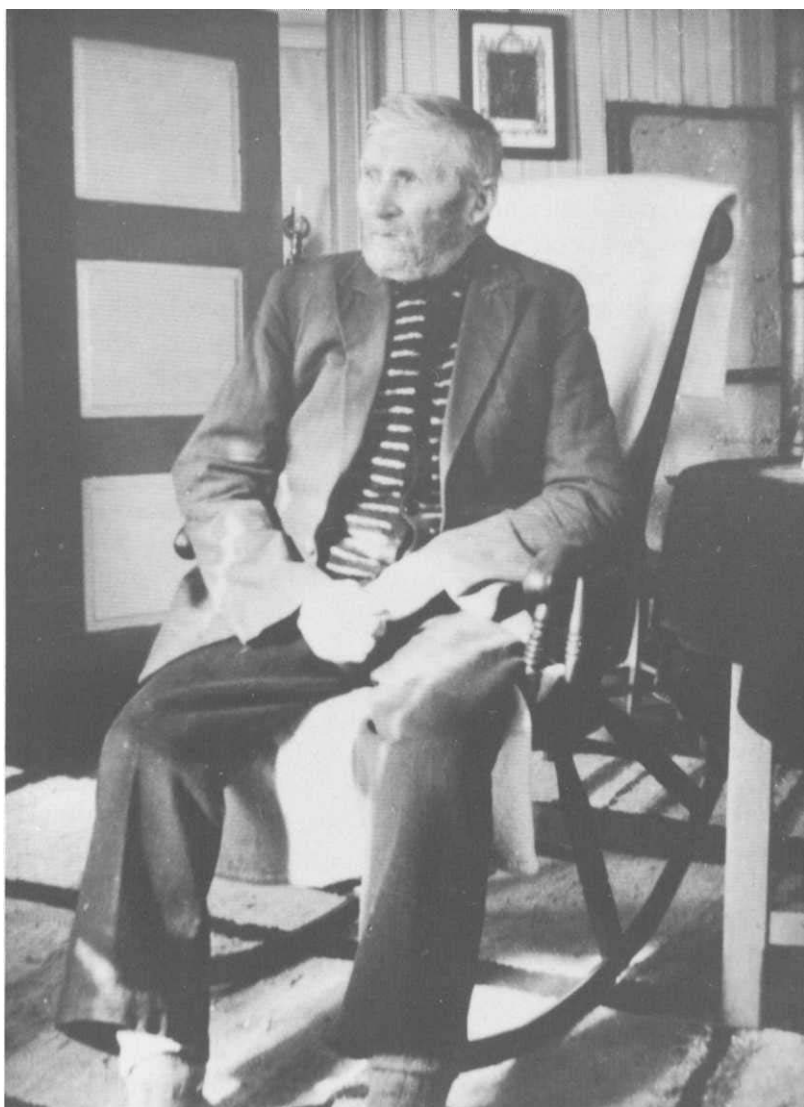
På samme tid bodde Hans Guttormsen på en annen gårdpart av ytre Buvik. Muligens på bnr 3, som til daglig ble kalt «Berget». Det er på dette bruk forfatteren Lars Berg ble født, og har tatt familienavn etter. Hans Guttormsens kone het Marie Rasmusdatter. Deres barn var Kristen f. 1755, Hans Juul Figenskou f. 1757, og Beret Helene f. 1762.

På «Berget», bnr 3, bodde omkring år 1800 Ole Nilsens yngste bror, Sakarias Nilsen. Han var gift med Juditta Andersdatter. Hun var datter av Anders Jensen på Sommarøy, og søster til Johannes Andersen. Deres barn var Kornelia f. 1774, Kristine f. 1775, Kristen f. 1775, Per Andreas f. 1790, Herman f. 1778, og Bertheus f. 1780. Juditta døde i 1799, 46 år gammel.

I 1769 nevnes Lars Nilsen som tjenestekar hos Ole Pedersen i indre Buvik, men i 1801 står han oppført som oppsitter i «Vika». Det er muligens nåværende bnr 2. Hans kone var Olena Halvorsdatter. De hadde tre sønner.

En Rasmus Olsen Brants bodde ei tid i Vika, trolig på bnr 1, men han flyttet senere til Torsnes.

På Nils Bastiansens gamle gård, som utvilsomt var nåværende bnr 2, og den eldste bosetning i Vika, kom etter Ole Nilsen, Jørgen Jakobsen fra Sør-Mjelde og bosatte seg. Hans foreldre, Jakob Olsen og Gjertrud Olsdatter bodde på Lauksletta (Sør-Mjelde) i 1801. Jørgen Jakobsen var f. 1790, og gift med Anne Hansdatter fra Malangen. Om deres barn vet vi at Hans Jørgensen bodde ei tid i indre Buvik, Jørgen Jørgensen var bosatt på Hillesøya, gift med Karoline Gabrielsdatter, Tea Elisabeth, gift med Kristoffer Olai Sørensen fra Husa, Jakobine, var først gift med Johan Heggelund Jensen og

Edvard Rasmussen på hans 94-årsdag i 1956.

bodde som innerster på Greipstad. De fikk en sønn Ingvard, som reiste til sjøs og forsvant.

Senere ble Jakobine gift med Wilhelm Berg Jonatansen som bodde på Vasstrand. De fikk ingen barn.

Martha var gift med Rasmus Jakobsen. De bodde i ytre Buvik. Jørgen og Annas siste datter, Sesilie, ble gift med Rasmus Jakobsen da han ble enkemann.

Kristoffer og Tea bodde på hovedgården. De fikk mange barn. Det var Jens Edvard f. 1862, gift med Laurette fra Karlsøy, han druknet på sjøen utfor gården under arbeid med å berge ei skøyte i en

Hilbert Pedersen f. 1870.

Fotograf: V. Frimann Koren.

voldsom storm i 1915, Søren, som studerte til prest i Baptistsamfunnet. Videre Kristine, Albert, Ingvard, Karl og Mathilde.

Anne Hansdatter døde i 1873, 79 år gammel. Kristoffer Sørensen omkom på sjøen i 1884. Jens Kristoffersen som hadde gården etter faren, fikk fem barn. Den eldste sønnen, Kristoffer Jensen, bosatte seg på fedregården.

Rasmus Karl Jakobsen fra indre Buvik, bosatte seg etter Rasmus Brants på bnr 1. Han var gift med Marthe Andrea Jørgensdatter. Deres barn var: Johanna Emelie f. 1858, Edvard Andreas Heggelund f. 15. april 1862, Rikardine Margarethe f. 1860, og Jendine Othelie. Marthe Jørgensdatter døde i 1868, og Rasmus giftet seg med hennes søster Sesilie. De fikk en sønn som omkom på sjøen i 1897. Sesilie døde i 1894, og Rasmus ble enkemann for annen gang. Han døde i 1903, 50 år gammel.

Sønnen Edvard fikk utskilt halvdelen av eiendommen, småbruket «Nergård», bnr 4. Den andre halvdel ble kjøpt av Hilbert Pedersen, Greipstad. Han var gift med Kornelia Andersdatter fra Buvik. Etter Sakarias Nilsen, bosatte Hemming Jensen fra Dyrøy seg på bnr 3, «Berget», ytre Buvik. Han ble i 1823 gift med Elen Anna Jakobsdatter. De fikk to barn, Johan Peder f. 1826, og Berthe Katrine f. 1827. Berthe ble i 1852 gift med Hans Hertel Hansen, og bosatte seg på Angstauren. Hemming Jensen forlot ytre Buvik og overlot gården til en slektning, Helge Hemmingsen fra Venje på Dyrøy. Han var født i 1805.

Helge Hemmingsen ble gift med Severine Jakobsdatter fra Lauksletta. Hun var søster av Jørgen Jakobsen som var født i 1793. De hadde kun en sønn, Johan Mikal Helgesen f. 1828. Han ble gift med Hanna Sebulonsdatter fra Galnslåtta. Helge Hemmingsen døde i 1878, 73 år gammel.

Johan Helgesen var meget nyttet til kommunale ombud, især var han flink til å skrive, en sjelden kunst den gang. Johan og Hanna hadde tre døtre, Hansine, Henriette og Olufine. Av disse ble to bosittende på heimgården.

Hansine ble gift med Oluf Wilhelmsen fra Kvalnes. De fikk utskilt halvparten av eiendommen, nåværende «Nygård», bnr 4, og bosatte seg der. Bruket ble overtatt av hans to sønner, Olav og Hjalmar. Den yngste datter Olufine Karoline f. 1869, ble gift med Emil Larsen fra Skarsvåg, f. 1866. Hans far, Lars Tollefsen, var fra Leiknes. Lars var sønn av Tollef Larsen Arnestad, som var lensmann for Lenvik og Hillseøy, 1804 - 1812. Johan Helgesen døde i 1908.

Emil Larsen bodde på bnr 3, «Berget», og hadde barna: Emelie, Hansine og Lars.

Emil Larsen var en meget driftig fisker, og ble 87 år gammel. Han

Ekteparet Emil Larsen og Olufine Johansdatter.

døde i 1953. Sønnen Lars tok lærerskoleeksamen i 1922. Ved sida av lærergjeringen var han forfatter.

Gård nr 6 Torsnes

Hvis det fra middelalderen forsvunne navn «Maranes» er identisk med nåværende Marsletta og Torsnes, er den eldste oppsitter vi kjenner navnet på, en Berdor Skreppohestr. Han hadde i det 14. århundre gitt en del av gården til Lenvik kirke.

I 1614/15 betalte her Christenn landvare med 1 pund fisk.

I 1619/20 betalte han samme ytelse i husfrelse.

I 1624/25 betalte her Christen landvare med 1 pund fisk.

I 1629/30 betalte her Christen 1 pund i landvare.

I 1634/35 betalte her Christen landvare med 1 pund fisk.

I 1639/40 betalte Karen, her «Christens», landvare med 1 pund.

I 1645/46 betalte Ellias Christoffersen landvare med 1 pund.

Han brukte også Hillesøya, og det er sannsynlig at det er samme Ellias vi finner lagt i koppskatten på Brensholmen.

I jordebok 1667 nevnes enken Maritte som bruker av gården til gressleie. Den kan gi för til 2 kyr og 6 smaler. Hun betaler ingen leidang, men gir 6 merker i ostetiende. Marit bodde på Storsletta, og brukte Torsnes samt indre og ytre Buvik til høsting av för.

I 1687 er Pofvel Pedersen nevnt som bruker av gården. Han er trolig den samme som nevnes under ytre Buvik. Han hadde forpaktet eiendommen som nå er statsgods, men tidligere lå til Hillesøyprestene.

Torsnes synes liksom å ha vært på vandring i de gamle opptegetelser. Gården lå på grensen mellom Tromsø og Hillesøy sogn. Den nevnes snart på den ene, snart på den andre side.

I matrikkelen 1723 er Olle(?) Tollefsen nevnt som oppsitter. Han brukte 1 pund.

I 1753 finner vi en Nils Olsen bosatt på Torsnes. Han er gift i 1754 med Dorit Olsdatter fra Øyfjord. Dorit var søster til Thomas Olsen på Engenes. Av deres barn nevnes Anne, Anders og Karen. Nils Olsen døde i 1778, og Dorit i 1793, 62 år gammel. Hennes søster Maren Olsdatter, bodde som tjener på gården, og døde ugift i 1809, 80 år gammel.

Samtidig bodde på Torsnes eller Marsletta, Nils Rasmussen gift med Alette Andersdatter. De hadde tre barn: Johannes, Rasmus og Beret. Det er ting som tyder på at Nils Rasmussen bodde på ytre Marsletta.

Rasmus Olsen Brants bosatte seg omkring 1780 på Torsnes, antakelig der hvor Nils Olsen før hadde bodd. Rasmus flyttet dit fra ytre Buvik. Hans kone Karen Maria Nilsdatter, får iblant tittelen »madam», så det er mulig at hun ikke er av bondeætt. De hadde mange barn, men de fleste døde ugift i ung alder. Av disse nevnes Ane Dørthea f. 1785, Nikolai f. 1787, døde spedalsk i 1819, Rebekka f. 1789, døde 4 år gammel, Daniel f. 1792, døde i 1821, Ole Andreas f. 1795, døde i 1814, og Kristen f. 1789, døde i 1820.

Rasmus Olsen Brants døde i 1812, 57 år gammel. Da det ble skiftet etter han samme år, levde bare tre av sønnene og datteren Ane. Formuen var 55 rdl når gjelden var trukket fra, hvorav enken fikk halvparten.

Karen Marie døde 77 år gammel, i 1837.

Ane Dørthea Rasmusdatter ble gift med Andreas Jensen fra Straumbukta i Tromsøysund, og bodde på Torsnes. Hun døde i barselseng i 1819, 32 år gammel. Andreas Jensen ble senere gift med Malena Kiempe Olsdatter fra Bakkejord. Hun var mor til Peder Andreas Hansen fra Hillesøya.

Som husmann eller innerste hos Rasmus Olsen, bodde i denne tida Jens Martinussen f. 1760, og hustru Nella Johanna Kristensdatter. De hadde en sønn, Ole Daniel f. 1793. Jens Martinussen flyttet til Greipstad og bodde som innerst hos Haldor Kristiansen i 1801.

Så kom en ny slekt og bosatte seg på Torsnes. Det var Ole Kristian Nilsen f. 1706, sønn av Nils Sakariassen, Laukvik. Hans hustru Kristianne, var datter av Kristoffer Sakariassen, Sand. De bosatte seg på Torsnes omkring 1840. Deres barn var: Elise Katrine f. 1836, Nils Johan f. 1840, Jakob Kristian f. 1841, Andrea Elisabeth f. 1837 og Mina Bergite f. 1838. Nils Johan var i 1863 gift med Petrika Andrea Kristensdatter fra Oldervik, f. 1839. De hadde mange barn. Nils Johan døde i 1925. Hans foreldre, Ole Kristian Nilsen og Ane Martinsdatter, var flyttet til Laukvik fra Tromsø sogn.

Etter Nils Johan Olsens død, tok en av hans sønner, Ole Nilsen,

gården. Han døde ugift i ung alder. To av hans søstre, Marie og Kaspara bodde på gården endel år. Kaspara døde og Marie tok opphold på Hillseøy gamleheim, hvoretter gården ble solgt. Marie døde i 1953, hun var da langt oppi 80-åra.

På indre Marsletta kjenner vi oppsitterne etter ca 1800. Først nevnes Jens Andreas Olsen fra Bakkejord. Hans foreldre var Ole Andreas og Sissel Jensdatter fra Vasstrand i Hillseøy. Sissel var datter av Jens Andreassen, Oldervik og Malene Simonsdatter fra Angstaur, f. 1766. Ole og Sissel ble gift i Lenvik kirke i 1793. Deres barn var: Malene Kiempe og nyss nevnte Jens Andreas f. 1797. Begge ble bosatt i Hillesøy.

Jens Andreas Olsen ble gift med Gjertrud Mortensdatter f. 1799, antakelig på Mjelde. Deres barn var: Johan Heggelund f. 1825, Anne Henrika f. 1825, Marthine f. 1828, Signhild Anna f. 1832, Søren Andreas f. 1835, Ole Andreas f. 1837, Hanna Sofie f. 1841, Jens Johan f. 1845, og Sesilie, hennes alder er ikke kjent. Jens og Gjertrud bodde først på Kvalnes. Deres tre eldste barn ble født der. De flyttet så til Brensholmen, hvor sønnen Søren og datteren Signhild ble født. Senere bosatte de seg på indre Marsletta i 1840, hvor de fire minste barna ble født.

Jens Andreas Olsen døde som kårmann på Marsletta i 1867, og Gjertrud Mortensdatter døde på Skognes i Tromsøysund, hos sønnen Ole Jensen i 1883, 84 år gammel. Hun ble gravlagt på Mjelde kirkegård.

Sønnen Søren Andreas Jensen ble gift i 1859 med Ingeborg Sofie, datter av Ole Peder Sebulonsen, Stønnesbotn. De hadde tre barn: Peder Sørensen, som senere bosatte seg på Lavoll i Stønnesbotn, f. 1861, Johanna gift med Edvard Rasmussen, ytre Buvik og Oline Andrea, gift med Ingvard Olsen, Balsfjordbotn. Søren Andreas Jensen bodde på Marsletta. Han døde i 1868, året etter sin far. Han var da bare 33 år gammel. Barna ble sannsynligvis bortsatt til fremmede, i hvertfall er det kjent at Oline ble oppfostret hos Beret i Sandvik. Hans søster Ane Henrika f. 1825, ble gift med Hans Peder Sakariassen og bosatte seg på indre Marsletta.

Hans Peder Sakariassen ble oppfostret hos Ole Martin Olsen, Bakkejord. Hvor han ættet fra vites ikke. Ane Henrika var tjenestejente på Bakkejord da de giftet seg. De fikk mange barn. To av døtrene ble gift og bodde på Marsletta etter foreldrenes død. Den ene datteren, Martha Jensine f. 1862, ble gift med Martin Bernhard Hansen f. 1854. De bosatte seg på gammelgården.

Datteren Hanna Andrea ble gift med Edvard Johannesen. De kjøpte «Rotvika», bnr 4, og bosatte seg der. De fikk ingen barn. Ingen av barna til Martha og Martin ble boende på heimlassen, som ble tilhørende Hillesøy kommune. Jakobine, den eldste, ble gift i Balsfj-

ord, Oskar i Tromsøysund og den yngste, Meyer, flyttet til Tromsda-
len. Han ble arbeidsleder i F. Selmer A/S Entreprenørfirma.

I 1860-åra bodde Nils Mathias Sørensen på ytre Marsletta. Han var sønn av Søren Madsen, innerst på Brensholmen. Hans kone Martine, var datter til Jens Andreas Olsen. Hennes søster Hanna Sofie ble gift med Jakob Mikal Johannesen, Kårvik i Lenvik. Søsteren Sesilie, ble gift med Herman Pedersen, Sessøy. Deres eldste bror Jens, bosatte seg i Selvåg.

Ole Andreas Korneliussen f. 1848 på «Breidablikk» i Stønnesbotn, ble i 1873 gift med Ovedie Tølline Olsdatter fra Bakken i Sørfjord, f. 1847. De bosatte seg på ytre Marslett etter Nils Sørensen. Ole og Ovedia fikk mange barn, men flere av disse var krøplinger, med lammelser i beina så de ikke kunne gå normalt. En av dem, Gerhard, var både blind og døv, men han levde til han var langt oppi åra. Sønnen Anton Olsen, var en frisk og kjekk kar. Han overtok plassen etter faren. Han bygde nye hus, ryddet jorda og ble velstående. Han omkom på sjøen like utfor stranda ved et ulykkestilfelle. Han var ugift.

Husene ble solgt og fraflyttet. Senere ble plassen kjøpt for det gode laksefiskets skyld, av Kristian Olsen, Buvik, med flere. Etter den tid bodde ingen på ytre Marsletta. Anton Olsen hadde en datter som arvet han.

Gård nr 7 Brensholmen

Gården Brensholmen i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Brensholmen er den innerste gård i det gamle Hillesøy sogn. Den har utvilsomt navn etter holmen med samme navn, som ligger beskyttende mot storhavet utenfor. Når det i eldre tid ble sagt «brems», kan vel dette stå i samhøve med ordet «brem» eller «vegghjelm», som betyr motbrekninger fra land.

Gården nevnes første gang i 1610, som bispens prebendegods. *Thomas Mortensen og Johnn Oelsenn betalte dette året leilendings-skatten med 1 1/2 daler hver, og Trund drengeskatt med 3 mark.*

I 1614/15 betalte Joenn Olsønn og Olle Nielsen ei 1/2 våg hver i skatten.

I 1619/20 betalte Joenn, leidangen med ei 1/2 våg fisk.

I 1624/25 betalte Nielss Sanndersenn leidangen med ei 1/2 våg.

I 1629/30 betalte Niels Skott ei 1/2 våg i leidangen.

I 1647 var Brensholmen skyldsatt for ei våg fiskeleie. Oppsitteren var Joenn Christensenn.

I 1650 betalte Størcher og Christoffer leilendingsskatt med tilsammen en 1/2 daler.

I 1666 var gården skyldsatt for 1 våg fisk, og hadde to oppsittere: Peder Klaussøn, 49 år, og Tore Eriksen, 36 år. Hver brukte ei halv våg av jorda. Tore hadde en sønn som da var 6 uker gammel.

Så nevnes gården igjen i 1687 med tre oppsittere: Tore Eriksen bor der fremdeles og de andre to er Kristen Eliassen og Rasmussens enke. Hver av dem bygslet ett pund av gården.

Neste opptegnelse er fra 1702. Da var Kristen Eliassen eneopsitter, 58 år gammel. Han hadde sønnene Elias, 17 år og Morten, 14 år. Det heter at de levde under slette vilkår og må ha sin underholdning her nord.

I 1710 er skiftet sluttet etter en oppsitter ved navn Ole Jakobsen. Men da boet var falitt, nevnes ingen arvinger. Hele formuen på 16 rdl gikk til fordringshaverne.

I matrikkelen 1723 er Jens Jensen ført opp som bruker av 1 våg jord.

Så er det ingen skriftlige beretninger før i 1750-åra. I 1750 hadde Tollef Henriksen bygslet gården. Hans kone het Pernille Bastiansdatter. Deres barn var Ellen f. 1752, Karen f. 1755, Ole f. 1756, Henrik f. 1758, Marith f. 1762, og Erik f. 1766.

Denne Ellen Tollefsdatter spilte senere en viss rolle i Hillesøys historie da hun var innblandet i en hekkesak på Sommarøy i 1780. Hun slapp med en passende mulkt, men mer om dette fortelles det under gården Sommarøy.

Pernille Bastiansdatter døde i 1770, 50 år gammel. Tollef var ingen rik mann. Boets aktiva beløp seg til 33 rdl, mens gjelden med sportler kom på 32 rdl. Men da alle fordringshaverne i boet var nordfra, fikk han akkord slik at han kunne sitte med jorda. Av effektene kan nevnes at husdyrbestanden bestod av 1 hest, 1 melkeku, 1 halvmark kvige, 1 halvmark okse, 3 geiter og 2 sauer.

Samtidig, og etter Tollef Henriksen, bygslet Andreas Tomassen og

Frå klokkergården på Brensholmen. Lærer og klokker Bødahl til høyre, i midten Bertha Kvamme og til høyre for henne sitter lærerinne Johanne Løkke fra Tromsø.

Gjertrud Gregusdatter en del av Brensholmen. Deres barn var Tomas f. 1770, Maren f. 1771, Kristen f. 1774, og Peder f. 1779. Anders Tomassen døde 1790, 57 år gammel. Enken flyttet da til Stønnesbotn, hvor hennes yngste sønn, Peder bodde. Der døde hun i 1799, 63 år gammel.

Den neste oppsitter vi finner på Brensholmen, er enken Marie Hansdatter f. 1753. Hun døde i 1783, 80 år gammel. Hun etterlot seg datteren Johanna Margrethe og sønnen Kristoffer Larsen f. 1790. Johanna Margrethe Larsdatter var f. 1785, og ble i 1812 gift med Antoni Tommesen fra Engenes, f. 1779. Han var Ole Tommesens yngste bror. Han bygslet Brensholmen som da var inndratt fra Trondenes kirkegods, og tilhørte staten.

Antoni og Johanna Margrethe fikk fem døtre. Vi nevner to av dem: Olava Kristine f. 1815, ble gift med Svern Pedersen i Astria, hun var hans andre kone, Elisa Rebekka f. 1821, ble gift med Kristian Karoliussen fra Bakkejord. Antoni Tommesen døde i 1826, 59 år gammel. Johanna Margrethe levde lenge etter han, og oppebar kår av Hillesøy kommune. Den 7. juli 1838, kjøpte kommunen Brensholmen av staten til klokke- og lærerjord for 40 Spesiedaler.

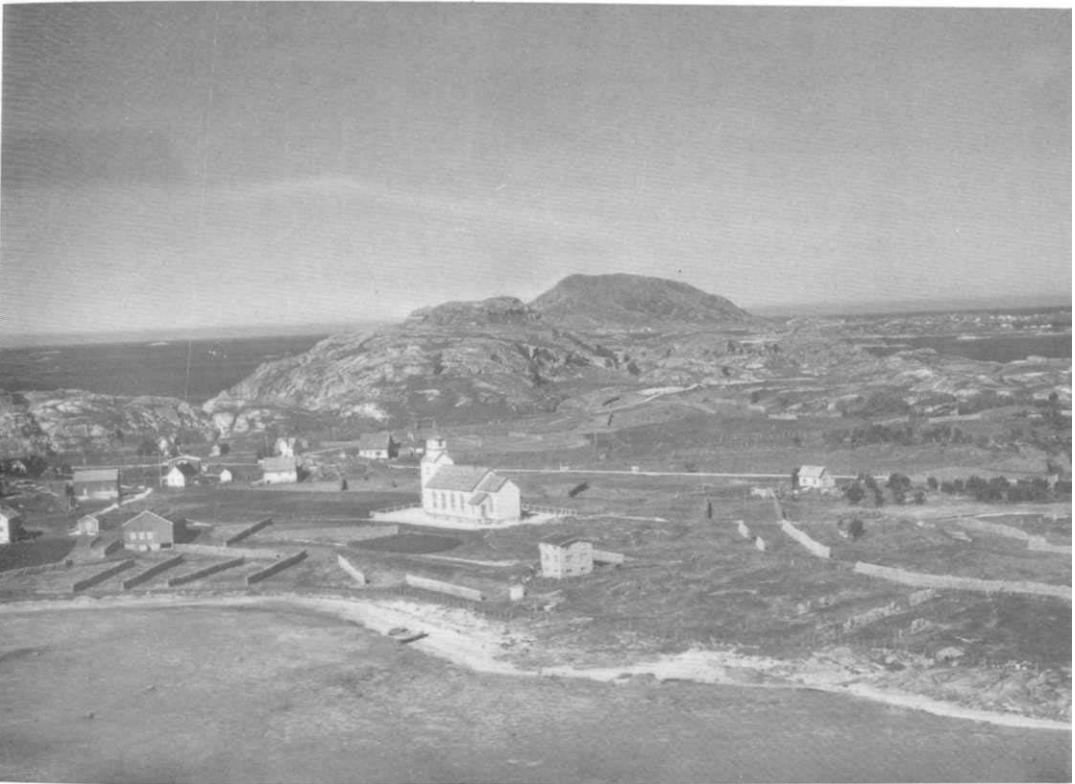
Den gamle gård lå nedenfor utløpet av Brensholmelva hvor hustom-

tene ennå kan sees. I klokke Næstås tid ble det foreslått at husene skulle flyttes lenger ut på jorden da de holdt på å rause over på grunn av elvas utgraving av strandbakken. Det ble imidlertid bestemt at de skulle oppføres lenger ut mot strandbredden.

Fra kirkesanger Samuel Kvammes begravelse.

Gård nr 8 Austein

Gården Austein i august 1952.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Etter navneformen i en kilde fra 1567, er antakelig det opphavelige gårdsnavnet Stein. Etter at gården så har ligget øde ei tid, er navnet blitt til Audistein, - ødegården Stein. Dette navnet er da i matrikkelutkastet 1723, gått over til Øyesteen.

Første gang gården nevnes er i 1567. Da bor tre mann på plassen. Det var Nils Evertsen, Jon Nilsen og Per Lauritssen. De betalte hver en våg fisk i leidangsskatt.

I 1610 betalte leilendingen Gudmund Persen 1 1/2 rdl i skatt. Likedan var Danniell oppført i drengeskatten med 3 mark.

I 1614/15 betalte Gudmund Persøn og Anders Erlandtzønn ei 1/2 våg fisk hver i skatt.

I 1619/20 betalte Gudmund Pedersen, Tholeff Gudmundsen og Anders Klausen leidangen med ei 1/2 våg hver.

I 1624/25 betalte Peder Oellesenn leidangen med ei 1/2 våg.

I 1629/30 betalte Eddis og Peder Oelsen leidangen med ei 1/2 våg fisk hver.

I 1645/46 betalte Peder Olsen, hans «quinde» og deres datter 24 skilling i koppskatt. Likedan betalte Anders Johan, hans «quinde» og hans stesønn tilsammen 24 skilling i samme skatt.

I 1647 bygslet Peder Oelsen 1 våg, og gav 3 ort i skatt.

I 1650 betalte Peder Oelsen leilendingsskatt av 1 våg fiskeleie med en 1/2 daler. Thomas Oelsen ytte husmannsskatt med 2 merker, og Anders Johansen ble ikke avkrevd skatt da han var «forarmet».

Austein var som Brensholmen, Trondheimsbispens prebendegods og lå til Trondenes kirke. Den må ha hatt stor betydning da den oppføres som eneste fullgård i Hillesøy. Greipstad hørte den gang til Tromsø sogn.

I manntallet 1666 er gården skyldsatt for en våg, og har to oppsittere. Det var Lars Halvordsønn, 48 år, og stesønnen Jakob Kristiansen og hans sønn Erik, 4 år gammel.

Den andre oppsitteren var Peder Tollefsen, 32 år med sønnen Erik, 3 år gammel. Hver leilending brukte ei 1/2 våg av gården. I 1687 var Jakob Kristiansen bruker av stefarens gårdpart. Han var gift med Berte Olsdatter.

Den andre halve våg bruktes av Grethe, som antakelig er enken etter Peder Tollefsen, samt hennes sønn, Erik Pedersen, som nå er 24 år og gift med Dordi Størkersdatter fra Edøy.

Jakob Kristiansen døde i 1691, og skiftet i stervboet ble sluttet samme år. Han etterlot seg tre døtre. Én i første ekteskap, og to i andre med Berte Olsdatter. Boets formue var vurdert til 59 rdl, men gjelden kom opp i 63 rdl. Det nevnes adskillig løsøre, båter og bruk, men hus nevnes ikke. Besetningen var 5 kyr, 1 markekvige, et halvmarknaut, 9 geiter, 5 sauer og en gammel stut (kjøreokse), som ble verdsatt til 1 daler. Hver melkeku ble vurdert til 4 rdl.

Da boet ikke ga noe arv til barna, bestemte skifteforvalteren, sorenskriver Bogøe, at datteren fra første ekteskap skulle ha ei ku som faren hadde gitt henne mens han levde. De to andre døtrene fra andre ekteskap, beholdt sammen med sin mor en annen ku «som deres salige fader dennem givet haver».

Samtidig med Jakob Kristiansen, døde den andre oppsitteren på Austein, Erik Pedersen, 28 år gammel. Også etter han er det skiftet i 1691. Men da kreditorenes fordringer var dekt, ble det bare 2 rdl og 4 mark igjen av boets midler. Herav skulle enken Dordi Størkersdatter ha halvparten. Den annen halvpart skulle gå til mannens søsken, da Erik og Dordi ikke hadde barn. Men enken beholdt hele summen for å dekke mannens begravelsesomkostninger.

I følge manntallet 1702, synes det å være mye folk bosatt på Austein. Vi vet imidlertid ikke om det er noen av Jakob Kristiansens døtre som bor på gården, da kvinnene ikke nevnes i manntallet. Oppsitterne på Austein var den 55 år gamle Anders Nilsen med stesønnen Jakob Melkiorsen, 26 år, og sønnene Hans og Nils, henholdsvis 6 og 3 år gamle. Den annen oppsitter var Jon Rasmussen, 64 år.

Først i 1754 finner vi Petter Nilsen fra Kattfjord, ekteviet med Ellen Nilsdatter, søster av Ole Nilsen i Buvik, bosatt på Austein. Av deres barn kjenner vi Ingeborg f. 1759, Nils Andreas f. 1762, Marthe Jonette f. 1764, Ole Kristian f. 1766, og Ermegård f. 1769. Samtidig med Petter Nilsen, bodde Iver Henriksen og Ingeborg Andersdatter på Austein. Videre en husmann, Ole Pedersen, gift med Margrethe Hansdatter, men om disse er lite nevnt. Petter Nilsens dødsår er ikke kjent, men hans hustru Ellen døde i 1770, 42 år gammel.

I 1770-åra bosatte Svend Henrik Norman f. 1731, seg på Austein. Han var sønn av Hans Olsen Norman og Alith Lind på Tussøya. Han var gift med Ingeborg Andersdatter fra gården Berg i Tromsø innland, f. 1734. Det er trolig at de bodde på nåværende bnr 1, som antas å være det eldste tunet på Austein, etter Iver Henriksen.

Tradisjonen forteller at Sven Henrik ble sendt på skole til København for å studere til prest, men enten det var midler eller evner som manglet, så kom han i hvertfall tilbake uten prestekappen. Han giftet seg og ble bonde og gårdbruker på Austein. Det sto lenge et stort våningshus på Austein, som Svend Henrik flyttet fra Tussøy. Det var et meget gammelt hus, hvor bordkledningen var festet med trenagler.

Svend og Ingeborgs barn var Alith Lind f. 1765, Anne Birgitte f. 1768, Nils Andreas f. 1771, Peder Andreas f. 1774, Dorith Sofie f. 1777, og Maren Berg f. 1783. Sønnen Henrik døde i barneåra. Av døtrene ble Dorith gift med Lars Absalonsen, Angstauren. Hun døde som enke på Vasstrand i 1847, 71 år gammel. Maren Berg døde ugift på Vasstrand i 1819.

Det er sønnene Nils og Peder som har en stor etterslekt i Hillesøy og Tromsøysund kommuner. Svend Henrik Norman, døde i 1806, 75 år gammel. Ingeborg Andersdatter døde i 1808, 72 år gammel.

Nils Andreas Svendsen ble oppsitter på heimgården. I 1807 ble han

gift med Hedvig Absalonsdatter fra Angstauren, f. 1784. Hun var søster til Hans Holmer på Engenes. Av deres barn kjenner vi Leonhard f. 1810, Ingeborg f. 1811, Vilhelmine Marie f. 1815, Henrika Marie f. 1820, Andreas f. 1824, død 1837, og Svend Henrik f. 1823, død 1839. Leonhard omkom på sjøen i 1839.

Nils Andreas Svendsen kjøpte Austein av staten for 70 spesidaler. Austein hadde en samlet skyld på 1 mark 89 øre.

På denne tid kom det en tjenestekar til Nikolai Olsen på Hillesøya. Han hette Lars Andreas Olsen, og var fra gården Presthus i Trøndelag. Han ble gift med Ingeborg Nilsdatter på Austein. Han kjøpte gården av værfareen for 200 rdl. En av Lars Olsens søstre kom også nordover til Austein, hvor hun tjente et par år. Siden tjente hun på Solligård, hvor hun fikk ødelagt høyre arm i ei barkemølle. Senere reiste hun sørover igjen.

Nils Andreas Svendsen døde i 1855, 84 år gammel. Han hadde da på grunn av aldersdomsvakhet ligget til sengs i fire år. Hans enke døde i 1868, 86 år gammel.

Lars Olsen var en klok og meget nytta kommunemann i Hillesøy. Av hans og Ingeborgs barn kjenner vi Kirsten Elisabeth f. 1842, Ludvig Johan f. 1845, Hans Andreas f. 1845, og Ingvard Martin f. 1853. Hans Andreas druknet i ung alder under bading i «Hansevatnet» i Austeinelva. Ingeborg Nilsdatter døde i 1853, og Lars giftet seg igjen med hennes yngre søster, Henrika Marie. De fikk døtrene Ingeborg og Hanna. Etter mannens død satt Henrika med eiendommen en del år. Hun solgte gården mot kår til Peder Pettersen fra Lillenes, ved skjøte av 1867.

Peder Pettersen solgte noen år senere omlag halvparten av gården til Rasmus Olaus Mortensen for 75 Spesidaler. Rasmus Mortensen var fra Sundfjord i Bergen stift. Han kom til Nord-Norge 22 år gammel. Han var født i 1837, og ble gift med Ane Hansdatter fra Langnes i Rossfjord, f. 1836. Deres barn var Hans f. 1861, død 1944, Morten f. 1872, død 1949, Lars f. 1874, og Rikarda Aminda f. 1876, hun døde som halvvoksen. Henrika Marie døde 5. juni 1900, 80 år gammel.

Rasmus Olaus Mortensen overdrog eiendommen til sine tre sønner i 1904. Han døde i 1911, mens hans hustru Ane Hansdatter var død allerede i 1909.

Peder Pettersen f. 1821, var av den gamle Østerdalsætt, som i det 18. århundre bosatte seg på gården Botn. «Per» var først gift med Hanna Olsdatter fra Vang. De bodde i Øyfjord, hvor deres sønn Johan Andreas Pedersen, Engenes var født. Da Hanna døde, ble Peder gift med Johanna Lorentsdatter fra Husa, f. 1838. De kjøpte Austein og bosatte seg der.

Peder Pettersen og Johanna fikk flere barn. Det var Hans Kristian f. 1863, gift med jordmor Jakobine Kristiansen fra Tromsø, Lorentine, gift med Bernt Pedersen fra Grasmyr i Lenvik, Lovise Otelie, gift med Hans Kristian Pedersen fra Galnslåtta, f. 1865, bosatt på Austein, Hilda, gift med Martin Meyer Hansen, Storslett, Ingvard Johan Karin, var utlært smed og var gift på Sletta i Tromsøysund der han omkom på sjøen. Anna, den yngste, «gikk i sår elsk» og druknet seg i «Hansedammen».

Per Pettersen hadde ei smibu nedfor huset, og var i lang tid en skattet bygdesmed. Han solgte Austein bnr 2, til værsønnen Hans Pedersen og til Jon Strømmesen fra Buvik, bnr 3 «Kirkeng», med en halvdel til hver. Da kona døde, solgte Hans Pedersen eiendommen til sønnen fra første ekteskap, Erling Hansen. Han forbeholdt seg et jordstykke, bnr 12, «Bakland», hvor han bosatte seg. Erling Hansen ble gift med Borghild, datter av Oluf Karlsen, Lundemo. Han omkom på sjøen i en minesprenging den 5. april 1943. Hans enke og barn ble boende på plassen.

Jon Strømmesen var oppvokst i Buvik hos Anders Hansen. Han var i slekt med Lorentine, Anders hustru. Han ble gift med Hanna Helmine f. 1869, som var datter til Anders og Lorentine. Han kjøpte halvdelen av Austein, bnr 2, «Kirkeng», og bosatte seg der. Jon og Hannas barn var Sigvard, gift med Helga Edøy, Gjertrud, gift med Ole Elbergesen, Hekkingen, etter at hun først hadde vært gift med Julius Mo, og Laura, gift med Thorvald Nordheim.

Hanna Helmine døde i 1904. Jon Strømmesen var i en menneskealder kirkeverge og klokker. Han fikk kongens fortjenestemedalje i sølv for lang og tro tjeneste. Han døde i 1943, 82 år gammel.

Fra Austein er utskilt «Lundemo», bnr 8, til Oluf Karlsen fra Sessøy. Han var gift med Emma Emilsdatter fra Karlstad i Målselv, f. 1879. Oluf Karlsen var født i 1880. Han omkom ved mineeksplosjon sammen med Erling Karlsen i 1943.

«Salen», bnr 7, var utskilt til Ole Hansen fra Rekvik. Han var gift med Emelie f. 1867, datter av Jens Pedersen, Sessøy, søster til Gerhard Jensen, Rekvik. Ole og Emelies barn født før 1900, var Otto f. 1891, Else f. 1890, Emma f. 1894, Inga f. 1896, og Oda f. 1900. Sønnen Otto studerte og ble forstander ved Baptistmenigheter i USA. Datteren Emma ble gift med Laurits Hansen og eier gården. Ole Hansen døde i 1917, 56 år gammel.

«Sjøtun», bnr 9, utskilt til Nikolay Edvin Dahl Brox fra Tussøy, f. 1885. Han ble gift med Konstanse Paulsen fra Tulleng. Nikolay Brox drev landhandel, var ekspeditør og poståpner på Austein. Han var også mange år kasserer i Hillesøy Sparebank. Han døde i 1948, 63

år gammel. Enken dreiv senere forretningen sammen med sønnen Åge. Nikolay og Konstanse fikk tolv barn, men de fleste døde i ung alder.

Gård nr 9 Storsletta

I fjæra på Storslett i 1952.

Den rette avledning av gårdsnavnet er kanskje slåtta eller slåtteland, men kan også være av «stor slette».

Første gang gården blir omtalt, er i fogderegnskapet 1609/10. Da betalte Effuert Nielsen 1 1/2 rdl, og husmann Jon Persen 3 mark i skatt.

I 1614/15 betalte Effuert Nielsøn og Thomas Efferdtzson 2 pund fisk i landvare. De svarte også leidangsskatten med ei 1/2 våg fisk hver. Det samme gjorde Joenn Persønn.

I 1619/20 betalte Thommes Effuertsenn, Lauridtz Jennsen og Effuerd t

Nielsen ei 1/2 våg hver i leidang, mens Peder Joennsen svarte 18 merker. Thommes betalte også husfrelse med 2 pund.

I 1624/25 betalte Thommes Effuerdtzenn og Peder Joennsenn leidangen med ei 1/2 våg hver. Thommes svarte i tillegg 2 pund fisk i landvare.

I 1629/30 betalte Thommes Effuerdtsøn leidangen med ei 1/2 våg, og landvare med 2 pund.

I 1634/35 betalte Thomas Euersen og Thorleff landvare med tilsammen 2 pund fisk.

I 1639/40 betalte Thorleff Pedersen 2 pund landvare.

I 1645/46 betalte Torluff landvare med 2 pund, og koppskatt for seg og to tjenestepiker med 24 skilling.

I 1647 bodde Thorluff på sletta, og betalte 2 pund i leie.

I 1650 betalte Thorluff Pedersen leilendingsskatt.

Så har vi manntallet 1666. Gården var kongens, og skyldte 1 våg. Oppsitter var enken Marith Kristoffersdatter, med sønnene Kjeld Tollefsen, 18 år gammel og Elias Tollefsen, 12 år gammel. I 1680-åra var en ny mann, Elias Kristensen, bosatt på Storsletta. Han brukte 2 pund av gården.

Marit brukte i tillegg Torsnes og indre og ytre Buvik som gressleie.

I 1702 var Elias Tollefsen, antakelig Mariths sønn, eneopsitter på gården. Elias Tollefsen var født i 1654, og gift med Maren Jensdatter. De hadde barna Jon f. 1684, Benjamin f. 1688, og datteren Anne. Maren Jonsdatter døde i 1695. I skiftet etter henne ser man at Elias Tollefsen var en ganske velstående mann. Det regnes opp en mengde effekter. Gården hadde to tømmerstuer, fehus, lade og stabbur. Flere buer og sjåer, sjøhus og kvernstue med møllestener. Husdyrbeholdningen var 5 melkekyr, 1 halvmarknaut, 1 stor kalv, 6 sauer, 6 geiter og 1 hest. Da gjelden var dekket, ble det en liten morsarv til barna. På «berget ved sjøen» stod en sjå, verdsatt til 2 Rdl. Av dette vet vi hvordan «Sjåberget» på Naustvollen, har fått sitt navn.

Elias Tollefsen hadde fostersønnen Hans Nilsen, som var gift med Ingeborg Trondsatter. De bodde på Storsletta hos fosterfaren på egen gård. Ingeborg døde i 1745. Mannen var død noen år før. I skiftet etter henne, nevnes tre barn som arvinger. Sønnen Peder Hansen og døtrene Grete Malene og Lusie. Lusie var da død, men hadde etterlatt seg en sønn, Henrik Trondsen, 3 år gammel. Han var

bortsatt til oppfostring hos Hans Hansen i Kattfjord. Grete Malene var 10 år gammel og tjente hos Ole Hansens enke i Oldervik. Arven etter Ingeborg var ikke stor, men Peder Hansen beholdt husene og tjente forøvrig hos den andre oppsitter på gården, Hans Eliassen. Peder Hansen døde ugift i 1751, og søstersønnen, Henrik Trondsen arvet de omlag 10 rdl som var etter han.

Den andre oppsitter på Storsletta i første halvdel av 1700-tallet, Hans Eliassen, må være Elias Tollefsens sønn fra hans andre ekteskap. Elias Tollefsen var bare 42 år da hans første kone døde. Han giftet seg om igjen, men navnet på denne hans andre hustru finner vi ikke i de kilder som er tilgjengelig. Elias Tollefsen hadde også en datter Margrethe, som ikke var født da skiftet ble holdt i 1696.

Hans Eliassens kone Anna Olsdatter, døde i 1760. I skiftet etter henne nevnes disse fellesbarn: Ole f. 1744, Mette f. 1746, Peder f. 1749, og Marie f. 1754. Boets aktiva var 136 rdl. Gjelden var ubetydelig, så det ble en liten morsarv til barna. Arven ble stående i boet til farens forvaltning.

Hans Eliassen ble i 1763 gift igjen med Rebekka Rasmusdatter fra Lenvik sogn. De fikk ingen barn. I 1769 går det fram at de begge bodde hos den eldste sønnen, Ole Hansen, som da hadde gården.

Ole Hansen ble i 1767 gift med Martha Olsdatter. Deres barn var Anne Bergitte f. 1768, Ole Henrik f. 1770, Hans Andreas f. 1772, Ellen Marie f. 1775, og Karen Marie f. 1777. Det synes som om Ole Hansen flyttet til Kattfjord da broren Peder overtok Storsletta. Både han og faren døde i Kattfjord i 1792. Hans Eliassen ble over 90 år gammel.

I 1774 ble Peder Hansen gift med Anne Hansdatter. Deres barn var Anne f. 1775, Leonard f. 1778, Hans Samuel f. 1780, Henrika f. 1782, Nils f. 1785, Berth Sofie f. 1787, og Johan f. 1790.

Peder Hansen døde i 1817, 70 år gammel og hans hustru i 1820, 72 år gammel. Da var alle deres fire sønner døde. Alle var ugifte. Nils døde i 1807 og Hans Samuel i 1811. Leonard og Johan omkom på sjøen, 12. mai 1808. Begge brødrene hadde vært i Ersfjord og hentet en farm sild. På heimvegen fikk de en voldsom nordavindskuling. De har enten kullseilt, eller fått båten fylt av bråttskavlene i Angstaursundet. De må ha kommet seg opp på kvelvet, for tradisjonen forteller at ei jente på Angstauren som var ute sent den kvelden, hørte nødropene. Hun gikk inn og fortalte dette, men Absalon var uvillig til å ro ut for å leite etter forulykkede i det fæle været. Morgenen etter fant man båten drevet iland på Vasstrandneset, men Peder Hansens sønner fantes aldri.

En vår var det kommet ild løs i et sjøhus på Storsletta. Og blant alt annet som gikk opp i røk, brente hele tørrfisk- og tranbeholdningen som skulle sendes til Bergen med «Tussøyjekta».

Nå hadde Per Hansen ikke noe å tilbytte seg vinterforsyning for hos kjøpmannen i Bergen. Imidlertid gikk Brox på Tussøya god for han, slik at han også dette året fikk sin vinterforsyning.

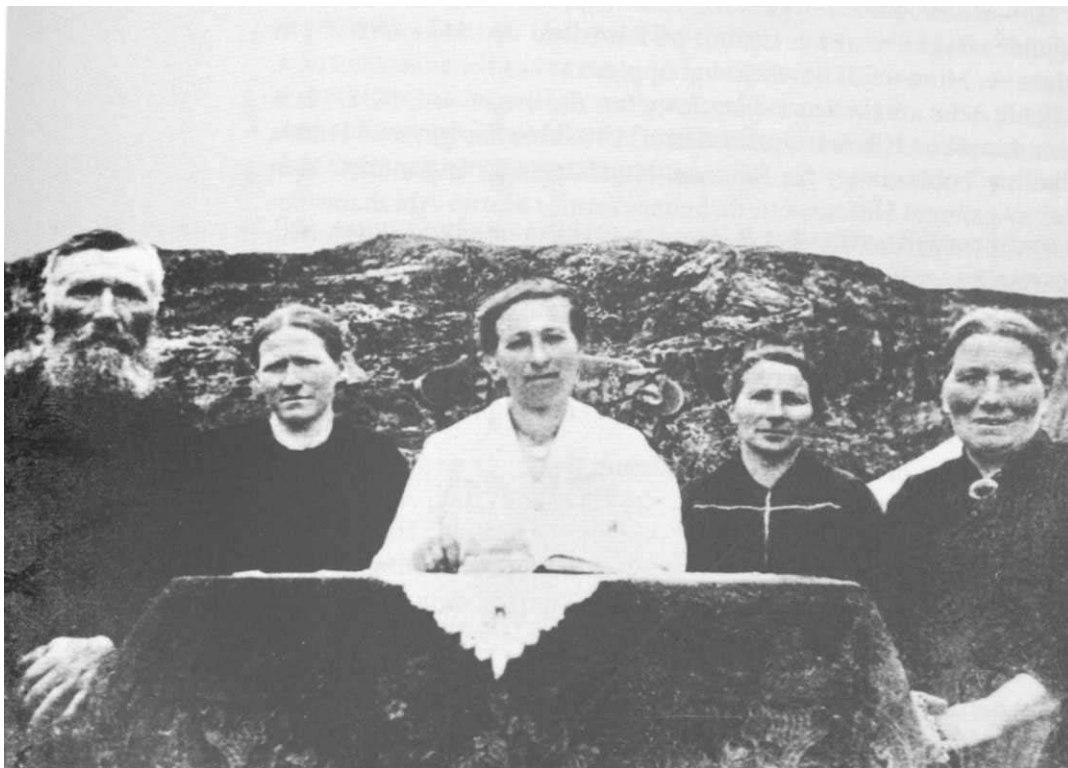
Peder Hansens eldste datter Anne, ble gift med enkemannen Nils Johannessen i Buvik i 1809. Han døde 2 år etter, i 1811. De hadde sønnen Nils Johan, som ble født etter farens død. Anne Pedersdatter flyttet da heim til faren på Storsletta, hvor hennes gutt vokste opp. Han ble senere oppsitter på halvdelen av gården. Anne Pedersdatter døde i 1849, 69 år gammel.

Nils Johan Nilsen f. 1811, ble gift med Anne Jensine Jonasdatter. Hennes far, Jonas Olsen, var fra Rubbestad i Tranøy. Nils og Anne Jensine bosatte seg på ytre halvdel av gården, som senere ble delt i tre bruk. Av deres barn skal nevnes Hans Samuel f. 1840, Jens Olai f. 1842, Maren Anna f. 1840, Alette Nikoline f. 1851, Jakob Andreas Jentoft f. 1854, og sønnen Bernt. Bernt omkom på sjøen sammen med Ole Kjeldsberg fra Balsfjord, under seilas fra Laukvik til Storsletta i 1872. Maren ble gift med Peder Rikardsen, Ulsnes. Deres barn var Alfild, som overtok heimgården, var ugift, Johan, gift med sitt søskenbarn, Aminda Jakobsdatter, Storslett, samt en sønn til. Alette ble gift med Oluf Rikardsen, Ulsnes. De bodde i Tromsø og var barnløse.

Ytre Storsletta ble delt mellom tre av sønnene. Hans Samuel bodde på den parten som senere ble utskilt som «Farstad», bnr 6. Han var gift to ganger. Først med Elisabeth Svendsdatter fra Astria, som han fikk sønnen Martin Meyer med (se under Austein). Det andre ekteskapet var med Sigrid Anna Dahl, fra Skognes i Lenvik. De fikk barna Hilmar, som døde som barn, og datteren Berna. Hun ble gift med Hagbard Hansen, Bakkejord. Hans Samuel døde i 1901.

Jens Nilsen var bosatt på «Naustvollen», bnr 5. Hans kone, Albertine Susamel, var fra Balsfjorden. De hadde tre barn: Jensine, ble gift med Nikolai Hansen, og ble boende på bruket som etterslekta fortsatt eier, datteren Karoline ble gift i Berg sogn, Jens Petter f. 1869, var gift med Arntine Kristiansdatter fra Husa, senere ble han gift med en kvinne fra Bergen, Hilma Jensdatter.

«Jens Nilsa» på Storsletta er blitt noe av en sagnfigur ute i Hillesøy-bygda, på grunn av hans ustoppelige humør og sitt aldri sviktende mot i farens stund. Fortellingene om han kunne fylle en hel bok. Han bodde etter hustruens død på Bakkejord. Han døde på dekket til

Jakob og Petrine Nilsen med døtrene Inga, Aminda og Anna.

fiskebåten på Øyfjorden i 1909. Han bodde da hos enken etter Øvre, tidligere Kalholmen.

På bnr 2, «Grinnvoll», bodde Jakob Nilsen, gift med Petrine Barothea, datter av Per Ingebrigtsen, Botn. På dette bruket bodde også sønnen Hilmar Jakobsen, gift med Bernhardine Bendiksdatter, Sommarøy. Eldste datteren Inga, ble gift med Bernt Jensen, sønn av Jens Thommassen, Sessøy. Videre døtrene Anna og Aminda.

På hovedbruket «Storsletta», bnr 1, ble Per Hansens datter, Beret Sofie, bosatt. Hun ble gift med Nils Andreas Larsen, Edøy i 1813. De hadde to barn: Nils Larsen, som døde allerede i 1815, og Beret Sofie som i 1819 ble gift med Iver Olai Madsen fra Tranøy. Han var bror til Søren Madsen som bodde på Brensholmen som innerst. Han døde på Storsletta i 1868.

Iver Madsen var en kjent fiolinspiller, og fungerte lenge som kirkeverge i Hillesøy. Han ble funnet død, sittende på kirketrappa en søndags morgen, da allmuen kom til kirken. Han hadde feid snøen vekk fra døra, og var blitt rammet av slag. Beret Sofie levde lenge etter han, og døde som kårenke i 1868, 81 år gammel.

På Storsletta, bnr 1, ble det ingen ny oppsitter av den gamle slekta.

I 1850-åra ble gården bygslet, og i 1897 kjøpt av Bertheus Larsen fra Mjelde. Bygselbrevet er utstedt på Bentsjord den 31. mai 1855, av Hans A. Moursund. Bertheus var oppfostret hos Johan Rubbertsen, Mjelde, som antakelig var hans rette far. Bertheus var f. 1832. Hans mor var piken Nikoline Juliansdatter. I 1853 ble han gift med Hanna Pauline Tobiasdatter fra Kvalnes. Hun var da 21 år gammel. Hun var av gammel Hillesøyætt, da hennes farmor Marith Abrahamsdatter, var fra gården Astria i Hekking-Baltsfjord. Hennes mor Hedvig Karine Pedersdatter var fra Hestnes i Balsfjord. I følge tradisjon og historiske kilder, ættet Hedvig fra en gren av den nordlandske adelsslekt Benkestok, som hadde sitt herresetet på Meløy i Helgeland. Da Bertheus forlot Mjelde, fikk han 2 gevær og 4 sølvskjeer, merket med farsnavnet: J.A.R.S., samt endel andre ting.

Den første vi har kjennskap til av denne slekta, er en svensk prest i Jemtland på 1600-tallet, Isak Ballesen. En sønn av han, Jens Isaksen, kom til Norge og bosatte seg på Skutvik i Malangen. Han ble kalt «Svenske-Jens». Hans sønn, Jens Jensen, bosatte seg på Bakkeby og ble gift med Tabitta Svendsdatter. En sønn av dem var Robert Jensen som bodde på Bakkeby. Han var født i 1766, og ble gift med Alith Dorteia Jensdatter f. 1767. Boplassen deres er blitt kalt «Rubbertheimen» inntil i dag. Deres sønn, Johan Andreas Rubbertsen, flyttet som vi har sett til Mjelde i Tromsøysund. Foruten Bertheus, hadde han sønnene Kristoffer og Rikard.

Bertheus og Hanna hadde 11 barn, hvorav 3 døde som små og piken Bernhardine som 16-åring.

Den eldste, Thina Helmine f. 1853 død 1918, var gift med Ludvig Johan Larsen, sønn av Lars Olsen fra Austein. De bosatte seg på Håkøya og fikk barna Lotta, Hanna, Ingvarda, Thora og Lars. Lars overtok gården og giftet seg med Mary Grønås.

Nikoline Marithe f. 1856 død 1934, ble gift med Ingvard Kristiansen, Sommarøy.

Bereth Jørgine f. 1863, død 1929, ble gift med Ole Johan Olsen, Bakkejord. Han omkom på sjøen. Deres barn, Oskar og Bernhard bosatte seg i Tromsø. Kristine Martine, f. 1864, død 1941, var gift med Søren Severinsen, Vang i Lenvik. De dro til U.S.A. med sine to barn Ernst og Sigurd. Etter et par år kom de tilbake til Norge. De fikk da barna Esther, som ble gift med en svensk gartner i Oslo. Videre Gerda, Lilly, Bertram og Theodor. Theodor ble utdannet som forstander i Baptistsamfunnet.

Søren Severinsen Vang sin sønn Sigurd, f. 1888, ble gift med Baratea Paulsen fra Kattfjord. Han gikk i garverlære hos Næsvold i Tromsø. Han ble etter læretiden værende der som svenn fra 1918, og den 31. desember 1955 var han der ennå. Søren og Kristine bodde på «Teigen», bnr 4 av Storsletta.

Carl Tobias f. 1871, gift med Henriette Helmine Jakobsdatter f. 1878 fra Kårvik i Lenvik. Carl var i 1891 utlært maler, men lærte seg sjøl opp i urmakeri. Han var mangeårig ordfører i Hillesøy og var med i fiskerioppsynet m.v. Han var bosatt på Sommarøy fra 1895 til 1928, da han flyttet til Tromsdalen. De hadde ingen barn, men pleiesønnen Roald Bergmann ble handelsmann.

Ole Adolf Fredelius f. 1875, gift med Petrea Marie Severinsdatter, Vang, ble bosatt på «Torget», bnr 3, Storsletta. Han omkom på havet utfor Hillesøy i 1898. Deres sønn Arthur ble overkonduktør, og Eivind fikk arbeid ved et verksted for Statsbanen. Ole som inspektør i et sporvognselskap i Oslo.

Albert Andersen som ungdom

Øllegård Petrine Eleva(det ellevte barnet) f. 1877, død 1938, var gift med Nils Hagerup Klausen fra Malangen. Flyttet fra Sommarøy til Grinnøya. Deres barn var Nelly, Alida, Bergfrid, Hanna og Terje. Bertheus var foruten gårdbruker og fisker, en rutinert rev- og oterfanger. Han hadde kun en likemann i Hillesøy, nemlig Johan Salamonsen, Baltsfjord. Bertheus satt også i herredstyre og formannskap. Han døde i 1904, og Hanna Pauline døde i 1906. Ingen av barna overtok gården. Carl hadde andre interesser, og Ole var død.

Ei tid før sin død, solgte Bertheus gården til Albert Andersen og Ingvard Kristoffersen, begge fra Buvik. De skiftet eiendommen i to, med Storsletta bnr 1 til Albert Andersen f. 1867. Han ble gift med Hilda Emilsdatter fra Målselv, søster til Emma på Lundemo. De fikk 3 sønner og 3 døtre. Albert døde i 1920-årene, og sønnene Anders og Karl delte gården mellom seg. Eldste sønnen Emil, ble gift med Magna Hermandsdatter, Edøy. De bosatte seg på et utskilt bruk fra eiendommen som har navnet «Norum». De fikk 7 sønner og 3 døtre. Hilda giftet seg senere med enkemannen Hermann Salamonsen, Edøy. De var da begge bra opp i åra.

Ingvard Kristoffersen f. 1871, tok «Lillestrand», bnr 7. Han var gift med Bertine Johansdatter f. 1870, datter av Johan Andreas Jørgensen, Gjøvik. Berntine døde i 1909. Ingvard giftet seg for andre gang med Indianna Emilsdatter, også en søster av Emma Lundemo. Ingvard hadde mange barn i sine to ekteskap. Han døde i 1940, 78 år gammel. To av hans sønner, Kristoffer og Bjarne, omkom sammen med Erling Austein under mineulykka i 1943. Enken og sønnen Leif ble boende på gården.

På bnr 8, bodde Oluf Karlsen(av Sessøyfolket), gift med Emma Emilsdatter, som før er omtalt.

Gård nr 10 Sandnes med Brattfjell

Gårdsnavnet refererer til den sandholdige jordbunn og sandfjære. Stedet nevnes langt tilbake som underbruk til Tussøya. Brattfjellet med sletta under Lakstinden, «Laksfinnjora», var til tider benyttet som sommerseter for Sandnes. «Lakstinden» har ikke eksistert, men er en forveksling med Laksfinnssletta. Navnet skriver seg antakelig fra en «finn» som har drevet med lystring av laks i Durmålselva og i andre elver der omkring. Brattfjellet er fjellet som reiser seg bak sletta. I det topografiske kartverket er Brattfjellet kalt Lakstind.

I 1614/15 betalte Jørgen Thomesøn landvare med 1 pund fisk. Samme Jørgen betalte også utrorsavgifta for gårdene Tussøya og Brattfjell.

I 1624/25 betalte Anders Niellsenn 1 pund fisk i landvare av Sandnes, og 1 pund av Brattfjell.

I 1629/30 betalte Anders Nielsenn 1 pund landvare av Sandnes, og ei 1/2 våg av Brattfjell.

I 1639/40 betalte Anders Nielsen 1 pund fisk i landvare, og 1 pund av Brattfjell.

Den eldste oppsitter vi vet om, er fra 1666. Det var Rasmus Andersen, 46 år. Han brukte 2 pund av jorda som tilhørte kongen. Han hadde sønnen Peder, som da var 8 år. Dessuten bodde to husmenn på plassen. Peder Rasmussen f. 1658, bodde på gården etter faren i 1687. Han brukte halvdelen av jorda. Den andre halvdel lå da øde. I 1700 var han gift med en enke fra Sessøya, og bosatt der. Hun hadde sønnene Jens Jensen 18 år og Gunnar Jensen 14 år, og han sønnen Rasmus, som da var 10 år.

I manntallet fra 1701 er det for Sandnes anført en husmann, Ole Larsen 48 år gammel, med sin sønn Erland 3 år. Om Ole Larsen heter det: «En krøbling, og farer om og betler sitt brød.»

På gården var det i 1702 kommet en ny mann, Jørgen Pallesen 39 år. Om han anføres det at han hjelper seg bra med daglig utror på fiske.

I matrikkelen 1723 er Jørgen Pallesen ført opp som bruker av gården.

Så er alle lokalhistoriske opptegnelser tause om Sandnes i et langt tidsrom. Folketellinga fra 1769 nevner heller ikke denne gården. Først i 1788 får en vite at Nils Pedersen, gift med Anne Kristine Nilsdatter, er bosatt på Sandnes. De hadde barna Per Andreas f. 1791, Nella Andrina f. 1793 og Anne Kristine f. 1794. Mora døde i barselseng med henne, 29 år gammel.

Så er det atter taust om Sandnes. En enkel notis finnes under rubrikken døde, i kirkeboka 18. august 1809: «Gjertrud Henriksdatter, Sandnes, funnet død 70 år gammel. Hun var Ole Jønsens kone.» Det er alt som sies. Om hun bodde på gården eller tilfeldig oppholdt seg der, vet vi ikke. Sandnes synes iblant å ha vært ubebodd. Det er vel Tussøya som har monopol på stedet, for ennå i 1863 heter det: «Sandnes tilhører Brox's enke på Tussøya.» Broxfolket på Tussøya hadde sitt faste havneleie der, og oppsetting av jektene når de ikke var i drift.

En av de siste husmenn som skal ha bodd på «Laksfinnjøra», under Brattfjell, het Thomas Hansen Grabbe. Han var krøpling, og av finsk eller samisk herkomst. Han hadde tre døtre. En av de tjente på Mjelde i en årrekke. Hun fikk kongens fortjenestemedalje for lang og tro tjeneste. Hvor lenge Thomas levde vet vi ikke. Heller ikke om han var «laksefisker», som navnet på plassen tyder.

I 1860-åra og fram til 80-tallet, bodde Jakob Martin Jensen på Sandnes. Til vanlig kalt «Gammel-Jakob på Sandnes». Han var uekte sønn av Elen Aanesdatter, Kattfjord og Jens Peder Jensen, som da tjente på Tussøya og senere bodde på Angstauren. Jakob var i 1847 gift med Johanna Marie Eriksdatter, Mjelde. Hun var en «uekte» datter av Erik Hansen, Kjosbakken i Balsfjord. Sagnet forteller at Erik danset langdansen med Fanden, så han så vidt slapp leiken med livet. Av Jakob og Johannes' barn kjenner vi Jens Edvard f. 1847, Hans Gjerer f. 1848, Berntine Hansine f. 1850, og Lorents Martin f. 1853.

Samtidig med Jakob Jensen, bodde som gårdmann Nils Nilsen på Sandnes. Det sies at han var fra Malangen. Han var gift med Karen Jensdatter fra Sørfjord f. 1837. Hun døde i 1880. De hadde tre døtre. Nils Nilsen dreiv seterbruk på «Laksfinnjøra» under Brattfjell. Han døde i 1882, 64 år gammel.

Lars Kristian Karolessen fra Sessøya f. 1850, var sønn av Karoles Pedersen som omkom på Sessøyfjellet. Han var i 1878 gift med Hansine Johanna Brox, datter av Rasmus Brox, Tussøy, f. 1857 og pike Ane Kristine. De bosatte seg på Sandnes. Av deres barn kan nevnes Kristine, gift med oppsynsmann Konrad Olsen, Sommarøy, Hilda, gift med Trygve Engenes, og Hans som ble eier og bodde på gården. De andre barna, Karl, Regine, Anna og Helga var da ikke gift. Lars Karolessen døde i 1917, og hans hustru i 1932.

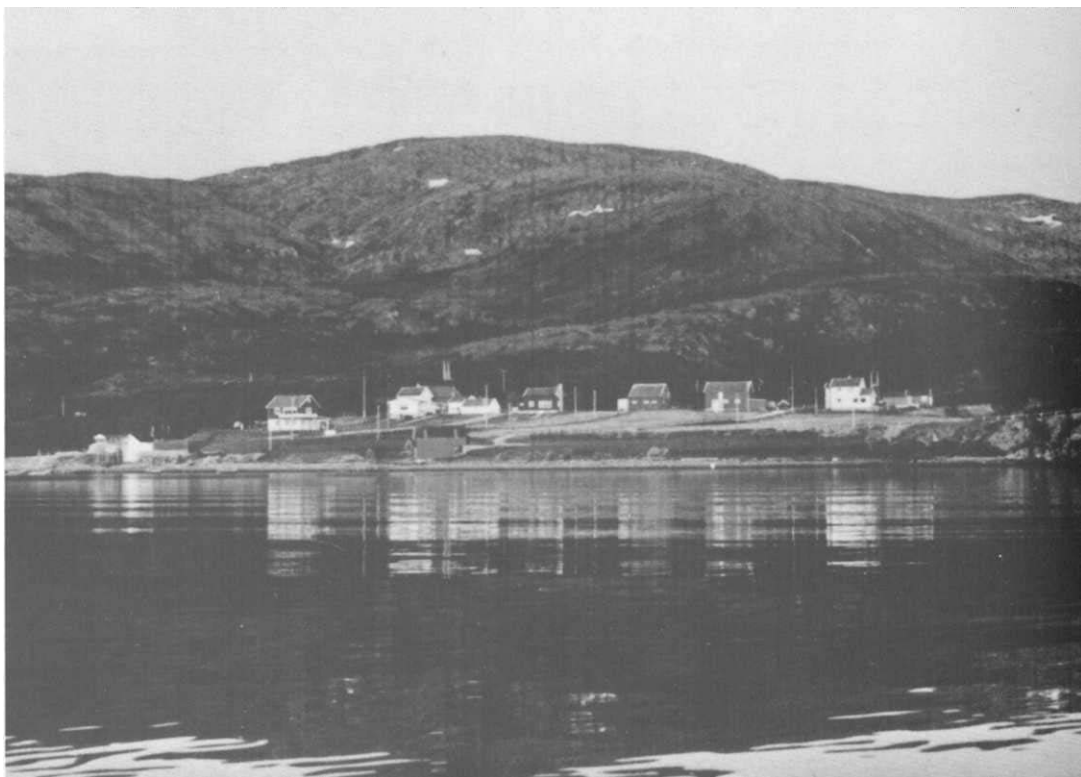

Fra begravelsen til Hansine Karoliussen, ca 1934.

Ole Edvard Sakariassen fra Giska, bodde ei tid på Sandnes, antakelig som innerst. Han omkom på sjøen utfor Håja i 1899. Han var gift med Karoline Pedersdatter fra Håja.

Fra Sandnes er det utskilt flere småbruk.

Gård nr 11 Bogen

Gården Bogen.

Gårdsnavnet viser hen til bøyningen av strandlinjen. Navnet finnes mange steder, ofte sammenstilt med et annet ledd, som f.eks Aarbogen og Kanebogen.

I 1629/30 betalte Jenns leidangen med ei 1/2 våg.

I 1645/46 betalte Peder Jonsen, hans kone og to sønner koppskatten med 32 skilling.

I 1647 bygslet Peder Joensenn 1 pund, og Niels Ingbretsen et 1/2 pund av gården.

I 1650 betalte Peder Joensen leilendingsskatt av gården, skyldsatt til 2 pund.

Bogen nevnes deretter i kilder fra 1664 til - 66 med en oppsitter. Det var da Melcior Hanssøn, 46 år. Han brukte 2 pund av kongens jord. Han hadde to sønner, som begge het Hans, henholdsvis 12 år og 7 uker gamle. Dessuten to fostersønner, Magnus Amundsen, 16 år og Jon Ingebrigtsen, 12 år. Ingen av disse finnes på gården i 1687. Da var det en ny mann, Anders Nilsen, som disponerte hele gården.

Bogen nevnes ikke i manntallet 1702. Gården lå da sannsynligvis øde.

I matrikkelen 1723 er Nils Andersen ført opp som bruker av 1 pund, og Gunder Gundersen, Per Svendsen og Niels Clemetsen alle med 8 merker i gården.

Det finnes visstnok i 1754 nevnt et par konfirmanter fra Bogen i kirkeboka, men kildene er for sparsomme. Så kjenner vi ingen som bor der før Johan Brox bosatte seg i Bogen mellom 1755 og 1760. Han drev jektebruk på stedet.

Den første med Brox-navnet vi kjenner her oppe, er en Andreas Brox fra Hamburg. I 1716 forærte han en skipsmodell til Lenvik kirke. Det er mulig han var uteliggerborger et sted i Lenvik. Andreas må ha vært bror eller far til Johan Brox, som drev jektebruk på Mikkalbostad i Dyrøy. Denne Johan Brox skal være født i Hamburg. I 1725 drev han handel på Gibostad og Dyrøy. Hans hustru var Ingeborg Kristensdatter. Hun døde i 1724. Året etter ektet han Margrethe Marie Castens, enke etter Jens Nilsen, Straumfjord i Skjervøy, og drev jektebruk der. Men i 1737 oppgav han borgerskapet, og dro tilbake til Bergen.

Jektebruket i Straumfjord ble overtatt av Johan Petter Schielderup. Han var etterkommer av den gamle presteslekt Schielderup i Hillesøy og Troms. På en eller annen måte var han også i slekt med tidligere skipper Johan Brox. Johan Petters sønn Johan Brox Schielderup, var utvilsomt den samme som bosatte seg i Bogen i Hillesøy i 1750-åra, og dreiv jektebruk der.

Johan Brox var gift med Anne Margarethe Johnsdatter Leich. Hun sies å ha vært av engelsk herkomst. Deres barn var Rasmus f. 1764, Signhild Marie f. 1766, gift med presten Nils Tønder Hammon i Mefjorden i 1790, og Kristianne f. 1769, gift med Tarald Edissen, Tisnes. Alle Kristiannes barn tok Brox-navnet, og en stor etterslekt etter henne finnes omkring i bygdene. Det fjerde barnet var Michel f. 1771, han bosatte seg på Dyrøy, Hans Henrik f. 1773, bosatte seg som jekteskipper på Tussøy, Else Marie f. 1774, og til slutt Johan Andreas f. 1770. Han bosatte seg i Berg sogn.

Johan Brox er antakelig død i Skjervøy før 1790, da han også drev farens bruk i Straumfjord. Hans enke døde på Tussøy hos sønnen Hans Henrik, 3. mai 1795, 59 år gammel.

I 1798 ble skiftet i hennes dødsbo sluttet mellom arvingene. Aktiva var 197 rdl 2 ort og 2 skilling. Passiva viste 157 rdl 2 ort. Netto arv ble 42 rdl 3 ort og 9 skilling, så arven ble ikke stor til hennes 7 barn. Hans Henrik ble verge for den umyndige Else Marie.

Peder Henriksen fra Oldervik, flyttet til Bogen i 1790-åra. Han var født i 1766, og gift med Karen Hansdatter f. 1748. Hun var enke etter Kristen Heggelund, og hadde fra sitt første ekteskap sønnene Henrik

Peder Andreas Svendsen f. 1842.

Kristensen, som senere bosatte seg på Lauklines, og Hans Karolius Kristensen. Peder og Karen hadde neppe noen barn, da hun ved sitt andre giftemål var over 50 år gammel. Peder Henriksen omkom på havet i et voldsomt uvær den 14. desember 1815. Han var da sammen med Lars Absalonsen, Vasstrand, og Nils Pedersen, Ersfjord. Han var da 55 år gammel. Karen Hansdatter døde i Bogen, 14. oktober 1827, 80 år gammel.

Andreas Villumsen fra Synnøvjord, bosatte seg i Bogen i 1820-åra. I 1822 ble han gift med Elen Petrike Larsdatter, søster til Petter Larsen, Fjordgård i Øyfjord, og Beret Larsdatter på Tennskjær. Disse tre søsken var født på Storsteinnes i Tromsøysund i 1790-åra.

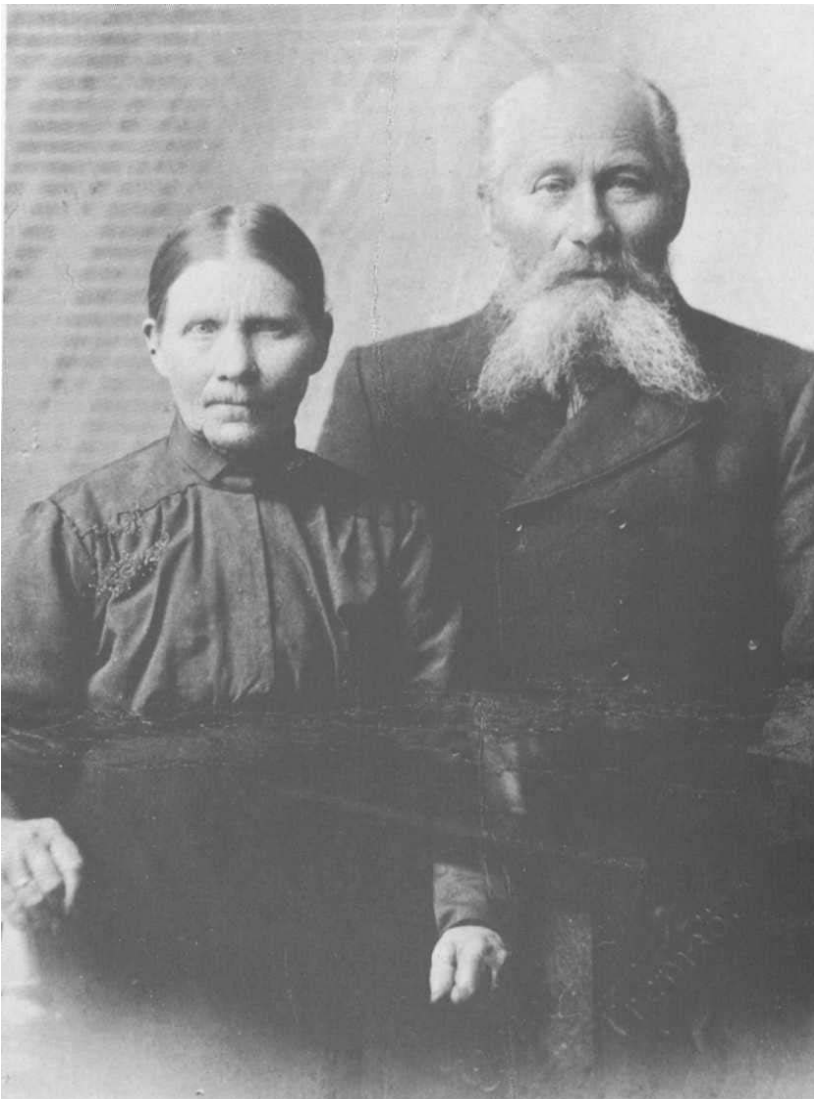
Hanna Emelie Hansdatter f. 1866

Fotograf: L. Schjetne, Tromsø.

Beret Larsen var farmor til den senere oppsitter i Bogen, Edvard Lorentsen fra Tennskjær. Av Andreas og Elens barn, kjenner vi til Kristianne Marie f. 1823, Wilhelmine Marie f. 1825, gift med Hans Peder Henriksen og bosatt på Lauklines, Ole f. 1828, omkom på tur fra Håja til heimen i 1848, Lars Kristian f. 1831. Han omkom på sjøen 7. september 1854, 25 år gammel, sammen med to kamerater. Andreas Villumsen døde i 1852, 62 år gammel.

Omkring 1860 bodde ei tid Ole Edvard Hansen og Karoline Johansdatter i Bogen, men vi kjenner ikke til hvorfor og hvortil de flyttet.

Peder Andreas Svendsen fra Astria f. 1842, gift med Alette Sorine Brox f. 1848, bosatte seg i Bogen. Han er mulig den første som kjøpte

Ekteparet Ingeborg Anna Olsdatter f. 1850, og Edevard Lorentsen f. 1855.

Bogen til sjøleierbruk. Tidsrommet da han bosatte seg der er ikke sikkert, men det var i 1870-åra. De hadde mange barn: Rasmus, Sigvart, Else, Elise, Karl, Johan, Martin og Albert. Ingen av disse ble gift med Hillesøyværinger, eller bosatt i Hillesøy.

Peder Svendsen var ordfører i Hillesøy i periodene 1879 - 1880, og 1881 - 1882. I 1883 kjøpte han den gamle prestegården i Lenvik, og flyttet dit med sin familie. Tross det store gårdsbruket, drev han fiske på Finnmark og haustfiske utfor Hillesøy, og der omkom han den 24. januar 1894, bare 52 år gammel. Alette døde i 1911.

Da Peder Svendsen flyttet til Lenvik, solgte han Bogen til Edvard Lorentsen, Tennskjær. Edvard var gift med Hanna Emelie, en datter av Hans Henrik Paulsen, Nordfjord. De fikk mange barn. Sønneren Hans Edvardsen ektet Kristine Brox, og bosatte seg på Mjelde. Lorents Edvardsen, og en av døtrene som var gift med Jens Hansen, bodde i Bogen. Hanna ble gift med Håkon Brox, Tussøy, men flyttet til Tromsø. Datteren Julianne ble gift med Alfred Paulsen, Tulleng.

Hanna Lorentsen døde i 1897, og enkemannen Edvard giftet seg igjen i 1898 med Ingeborg Anna Olaisen, Kjervik, f. 1850. Hun var enke etter Jørgen Mathisen, Hamnvåg i Malangen. De hadde ingen barn. Edvard Lorentsen døde i 1945, 90 år gammel. Hans siste hustru, Ingeborg, var død allerede i 1926.

Gård nr 12 Oldervik

Gårdsnavnet er antakelig utledet av treslaget older. Det nevnes tidligst i skattemanntallet 1610. Oppsitterne var da Anders Erlandsen og John Johnsen som hver betalte 1 1/2 rdl i leidangsskatt. Gården hadde da husmannen Nils Lapmann. Han betalte skatten med 3 mark.

I 1614/15 betalte Per Olsønn og Jon Jonsøn 1 våg fisk i landvare. Leidangen svartes av Oluff Persøn, Joenn og en person betegnet som «lapfinnd», hver med ei 1/2 våg.

I 1619/20 betalte Jenns Eidissen og Joenn Joensen ei 1/2 våg hver i leidang.

I 1624/25 betalte Jenns Eidissenn og Joenn Joensenn leidangen med ei 1/2 våg fisk hver. Joenn gav i tillegg landvare med ei 1/2 våg fisk.

I 1629/30 betalte Joenn Joenssøn landvare med ei 1/2 våg, og leidangen med samme ytelse.

I 1634/35 betalte Joen Joensen landvare med 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Jon Joensen landvare med 1 våg.

I 1645/46 betalte Jon Jonsen landvare med 1 våg, og koppskatt for seg selv og sin kone, samt en sønn og ei datter, med 32 skilling. Likedan betalte Daniel og hans «Quinde» 16 skilling i samme skatt.

I 1650 betalte Claus, og Anders Petersen leilendingsskatt med tilsammen en 1/2 daler.

Så nevnes Oldervik i 1666. Gården er kongens jord og skylden er 1 våg. Oppsittere var Jørn Gundersen, 40 år og Oluf Tollefsen, 28 år. Hver av dem brukte en halvdel av jorden. Dessuten bodde husmannen Gunder Joensen, 60 år, på gården.

I 1687 var Jørn Gundersen flyttet bort, eller død. Oluf Tollefsen bodde der fremdeles, og brukte halve gården. Han bodde ennå der i 1702, 70 år gammel. Han hadde sønnene Tollef eller Torlef, 34 år, Kjeld, 20 år, og Peder, 23 år, som da var spedalsk.

Så finner vi ingen nevnt i Oldervik før Kristen Mortensen i 1755, og Maren Olsdatter, som døde i 1765, 70 år gammel. Likeså nevnes omkring 1750, en Henrik Jensen i Oldervik, f. 1676, død i 1755. Ellers vet vi ikke noe om disse menneskene.

Et kvinnenavn nevnes stadig i kirkeboken fra denne tiden, som fadder til en rekke barn. Hun hette Anne Petrika Kristensdatter Heggelund. Hun antas å være datter til overnevnte Kristen Mortensen Heggelund. Anne Petrika kan ikke ses å være gift. Den 19. november 1757, stod hun sammen med Hans Jensen fram for offentlig skrifte i Hillesøy kirke. De hadde syndet mot det sjette bud, men fikk begge sin syndsforlatelse, og presten var så høgmodig at hun for ettertida slapp å bære skamtittelen «kvinnemennesket», som de sjølrettferdige prester alltid i kirkeboka titulerte disse »falne» jenter med, senere i livet. Og presten Johannes Irgens anførte i kirkeboka hennes brøde med latinske gloser, vel for at alminnelige folk ikke skulle forstå det. En kan ikke se at Hans Jensen og Anne Petrika noen gang giftet seg.

I 1769 hadde Oldervik to oppsittere. Det var først Jens Isaksen, gift med Anne Tørrisdatter. Jens døde i 1777, og etterlot seg enka samt barna Johan Henrik 10 år, Nils 3 år, Berit Marie 16 år, Petrike 14 år, Margarethe 12 år, og Sofie Anna 1 år. I skifte etter han var formuen 41 rdl, mens gjelden var over 60 rdl. Det ble derfor ikke noe å skifte på enka og barna.

Den andre oppsitter var Kristen Nilsen Heggelund f. 1712. Han var gift med Karen Hansdatter. Kristen døde i 1793, og skiftet i dødsboet ble sluttet senere. De arveberettigede var enka og fellesbarna Henrik 20 år, og Hans Kornelius 18 år. Boets formue var 82 rdl, og gjelden 18 rdl. Av boets effekter kan nevnes 4 melkekyr med de vakre navnene «Havsølv», «Nytelin», «Stjerna» og »Valmøy».

I slutten av 1700-tallet var Andreas Nilsen f. 1760, og Sivert Sivertsen gårbrukere i Oldervik. Andreas Nilsen var i 1798 gift med Anne Lassesdatter fra Bogen, 42 år gammel. Hun hadde fra før barna Ingeborg Olsdatter, 13 år, og sønnen Nils, 6 år. Anne Lassesdatter hadde i 1794 vært trulovet med enkemannen Nils Nilsen på Laukli-nes, men han omkom på Finnmarksfiske samme år. Hun fikk sønnen Nils med han. Det andre barnet, datteren Ingeborg, hadde hun fått med en for oss ukjent mann ved navn Ole.

Den andre oppsitter, Sivert Sivertsen, var i 1801 gift med Marith Thomasdatter, 29 år gammel. Sivert døde i 1810, og enka satt igjen med fire barn, den eldste 8 år. Formuen ble verdsatt til 66 rdl, mens gjelden var på hele 125 rdl.

Det ser ut som om flere samefamilier bodde i Oldervik på denne

tiden. Dessverre er kirkeboken så ufullstendig og rotet skrevet at det er umulig å finne fram i «jungelen». Det står ofte bare, «En finne fra Oldervik gravfestet». Intet navn eller alder på vedkommende er oppgitt.

I 1773 nevnes «Maren Sivertsdatter bierget sig til det siste år hun blef sengeliggende, men med sans til sit siste. Blef 124 år». Dette synes å være en stor overdrivelse.

Andreas Nilsen døde i 1803, 43 år gammel, og Anne Lassesdatter ble gift året etter med Hans Kornelius Kristensen, som da bosatte seg i sin barndomsheim i Oldervik. En kan ikke se at Anne

Albert Kristian Brox f. 1885.

Hans Andreas Brox f. 1849.

Lassesdatter hadde noen barn i dette ekteskapet heller. Hun døde i 1838, over 80 år gammel.

Søren Martin Brox f. 1817, bosatte seg i Oldervik omkring 1840. Han var sønn av Jens Johan Brox og Alette Johanne Heggelund, Tussøy. Søren var i 1844 gift med Beret Marie Hansen fra Tranøy sogn. Deres barn var Henriette f. 1841, Jens Johan f. 1845, Alette Johanna f. 1847, Hans Andreas f. 1849, Hansine Andrea f. 1851, og Albert Edvard f. 1853.

Sønnene Jens og Hans kjøpte eiendommen av Moursundgodset, og skyldsatte den mellom seg. Hans Brox ble sittende på hovedbruket.

Han ble gift med Mette Jensine, datter til Rasmus Brox, Tussøy. Hun døde i 1899 eller 1900. Skiftet med panterettsutlegg ble sluttet mellom enkemannen og deres felles barn. De var Hagbart Edvin f. 1876, Simonette Marie f. 1879, Rasmus Johan f. 1880, Helene Marie f. 1882, Albert Kristian f. 1885, Emil Hagerup f. 1886, kaiarbeider i Tromsø, døde i 1950, Håkon Valdemar f. 1890, og Paul Hagerup f. 1896.

Rasmus omkom på en reise fra Kattfjord til sin heim på Sandnes i et forrykende uvær omkring 1920. Han dreiv med skomakerarbeid, og hadde en tung skomakermaskin i båten.

Hans A. Brox satt med eiendommen til han døde i 1930. Sønnen Hagbart overtok da bruket. Jens Johan Brox bosatte seg på den andre delen, bnr 2 i Oldervik. Han var gift med Mette Kristine, datter av Hans Ingebrigtsen, Hesjevik. Av deres barn kan nevnes sønnen Reidar Johan og Julius Brox. De hadde også flere døtre. De to sønnene delte eiendommen mellom seg, med utskilling av «Nesland», bnr 6, som tilfalt Julius Brox. Reidar Brox døde 26. mai 1963, 74 år gammel. Deres far Jens Johan Brox, døde i 1928, 83 år gammel.

Gård nr 13 Kattfjord, Sørfjord

I følge Oluf Ryghs «Norske Gaardnavne», må førsteleddet i gårdsnavnet Kattfjord referere til ville dyrearter som gaupe og røyskatt.

Så vidt vi vet nevnes Kattfjord første gang i 1567, da med to oppsittere.

Det var Asser Ericksenn som gav 1 1/2 våg, og Mogens Sonmøring som gav ei 1/2 våg fisk i leidangskatt.

I skattemanntallet 1610-11 betalte Jakob Hanssøn skipperskatt med 2 rdl, og Salomon Nilsen, leilendingskatt med 1 1/2 rdl.

I 1614/15 betalte Jørgen Thomsøn, Hans Gudmundsøn, Jon Persønn og Per Olsønn 4 pund fisk i landvare.

I 1624/25 betalte Annders Nielsenn 1 pund i landvare, mens Hanns Gudmundsenn, Joenn Joennsenn og Jens Eddisenn betalte landvare med tilsammen 1 1/2 våg.

I 1629/30 betalte Anders Nielsøn, Joenn Joensen, Jens Eddisøn og Hans Gudmundsøn samlet 4 pund fisk i landvare.

I 1634/35 betalte Anders Nilsen, Joen Joensen, Oluff Persen og Arne landvare med tilsammen 4 pund fisk.

I 1639/40 betalte Anders Nielsen, Jon Joensen og Oluff Pedersen landvare med tilsammen 2 pund.

I 1645/46 betalte Anders Nielsen og Ole Pedersen landvare med 4 pund tilsammen. Anders Nilsen finner vi samme år boende på Tus-søya.

Etter jordebok 1667 brukte Hans Andersen på Tussøya gården som gressleie. I margin heter det om Kattfjord: «Er ei bebygget men bruges ichon til gresleie.»

Dette er ikke hva vi nå kaller Kattfjord, med fellesnavn over hele

fjorden, men må være de gamle boplasser Lauklines og Nordfjord. Sørfjord ble bosatt senere.

I matrikkelen 1723 er Joen Jansen og Ole Jansen ført opp som brukere av 18 merker hver i gården.

I 1769 finnes en manntallsliste over hele fjorden med 9 husstander og 31 personer, hvorav storparten er finner eller samer. Det er ytterst vanskelig å finne hvilke plasser de bodde på. De nåværende stedsnavn går alle inn under Kattfjord. Ved å sammenligne med tellinga i 1801, kan vi sikkert skille ut Sjønes og Bakken.

En av de første bosittere på Sjønes, var Nils Nilsen. Han nevnes i tellinga 1769. Nils var i andre ekteskap med Marith Jensdatter, trolig en datter av Jens Jensen, Skamtind. Nils Nilsen døde i 1795, 82 år gammel, og etterlot seg enken og fem voksne barn. Det var Marith, 49 år, Ingeborg, 44 år, Anders, 36 år, Anne, 34 år, og Jens, 33 år gammel. Den eldste datteren, Marith Nilsdatter, var gift med Johannes Andersen, Sommarøy. Det var ingen rikdom å arve etter Nils, så verken enken eller barna fikk noe. Formuen var 16 rdl, men gjelden var 162 rdl.

Den neste mann som bygslet Sjønes, var finnen Nils Larsen Kurrak. Nils Nilsens familie forlot trolig gården etter at auksjonen var holdt i 1798, for i 1801 finner vi sønnen Jens Nilsen, bosatt lenger inn i Sørfjorden, på vestsida. Han var da gift med Anna Abrahamsdatter fra Astria. De har barnet Martha Elisabeth, 2 år gammel. Søsteren Anne Nilsdatter, bodde hos sin bror. Senere finner vi en annen av Jens Nilsens døtre, Anne Rebekka f. 1804, bosatt i Sørfjord.

Som nevnt bosatte finnen eller samene, Nils Larsen Kurrak seg på Sjønes etter Nils Nilsen. Han var opprinnelig flyttsame, og hadde rein på Kvaløya. Nils Larsen Kurrak var født år 1739, og gift med Karen Nilsdatter. Etter tellinga i 1801 hadde de sønnen Lars 20 år, og døtrene Elen og Sara.

Den 21. juni 1801, rodde Nils og sønnen utover til Håja for å sanke sjøfuglegg. Tradisjonen forteller at i fortida var Håjanipa et stort fuglefjell, hvor tusener av alker, lomvier, lundefugler og måkearter hekket. Gutten klatret opp i fjellveggen, og faren lå under med båten og tok imot fangsten som Lars firte ned i et spann. Men så glei gutten utenfor, eller torva løsnet på berghylla, så han kom stupende ned og knuste hodet i fjellfoten, tett ved båten hvor faren satt. Nils Larsen Kurrak tok sønnens lik i båten. Så reiste han seg og forbannet fjellet, og sa at nå skulle ingen flere «rape» i Håjanipa. Så rodde han heim med sitt sørgelige resultat av turen.

Folkesagnet forteller at fra den dag rømte all fugl fra Nipa, og slo

seg ned i Krykjekollen innerst på øya. Da det ikke var mer egg å sanke, hadde ingen noe å klatre etter, og det «rapte» ingen flere i fjellet. Sagnet forteller at Lars Kurrak var den 29. person som slo seg ihjel i Håjanipa. Nils Larsen Kurrak hadde ikke flere sønner, og ved sønnens død forsvant hans slekt fra Sjøånes.

Ole Henrik Haldorsen f. 1806, var sønn til Haldor Kristiansen og Anne Larsdatter som bodde på Greipstad i 1801. De var av den gamle Greipstadslekt. De flyttet senere til Malangen, men to av sønnene kom til Hillesøy og bosatte seg der. Ole Haldorsen var gift med Anne Nilsdatter og bodde på Sjøånes, hvor han døde i 1872, 66 år gammel.

Han etterlot seg en sønn, Hans Andreas Olsen f. 1844, som ble oppsitter på gården etter faren. Hans Olsen var gift to ganger. Hans første hustru, Karen Malene, var datter av Hemming Kristiansen i Sørfjord. Hun døde i 1866. Hans andre hustru, Ovedia Kristine, var datter av Hans Pauli Olsen, Tromsøysund. Hans Olsen hadde mange barn med de to hustruene, men ingen av dem bosatte seg på heimgården. Den eldste sønnen, Nils f. 1863, ble gift og bosatte seg på Bakkejord. Hilmar Ove Kristian, en sønn fra andre ekteskap, f. 1871, bosatte seg i Kaldfjorden. Hans Olsen døde i 1891.

Sjøånes ble kjøpt av Peder Johan Enoksen f. 1855, sønn av Enok Nilsen fra Sørfjordens austside, f. 1834, død i 1910. Peder var gift med Elen Johannesdatter fra Lenvik. Peder Enoksen døde i 1934 og etterlot seg enken og tre døtre, hvorav to ble boende på plassen.

Innenfor Sjøånes, antakelig på nåværende bnr 3, «Rydningsland», bodde i 1801 Jens Jensen Pind f. 1745, gift med Berit Henriksdatter fra Skarsvåg. Deres barn var Susanna f. 1803, Jens Peder f. 1805, og Hemming f. 1807.

Sønnen Jens Peder Jensen, var i 1823 gift med Elen Abrahamsdatter fra Baltestad. Av deres barn kjenner vi Jens f. 1823, Bertheus f. 1827 på Angstaur, Engel Kristine f. 1833, som senere ble gift med Nils Olsen, Røsholmen, og Kristian f. 1836. Videre hadde Jens Peder Jensen en «uekte» sønn, Jakob Martin Jensen(gammel-Jakob på Sandnes) med Elen Ånesdatter, Tulleng.

Jens Peder Jensen døde i 1878 hos sønnen Jakob på Sandnes. Hans sønn Jens, ble gift med Ane Petrika, datter av Peder Nilsen, Kattfjord. Jens bodde på Angstauren. Av hans sønner var Edvard Kristian Jensen, senere oppsitter på Vasstrand, gift i 1848 og Peder Johan Jensen f. 1850, bosatt på Brokskar i Tromsøysund. Bertheus Jensen ble gift med Hanna Elisabeth Hemmingsdatter, og bosatte seg i Øyfjord.

På samme gårdpart satt antakelig Hemming Kristensen i 1850-åra.

Han var født i Skarsvåg i Lenvik i 1808. Som enkemann ble han gift med Angelia Kristensdatter fra Vasstrand, og bosatte seg i Sørfjord. Han døde i 1877, 85 år gammel. Hans sønn, Johan Kristian Hemmingsen f. 1832, bodde ei tid på samme gård. Han ble gift med Bårdanna Marie Eriksdatter fra Stønnesbotn.

De fikk sønnene Johan Bertin og Lorents Martin, samt to døtre, Hanna og Signhild. Nærmere om disse er skrevet under Sommarøy.

Da Bårdanna var død, ble Johan Hemmingsen gift med Jonette Mikkelsdatter, Sommarøy. Han flyttet da dit, og bosatte seg på «Tofthaug» med sin familie.

På bnr 11, «Sørfjord», nåværende «Westgård», bodde i slutten av 1800-tallet maler Jens Jensen fra Hallingdal. Han var gift med Nikoline, datter av Karoles Pedersen og Kristen Gjesing, Sessøy. De hadde kun datteren Pauline Emelie f. 1879, gift med Peder Antonsen fra Berg prestegjeld. De overtok senere gården. Nikoline Jensen døde i 1943, 91 år gammel. Tradisjonen sier at Jensen kom til Hillesøy etter en tur inne i Russland, hvor han hadde praktisert litt som medisinsk doktor.

På Sørfjord indre, bnr 10, «Moen», bodde Ole Solem fra Lenvik, gift med Johanna Karoline Jakobsdatter fra Tennskjær. Hun omkom på fjellet mellom Leirstranda og Kattfjord under uvær i 1860-åra, og ble ikke funnet.

Deres sønn, Hans Mathias f. 1853, bodde senere på denne gårdpart. Han ble gift med Andrea Ulrike Jakobsdatter fra Hammerfest. Hans Mathias døde i 1931, og værsønnen, Paul Nilsen fra Malangen, gift med datteren Hansine, ble boende på gården.

Ole Solem og Johanna hadde videre disse barna: Gabriel, Oline og Iverine Lorenthine, gift med Edvind Einarsen, Rækvik.

Hans Mathias og Andrea sine barn var Johanna, gift med Ole Jensen, Botn, Karl Ludvig f. 1878, gift med Mathilde Jakobsdatter fra Lenvik. De hadde flere barn, men om disse vites intet.

På Sørfjord indres vestsida, «Moen», bodde omkring år 1880, Bertheus Mathisen fra Mjelde. Hans hustru Ane Johnsdatter Holmen, var fra Gudbrandsdalen. De hadde syv sønner og en datter. Hun ble gift med lærer H. T. Andersen. Tre av sønnene ble boende i Sørfjord. Den eldste, Johan Meyer f. 1872, flyttet til Finnmark.

Bertheus døde i 1927, 82 år gammel. Etterslekta bor fortsatt på noen av brukene i Sørfjord.

I 1770 døde Eva Fredriksdatter, Kattfjord, og etterlot seg mannen Jan Nilsen med tre små barn: Willum 6 år, Ellen 12 år og Sirianna 10 år. Eva må ha vært en meget avholdt og velsett kvinne, for hun nevnes stadig som fadder i Hillesøy kirke.

Jan Nilsen hadde egen gård, men hvor i fjorden vites ikke. I skiftet ser vi at når gjelden ble trukket fra formuen, ble det en liten morsarv igjen til barna. Enkemannen forlangte 6 rdl av boet som vederlag for begravelsesomkostninger, men skifteforvalteren, sorenskriver Thommsøn, sa stopp. Det skulle ikke beskjæres noe av barnas lille morsarv. Man hadde nemlig mistanke om at enkemannen hadde stukket noe til side av boets effekter. Han fikk også strengt pålegg om å ivareta barnas lille arv, som ble stående i stervboet til de ble myndige.

Ti år senere var Jan Nilsen også død, og det blir atter holdt skifte. Boet var blitt ringere, gjeldskravene oversteg formuen med 65 rdl. Atter greip sorenskriveren inn. Barnas morsarv skulle ubeskåret først trekkes fra. Kreditorerne fikk nøye seg med den dividende som ble igjen. Det er et tiltalende trekk at myndighetene på denne tid øver slik rettferdighet.

Disse barnas videre skjebne er det vanskelig å finne noe større om i de rotete kirkebøker.

På Sørfjordens austside var det i 1801 seks familier, men bare tre av dem hadde jord og gård. De andre var innerster, og to av disse ernærte seg av reinhjorder på Kvaløya. På hvilke plasser de bodde, vet vi like lite om som på vestsida av fjorden. Det eneste er nåværende bnr 6, «Bakken».

Nils Nilsen var enkemann og kom fra Sverige med reinhjord. Sammen med han var en enke, Inger Pedersdatter. De slo seg ned i fjorden som innerster, muligens på gården Bakken. Reinhjorden hadde de på Kvaløyfjellene.

På Bakken bodde i 1801 Johannes Knutsen, 62 år, med sin kone Marith Jonsdatter, 46 år. De hadde tre barn: Peder 20 år, Jonas 16 år og Eva 11 år gammel. De var samer, men dreiv gårdsbruk med jord og buskap. Sønnen Peder Johannessen var oppsitter på Bakken etter sin far. Han ble i 1803 gift med Kristen Olsdatter, men hun døde allerede i 1817, 35 år gammel. De hadde to barn som døde mens de var små. Jonas Johannessen bosatte seg på Håja. Om Eva vet vi senere intet.

I 1819 giftet Peder Johannessen seg andre gang med enken Marie Olsdatter. De fikk barna Ole Peder f. 1819, og Kirsten f. 1821. Peder Johannessen døde i 1840. Ole Peder Pedersen ble gift med Giske Sofie Sebulonsdatter f. 1821 fra Galnslåtta, og søsteren Kirsten ble gift med Johan Magnussen fra Kattfjord. De bodde senere på Mad-seng.

Ole Pedersen døde i 1875, og etterlot seg enken med fem barn.

Sønnen Sebulon Andreas Olsen f. 1864, bodde på «Bakken» og ble

gift med Nikoline Sofie Johannesdatter f. 1870, fra Yttergården. De hadde mange barn, men disse kommer ikke inn under disse opptegnelser da de er født etter 1900.

Sebulon Olsen døde i 1943, 79 1/2 år gammel. Hans hustru Nikoline Sofie, døde 10. juni 1952, 82 år gammel.

«Yttergård», nåværende bnr 1 i Sørfjorden, er sikkert en av de eldste boplasser i fjorden. Hvis en kunne stole på at familiene var notert i rekkefølge i tellingslistene fra 1770 og 1801, kunne en slutte seg til hvilke boplass de navngitte familier bodde på. Men dette holder ikke mål på de steder en av sikker tradisjon vet plassenes beboere for 150 år tilbake.

På den siste boplass på Sørfjordens austside bodde i 1801, enken Inger Tomasdatter, 64 år gammel, med tre voksne barn. Det var Berit, Sivert og Maren. Men om denne boplassen er nåværende Yttergård, må betviles.

I 1841 vet vi at Jens Kristian Bertheussen fra Tromsø bosatte seg på Yttergård. Han var født i 1807 og gift med Maren Olava Johannesdatter f. 1811, fra Aspenes i Malangen. De var visst begge av norsk avstamning. Jens og Maren hadde fem sønner og tre døtre som alle levde til voksen alder. Vi kan nevne Johannes f. 1838, han ble oppsitter på heimgården, Brynhjulf Johan f. 1842, ble gift med Ane Martha, datter av Andreas Einarsen, Rekvik, de bosatte seg i Grøt fjord, Edvard Martin f. 1846, gift med Hanna Pernille Nilsdatter, Vatsstrand, Ole Martin f. 1851, gift med Johanna Margarethe Danielsdatter, Nordfjord, og Ingebrigt f. 1854, gift med Martha Klausdatter, de bosatte seg på Røsnes.

Johannes ble boende på «Yttergården», og var gift med Anne Nilsdatter fra Kattfjord. Av deres barn kan nevnes Jens Johan f. 1867, gift med Elisabeth Marie f. 1871, datter av Hans Berg Kristiansen, Mortenstein, Vatsstrand, Nikoline Sofie f. 1870, gift med Sebulon Olsen, «Bakken», og Peder Andreas f. 1871 (1873), gift med Oline Hansdatter, og i andre ekteskap med Anne Jensdatter, Kattfjord.

Johannes Jensen ble annen gang gift med Ane Johansdatter fra Bakkejord. De fikk ingen barn. Johannes døde i 1918, 80 årgammel.

Jens Johannessen fikk utskiftet fra Yttergård gården «Kroken», bnr 13, hvor han bosatte seg. Hans eldste datter, Jenny, gift med Arnold Svendsen, ble boende på det eldste hovedbruket.

Vi kan ikke finne ut hvor et par av de andre oppsitterne som er nevnt i 1801-tellinga, bodde på austsia.

Omkring 1850 bodde brødrene Lars og Enok Nilsen på brukene

«Nesset», bnr 5 og «Mellomgård», bnr 7. Lars Nilsen f. 1831, var gift med Petrike Hansdatter fra Dyrøy, og senere med Elen Marie Jakobsdatter. På denne gård bodde senere sønnen Laurits Larsen og værsønnen Petter Torgersen fra Stønnesbotn.

På «Mellomgård» bodde samtidig Enok Nilsen f. 1834, gift med Hanna Pedersdatter, og senere overtok sønnen Ingvard Kristian Enoksen f. 1860. Enok døde i 1908. Ingvard Enoksen skal ha vært gift med en av døtrene til Hans Jakobsen, Skreddernes. Hun het Martine.

Fire generasjoner i 1917! Fra v. Lars Nilsen, Hans Larsen, Petter Kr. Hansen og Indal Hansen.

Gård nr 14 Nordfjord

Gården Nordfjord nevnes i Trondenes jordebok fra slutten av 1300-tallet. Den lå da til Lenvik kirke, og landskylda var satt til 1 spann smør. Lokaliseringa av denne gård til gnr 14 i Hillesøy er omdiskutert, men gjøres bla. av Rygh i «Norske gaardsnavne». Gården har sannsynligvis blitt lagt øde under Svartedauen på 1350-tallet.

Nordfjord føyer seg således inn i rekken av gårder som gjennom pestkatastrofen i 1350 og tiårene etter, ble avfolket. Det er antatt at mer enn halvparten av gårdene som tilhørte Lenvik kirke før 1350, delte skjebne med denne gård. Trolig fikk de gårdene som ut fra økonomiske og driftsmessige synspunkt var «dårlige», først status som «ødegårder». Gjenrydninga av de fleste av disse, tok så til på slutten av 1500-, eller begynnelsen av 1600-tallet.

«Synøvjord», bnr 3, nevnes først i slutten av 1700-tallet. Det er muligens gårdens første rydningsmann som nevnes i 1789, nemlig Willom Povelsen fra Stønnesbotn, gift med Synøve Andersdatter fra Kattfjord. De bosatte seg på plassen og hadde barna Anders f. 1790, og Karen f. 1792. Willom Povelsen omkom i et snøskred 28. april 1773, 34 år gammel. Synøve giftet seg igjen i 1796 med ungkar Anders Gudmundsen fra Bjarkøy. De fikk i sitt ekteskap tre eller fire barn.

Anders og Synøve døde nesten samtidig. Han den 7. og hun den 18. juli 1807, mellom 50 og 60 år gamle.

Det er helst trolig at gården har sitt nåværende navn etter denne Synøve Andersdatter eller en annen rydningskone.

Ingen av Synøves barn ble på plassen. Andreas, den eldste sønnen, bosatte seg i Bogen, og etter han er det en stor etterslekt.

Vi kan ikke finne noen ny oppsitter på Synøvjord før Karesius Kristiansen fra Vasstrand, bosatte seg der i 1830-åra. Karesius var født år 1800, og gift med Anne Marie f. 1810, datter av Jeremias Trondsen i Breivik i Øyfjord. Av deres mange barn skal nevnes

sønnene Jens f. 1834, og Bertheus f. 1842. Jens bosatte seg på en part av gården, bnr 4, til vanlig kalt «Sørentofte» etter en tidligere oppsitter. På denne gården bodde senere hans sønn Peder Andreas Jensen.

Bertheus Karesiussen ble bosittende på hovedgården Synøvjord etter faren. Bertheus var gift med Anna Olufine, datter av Hans Pauli Olsen fra Tromsøysund. Deres tre sønner Petter, Adolf og Wilhelm, skiftet farsgården mellom seg.

Den gården som i Norske Diplomer nevnes benefisert Lenvik kirke i 1350 og 1370, Norderfirde og Nordfyrdhom, kan neppe være andre enn de to Nordfjordgårdene og Lauklines. Likeså kan Kattfjord, som nevnes i skattemanntallet 1567, ikke være andre enn disse gårder. For den øvrige del av fjorden var ikke bebygget på den tida.

Det nevnes to oppsittere i 1567, Asser Eriksen som skatter 1 1/2 våg fisk og Mogens Sønrmøring med 1/2 våg. I 1610 kommer Kattfjord atter fram, med Jakob Hanssøn som betalte styrmannsskatt. Han var der også i 1611.

Etter denne tid blir gårdsnavnet Kattfjord eller Nordfjord nevnt i tellingslistene 1666, 1687 og 1702. Første tellingsliste har Kattfjord i 1769. Det synes som den gamle gården Nordfyrd har vært avfolket omkring ett hundre år, og atter bosatt under navnet Kattfjord. Etter prestemanntallet fra 1769/70, bodde der noen familier, etter navnene å dømme vesentlig samer. Kirkebøker har vi ikke før etter 1753.

Noen av de første som nevnes i Nordfjord i 1769, er samene Lars Persen, gift med Kristen Gunnarsdatter. De har to sønner: Lars f. 1758, og Peder f. 1760. Så nevnes Anders Andersen den eldre, en same fra Tromsø, gift med Marith Larsdatter i 1761. De bodde i Nordfjord, og deres barn var Nils f. 1762, Gunnar f. 1765, og Ane f. 1783. Sønnen Gunnar bodde på samme gård i 1790. Han ble gift med Elen Andersdatter, og de hadde barna Inger f. 1796, og Arsele f. 1798, samt flere. Gunnar Andersen finnes også i manntallet fra 1801. Han bodde på nåværende bnr 5 i Nordfjord. Han hadde døtrene Berit f. 1807, Inger f. 1804, og Elen f. 1800.

Gunnar Andersen var 91 år gammel og blind, da han i 1845 falt ute på marka og traff en stein slik at han slo seg ihjel. Hans hustru var død i 1836. Hans sønn Anders Gunnarsen f. 1803, bodde på samme gård i Nordfjord. Om han ble gift vet vi ikke.

Nils Andreas Danielsen var født i Tranøy i 1806. Han ble i 1833 gift med Malena Steffensdatter, tjenestepike på Tussøy. De flyttet til Kattfjord, og deres sønn Daniel Nilsen bodde i Nordfjord. Han ble gift med Ane Johanna f. 1829, en datter av Peder Johansen og Berit

Gunnarsdatter, Nordfjord. Berit døde i 1873, 44 år gammel, og etterlot seg mann og syv barn.

Et av disse barna var datteren Dorteia Aas f. 1863. Hun ble senere gift med Edvard Paulsen, Tulleng. Hun døde som enke hos sin datter Konstanse Brox på Austein, i 1847.

«Nordfjordgård», bnr 2, var i 1801 bebodd av Anders Andersen den yngre f. 1766, gift med Ellen Andersdatter f. 1770. Av deres barn nevnes Peder f. 1800, Inger f. 1802, senere gift og bosatt på Skamtind, Anne f. 1804, gift i 1827 med Lars Andersen fra Skamtind. De bodde i Nordfjord, Maren f. 1806, og Ellen f. 1809. Anders Andersen døde i 1837, 71 år gammel.

Lars Andersen og Anna Andersdatter satt med Nordfjordgården til 1859, og siden med kår fra Hans Henrik Paulsen. Vi kjenner ingen av deres barn. Ingen av dem ble boende på den gamle ættegården, som da gikk ut av slekten.

Bård Paul Jensen, sønn av Jens Pedersen, Vika i Tranøy, ble i 1831 gift med Hanna Brox på Tussøy. Han ble styrmann og fører for værfarens jekter til Bergensstevnene. Han bosatte seg da på Nordfjordgård. Bård, som senere tok ættenavnet Paulsen, og Hanna Brox fikk mange barn. Vi nevner bare Mette Marie, gift med Bernt Brox i første ekteskap og bosatt på Sæter i Dyrøy, samt sønnen Hans Henrik.

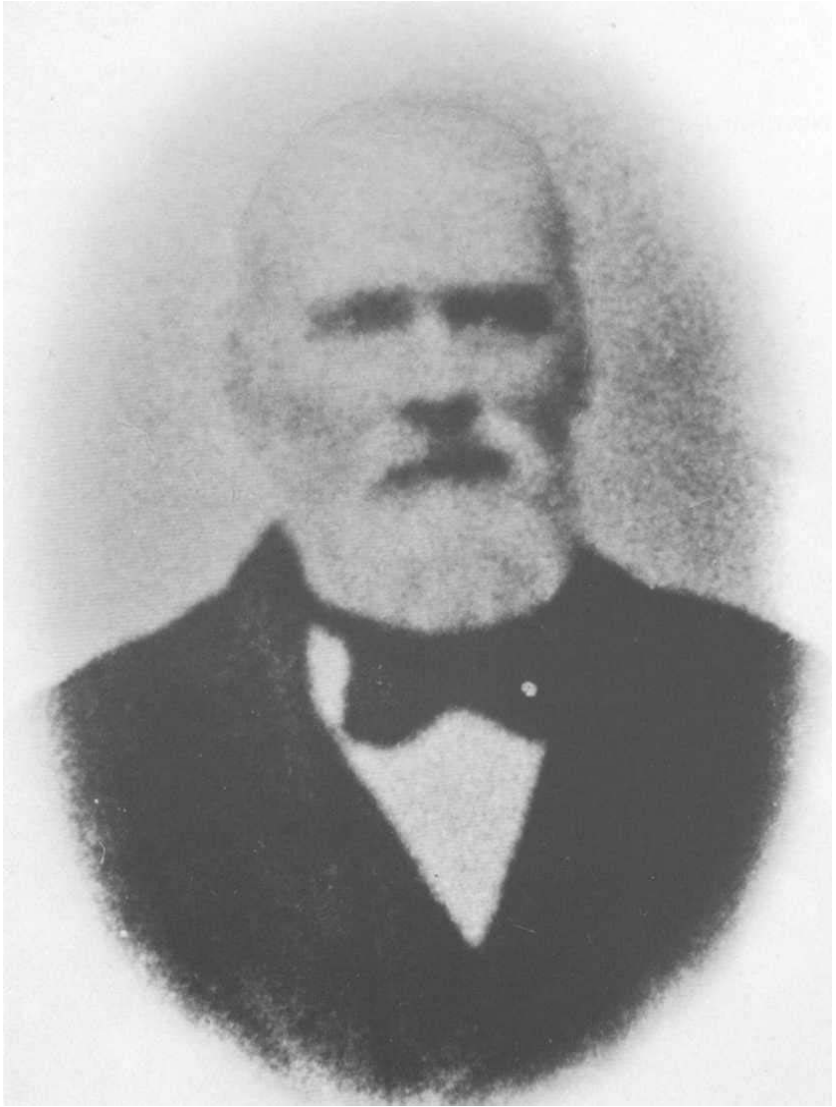
Hanna Brox døde som enke i Nordfjord i 1879, 75 år gammel.

Sønnen Hans Henrik Paulsen, ble gift med Ellen Johanna Hansdatter. Av deres barn kan nevnes sønnene Hans Johan f. 1858, og Bernt. Videre døtrene Bergitte, gift med Karl Pedersen, Sessøy, senere gift med Hans Mosesen, Storslett, og Hanna Emelie, gift med Edvard Lorentsen, Bogen.

Hans Johan overtok gården i 1884, med kår til sin mor. Hans Henrik omkom på sjøen i 1884, 53 år gammel. Bernt Paulsen som også bodde i Nordfjord, ble gift med Hanna Petrea Brox fra Oldervik. Hun døde i 1893. Hans Johan ble gift med Hanna Hansdatter fra Lauklines, og satt på hovedgården som har fått gårdsnavnet «Løv-dal». Han døde i 1940, og hustruen overlevde han noen år. Sønnen Hagerup Olai Paulsen f. 1886, overtok heimgården. Han var ordfører i Hillesøy under tyskernes okkupasjon. Senere solgte han gården som gamlehjem til kommunen, og flyttet fra stedet. Gårdsnavnet Nordfjord er senere delt i mange bruksnummer.

Johannes Næstås fra Voss, ble lærer og klokker i Hillesøy i 1850-åra. Han ble gift med Alette Marie Kristensdatter, Oldervik. Han kjøpte en rydningsplass i Nordfjordbotten, og bosatte seg der. De fikk ingen barn og da kona døde, solgte han plassen til et interessentselskap

som sæterstøl. Siden har ingen bodd der. Nætsås døde på Storsletta i 1920-åra.

Skolelærer og ordfører Johannes Næstaas f. 1829.

Gård nr 14, 1 Lauklines

Etter Nils Nilsen og Marit Nilsdatter(se under Oldervik), bodde noen år Kristen Andreas Jensen og Anne Elisabeth Korneliusdatter fra Vasstrand på denne gården. Her ble deres to eldste barn Adrian og Karesius født. I 1801 ble Henrik Kristensen fra Oldervik, som var tjenestekar hos Jens Andersen, Vasstrand, gift med Pernille, datteren til husbonden. De bosatte seg da på Lauklines og Kristen Jensen flyttet til farsgården, Vasstrand.

Henrik Kristensen f. 1773, var som før nevnt fra Oldervik og gift med Pernille Jensdatter f. 1775. De fikk åtte barn. Det var Kristen f. 1801, Petrike Sesilie f. 1803, Jens Kristian f. 1806, Peder Kornelius

Barnedåp hos familien Hans Johan Nilsen.

Barna til Hans Johan Nilsen og Elisabeth Hansdatter.

f. 1808, Hans Peder f. 1812, Nils Severin f. 1815, og Hans Petter f. 1818.

Pernille Jensdatter døde 9. september 1850, 80 år gammel, og Henrik Kristensen den 14. september samme år, 84 år gammel. De ble gravlagt på samme dag på Hillesøy kirkegård, hvor to store malmkors har stått som minnesmerker på deres graver.

Hans Peder Henriksen ble boende på gården. Han ble i 1851 gift med Vilhelmine Marie Andersdatter fra Bogen. Av deres barn er disse kjent: Hans Pauli f. 1851, ugift. Han omkom på sjøen 11. mars 1884, Oluf Johan f. 1854, Elisabeth Pauline f. 1860, og Anna Martine f. 1862. Hun ble gift med Hans Johan Paulsen, Nordfjord.

Elisabeth ble gift med Hans Johan Nilsen f. 1865, fra Sessøy. De ble boende på Lauklines.

Hans Peder Henriksen ble ingen gammel mann, han døde i 1866, 54 år gammel. Enken satt igjen med alle barna. Men hun satt i velstand og var en formående kvinne kjent for sitt gode hjertelag og sin hjelpsomhet. Hun var velsett i bygda, og de kalte henne for »Ho Mina på Lauklines».

Hans Johan Nilsen døde i 1940, og hans hustru Elisabeth Pauline,

døde i 1946. Deres sønner, Karl og Håkon, samt værsønnen Walter Hansen, gift med datteren Eminda, delte Lauklines mellom seg. Datteren Hanna ble gift med handelsmann Ludvik Skatvik, Rødbergshamn i Lenvik. Han bestyrte ei tid forretningen og fiskebruket som J. A. Killengreen, Tromsø, hadde på Røsholmen.

Gård nr 15 Tulleng

Fra Tulleng i Kattfjord år 1924

Gården har antakelig i den eldste tid vært utmark til Lauklines. Den var et vanskelig slåtteland, og dette kan saktens forklare navnet. Tulleng nevnes først omkring 1800, da Ole Olsen giftet seg med Elen Olava Ånesdatter fra Kaldfjord. De bosatte seg og ryddet gården på Tulleng. Hvor Ole Olsen var fra, kan vi ikke finne. De fikk barna Nils Andreas f. 1824(7), Paul f. 1827, Ole f. 1831, Johanna f. 1835, og Gunnar, som omkom på sjøen i «Sveet» utfor Edøya.

Ole og Elen må ha bosatt seg på Tulleng i 1830-åra, for Ole ble døpt i Tromsø og finnes i Tromsø kirkebok i 1831.

Ole og Nils ble begge bosatt på Røsholmen. Det var vel tradisjon

etter faren som drog dem dit. Ole kjøpte Røsholmen, og lot broren Nils bosette seg der. (Se under Røsholmen).

Paul Sakarias Olsen ble bosatt på Tulleng og gift med Kirsten Kristensdatter, Gjersing, enke etter Karoles Pedersen som omkom på Sessøyfjellet i 1853.

Av deres barn kjenner vi Karoles f. 1857, gift med Anna, datter av Lorents Adriansen, Rekvik, Edvard Kristian f. 1860, gift med Dortha Danielsdatter, Nordfjord, og datteren Bergitte, gift i andre ekteskap med Hans Eilert Larsen. De bosatte seg på Solheim som hørte til Tullengområdet.

Paul Olsen døde i 1916, og sønnen Karoles i 1934, 80 år gammel.

Handelsmann Edvard Paulsen f. 1862.

Edvard Paulsen som satt på hovedbruket, dreiv landhandel. Han døde i 1940. Hans sønn Alfred, gift med Julianne Edvardsen fra Bogen, overtok gården og handelstedet.

Gammelstua til handelsmann Edvard Paulsen.

Gård nr 16 Vasstrand

Vasstrand er en gammel gård. I følge skatteregnskapet 1567, bodde Bersvend Olufsen på gården. Han betalte leidangsskatten med 1 1/2 våg fisk.

Neste gang gården nevnes er i skattemanntallet 1610. Da bodde Eidis Eidissen og Hans Gudmundsen der. De betalte hver 1 1/2 rdl i leilendingsskatt. Likedan nevnes husmannen Lars Pols.

I 1614/15 betalte Edis Edisøn landvare med 1 våg fisk, og leidangen med ei 1/2 våg. Samme ytelsen gav Hans Gudmundtzøn og Per Joensøn.

I 1619/20 betalte Eidis Eidisen og Jenns Gudbrandsen leidang med ei 1/2 våg hver. Eidis betalte husfrelse med 1 våg.

I 1624/25 betalte Hanns Gudmundsen og Eddis Eddisen ei 1/2 våg hver i leidang. Eddis ytte også landvare med 1 våg.

I 1629/30 betalte Hans Gudmundsøn og Eddis Eddissøn 1 våg fisk i landvare, og ei 1/2 våg fisk hver i leidang. Likedan svarte Olluff Pedersøn ei 1/2 våg i skatten.

I 1634/35 betalte Edis Edisen, Arne og Oluff Persen landvare med tilsammen 1 våg.

I 1639/40 betalte Samuel Christoffersen og Oluff Pedersen landvare med ei 1/2 våg fisk hver. Likedan svarte Jon Hellesen husfrelse med 18 merker.

I 1645/46 betalte Samuell Christensen landvare med 1 våg fisk. Koppskatten ble betalt av Oluff Persen og hans «Quinde», Samuell og hans «quinde», Michel Persen, Joenn og hans tjenestepike med 8 skilling hver.

I 1647 bygslet Samuel Christensen, Oluff Pedersen og Olluff Oelsenn 1 pund hver av gården.

I 1650 betalte Samuelt Christensen og Oluff Pedersen leilendingsskatt med tilsammen en 1/2 daler.

Etter manntallet i 1666 var gården vurdert for 1 våg fiskeleie, og var kongens eiendom. Den hadde da to oppsittere, nemlig enken Anne Andersdatter, som hadde fire sønner fra 9 til 17 år gamle. Det var Søren, Hans, Thomas og Lars Samuelsønner. Den andre oppsitter var Søren Olsen, 28 år gammel.

I 1687 hadde Vasstrand fremdeles to oppsittere. Den ene, Hans Samuelsen, var antakelig sønnen til enken som bodde der i 1666. Den andre var Jens Jensen, gift med enken Anne Hansdatter. Jens døde ikke lenge etter, og skiftet ble sluttet den 23. april 1692. Barna var Anne og Jens. Anne Hansdatters far, Hans Andersen, var tilstede under skiftet som formynder for barna. Dødsboet hedde en mengde effekter, båter og sjøbruk, og en husdyrbestand på 5 melkekyr, 6 geiter og hest. Formuen ble vurdert til 110 rdl, men når gjelden og skifteomkostningene ble trukket fra, ble det bare 12 rdl igjen til arvingene.

Vi finner intet om hvor det ble av enka og de to barna. Antakelig har de forlatt gården da den ble ribbet av kreditorene.

Omkring 1700 var det også to oppsittere på Vasstrand. Hans Samuelsen bodde der fortsatt, og var nå 55 år gammel. Han stod seg forholdsvis bra og hadde kreditt i Bergen. Han hadde sønnene Samuel, Torlef og Hans, samt en fostersønn.

Den andre oppsitteren, Haldor Nilsen, var velstående og drev handel. Han var 36 år, og hadde sønnen Hans på 4 år og to stesønner og en fostersønn som var fra Trondheim. Han hadde også to voksne tjenestekarere. Navnene Samuel og Hans finner vi hele tiden i denne slekt på Vasstrand.

I 1718 var det skifte etter Hans Samuelsens sønn, Samuel Hansen. Han døde bare 31 år gammel. Skifteforvalteren var sorenskriveren på Greipstad, Asmus Rosenfeldt, sammen med lensmann Ole Larsen som bodde i Sandvik.

Samuel Hansen etterlot seg enka og barna Susanne og Hans. Barnas bestefar som enda levde, ble deres verge. Det ble ingen arv å dele. Når kreditorene hadde fått sitt, var restbeløpet 1 rdl 1 ort og 8 skilling. Det gikk med til begravellesomkostninger.

Om disse barnas videre ferd, vet vi noe. Kirkeboken viser at 20. oktober 1753, ble Susanna Samuelsdatter ekteviet med Torlef Jensen fra Håja. I prestemanntallet fra 1769 er Hans Samuelsen oppført som oppsitter under Vasstrand, Kattfjord. Han var da gift med Lea Olsdatter og de hadde døtrene Anne, Olava og Ingeborg.

I 1759 døde Ingeborg Bårdsdatter på Vasstrand. Hun var i sitt andre

ekteskap gift med Martin Jørgensen. Hun etterlot enkemannen med ett felles barn, Ole, 9 år gammel, samt to barn fra sitt første ekteskap med Ole Olsen, nemlig sønnen Jon, 19 år og datteren Marith, 12 år gammel. Disse barna fikk liten arv etter både moren og faren, som var død i 1746.

Martin ble verge for sin egen sønn, og Henrik Jensen ble formynder for de to stebarna. Henrik Jensen var fra Hillesøy.

I 1770-åra bodde Hans Eriksen og Palatia Pallesdatter på Vasstrand. Hans Eriksen ble spedalsk og døde i 1784. Skiftet ble sluttet i 1785 med en formue på 16 rdl og en gjeld på 39 rdl. De hadde bare ett barn som levde, sønnen Efraim f. 1780. Det andre barnet ble funnet kvalt i sengen som liten.

Palatia giftet seg igjen i 1794 med Hans Jensen, og de fikk en sønn, Thomas f. 1800, som har en stor etterslekt i Hillesøy.

Palatia var f. 1751, og døde i 1835, 84 år gammel.

Samtidig med Hans Eriksen og Palatia, bodde Hans Isaksen på Vatsstrand. Han var enkemann etter Kristense Barovsdatter som han giftet seg med i 1768. Hans Isaksen var f. 1725 og døde i 1807. Etter kirkebokens angivelser ble han 106 år gammel, men dette kan ikke være riktig. I folketellinga 1801 skal han ha vært 76 år gammel. I 1807 da han døde må han ha vært 82 år.

Kristense Barovsdatter døde samme år som sin mann, 76 år gammel. De hadde kun en sønn, Isak Bork f. 1775. Han ble gift med Kornelius Larsens enke, Alette Monsdatter fra Hillesøya.

Den tredje familie på Vasstrand i denne tida, var Jens Andersen fra Oldervik og Malena Kiempe fra Angstauren. Han var født i 1737, og var medhjelper ved Hillesøy kirke. Han døde i 1803, 66 år gammel. Malena f. 1743, var datter av Simon Olsen, Angstauren. Hun døde i 1813, 70 år gammel. Deres barn var Sissel f. 1766, gift med Ole Andersen fra Bakkejord, Peder Holm f. 1770, omkom på sjøen, 23 år gammel, Kristen Andreas f. 1773, han ble senere oppsitter på Vasstrand, Pernille f. 1775, gift med Henrik Kristian sen og bosatt på Lauklines, Rakel f. 1779, og Ingeborg Elisabeth f. 1785.

Kristen Andreas Jensen ble gift med Anne Elisabeth Korneliusdatter fra Oldervik. Det antas at de bodde på ytre Vasstrand gård, da slekten senere har bodd på denne gårdpart. De hadde følgende barn: Adrian f. 1799, Karesius f. 1800, Jens Peder Holm f. 1804, som senere flyttet til Tromsøysund, Juditta Marie f. 1806, Idia Bergitte f. 1807, Enok f. 1812, Angelia f. 1816 og Hanna Martine f. 1825.

Kristen Jensen ble sittende på farsegården. Han forsvant sporløst omkring 1830-tallet. På hvilken måte han kom bort vites ikke, og det

vil vel aldri bli oppklart. Tradisjonen beretter at siste gang han ble sett, gikk han nede ved sjøen og puslet med noe, og siden var han forsvunnet. Det mest rimelige er vel å anta at han i et anfall av sinnsforvirring har gått på sjøen og druknet.

Sagnet vet å fortelle at han og morbroren Absalon på Angstauren, var dårlige venner. Og som ordtaket sier «frende er frende verst», så de prøvde å forgjøre hverandres fiskebruk ved kunster fra den svarte magi, som begge kunne til husbehov.

Det heter videre i sagnet: «Absalon sto en dag og tjærebredde en båt på berget på Angstauren. Så fikk han plutselig en følelse av at noe ondt ville ramme han. Resolutt krøp han inn under båten. Straks etter traff noe båten med slik kraft at båtripa ble knust.» Det skulle etter sigende ha vært Kristens «gand» som forfeilet målet.

Enok Kristensen var den neste oppsitter på denne del av gården, nåværende bnr 2. I 1852 ble Enok gift med Aleth Efraimsdatter f. 1824. Hun ættet fra kløkkerslekten på Hillesøya.

Omkring 1800 bodde Kornelius Larsen på Hillesøya som husmann. Han var i 1778 gift med Alette Monsdatter f. 1764. De hadde barna Jermina, som døde 2 år gammel, og sønnen Efraim f. 1790(?) Kornelius var sykelig og lite arbeidsfør, og etter kirkebokens opptegnelser ernærte han seg av litt fiske og almisser. Dette er vel grunnen til at Efraim ble oppfostret hos storbonden Svend Henrik Norman på Austein. Senere oppholdt han seg i Kattfjord, og ble gift med Ingeborg Olsdatter f. 1788. Hun var en «uekte» datter av Anne Larsdatter, som var stedatter til Hans Kornelius Kristensen i Oldervik. En kan ikke se at de hadde flere barn enn datteren Aleth Katrine, som ble gift med Enok Kristiansen, Vasstrand.

Kornelius Larsen døde kort etter 1800. Aleth Monsdatter ble gift for annen gang med Isak Bork Hansen i 1805. Hun døde i 1820, 61 år gammel.

Iflg. tradisjonen fortelles at Efraim og Ingeborg var fra Østerdalen, men det stemmer ikke med kirkebøkene som viser at begge var født i Hillesøy.

Enok Kristiansen og Aleth Efraimsen var ekteviet i kirken på Hillesøy i 1852. Det hører en liten munter historie med til deres bryllup. Det var vanlig i den tida at brudefølget reiste til kirkestedet lørdag før prekenhelgen, da de skulle vies. De hadde ordnet med danselag og fest på Hillesøya om lørdagskvelden. Men denne gangen tok de seg en svingom også på søndagsmorgenen før preketid, og brura var sjøl på dansegulvet. Dette likte ikke den myndige prest Wilhelm Sandberg. Under vielsen fikk de en tordnende straffetale for sin lettsindighet, og den endte med denne replikk: «Med spill og dans inntræder I i den hellige ektestand, fiolinens klang skal altså være eders ledsager gjennom livet.»

Det sies imidlertid at bruden ikke tok seg synderlig nær av prestens dårlige humør.

Aleth Katrine ble ikke gammel, hun døde i 1866, bare 43 år gammel. På hennes grav på gamle Hillesøy kirkegård ligger en malmsplate med hennes navn, fødsels- og dødsår.

Enok overlevde henne i 25 år og døde i 1893, 81 år gammel. Vi kjenner to av deres barn. Den ene er sønnen Hans Andreas Enoksen født 5. september 1853. Han bosatte seg på fedregården Ytre Vasstrand og var gift to ganger. Hans første hustru Jensine Johanna f. 1857, var datter av Lorents Thode Johannessen, Ersfjord. De fikk barna Hagarda, hun døde ugift i Oslo 1942, Alfred Emelius f. 1880, gift med Henriette Pauline Edwardsdatter, Vasstrand, Harder, gift med Nanna Eilertsdatter, Tromsøysund, Johan, ugift sjømann, død i USA, Oliva, gift med Albert Meyer, Vang, Lorenthine, gift med Fred Seland, Trøndelag, Almar, gift med Hanna Hansdatter, Sommarøy, de reiste til USA, Lorents Thode, gift med lærerinne Selma Rognmo, Emil, gift i USA, Magna, gift med Julius Backe, Danmark, Hans, døde i USA, Aminda, ugift i USA, og Tingvold, gift med Ellen Mikkelsdatter, Tovik. De reiste til USA. Alle disse barna var født før 1901.

Bare to ble boende på heimgården Ytre Vasstrand. Det var sønnene Alfred Emelius og Lorents Thode, hvor slekten har bodd i fem generasjoner i rettløpende mannslinje i nær 200 år.

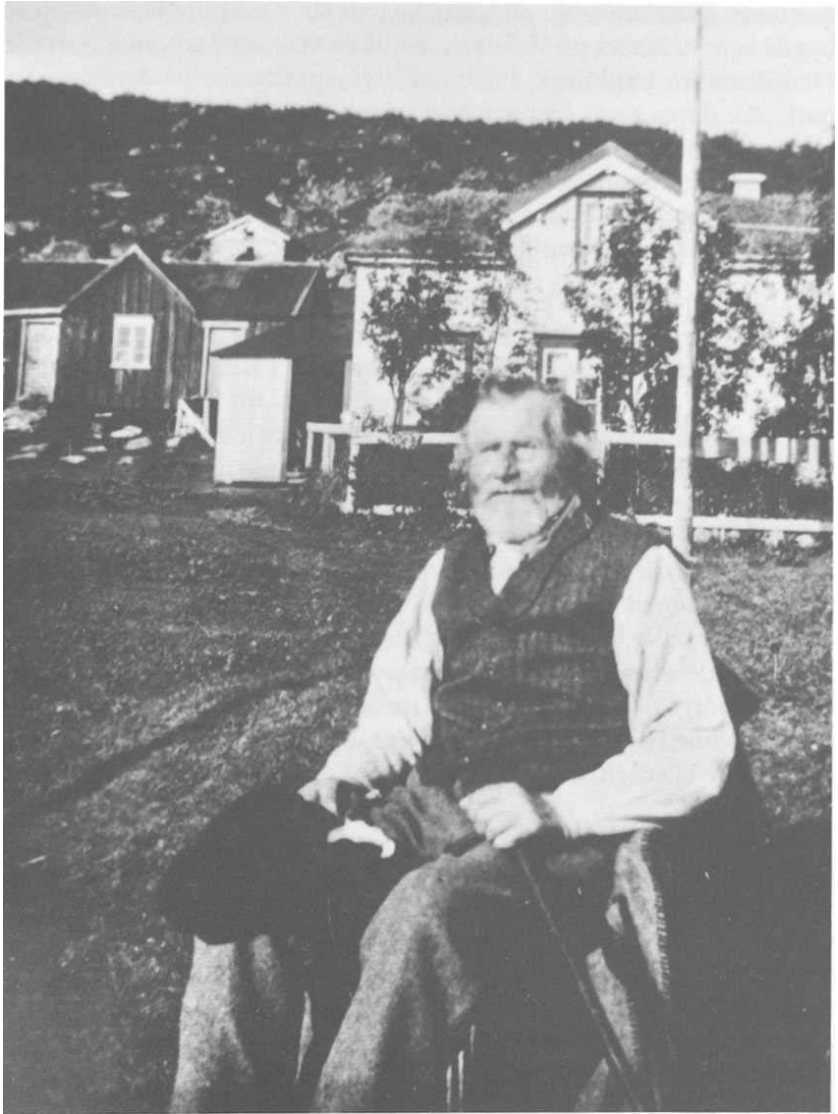
Hans Enoksen hadde med sin andre hustru, Berte Nilsdatter, Rossfjord, ett barn. Det var Johanna, som ble gift med lærer Garstein fra Tromsøysund. Hans Enoksen døde i 1943, 90 år gammel.

Omkring 1800 bosatte Lars Absalonsen fra Angstauren seg på Midtre Vasstrand. Han var gift med Dorthea Sofie, datter av Svend Henrik Nordman på Austein. De hadde en datter, Ingeborg Marie f. 1815. Lars omkom på sjøen sammen med tre kamerater i et forrykende uvær den 14. desember 1816.

Adrian Kristensen, eldste bror til Enok, bodde i 1820-åra på denne gårdpart. Han var gift med Siri f. 1801, datter til Nils Pedersen, Ersfjord. Av deres barn nevnes Kristine Malena f. 1826. Nils Severin f. 1828, gift i 1852 med Johanna Margarethe, datter av Jens Pedersen, Håja, Kristen Andreas f. 1829, døde på Skamtind i 1883, og Lorents Hedberg f. 1832, gift med Anne Sofie, datter til Andreas Andersen, Skamtind. Tre av deres døtre er kjent: Lorentina Andrea, gift med Mikal Mikkelsen, Sommarøy, Anna, gift med Karoles Paulsen, Tulleng, og Kristine, gift med Andreas Hansen, Myrnes.

Lorents Adriansen bodde som innerste både på Vasstrand, i Rekvik og sist i Kattfjord.

Omkring 1870 bodde Edvard Kristian Jensen fra Angstauren på

Hans Andreas Enoksen f. 1851

Midtre Vasstrand. Han var sønn av Jens Jensen, som ved et vådeskudd ble drept av Søren Pedersen, Skamtind. Edvard var f. 1846 og gift med Hansine Andrea Brox, Oldervik. Han døde i 1930.

Hans bror, Peder Johan Jensen f. 1849, bosatte seg på Brokskar i Tromsøysund.

På Indre Vasstrand bodde i tida etter 1800, Rasmus Kiempe Absalonsen f. 1792, fra Angstaur. Hans første hustru het Gunnhild Pedersdatter. Hvor hun ættet fra, vet vi ikke. De hadde en datter, Elisabeth Marie f. 1819. Gunnhild døde 1837, 48 år gammel. Rasmus giftet seg året etter med enken Beret Larsdatter fra Mefjord. Rasmus omkom på vei til Lofoten i januar 1843, 40 år gammel.

Datteren Elisabeth, ble en velkjent kvinne, som populært nevnes i bygda som «Lisabet på Vasstranna». Hun ble i 1849 gift med Severin Henriksen fra Lauklines. De ble de nye oppsitterne på denne gårdpart. Av deres barn kjenner vi døtrene Rasmine Johanna f. 1843, gift med Johan Andreas Johansen, Bjarkøy. Ellen, en datter av Rasmine og Johan, ble gift med Rasmus Brox fra Oldervik. De bosatte seg i Sandneshamn. De to yngste var Hansine Bernhardine f. 1844, og Hanna Pernille f. 1845.

Elisabeth Rasmusdatter døde som kårenke 5. juni 1884, 65 år gammel. Datteren Hanna Pernille ble boende på farsgården, og gift med Edvard Martin Jensen f. 1846, fra Yttergård i Kattfjord. De hadde seks barn. Vi kan nevne Jens, gift med Nanna fra Kattfjord, Johan, gift med Amanda Bertheusdatter fra Synnøvjord, Rasmus, hvis hustru var fra Bjorelvnes i Lenvik, og døtrene Emelie, gift med Petter Olufsen, og Henriette, gift med Alfred Hansen, Vasstrand.

Jens og Johan delte eiendommen mellom seg. Senere utvandret Jens til USA, hvortil broren Rasmus tidligere var reist. Jens' bruk, «Strand», bnr 4, ble overtatt av Petter Olufsen og Emelie. Edvard Jensen døde som kårmann hos sønnen Johan i 1932, 86 år gammel. Han ble båret til graven av sine barnebarn, søstrene Erna, Haldis og Astrid, samt søstrene Hanna, Ragna og Helga. En stemningsfull ordning av kjærlighet til sin bestefar.

Kristian Henrik Haldorsen bodde i siste halvdel av 1800-tallet som husmann eller strandsitter på Vasstrand. Han var født på Greipstad i 1803, hvor hans far, Haldor Kristensen, var gårbruker sammen med sin kone Anne Larsdatter. Anne var av den gamle Greipstadslekten som i rett linje går tilbake til Oluf Edissen, skipper på Greipstad i 1610. Haldor Kristensens familie flyttet til Malangen i 1800. Men to av hans sønner kom senere tilbake som voksne, og bosatte seg i Hillesøy. Det var Ole Haldorsen på Sjønes i Kattfjord, og Kristian Haldorsen på Vasstrand.

Kristian Haldorsen ble gift med Kristianne, datter av Kristen Tommesen, bror til Ole Tommesen på Engenes. Kristianne Kristensdatter døde som enke på Vasstrand 1. juledag i 1885, og etterlot seg tre barn.

En av dem var sønnen Hans Berg Kristiansen f. 1838, gift med Rikardine Jensdatter, datter av Jens Peder Holm fra Tromsøysund. De bosatte seg senere på «Mortenstein», bnr 8, husmannsplass under Vasstrand. Av deres barn kan nevnes Kristian Hansen f. 1866, bosatte seg på Angstaur, Elisabeth Marie f. 1870 (se Sørfjord), Hansine f. 1872, og Inger f. 1876, gift på Sommarøy.

Hansine var i andre ekteskap gift med Martin Olsen, Sommarøy. Deres sønn, Oskar Kasthaug f. 1904, overtok farens forretning på Sommarøy. Hans Berg Kristiansen døde 24.mars 1904, 70 år gammel.

Slik har vi fulgt gården Vasstrands historie med det lille vi vet, fra 1567 til henimot 1900.

Gård nr 17 Krokskar

Gårdsnavnet er kanskje rettere «Kråkskar» av fuglenavnet kråke, og viser til et fjellskar over til Nordfjordbotn i Kattfjord. Navnet omfatter hele Ersfjordens sørside, fra Bremneset til skillet mot Ersfjord.

I 1619/20 betalte Jørgenn Andersen husfrelse av Krokskar med 1 pund fisk. Han betalte samme avgift av Hersøya og Bjørnøya.

I 1624/25 betalte Jørgen Andersen landvare med 1 pund.

I 1629/30 betalte Jørgen Andersøn husfrelse med 1 pund fisk.

Gården Krokskar fins ikke nevnt i manntallet 1666. Antakelig var det ingen bosatt der da.

I jordebok 1667 framgår det at gården er øde. Den var skyldlagt til 1 pund fisk, og i drift kunne den fø 1 ku og 6 smaler.

I 1687 bodde en Jens Olsen på Krokskar. Han skattet med en 1/2 våg fisk. Så nevnes gården igjen i folketellingen fra 1702, med oppsitter Ole Bendixen, 30 år. Han var da nylig kommet til gården, og hans økonomiske vilkår var dårlige.

I matrikkelen 1723 er Gunder Jensen ført opp som bruker av 12 merker i gården.

Så nevnes ikke Krokskar før i 1760, i en dødsfortegnelse hvor oppsitteren Mikkell Kristensens kone er død, 37 år gammel. Deres datter Giske var gift med Jens Henriksen, Hillesøya.

Først i 1820-åra blir det litt fyldigere opplysninger å finne. Da bosatte Hans Andreas Rasmussen seg på Krokskar. Han var født på Hersøya i 1786, og sønn av Rasmus Rasmussen. Han ble gift med Petrika, datter til Thomas Madsen i Bjørnøy, hvor de først bodde en tid før de flyttet til Sandholmen. Av deres barn kjenner vi Siri Anna f. 1824, Thomas f. 1825, bosatt på Sandholmen, og Rasmus f. 1829. Petrika Thomasdatter døde i 1836, 36 år gammel. Hennes mann Hans, døde på Sandholmen hos sønnen Thomas i 1853, 67 år gammel.

Den andre sønnen, Rasmus Hansen, var oppsitter på Krokskar. Han var gift to ganger. Først med Hanna Andreasdatter. De hadde en sønn, Peder Andreas f. 1840. Andre gang ble Rasmus gift med Ane Johanna Olsdatter fra Tromsø sogn. Av deres barn er kjent Hans Martin f. 1847, og Ane Petrika f. 1849. Hun ble gift med Hans Ingvald Olsen, Ersfjord. Hans Martin Rasmussen bodde senere på Krokskar, og ble gift med Karoline Sofie, datter av Einar Andreasen, Rekvik. Av deres barn kjenner vi Hans Andreas f. 1860, og Johan Andreas f. 1861.

«Bremneset», bnr 4, finnes i 1814 bebodd av en husmann, Nils Sørensen. Senere, i 1860 til - 80-åra, av Leonhard Jensen, gift med Temina Margarethe, datter av Johan Magnussen, Madseng, hvor til de senere flyttet og bosatte seg. Et daglignavn på plassen er «Maritheimen», antakelig etter en tidligere bosatt kvinne på stedet, som vi ikke kjenner til.

Jens Kaspersen f. 1862, fra Grøtfjord, gift med Jonette Kristine f. 1874, datter av Leonhard Jensen, bodde i slutten av forrige århundret og utover i dette, på Bremneset. De solgte senere gården og flyttet til Tromsø. Siden har ingen bodd der, men brukt stedet om somrene for det gode laksefiskets skyld. Ekteparet hadde 13 barn, alle født i Hillesøy. Det var Kristian Ludvik Meyer f. 1894, gift med Eline Hansen, Gåsvær, Konstanse Hagarda Jendine f. 1896, gift med Edvard Gundersen fra Tromsøysund, Karl Alvin Johan f. 1892, omkom 22 år gammel, Kamilla Rikarda Johanna f. 1899, gift med Thure Gjellberg, og videre Kristine, Klaus, Kornelius, Collin, Torvald, Henry, Magnus, Elvira og Phillip.

Ole Martin Meyer, sønn av Nils Peder Olsen, Ersfjord, bosatte seg i «Kvalvik», bnr 5, i 1870-åra. Han var gift med Kristianne, datter av Per Kornelius Henriksen, Håja. Deres sønn Johan, overtok heimgården.

På Sandholmen har det bodd folk lenge før Hans Rasmussen, men de skrevne beretninger er for sparsomme til en sammenhengende ættelinje. En Ingeborg Anna Larsdatter døde på Sandholmen i 1793. I 1803 bodde Sivert Andersen og Gjertrud Andersdatter på stedet. Deres datter Beret f. 1803, ble gift med Thomas Hansen fra Kattfjord, og bodde som innerst på Skamtind. Det nevnes en sønn av dem, Andreas Martin f. 1835. Thomas og Beret døde begge i Nordfjord i 1836.

Henrik Trondsen f. 1742 fra Storsletta(se under Storsletta), ble gift med Anne Olsdatter f. 1747, fra Ersfjord. De bodde på Sandholmen omkring 1770. Henrik Trondsen døde i 1800, 62 år gammel. De etterlot seg en stor slekt i Hillesøy.

Et sagn forteller at langt tilbake i tida, bodde en kvinne på Krokskar som var kyndig i magi. De kalte henne «Skar-Anna». Hun så seg arg på seistimene som ikke stoppet opp utfor Sandholmen, men trakk innover til Ersfjorden hvor folk gjorde storfangst. Da manet hun fram en ånd som sto imot seistimene, så de ikke kom innfor Sandholmen. Nå ble det folkene i Sandholmen og Krokskar som gjorde storfangst, mens folkene i Ersfjord måtte langt ut i fjorden for å få kokfisk.

Gård nr 18 Ersfjord

Navnet er en forkortelse av Eriksfjord, for slik het gården i 1614. Gården som ligger inne i botnen, har navn etter fjorden.

I 1619/20 betalte Jørgen Ingebretsen leidangen med ei 1/2 våg fisk, og husfrelse med 2 pund.

I 1624/25 betalte Jørgen Ingebretsen ei 1/2 våg fisk i landskyld.

I 1629/30 betalte Joenn ei 1/2 våg i leidang, og Jørgen Struch gav 2 pund i landvare.

I 1634/35 betalte Jørgen Andersen og Jon landvare med tilsammen 2 pund fisk.

I 1639/40 betalte Jon landvare med 2 pund fisk.

I 1645/46 betalte Jon landvare med 2 pund fisk, og koppskatten for seg, «hans Quinde» og datter med 8 skilling hver.

I 1647 bygslet Joenn Pedersen 2 pund, og gav 3 ort i skatt.

I 1650 betalte Joenn Pedersenn leilendingsskatt av 2 pund leie.

Etter manntallet 1666 tilhørte gården kongen, og den var skyldlagt med 1 pund fisk. Oppsitteren var Joen Pedersen, 72 år gammel.

Etter jordebok 1667 kunne gården fø 2 kyr og 6 smaler.

I 1687 var det fremdeles bare en oppsitter, nemlig Peder Olufsen. Likeså i 1700. Han het Jon Pallesen og var 36 år gammel. Han hadde to fostersønner.

I matrikkelen 1723 er Jon Pallesen nevnt som bruker av 1 pund 12 merker i gården.

Så nevnes i 1750-åra en Henrik Hansen, gift med Ingeborg Nilsdatter. De hadde en datter ved navn Nella f. 1757.

Først i 1740-åra får vi litt fyldigere opplysninger. Da var Ole Hansen oppsitter i Ersfjord. Han var antakelig en bror av Henrik Hansen. Ole Hansen var gift med Ane Olsdatter. Deres barn var Anne f. 1747, gift med Henrik Trondsen fra Storsletta, Nils f. 1749, senere bosatt på farsgården, Jens f. 1753, senere bosatt i Rekvik. Ane Olsdatter døde i 1795, 73 år gammel og Ole Hansen levde til i 1802. Da døde han hos sønnen Jens i Rekvik, 88 år gammel.

Samtidig med Ole Hansen, bodde Isak Nilsen i Ersfjord. Han var gift med Grete Malene Hansdatter. Av deres barn kjenner vi Sofie Katrine f. 1763, Maren Elisabeth f. 1771, og Henrika f. 1772.

Isak Nilsen døde i 1792, og skiftet i stervboet ble sluttet samme år. Boet var falitt. Aktiva var 42 rdl, så det ble intet til enka og barna. Grete Malene døde i Stønnesbotn 1810, 60 år gammel. Ole Hansens sønn Nils Olsen, overtok farsgården i Ersfjord, antakelig nåværende bruk nr 1. Hans kone var Olava Hansdatter og deres barn var Reinholdt f. 1777, døde i 1803, ugift, Lea Anna f. 1779, Ole f. 1782, Ingeborg Marie f. 1785, og Hans Andreas f. 1790, som døde ugift i 1811, 21 år gammel.

Nils Olsen døde i 1802, 54 år gammel, og skiftet i boet ble sluttet i Tromsø i 1805. For en gang skyld finner vi på denne tid en velstående mann i Hillesøy. Boets formue utgjorde 422 rdl, med en ubetydelig privat gjeld. Det ble 390 rdl i skifte på arvingene.

Det nevnes mange effekter, så som sjøbruk, båter og et stort parti rund tørrfisk. Dette tyder på at det på denne tiden har foregått et godt heimefiske i Ersfjord. Som en kuriositet nevnes at det i skiftet var et nytt eikekar på 8 kanner brennevin.

Husdyrbesetningen var 7 kyr, 1 halvmarkokse, 7 geiter og 6 sauer. Kyrne hadde vakre navn så som «Hetta», «Perla», «Gulddokka», «Kronborg», «Dagros», «Stjerna» og «Rosigård».

Noenlunde på samme tid, bodde det på den andre Ersfjordgård en Nils Pedersen som var gift med Nils Olsens datter, Lea Anna. Av deres barn nevnes Oldina Dortha f. 1790, Peder Andreas f. 1791, Nella Andrine f. 1793, Siri f. 1801, Nikoline f. 1803, og Oldine Margarethe f. 1815.

Nils Pedersen omkom på sjøen i 1816, sammen med Lars Absalonson, Vasstrand. Hans enke, Lea Anna, ble i 1823 gift med Frants Eriksen, Rekvik.

Nils Olsens sønn Ole, ble den neste oppsitter på bnr 1. Oles brødre var begge døde ugifte. I 1811 ble Ole gift med Henrika, datter til Peder Hansen, Storsletta. Av deres barn kjenner vi Johanna Nikolina f. 1814, Nils Peder f. 1815, og Leonhard Tønder f. 1821.

Ole Nilsen døde i 1843, 60 år gammel, og sønnen Nils Peder Olsen fortsatte på farsgården. I 1842 ble han gift med Hanna Martine,

datter til Petter Pettersen, Lillenes i Stønnesbotn. Av deres barn kjenner vi Petrika f. 1842, gift i 1867 med Hans Anton Hansen fra Trondenes, Ole Martin Meyer f. 1847, Henrika f. 1849, og Karoline Hansine f. 1858.

Nils Peder Olsen døde som kårmann i 1882, 67 år gammel. Hans eneste sønn, Ole Martin, hadde da giftet seg og var bosatt i Kvalvik, under Krokskar. Med Nils Peder Olsen slutter den mannlige linje som hadde sittet på den gamle Ersfjordgården, sønn etter far i 150 år.

Ole Kristian Andreassen f. 1820, sønn av Andreas Einarsen, Rekvik, bosatte seg som husmann i Ersfjord på nåværende bnr 7. Han var gift med Johanna Nikoline, søster til Nils Peder Olsen. Av deres barn nevnes Hans Ingvard f. 1845, gift med Anne Petrika Rasmusdatter, Krokskar, Andreas Karl f. 1847, Peder f. 1850, og Johan Peder f. 1853.

Andreas Pettersen fra Skittenelv i Grøtsund, var gift med Maren Anna, datter av Hans Susamel, Rekvik. Andreas bosatte seg på bnr 1. Johan Heggelund Enoksen f. 1858, fra Sørfjord, var gift med Julie, datter av Edvard Jensen fra Bjørnøy. De delte halvparten av bnr 1, og bosatte seg der som de andre på bygslet jord. Ersfjord lå ennå under Moursundgodset.

Omkring 1820 finner vi Abraham Pedersen fra Astria, som bygselmann på Ersfjord, nåværende bnr 3. Om hans kone var fra Ersfjord, eller han av annen grunn flyttet dit, vites ikke, da vi ikke kjenner hennes navn.(se under gården Baltestad).

En datter av Abraham Pedersen, Anne Dorthea f. 1823, ble i 1844 gift med Andreas Bangsund Kristoffersen fra Tromsø sogn. De bodde noen år i Ersfjord, men flyttet til Tromsø, hvor slekten Bangsund er velkjent.

På Abraham Pedersens bruk av Ersfjord, kom i 1850-åra Lorents Thode fra Henrikvik og bosatte seg der. Han var født i 1829, og gift med Hansine Iversdatter fra Lyfjord. Abraham Pedersen døde hos ham, antakelig som kårmann i 1859 eller -60.

Det var slektskap mellom Lorents Thode og Abraham Pedersen, da Marit Abrahamsdatter fra Astria, var søster til Abrahams far og Lorents Thode var Marits sønnesønn.(se nærmere under gården Baltestad).

Lorents Thode og Hansine hadde 10 barn, hvorav 8 døtre. Det var Anna Marie f. 1851, gift med Sigvart Jensen, Ersfjord, Jensine, gift med Hans Enoksen, Vasstrand, Leonore, gift med Hans Hansen, Kaldfjord. Det fjerde og femte barnet døde begge i ung alder. Deretter Olufine, ble gift med Sigvart Jensen fra Ersfjord, og således

hans andre kone, Berntine, gift med Paul M. Sørensen, Kaldfjord, Mahne, gift med Hans P. Paulsen, Kattfjord. De bosatte seg på bnr 5 av Ersfjord.

Sønnene var Ingvar Adolf f. 1873, gift første gang med Sofie Martinsdatter, Blåmannsvik. De fikk barna Mathilde og Leikny. Gift for andre gang med Nikoline Nilsdatter, Susannejord. De fikk barna: Jenny og Alida. For tredje gang gift med Jendine Leonhardsdatter, Henrikvik. De fikk barna Kitty og Ivan.

Med sin fjerde hustru, Anna Henriksdatter, fikk han ingen barn. Hun var fra Susannejord.

Ingvar dreiv landhandel. Han døde i 1945. Sønnen Ivan utvidet forretningen og fortsatte driften.

Julie Sørensen fra Ersfjord.

Den andre sønnen til Lorents Thode, Karl Johan f. 1875, var gift med Lavina Larsdatter, Skårelv. De hadde disse barna: Lorentine, Johanna, Arne, Elberg, Anna og Sigvald.

Karl Johans annen hustru var Hilda Edvartsen f. 1884, fra Bjørnøy. De fikk følgende barn: Hauk, Erna, Karl og Rolf.

Karl Johan var en av de gamle «Sildekonger» i Hillesøy. Han døde 1. desember 1955.

På bnr 7, der Ole K. Andreassen hadde bodd, bosatte seg senere Johan Sørensen. Han var født i Ersfjord og ble gift med den kjente og framtreende Julie Sørensen, f. Vilhelmsen. Hennes far, Wilhelm Iversen, var bror til Lorents Thodes hustru, Hansine Iversdatter. Det er en gammel slekt, som sagnet sier nedstammer fra «Sandvær-juten». Johan Sørensen døde i 1953.

Slik er i korte trekk historien om Ersfjordgården.

Gård nr 19 Skamtind

Størarbeid i Ersfjord ca 1897.

Foto: Havnevesenets arkiv.

Gårdsnavnet viser til fjellet bak gården. Navnet er avledet av det gamle norske ordet «skamr». Det viser til at tinden er lavere enn de omliggende fjell. Til gjengjeld er Skamtinden uvanlig steil.

Gården Skamtind nevnes tidligst i 1614, men den finnes ikke i skatteregnskapet fra 1666, og er nok da ødegård.

I 1614/15 betalte Oluff Thorbensøn og Arne Suendsønn landvare med 1 pund fisk.

I 1619/20 betalte Arne Suendsen og Niels Larsen 1 pund fisk i landvare.

I 1624/25 betalte Peder Oellsen og Arne Suendsen landvare med 1 pund.

I 1629/30 betalte Peder Ollsønn landvare med 1 pund fisk.

I 1634/35 betalte Joen Andersen 1 pund i landvare.

I 1639/40 betalte Nils Andersen 1 pund i landvare.

I jordebok 1667 fremgår det at gården på et 1/2 punds leie, brukes av Palle Effuertsen. Han bor på Sessøya, og bruker Skamtinden som gressleie. Gården takseres til å kunne fø 6 smaler.

I 1680-åra hadde gården en oppsitter. Det var Palle Iversen, og han skattet for 1/2 pund fisk. I 1701 var den igjen ødegård i likhet med Angstauren, Rekvik og Hersøy. Dette viser oss de nedgangstider det var i begynnelsen av det 18. århundre.

Etter matrikkelen 1723 var gården øde.

Omkring 1740 finner vi som oppsitter på Skamtind, Jens Jensen f. 1715, gift med Susanna Trondsdatter. Det antas at han var av Sessøyætta, hvor navnet Jens har hatt historisk hevd. Jens Jensen døde i 1755, 40 år gammel. Han etterlot seg enka og barna Jens 10 år, og Marith 15 år gammel. I skiftet ble formuen vurdert til 37 rdl, men gjeld og administrasjon av boet kom på 30 rdl, så det ble ingen arv av betydning.

I 1756 ble Susanna Trondsdatter gift igjen. Nå med Tolleff Offersen, og de bodde fremdeles på gården i 1770. Det kan ikke sees at de hadde noen felles barn.

Da folketellinga i 1801 ikke nevner Skamtind, og kirkeboka i denne tida heller ikke nevner gården, er det sansynlig at den har ligget øde i flere år. Først i andre decennium av 1800-tallet, finner vi en ny oppsitter på Skamtind. Der er Peder Andersen f. 1799, sønn av Anders Andersen, Nordfjord, gift med Inger Gunnarsdatter. De bodde først på Sandholmen, men flyttet i 1827 til Skamtind og bosatte seg der. Deres barn var Anders f. 1827, Søren Kristian f. 1828, Marie Sofie f. 1829, populært kalt «Skamtind-Marja», og Elisabeth Aas f. 1835.

Sønnen Søren Pedersen, gift med Johanna Andrea Andersdatter, bodde senere på Skamtind. Av deres barn finner vi nevnt Olina f. 1848, Gabriel Ingvard f. 1849, Hans Andreas f. 1851, senere bosatt på Bakkejord, gift med Karoline Olsdatter, og Lars Andreas Olai f. 1855, senere bosatt på Skårelv i Kattfjord.

En av Skamtinds eldste beboere var Einar Jonassen f. 1794, fra Håja. Han ble gift med Anne, datter til Andreas Andersen fra Kattfjord. Han bosatte seg på Skamtind og nevnes senere som gårdmann. De hadde en datter, Marith f. 1819. Mora døde straks etter at barnet var født. I 1821 giftet Einar seg på nytt med en kvenjente fra Finnland. Hun het Elen Erika Steffensdatter f. 1799.

Allerede året etter omkom Einar Jonassen på sjøen, 26 år gammel.

I 1825 giftet Elen seg med Søren Halvorsen, Kattfjord. Sin stedatter Marith, hadde hun visst en god hand over. Vi finner nemlig Marith Einarsdatter senere som voksen jente bosatt i Kattfjord.

Thomas Hansen, sønn av Hans Jonsen, Røsholmen, ble i 1832 gift med Beret Sivertsdatter f. 1803 fra Sandholmen. De flyttet siden til Skamtind. De hadde en sønn, Andreas Martin f. 1835. Hans og Beret flyttet senere til Nordfjord, hvor de begge døde i 1839. Sønnen, Andreas Martin Thommassen, ble i 1862 gift med Signhild Marie, datter til Nils Danielsen, Nordfjord. De bodde på Skamtind i 1860-åra.

Etter Andreas Thommassen, lå Skamtind øde ei lang tid. Aleksander Bertheussen, Øyfjordvær, gift med Anna Sivertsdatter fra Tronde-

Fra Myrnes i Ersfjord.

Fotograf: Osvald Pedersen, Tromsdalen.

Lars og Lorentine Jensen.

nes, forsøkte å bosette seg der, men etter få år forlot de plassen. De kunne ikke trives der og bosatte seg i Trelvik i Øyfjorden.

Lars Johnsen var født i Balsfjorden 1848, men oppfostret i Skulsfjord av Hans Pedersen og hans kone Elen. Hun ble til vanlig kalt «Smørpund-Elen» da hun var fra gården Smørpund i Balsfjord.

Lars Johnsen har sjøl fortalt at han var av russisk ætt. Han ble gift med Lorentine fra Bårsvik, bare 19 år gammel. De bosatte seg på Skamtind, som de trolig kjøpte av Moursund-godset. Lars døde omlag 1938, 90 år gammel.

Sønnen Albert hadde overtatt gården, men i 1942 slo han seg ihjel i fjellet under henting av ved. Seinere ble gården bare bebodd om sommeren på grunn av de gode mulighetene for laksefiske.

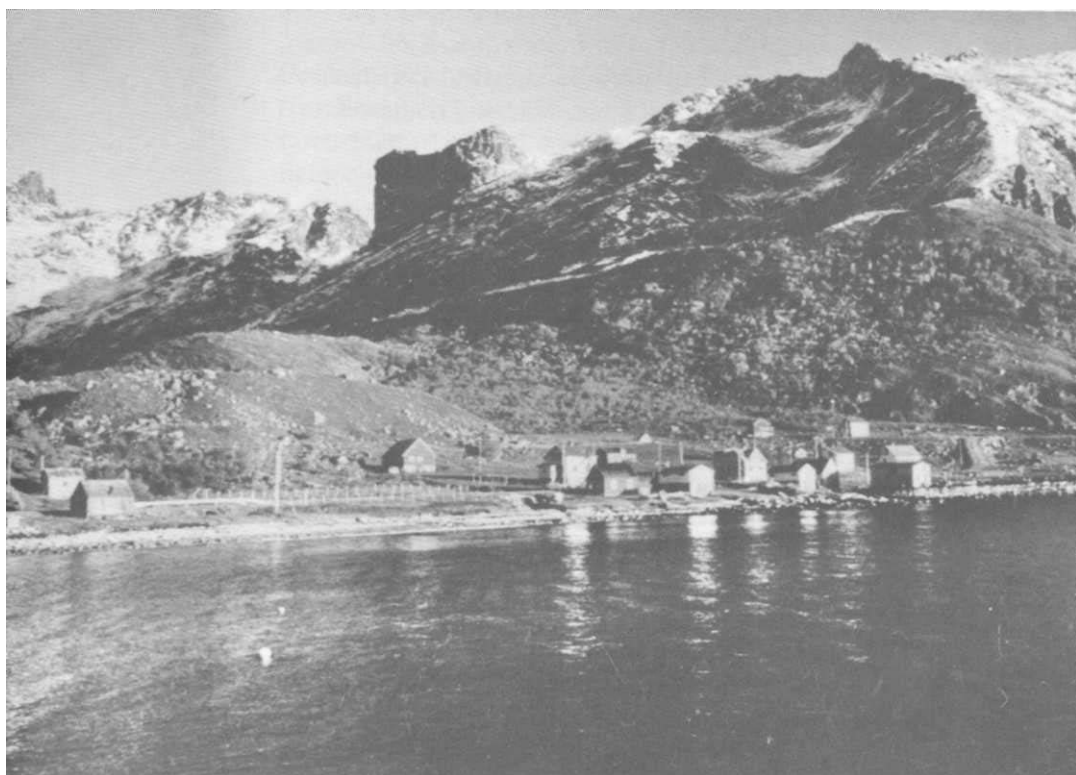
Andreas Martin f. 1857, var sønn av Hans Susamel fra Rekvik. Han var gift med Kristine, datter av Lorents Adriansen, Rekvik. De kjøpte «Myrnes», bnr 2, av Lars Johnsen og ryddet gård der. Av deres barn født før 1900 skal nevnes: Hans Myrnes f. 1888, gift med Olga Greipstad, Anna f. 1894, gift med Arnt Jensen, Sommarøy, og Adina f. 1896, gift med Erling Eidem, Sommarøy.

Andreas Hansen, Myrnes, var en meget benyttet bygningsmann ute i distriktet. Han omkom under føring av brensel inne ved stranda, hvor han gled utfor berget og druknet. Det var i 1936.

Andreas Hansen sammen med kona Kristine på hans 75-årsdag i 1932.

Gård nr 20 Rekvik

Gården Rekvik.

Gårdsnavnet kommer vel av uttrykket «rak» i sjøen dvs. vrakgods som driver iland. Stedet blir nevnt i 1614.

Da betalte Oluff Thorbensøn og Arne Suendsen 16 merker fisk i landvare. De samme to finner vi oppført under Sessøya.

I 1619/20 betalte Arnne Suendsen og Niels Larsen 16 merker fisk i landvare.

I 1624/25 betalte Peder Oellsøn og Arne Suendsøn landvare med 1 pund fisk.

I 1629/30 betalte Peder Olsøn landvare med 1 pund.

I 1634/35 betalte Arne landvare med 16 merker fisk.

I 1639/40 lå Rekvik øde.

I 1680 ligger stedet øde. Likeså i 1702 og i 1723. Da sies det: «Gården ligger øde i lang tid.»

Først i 1753, det året Hillesøy kirkebok begynner, får vi noen opplysninger om Mikal Kristensens «kvinne» fra Rekvik.

På samme tid får vi også opplysninger om Kristen Eriksen, gift med Johanna Jensdatter. De bodde der som innerst hos Kjell Jonsen. Han var tilflyttet fra Kattfjord, og gift med Gjertrud Larsdatter. I 1760 bodde Mads Jenssen og hans kone, Karen Thomasdatter i Rekvik, men de flyttet kort tid etter til Håja.

Kristen Eriksen døde i 1768, og i 1770 ble skiftet sluttet i dødsboet etter han. Boet hadde verdier for 36 rdl, og datteren Marith f. 1760, fikk 15 rdl i arv. Enken Johanna fikk kreditorenes tillatelse til å sitte med gården mot å svare for gjelden. Da datteren kort tid etter døde, arvet moren også hennes arvelodd.

Johanna Jensdatter ble i 1775 gift igjen med enkemannen Simon Olsen på Angstauren. De fikk ingen barn. Simon Olsen døde i 1779, 84 år gammel. Johanna overlevde han med 11 år, og døde i 1790, også hun 84 år gammel. Hun må således ha vært født i 1706.

Husmannen Torsten Jonsen, gift med Susanna Samuelsdatter, bodde samtidig i Rekvik.

Kjell Jonsen f. 1684 var fra Kattfjord, og bodde som innerst hos Johanna Jensdatter. Han døde i 1774, 90 år gammel.

Henimot 1800-tallet finner vi Jens Olsen f. 1754, som oppsitter i Rækvik. Han var gift med Gunnhild Andersdatter f. 1751. Gunnhild var datter av Anders Jakobsen, Bjørnøy, og søster til Einar Andersen. Jens Olsen var bror til Nils Olsen i Ersfjord. Mange ting tyder på at Jens Olsen bodde på «Madseng», bnr 1 under Rekvik, og ikke i sjølve Rekvik.

I 1801 finner vi at de hadde en sønn, Hans Andreas, 11 år gammel, og Gunnhilds søstersønn, Moses Henriksen, 10 år, som deres foster-sønn.

På Rekvik nåværende bnr 2, synes det å ha vært fritt for folk en del år etter at de gamle var døde i 1770/180-åra.

Da flyttet Einar Andersen f. 1754 fra Bjørnøya til Rekvik. Han var sønn av Anders Jakobsen, og var gift med Sara Olsdatter. Av deres

barn kjenner vi Margarethe f. 1782, Ane Oldine f. 1785, Andreas f. 1793, og Ingeborg Sofie f. 1796.

Einar Andersen døde i 1831, 77 år gammel. Sønnen Andreas Einarsen bodde på samme gårdpart av Rekvik. Han var gift to ganger. I 1818 med Marie Rasmusdatter fra Hersøy, og deretter med Maren Olsdatter. Hvor Maren var fra vites ikke.

Andreas Einarsen hadde i sine to ekteskap 8 barn. Det var Ole Kristian f. 1820, ble gift og bosatte seg i Ersfjord, Einar Martin f. 1823, Sara Marie f. 1830, gift med Hans Susamel og bosatt i Rekvik, og Anna Martha f. 1848, gift med Brynjulf Jensen og bosatt i Grøtfjord.

Andreas Einarsen var en kjempekar med usedvanlige krefter. Det fortelles at en gang han var i Tromsø, hadde han i oppdrag å kjøpe noen matter mel til værsønnen Hans Susamel. Da Andreas kom heim og la båten i stoa, løftet han melmattene på land. Hans Susamel og kona kom ned til fjæra for å hjelpe til med å bære melet opp. Men Sara hadde middagsmaten stående på ovnen, og hun skyndte på at de bare skulle la melet ligge til sjøen falt. De kunne spise middag først! Det ble da slik krangel mellom henne og mannen at Andreas tok datteren og værsønnen, en i hver hand, satte seg på en melmatte og holdt dem fra hverandre til sinnet la seg. Hans Susamel var heller ikke noen smågutt med omsyn til krefter, men måtte pent sitte til Andreas lot dem gå opp å få seg middagsmat.

Sjøl tok han de 9 vågs (162 kg) melmattene, og bar dem opp i naustet, en for en. Så gikk han opp til middagsmaten. Da var Susamel og «Sara-Marja» kommet til ro igjen.

Andreas Einarsen døde i 1866, 73 år gammel, og sønnen Einar Martin ble sittende med farsgården. Han giftet seg i 1852 med Anne Bergitte Pedersdatter f. 1818, fra Sessøy. De fikk barna Edvard Gerhard f. 1851, og Karoline Sofie f. 1854. Hun ble gift med Hans Martin Rasmussen, Krokskar.

Einar var nærmest krøpling. Han døde i 1888, 37 år gammel.

Edvard Gerhard Einarsen var en svær rugg av en kar. Han slektet på farfaren. Kameratene kalte ham i oppveksten for «Bamsen» fordi han var så sterk. Han var gift med Iverine Lorentine, datter til Ole Solem i Kattfjord, men var oppfostret hos Ole Ingebrigtsen på Leirstranden, Bakkejord.

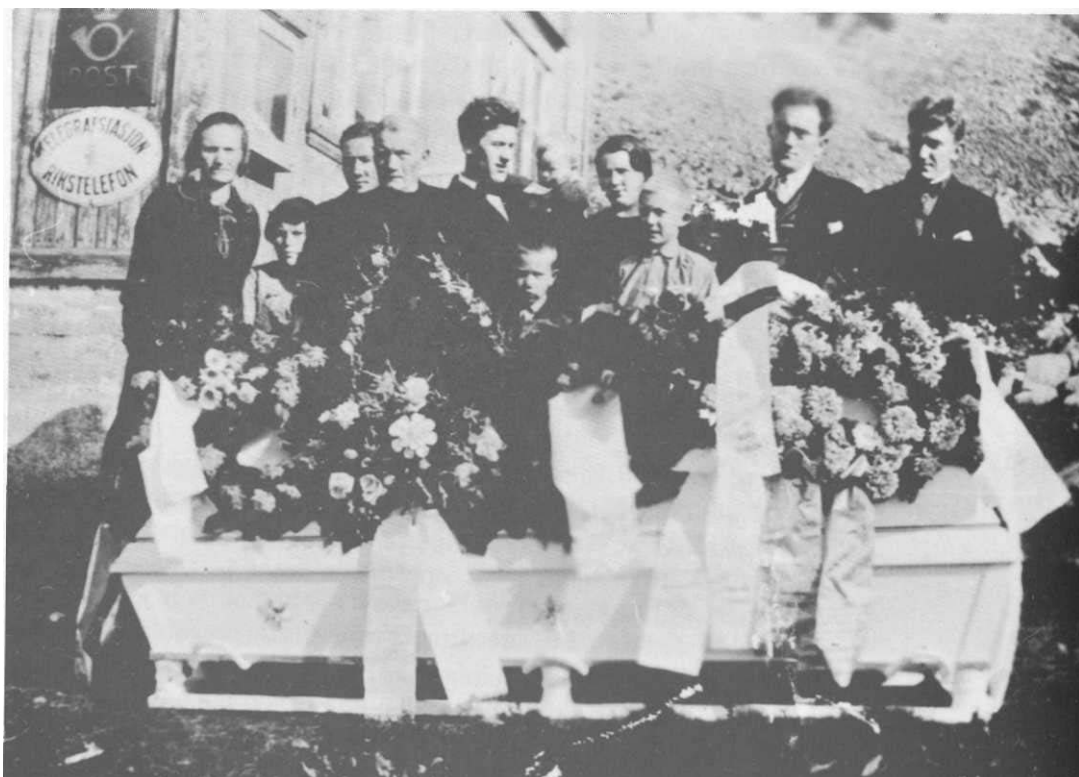
Edvard og Iverine hadde mange barn, men slekten ble ikke sittende i Rekvik. Det gikk slik at Edvard henimot 1900-tallet måtte bo som innerst hos Martin Pedersen i Håja. Der falt sønnen Karl i 1906 utfor fjellet under eggsanking i «Krykkjekollen», og slo seg i hjel.

Rekvik hadde trolig bare én oppsitter til i 1855. Andreas Einarsens

værsønn, Hans Susamel Eriksen, ble gift med datteren og fikk en del av jorden. Hans Susamel var født på Røsnes i 1833. Han var sønn til Erik Hansen fra Nordkjosbotn i Balsfjord. Hans Susamel var gift tre ganger. Først med Sara Marie Andersdatter, og deres barn var Andreas, som ble bosatt på Myrnes, Maren Anna, gift med Andreas Pettersen, bosatt i Ersfjord, Ole Johan, som sist var bosatt på Salen, Johanna, som døde ugift, og Sesilie gift med Gerhard Jensen fra Sessøy og bosatt i Rekvik.

Sara Andreasdatter døde i 1888, og Hans Susamel ble i 1889 gift med sin andre kone, Maren Anna, datter til Thomas Hansen, Sandholmen. I dette ekteskapet var det disse barn: Edvin, som reiste til sjøs og siden bosatte seg i U.S.A., Harald, gift med Leonora Madsen fra Sørreisa, bosatt på Austein, og Aminda som døde ugift, 18 år gammel.

Hans Susamels tredje hustru, var Hansine Hansdatter fra Ersfjord. Hun ble til vanlig kalt «Tobakk-Hansina» fordi hun røykte snadde. Med henne hadde Hans ingen barn, men hun skildres som en oppofrende kvinne, som trofast pleide sin gamle ektemake den siste tiden han levde. Hans Susamel døde 1922, 89 år gammel.

Temine Olsens begravelse.

Bryllupsdagen til Karl Martinsen og Mikalone Hansdatter.

På Rekvik, bnr 2, bosatte seg omkring år 1900, Oluf Nikolai Olsen f. 1868, sønn av Ole Pettersen, Lillenes. Han var gift med Temine Kristine Martinsdatter f. 1872, fra Balsfjord. Oluf var poståpner og ekspeditør i Rekvik.

Deres eldste datter, Magna Sofie Konstanse f. 1901, ble gift med Aksel Hermandsen fra Sessøy. De øvrige barn var Hilbert, Magnus, Jenberg og Martin.

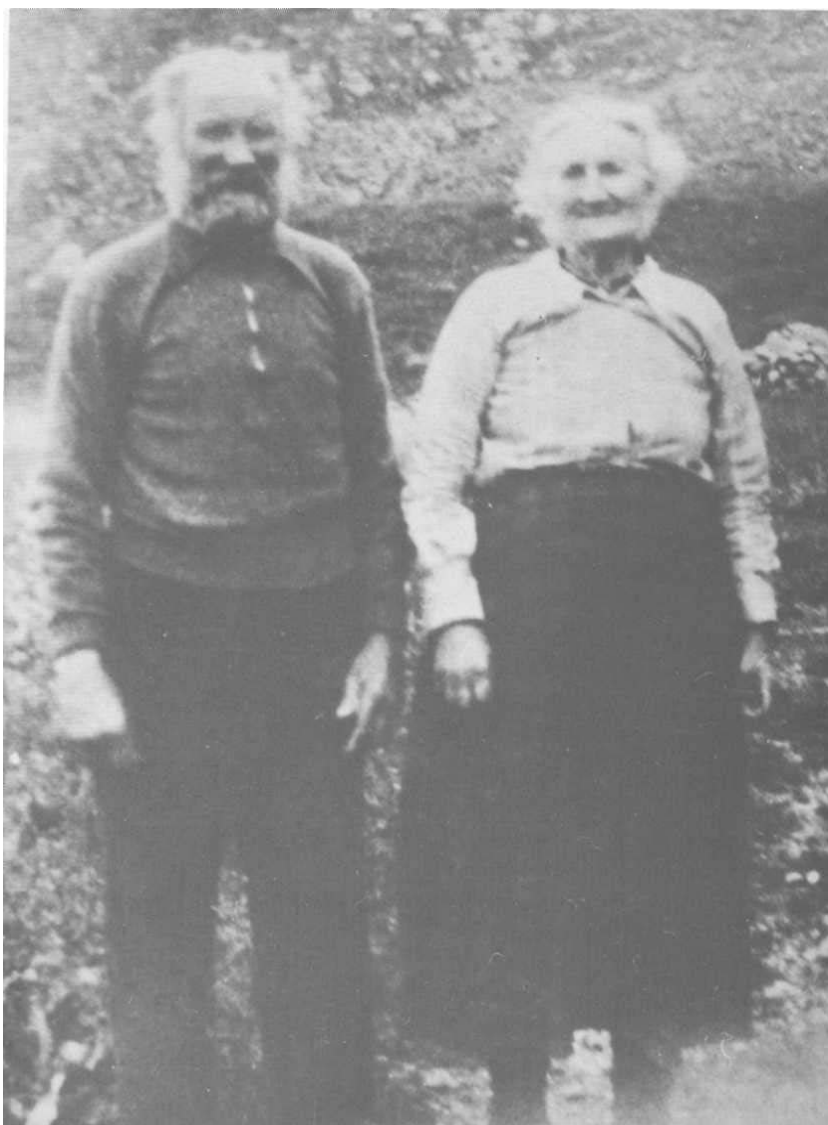
På den andre gårdpart av Rekvik, bosatte seg omkring 1900, Karl Peder Martinsen f. 1874. Han var sønn av Iborg Martin Eilertsen, Balsfjord. Karl ble gift med Mikalone Joakime f. 1880. Hun var datter av Hans Karoles Johansen fra Lenvik.

De fikk barna Anna, Ingvarda, Klara, Karl, Emma, Almar og Johan.

Gerhard Andreas Edvard Jensen og Sesilie fra Rekvik, hadde 13 barn, hvorav 7 var født før 1903. Av disse var 2 dødfødte. Eldste sønnen var Sigvart, f. 1860 død 1909. Han ble gift med Petra Olsdatter (se under Sessøy), Karine ble gift i Tromsø, Elise ble gift i Hamar, og Haldor f. 1901.

Gerhard døde i 1940-åra og Sesilie i 1952, 84 år gammel.

På denne tiden bodde også i Rekvik Oluf Holmgren Pedersen f. 1873 i Skillefjord i Alta, som sønn av Peder Martinussen og Guri Isaksdatter. Han ble i 1898 gift med Margrethe Susanne Willumsen f. 1876, fra Kaldfjord. Hun var datter av Willum Johansen og Berith Olsdatter. Margrethe kom som tjenestejente til Simavik, og deretter til

Gerhard Jensen og Cesilie Hansen på sine gamle dager.

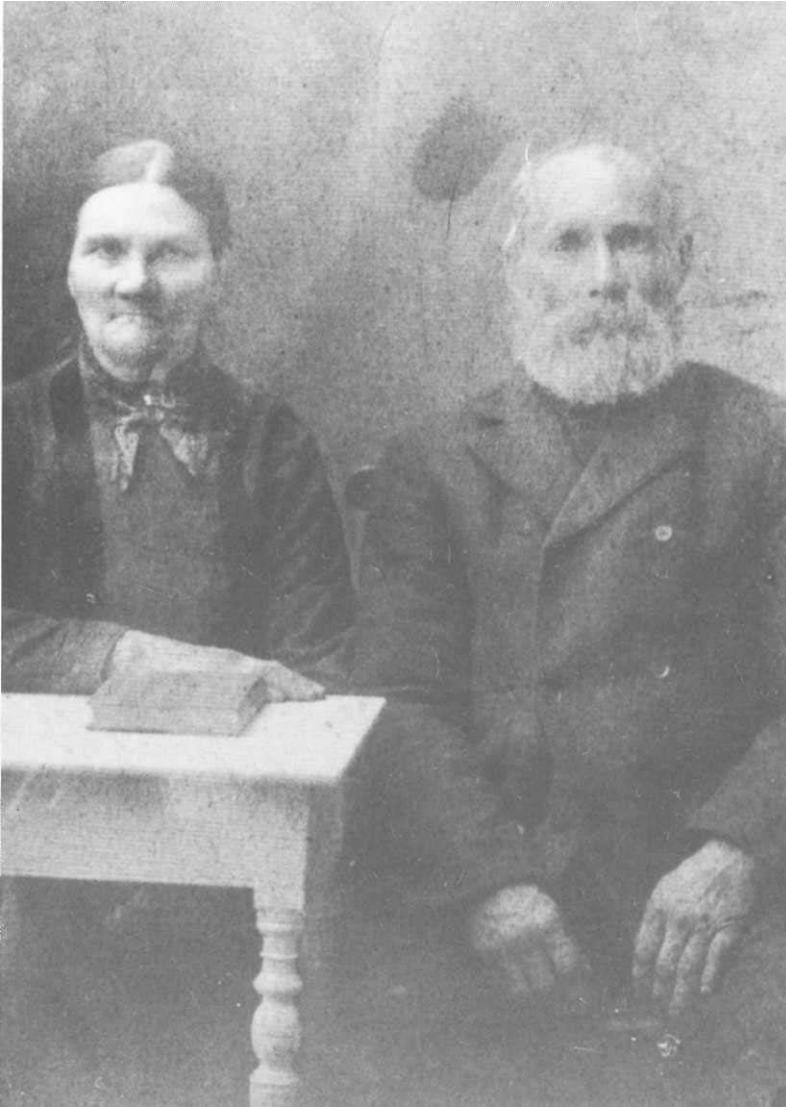

Brudeparet Hilmar Johan Pedersen og Petra Ånesen.

Musvær, for til sist å ende opp hos Johanne og Lars Hansen på Sessøy omkring år 1895.

Peder og Margrethe ble boende på Sessøy til omkring 1908. De flyttet deretter til Rekvik, og bosatte seg på en husmannsplass hos Hans Susamel Eriksen. Deretter kjøpte de eiendommen Elvevoll av Harald, Hans Susamels sønn.

De hadde 12 barn. Og disse nevnes: Sigvart f. 1898, gift med Magnhild Moen fra Finnmark, Oline f. 1899, gift med Fritjof Johansen, også han fra Finnmark, Gerda f. 1902, gift med Johan Hansen, Fjordgård. Den yngste av barna, Alfon, fikk arbeid ved Troms Fylkeskontor.

Temine og Leonhard Jensen på Madseng.

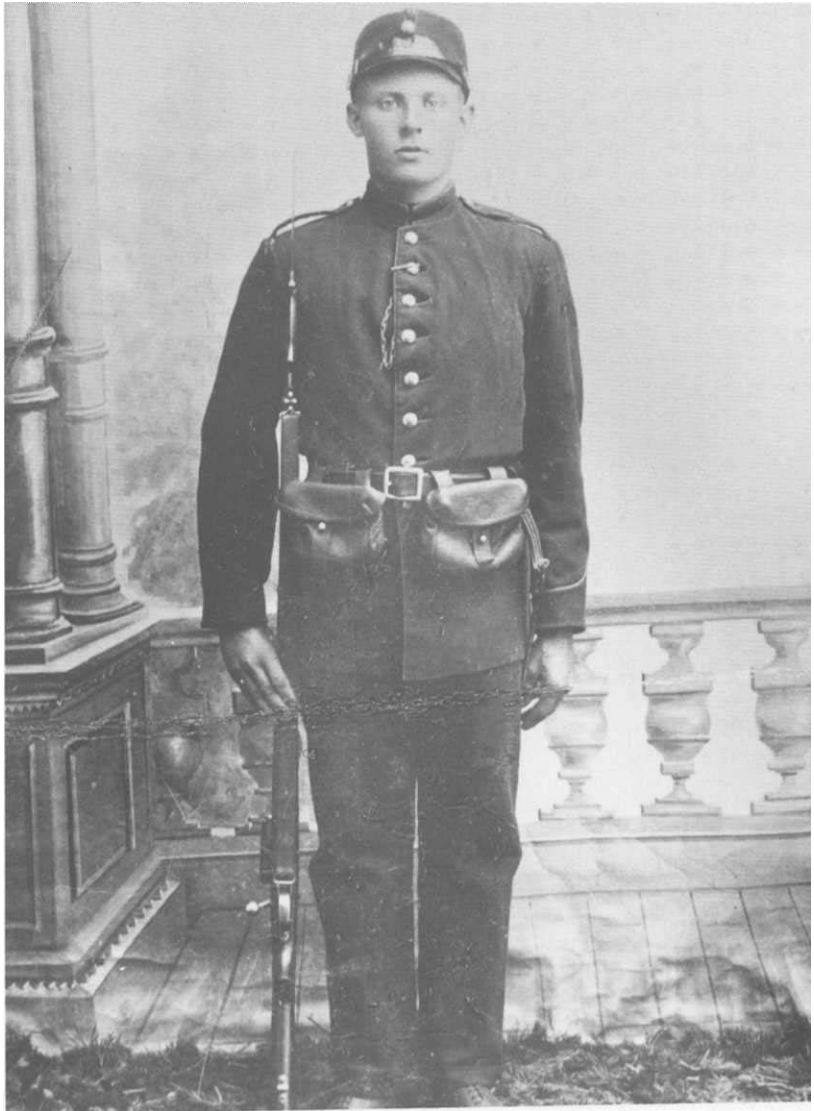
Hilmar Pedersen, bosatte seg på «Indreløkken» i Rekvik. Han var født i 1883, og sønn av Peder Johansen, Madseng. Hilmar ble gift to ganger. Først med Petra Marie Nilsdatter f. 1882, fra Røsholmen. Hun døde i 1933. De etterlot seg 8 barn, hvorav den eldste var født i 1909. Han ble gift for andre gang med enkefru Azora Myrland fra Nordreisa. De fikk ingen barn. Hilmar Pedersen dreiv landhandel og laksenotfiske. Han døde høsten 1953.

«Madseng», bnr 1 av Rekvik, har sannsynligvis hatt bosetting lenge før tidligere nevnte Jens Olsen. Vi finner heller ingen bosetting etter denne tid, før Johan Magnussen setter seg ned på gården. Johan var sønn av Magnus Rasmussen, Kattfjord og Malena Rasmus-

datter fra Tussøy. De giftet seg i 1820. Av deres barn kjenner vi til Johan f. 1818, Klara Marie f. 1822, Aleth Johanna f. 1826, og Jonette Andrea f. 1828.

Magnus Rasmussen døde i 1844, 70 år gammel. Sønnen Johan Magnussen bosatte seg på Madseng. Han ble gift i 1841 med Kristen Pedersdatter f. 1821 fra Sørfjord. Hun var datter av Peder Johannesen og Marie Olsdatter, Bakken. Hun var således søster til Ole Peder, Sebulon Olsens far.

Av Johan Magnussen og Kristens barn, kjenner vi Peder Martin f. 1841, Elen Kristine f. 1843, Marthine Marie f. 1845, Hansine Emelie

Soldat Hilmar Hansen f. 1882 fra Madseng.

f. 1855, Hans Mathias f. 1857, gift med Jensine Johansdatter f. 1862, fra Tromvik, og Temine Margarethe f. 1858.

Johan Magnussen døde i 1891, 73 år gammel, av en nervesykdom som holdt ham sengeliggende i mange år.

Sønnen Peder Johansen var i 1876, som enkemann, gift med Anne Bergitte, datter av Jens Ebeltoft fra Tromsøysund.

De hadde 8 barn: Gerhard, gift med Andrea Hansdatter, Madseng, Marie, gift med Gerhard Larsen, Røsholmen, Martin, gift med Jensine Johansdatter, Tromvik, Elberg, som reiste til Seattle, U.S.A., Hilmar f. 1883, bosatt i Rekvik, Nanna, gift med Julius

Møljekoking i høyonna hos Hilmar Johan Meier Pedersen.

Johan Albert Meier Hansen med kona Hanna Johansdatter.

Brox, Oldervik, Johanna, som omkom på sjøen ugift, og Petra som også døde ugift.

Peder Johansen, Madseng, døde i 1907 av samme sykdom som sin far. Hans hustru Anna, døde i 1927, 75 år gammel.

Leonhard Jensen, sønn av Jens Henriksen i Håja, ble i 1866 gift med Temine Margarethe. De bosatte seg senere på Madseng, hvor hans sønn overtok farsgården. Leonhard bodde noen år på «Maritheim», Bremnes, før han flyttet til Madseng.

Hans Andreas Sørensen ble i 1872 gift med Hansine Emelie, datter til Johan Magnussen. De bodde i Rekvik, men flyttet til Madseng, hvor hans sønn Johan Hansen senere overtok «Madseng Ytre» og «Madsengnes».

Gård nr 21 Sessøy

Sessøy sett fra Røsholmen 1937.

Fotograf: Walle, NGO

Etter Ryghs «Norske Gaardnavne», skal gårdsnavnet komme av fuglenavnet Sæding(en gråmåseart/Larus Argentatis). Navnet ble i 1567 skrevet Sedingsø, men senere både Sexø og Sessø.

I Skipsskatten av 1563, betalte Erick Thordsenn 8 våger fisk som «schipper till sin fract».

I 1567 hadde øya 4 oppsittere. Det var Erick, Arne og Oluff Thosten-sen samt Willum heilt. De betalte hver ei 1/2 våg fisk i leidangsskatt.

I 1610 var det 6 oppsittere, derav 3 husmenn. Det var Per Oelsenn,

Arne Suendsen, John Oelsenn og husmennene Adtzer Johansen, Oluff Karlsen og Per Jensen.

I 1614/15 betalte Arne Suendsøn og Oluff Thorbiørnsøn 1 våg i landvare, og ei halv våg i leidangen. Den tredje person som svarte skatten, var «Ennkenn» med 18 merker.

I 1619/20 betalte Peder Oellsen, Arne Suendsen og Nils Larsen ei 1/2 våg fisk hver i leidang. De gav også husfrelse med tilsammen 1 våg fisk.

I 1624/25 betalte Peder Oellsenn og Arne Suendsenn leidangen med ei 1/2 våg hver, og landvare med 1 våg.

I 1629/30 betalte Jens Olsøn og Arne 1 våg fisk i landvare. Likedan svarte Arne leidangen med ei 1/2 våg.

I 1634/35 betalte Arnne landvare med 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Niels Andersen 1 våg, mens halvparten av gården låg øde.

I 1645/46 betalte Gunder og Rasmus landvare med tilsammen 1 våg. Gunder svarte koppskatten for seg og sin kone samt ei datter, og Rasmus for seg og sin kone med 8 skilling hver.

I 1647 brukte Gunder hele øya som var skyldlagt for 1 våg fiskeleie.

I 1650 betalte Gunnar leilendingsskatt av øya med en 1/2 daler.

Skattemanntallet i 1666 nevner bare gårdmannen Palle Evertsen med sine to sønner Evert og Jon, samt en husmann.

I 1680-åra bodde ennå Palle Evertsen på gården, men en ny mann var kommet til. Denne het Oluf Eriksen, og de brukte hver 1 pund av gården. Mot 1700-tallet er disse borte, døde eller fraflyttet. En finner da en enke med to sønner på Sessøy. Hennes navn vites ikke, men mannens navn var Jens. Dette fordi de to navnførte sønner Gunnar f. 1684, og Jens f. 1688, bærer etternavnet Jensen. Denne familie må være flyttet til Sessøya før 1700, og mannen døde straks etter.

I 1702 var enken gift med Peder Rasmussen fra Sandnes, f. 1658 i Hillesøy. De hadde ett barn, Rasmus. Han er antakelig død ung da han ikke nevnes senere. Enkens eldste sønn var fraflytta, mens Gunnar var gift og bodde på Sessøy. Hans hustrus navn er ukjent, men hun døde i 1718. Skifte over dødsboet ble holdt samme år den 13. oktober. I skiftet nevnes Gunnar Jensen som «Dannemand».

Gunnar Jensen ble eneoppsitter på øya etter 1718, og Peder Rasmusen og hans kone var da død. Skifteforvalteren ved dette skiftet var Asmus Rosenfeldt sammen med lensmann Ole Larsen, Sandvik. Skifteprotokollen er rotet skrevet og meget vanskelig å få noen forståelse av. Han var ingen stilist gamle Rosenfeldt. Det framgår imidlertid at Gunnars avdøde kone har hatt en uekte datter med Hans Samuelsen, Vasstrand, før sitt ekteskap med Gunnar. Denne jenta døde straks etter mora, og kom henne i arv.

Ved skiftet gjorde Hans Samuelsen krav på halve dødsboet som arv etter sin datter. Hele boet var vurdert til 42 rdl, men når gjeld og sportler var gått fra, ble det bare 15 rdl å skifte. Av effektene nevnes: 2 melkekyr, 1 markkvige, 4 geiter, 4 sauer, en stuegamme, en fjøsgamme, sjå og høilade m.v.

Det ser ut som om Gunnar Jensen etter denne «ribbinga» har tapt motet og forlatt gården. Det nevnes uttrykkelig i 1723 at gården er øde, og at det ikke bor folk der. Gunnar hadde ingen barn med sin avdøde kone. Han må ha giftet seg igjen, og flyttet tilbake til øya. I 1753 finner vi nemlig hans sønn Anders Gunnarsen bosatt der. Her oppgis også konens navn som Guri Andersdatter.

I 1770 bodde samtidig en husmann på Sessøy, Gudmun Olsen. Hans kone Johanna Gunnarsdatter var utvilsomt søster til Anders Gunnarsen. De hadde 3 barn: Ole, Beret og Ane. Gudmun Olsen døde i 1785, 75 år gammel. Guri Andersdatter døde i 1769, bare 38 år gammel, og etterlot seg mann og 7 barn. Deres navn var Jens f. 1752, Gunnhild f. 1755, Jon f. 1758, Anders f. 1761, Pernille f. 1765, Guri f. 1766, og Gunnar f. 1769.

I 1770 var det skifte i dødsboet etter Guri Andersdatter. Formuen var verdsatt til 50 rdl 5 ort og 8 skilling. Etter at gjelden og utgifter var gått fra, ble det 38 rdl å skifte mellom enkemannen og barna.

Nå bodde ikke folkene lenger i gamle. Det var en tømret stue med ei bu i ene enden. Dette vurdert til 6 rdl. En skal ikke la seg bedrage av en slik verdiansettelse, for på den tida var ei voksen ku verdt bare 3 rdl. Johan Brox i Bogen ble barnas formynder da faren ikke kunne være verge på grunn av svak helse.

Den eldste sønnen, Jens Andersen, ble neste oppsitter på Sessøya. Hans kone het Karen Olsdatter. Av deres barn nevnes: Peder f. 1791, Enok f. 1792, Andrina f. 1794, og Kristen f. 1795. Både Enok og Kristen døde i ung alder. Karen Olsdatter døde i 1805, 52 år gammel, og Jens Andersen i 1820, 68 år gammel.

Sønnen Peder(Per) Jensen ble så neste oppsitter på øya. Han ble i 1818 gift med Sigrid(Siri) Anna Andersdatter. De hadde mange barn

hvorav kan nevnes Anne Bergitte f. 1818, Jens Andreas(Stor-Jens) f. 1821, Karoles f. 1823, Nils Olai f. 1825, Herman Heggelund f. 1832, og Golla Andrina f. 1829.

Av disse barna ble Anne Bergitte gift med Einar Andreassen, Rekvik. Jens Andreas ble i 1857 gift med Elise Marie Eliasdatter fra Kattfjord. Han ble ikke særlig gammel. Jens var svær av «legems-høide, fulde 3 alen og 2 tommer» (1,95 m). Gamle kjøpmann Dreyer i Tromsø hadde en stolpe i butikken som støttet under loftet. På denne stolpe brukte han for moro å avmerke høyden på store menn som kom inn i butikken. Det fortelles at han fant bare en Balsfjording som var høyere enn Jens. Jens og Elise hadde fire barn: Sigvard f. 1860 gift med Anna, datter av Lorents Thode. Hun døde 33 år gammel. Han blei siden gift med hennes søster, Olufine, som døde på Hillesøy Gamleheim i 1951, 84 år gammel. Den andre sønnen, Gerhard Jensen, var bosatt i Rekvik og gift med Sesilie, datter av Hans Susamel.

Karoles Pedersen var gift med Kirsten Kristiansdatter, Gjerseng, Tranøy/Sommarøy(?). Han kullseilte sør for Sessøya i 1853, og omkom av utmattelse og kulde da han prøvde å ta seg heim over Sessøyfjellet.

Nils Olai Pedersen var gift med Karen Marie f. 1822, søster til Johan Magnussen, Madseng. Av deres barn kjenner vi Karl Olai Martin f. 1854, gift med Bergitte Paulsen, Nordfjord. Etter Karls død giftet hun seg med Hans Mosesen fra Lenvik. Disse reiste senere til USA. Deretter Johanna, ble som enke gift med Lars Hansen, Grøtfjord. Hun døde i 1924. Disse hadde en datter, Kornelia, gift med Johannes Kristiansen. Deretter Kristoffer, omkom på sjøen 18 år gammel, og Hans Johan f. 1861, gift med Elisabeth Hansen, Lauklines(se under Lauklines).

Golla Andrina Pedersdatter var gift med Mikal Jonassen, Storsletta, sønn av Jonas Olsen fra Tranøy.

Herman Heggelund Pedersen ble på hovedbruket. I 1865 ble han gift med Sesilie Jensen, datter av Jens Andreas Olsen, Marsletta. Av deres barn nevnes Jens f. 1871 d. 1907, gift med Eline, datter av Johan Andreas Johansen og Rasmine Nilsdatter, Bjørnøy, Nikolai Andreas Høydal f. 1862, Signel f. 1867, død 1948, gift med Jørgen Nikolaisen fra Helgeland. De hadde ingen barn sammen. Signel hadde en datter, Petra, med Ole Larsen, Kremmervik. Petra var først gift med Sigvart Jensen, så med Johan Kristiansen, Tromvik. Nikolai Hermansen ble bosittende på farsbruket. Han var først gift med Olianna Bergitte f. 1860, datter av Eilert Fredriksen og Johanna Maria Jensdatter, Røsholmen. Deretter med Johanna Andrea Hansdatter, Kattfjord. Av Nikolais barn nevnes Hilda f. 1883, gift med

Nicolai Hermansen, Sessøya, sammen med sin slektning Anna Johansen.

Karl Johansen, Sandholmen, Rasmine f. 1885, gift med Albert Johansen, Skamtind, Hilberg f. 1890, gift med Emma, datter av Hans P. Paulsen, og bosatt i Ersfjord. Dette er barna fra første ekteskap.

Med sin andre kone, Johanna, hadde Nikolai følgende barn: Aksel Hermansen f. 1899, gift med Magna Olufsdatter, Rekvik, Ditlöv f. 1901, gift med Hanna fra Tromvik, Valborg f. 1903, gift med Jenberg Olsen, Rekvik, Strømme, Karl, Nelly, og Sigvald, som døde i 1954.

Nicolai Hermansen døde i 1942, 80 år gammel. Nikolais far, Herman Heggelund f. 1832, døde i 1916.

Den gamle hardhausen Per Jensen, døde 22. april 1867, 92 år gammel. Om ham fortelles det at en gang han og sønnen Jens m.fl. var rodd til Bremneset for å hente stokkved, sto Per i båten og tok imot mens Jens langet stokkene inn. Imidlertid var det endel sjødrag så båten rullet. Plutselig fikk Per en stukk i hodet slik at han bare sto og svalet fram og tilbake, men uten å falle. Sønnen sto forfærdet. Han trodde han hadde slått faren ihjel, men Per grep seg litt til hodet og sang ut med ilter stemme: «Ke i fan står dokker å gape ætte, -hiv, -hiv!» Da var han som god kar igjen.

Jo, det var mange harde hauser ute på øyene i gamle dager, og deres ætt finnes ennå. Vi minnes føreren på «Arild» under orkanen i Grønlandsisen i 1952. Han er født på Røsholmen, og var vant til å leke med døden på opprørt hav fra barn av. De berget seg den gang gjennom den sydende og frådende skumgryte mens mange gikk under. En erkjennelse hadde de likevel om en usynlig hjelper ombord. Denne uttalelsen skal noteres dem til ære.

Mange sagn kunne fortelles, men plassen tillater ikke det. Dog skal et nevnes i forbindelse med Sessøya:

Omkring 1730-40 var det to forbrytere fra Malangen som satt i arrest på Greipstad og ventet på dom. Deres navn var Berte Olsdatter og

Nelly Hermansen, Sessøya.

broren Benjamin. Det var oppbudt vakthold med en mann fra hver gård i Hillesøy Tinglag. Hver mann gikk 14 dager før han ble avløst. Vaktmannen fra Sessøya hadde fått avløsning og reiste heim. Men kvelden kom og han tok inn på Vasstrand for natta. Neste morgen var det sterk sønnavindskuling, så mannen var betenkt med å seile. Vasstrandmannen ytret: «Den som ikke ville ha reisevær han så heller aldri vær.» Dette var sagt i hoverende tone, så Sessøymannen ble fornærmet av det. Han gikk derfor i båten, strakte seil, og lot det stå til i rokket nord igjennom Angstaursundet. Til Sessøya kom han likevel aldri fram. Båtvraket fant man lenge etter nord på Fugløya i Helgøy, men mannen var og ble borte.

Fortellinga er utvilsom sann. Det går videre fram av skifteprotokollen fra denne tid at det var et mindre godt forhold mellom Sessøy og Vasstrand.

Det kan imidlertid ikke være Gunnar Jensen, eller hans sønn som omkom i Angstaursundet. Gunnar må ha leid en mann til vaktmann for seg. Oppsitteren på Vasstrand var nettopp da Hans Samuelsen.

Det kan legges til at vaktmannen fra Grøt fjord ikke møtte fram slik at fangene rømte.

Gård nr 22 Bjørnøy

Parti fra Gården Bjørnøy på Bjørnøya.

Foto: Havnevesenets arkiv.

Gårdsnavnet er utvilsomt avledet av dyrenavnet bjørn, og finnes flere steder i landet.

Gården nevnes tidligst i «Norske Regnskap og Jordebøker» fra 1522. Oppsitteren var Jon Haldvorsen som «af Tosten Foged» ble avkrevet restanse fra forrige års skatt med 7 1/2 lodd sølv. Det er fra Bergenhus regnskapsbok over tiendepenningskatten vi finner dette.

I 1567 hadde Bjørnøy 4 oppsittere som betalte leidangsskatt. Det var Paul Torstensønn med 1 våg, Knud Olluffsenn, Peder Oluffsen og Jacob shott med ei 1/2 våg fisk hver.

I 1614/15 betalte Jørgenn Andersønn landvare med ei 1/2 våg fisk. Han ytte også samme avgift av Hersøya.

I 1619/20 betalte samme Jørgenn, husfrelse med ei 1/2 våg fisk.

I 1624/25 betalte Jørgen Struch landvare av øya med 1 1/2 våg fisk. Han ytte samtidig 2 pund av Håja og 1 våg av Hersøya.

I 1629/30 betalte Jørgen Anderseøn landvare med 1 våg.

I 1634/35 betalte Jørgen Andersen landvare med ei 1/2 våg fisk.

I 1639/40 betalte Arne landvare med ei 1/2 våg.

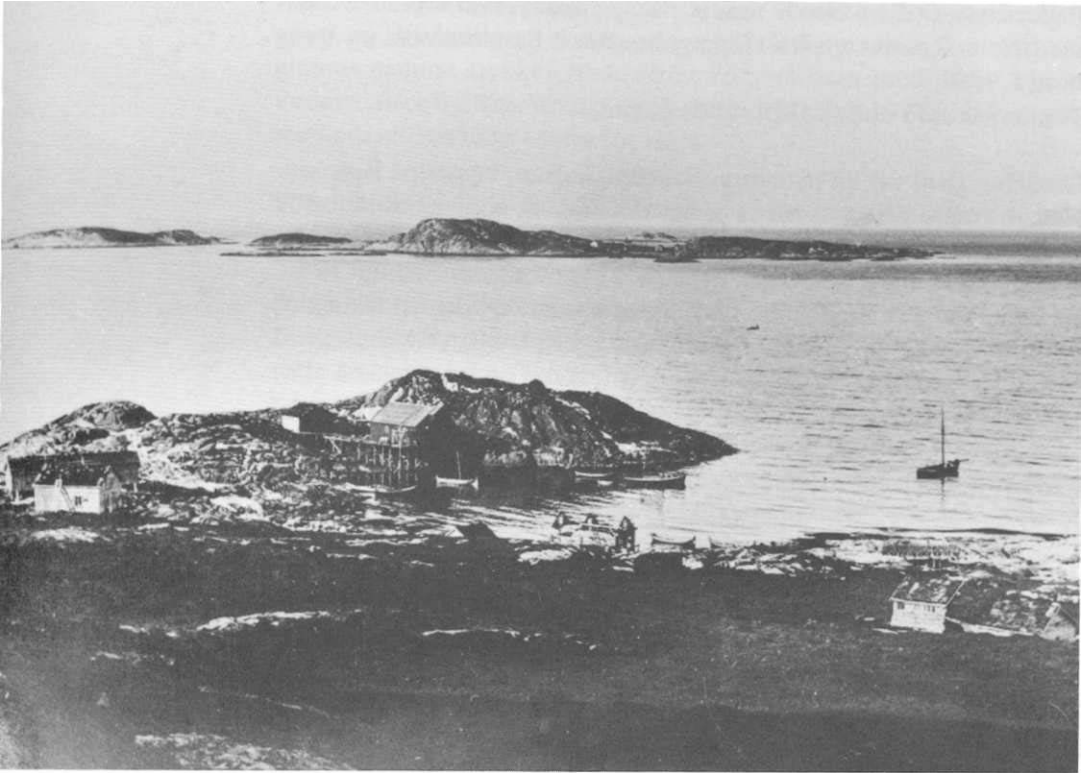
I 1645/46 betalte Jørgen Struck landvare med ei 1/2 våg, og husfrelse med 18 merker fisk.

Etter jordebok 1667 brukte Anders Jørgensen og Mogens Iffuersen på Røsholmen hver et 1/2 pund som gressleie. Det heter at øya «Iche er begyget allenest bruges til gressleie.» Øya ble taksert til å kunne føde 2 kyr og 6 smaler.

I 1687 bodde det to mann på Bjørnøya. Det var Anders Jørgensen og Oluf Eriksen. De brukte hver sin halvdel. Gården var skyldsatt for ei 1/2 våg fisk.

I 1702 bodde det 3 oppsittere på Bjørnøy. Det var Bendix Hansen, 58 år, med 2 voksne sønner Jon og Hans, samt Jens Andersen, 38 år, med fostersønnen Anders 13 år, fra Bergen. Om deres økonomi sies at de er utarmet. Videre Einar Olsen, 40 år, med sønnen Ole, 8 år. Om Einar Olsen sies at han i 1730 var tilsagt vakthold i 14 dager over noen mordere fra Malangen (disse satt fengslet på sorenskrivergården på Greipstad). Da vaktida var ute, reiste han imidlertid uten videre heim før neste vaktmann, Per Kristoffersen fra Grøt fjord, kom og skulle avløse han. Fangene så da sitt snitt til å rømme. De kom seg helt over til Sverige. Det nevnes ikke noe om at ansvar ble gjort gjeldende mot vaktmannen Per Kristoffersen. Han unnskyldte seg med at han ikke våget å ta vaktholdet da fangene bare var lenket på føttene, og hadde hendene fri. De kunne således bruke både øks og kniv. Einar Olsen må på denne tid ha vært 60 år.

Først i 1716 kommer vi inn på ættegreinen igjen. Oppsitteren Jakob Mortensen, kalt «Dannemand», var da død. Skiftet etter han ble sluttet 25. oktober samme år. Hans enke Gjertrud Einarsdatter, var forannevnte Einar Olsens datter. Heller ikke her nevnes barna da boet var fallitt og intet ble å arve. Formuen var vurdert til 13 rdl, men gjelden kom langt over.

Gammelgård på Bjørnøya.

Foto: Havnevesenets arkiv.

Folket her ute bodde ennå mange steder i jordgammer. Det nevnes i skiftet av 1716 en stuegamme med to fordører, vurdert til 1 rdl og 3 ort. Til tross for at ingen barn nevnes, finner vi en av Jakob Mortensens sønner som bor på Bjørnøy i 1740/50. Det var Anders Jakobsen, gift med Margrethe Gunnarsdatter (antakelig fra Sessøya). Anders og Margrethe hadde 8 barn. En av disse var sønnen Einar Andersen f. 1754. Han bosatte seg i Rekvik og fortsatte slekten der til år 1900 (se under Rekvik).

I 1760-åra bodde det også en Samuel Larsen på Bjørnøy. Han var gift med ei Anne Olsdatter. En sønn blir nevnt, Jakob Samuelsen, også gift med ei Anne Olsdatter.

Kanskje en av disse familier har bodd på den såkalte «Gammelgård» på øyas nordside, og at dette kan være den eldste boplass. Vi finner nevnt i oppteignelsen at Jakob Samuelsen døde i 1770, 35 år gammel, og hans far Samuel Larsen, i 1775, 75 år gammel.

Mads Jensen bodde som husmann på Bjørnøy omkring 1760. Hans hustru het Karen Tomasdatter. De flyttet til Håja, og bosatte seg der i 1790-åra. Deres sønn, Tomas Madsen, bosatte seg på Bjørnøy. Han var gift med Sirianna Jonsdatter, død 1819, 58 år gammel. Av deres barn kjennes Jon Efraim f. 1785, gift med Johanna Margrethe

Pedersdatter,(disse bodde senere på Bjørnøya), Petrika f. 1787, gift med Hans Rasmussen fra Hersøy, bosatt på Sandholmen, og Ingeborg f. 1800.

Tomas Madsen døde i 1828, 61 år gammel.

Omkring 1840 var en ny mann, Erik Mikkelsen, bosatt på Bjørnøy. Han må være tilflyttet fra et annet distrikt, da hans navn plutselig dukker fram. I forbindelse med denne mann fortelles det en tragedie som hendte i 1841: Johannes Eriksen 40 år, Andreas Eriksen 18 år, og Hans Eriksen 16 år, alle fra Bjørnøy, reiste en dag til Kattfjord for å hente seg en båtfarm brensel. Antakelig fra lia ved Lauklines. Mens de arbeidet i skogen, løsnet et snøskred og begrov dem alle. Liket av Andreas ble funnet da mannskap kom til for å lete i snømassene. De to andre ble ikke funnet før om våren da snøen var smelta. Andreas og Hans Eriksen var altså Erik Mikkelsens sønner. Hvor den tredje ættet fra vites ikke. Han var en innflytter til øya.

Erik Mikkelsen omkom på sjøen sammen med Jens Henriksen, 50 år, fra Håja, samme år som denne hendelse.

Johannes Eriksen var gift, og etterlot seg hustru og en datter, Anne Dorthea f. 1830. Denne Dorthea fikk en stor etterslekt nord i øyene.

I 1846 kom en sjømann Nils Tøllevsen fra Arendal, til Hillesøy. Han ble gift med enken Beret Larsdatter fra Bjørnøy. Hun var da 48 år og Nils 26. Beret døde få år etter, og Nils ble da i 1865 gift med piken Anne Petrika Pedersdatter f. 1838. Av Nils Tøllevsens barn kan nevnes: Johan, døde som gullsmed i Tromsø i 1947, Lars, bosatt på farsgården, gift med Bergitte Tomasdatter fra Engenes. Begge disse familier flyttet fra øya til Sandnessund og Skogsfjord på Ringvassøy.

Anne Dorthea, datter av Johannes Eriksen, var 11 år da faren omkom i snøskredet, og hun vokste opp på Bjørnøya. Hun framstår som en vidløftig kvinne som ikke tok moralens bud så alt for alvorlig. Med sine løse forbindelser fikk hun et slektsforhold som nesten mangler sidestykke: I 1848 fikk hun et barn med en omstreifende arbeidskar, Johan Andreas Pettersen. Dette barn ble oppsitter på Bjørnøy. Hans navn var Johan Andreas Johansen, gift med Rasmine Johanna, datter av Nils Henriksen, Vasstrand. I 1851 fikk Anne en datter, Hanna Bergitte, med en Bertheus Danielsen. Denne datter ble senere gift med Edvard Jensen fra Håja, og de ble bosatt på Bjørnøy. I 1856 fikk hun på nytt en «uekte» datter. Denne gang med handelsbetjent Paul Ås. Datteren, Alette Sesilie, ble gift med Aane Nilsen, Røsholmen. Paul Ås ville ikke ha mere med Anne Dorthea å gjøre, så han reiste til U.S.A.

Anne Dorthea ble til slutt gift med Lars Martin Kristiansen fra Malangen, og fikk her sine første ektefødte barn. Det var Kristen Johan f. 1858, han bodde sist på Engenes, og døde på Tromsø sykehus i 1942, 84 år gammel, og Fredrik f. 1859, bosatt på Bjørnøy. Han bodde først ei tid på Hersøy.

Anne Dorthea døde 1862. Livet kan være vanskelig. Slik var det den gang, og slik kan det vel være idag også. Enkemannen som var »en alen av samme stykke» hadde året etter et barn med piken Marie Pedersdatter fra Skamtind(kalt Skamtind-Marja), I 1865 ble han gift med enken Johanna Marie fra Håja.

Om Johanna Marie Jensdatter og Lars Martin er det videre fortalt under Røsholmen.

Johannas bror, Edvard Johan Jensen, ble i 1870 gift med Hanna Bergitte Bertheusdatter. De bodde først på Hersøy, senere på Bjørnøy. Av deres barn skal nevnes: Hilda; gift med Karl Lorentsen(Er-sfjord), Hagerup, omkom på sjøen idet han sammen med to kamera-ter i «ørska» seilte seg inn i brottene ut ved Auvær. Hanna Bergitte ble enke, og giftet seg oppatt med Jens Sørensen. Hun var da omlag 50 år gammel, og Jens noen og tjue år. De hadde ingen barn.

Senere oppsittere på Bjørnøy var Georg Sørensen som kjøpte gården etter Lars Nilsen, og Oluf Sørensen som bosatte seg på «Nordgård», bnr 2.

Oluf Sørensen og hans kone Jensine Leonhardsdatter.

Gård nr 23 Røsholmen

Røsholmen 1937.

Fotograf: Walle, NGO

Etter Rygh kan navnets gamle form være Rudsholm av rydning, eller Raudsholmr av mannsnavnet Raudr.

Røsholm blir første gang nevnt i et inntektsregnskap for Bergens Kongsgård i året 1521. I dette regnskap er flere skatteyttere oppført under rubrikken «Aff Rødesholm». Her heter det: «Item 6 mark 3 skilling Per Nielszen for secth og skat, item 8 mark 4 skilling Anders Jonsen i sect og skat, item 1 1/2 marc Niels Jonsen i skat, item 2 mark 5 skilling Nils Andersen i sect og skat, item ei 1/2 mark Sten Simonsen i skat, item 2 1/2 lot sølff item 2 marc penninge i skat aff Lasse Spendelklo, item 7 marc Sivort Aslacsen i skatten, item 2 mark 4

skilling Jens Jonsen paa Helghe for sit hemmel, item 19 marc 6 skilling Oluff Jonsen paa Qwidenes, item 17 lot sølff i skat idem for siit hemell.»

I samme regnskap er oppført de personer som betalte tiendepenningskatt av sin eiendom. Under rubrikken «Aff Reffs holmenn» er disse nevnt: «Item 6 voger Rotszer Nils Jonsen szt, item 1 vog Rotszer Stenn Simonsen szt, item 3 voger rotszer Oluff Jonsen i skatten szt, item 3 voger rotszer Lasse Splendekloff i skatten, item ei 1/2 vog rotszer Oluff Andersen szt, item 1 våg Rotszer Oluff Mogensen.»

Under rubrikken «Trwmssenn» er likeledes oppført Oluff Tommessen «aff Rodesholm» med 6 skilling, og Asbjørnn Nielsen «aff Rødeholm» med 1 mark 4 alb(ertusdaler). Trolig kan Tord Amundsen i »Rødesøenn» også ha hatt tilhold på Røsholmen.

De som ikke kunne svare skatten i 1521, ble krevd neste år. I ei restanseliste fra 1522 er under «Røderholm Restantz» oppført «Item 3 lot sølff Knut Tommessen, item 4 lot Olaff Jonnssen».

Oluff Tommessen som i 1521 betalte skatten med 6 skilling, er trolig den i «Skips skattenn aff Trumszenn» år 1563 oppførte skipper med 12 våger fisk i skatt.

I tillegg skulle de svare tiende og landvare. Under overskrifta «Tien-denn aff Tromsenn 1567» heter det: «Aff Rødzholm, Hyldisø och de anndre omliggendis vær 5 1/2 Woger fisk.»

I 1567 hadde «Rodtzholm» fire oppsittere.

De betalte leidangsskatten slik: Baard Halddorsenn ei 1/2 våg fisk, Oluff Pedersen det samme, Oluff Thomessen 1 1/2 våg, og Haffuerr Ericksenn ei 1/2 våg fisk.

I 1610 bodde to leilendinger på stedet. Det var Jørgen Andersen og Mads Lauritssen som hver betalte 1 1/2 riksdaler i leilendingsskatt. Likedan er oppført husmennene Thrund Lassen og Olle Thorbiønsen, samt drengene Rasmus og Østen Nielsen.

I 1614/15 betalte Madtz Lassønn, Oluff Karelsønn og «Ennkenn» leidangsskatt.

I 1619/20 betalte Jørgenn Anndersenn, Axell Hendrichsen, Erich Oelsen, Lauritz Arnesen, Olle Oellsen, Niels Anndorsen og Olle Karellsen ei 1/2 våg fisk i leidangen.

I 1624/25 betalte Niels Oellsenn, Madts Lauritsenn, Olle Oellsenn, Axell, Laurits Jacobsenn, Erich, Niels sundmøringh og Ingemund ei 1/2 våg hver i leidangen. Niels Andersenn og Laurits Oudensenn

betalte finneleidang med ei 1/2 våg hver, og finneskatt med 1 1/2 daler. Samme år gav «Erich Oellsenn i Ryshollmen for hand belaa hans festemøe Karen Andersdatter førend de bleff egtevid,» 6 daler.

Kongens tiendepart ble for året 1624/25 av Røsholmen 7 våger rundfisk og 3 våger rotskjær i høsttienden, og 7 våger rotskjær og 29 våger rundfisk i vårstienden.

I 1629/30 gav Jørgen Andersøn 1 våg i leidang, mens Axell og Nils gav hver ei 1/2 våg. Samme året ble «Enn dreng i Rysholm for hand Løb fra hans Husbund,» bøtelagt med 6 daler.

I 1645/46 betalte Jørgenn og hans «quinde» samt 2 sønner og 2 døtre, koppskatten med 8 skilling hver.

Skatteregnskapet i 1666 har bare en oppsitter på holmen: Anders Jørgensen, 40 år, og en husmann Mogens Iversen. Gården tilhørte Rosenkrants gods, og var skyldsatt for ei våg.

I 1671 var gården skyldlagt for 2 1/2 pund fiskeleie. Oppsitterne var fortsatt Anders Jørgensen og Mogens Iversen. De brukte halvdelen hver.

I 1687 satt enka etter Mogens Iversen, samt Hans Andersens med gården. De brukte 1 pund og 6 merker hver.

I 1702 bodde det to oppsittere på gården. Det var Hans Andersen, 56 år, med sønnene Anders og Frants, og Jens Mogensen, 29 år, med fostersønn og tjenstekar. Begge disse var fra Bergen. Det sies videre at vilkårene var ringe, men at de hadde sitt underhold fra Bergen.

I 1762 het oppsitteren Jakob Andersen. Han bodde der også i 1769, sammen med kona Ingeborg Gunnarsdatter som før hadde bodd på Bjørnøya. De hadde barna Peder, Anders og Gunnhild. Jakob døde 1770, 35 år gammel.

I folketellinga 1801 finner vi Jon Andersen f. 1758, som bruker av Røsholm. Han var gift med Klara Gudmundsdatter f. 1752, enke etter Svend Jonsen på Bjørnøy. Hun var datter av Gudmun Olsen fra Sessøya, og søster til Anders Gudmunsen.

I sitt ekteskap med Svend Jonsen hadde Klara tre barn: Marith Sofie f. 1777, Ane Dorthea f. 1778, og Kristoffer f. 1782.

Jon Andersen døde 1813, og Klara Gudmundsdatter i 1815. De fikk ingen barn.

Neste oppsitter var Hans Johansen fra Aspenes i Malangen. Han

flytta til Røsholmen i 1828, og var gift med Martha Helene Klavesdatter. De oppholdt seg først ei tid på Storsletta som innerster. Deres første barn ble født der. Siden flytta de til Røsholmen da ingen av Jon Andersens barn ble boende der. Barna til Hans og Martha var Per Andreas f. 1831, Klaudius Martin f. 1832, Johannes Andreas f. 1833, Susanna Lea f. 1835, Hanna Bergitte f. 1837, Jens Holm f. 1838, Signhild Marie f. 1840, og Hans Mathias f. 1842.

Om Martha Helene Klavesdatter forteller tradisjonen at hun var ei «trollkjerring». Hun hadde trollkatter som «drog til huset». Hans Johansen døde i 1847. Året etter var Martha gift på nytt med ungkar Johan Ditløv Jørgensen. De hadde sønnen Jørgen Johansen f. 1848. Når tid Martha døde, vet en ikke.

Ingen av Hans Johansens etterslekt ble bosatt på Røsholmen, men de mange barn ble gift og bosatt på forskjellige steder i distriktet. En sønnesønn, Hans Martin Klaudiussen f. 1851, var gift med Anne Lovise Larsdatter fra Nordfjord. De bodde en del år på Skamtind.

Brødrene Ole og Nils Andreas Olsen, Tulleng, var de neste oppsittere på Røsholmen. Ole hadde kjøpt holmen som da var kommet under Moursundgodset.

Ekteparet Aane og Alette Nilsen.

Nils Olsen var gift med Engel Kristine f. 1833, og datter av Jens Peder Jensen fra Kattfjord. Deres sønn var Aane Ingvard f. 1854. Han bodde først på Hersøy, men senere flytta han til Kortenvik på Røsholmen. Han var gift med Alette Sesilie Aas (se nærmere under Bjørnøy). Nils Andreas Olsen døde i 1899 på Røsholmen hos sønnen Aane, som hadde flytta dit året før.

Ole Olsen ble gift med Johanna Marie Jensdatter, Bjørnøy. Dette var hennes tredje ekteskap, men antakelig hans første. Forholdet mellom Johanna og Ole syntes å være noe kjølig, og det oppstod ofte uenighet mellom Johanna og værbrøren Nils.

Nils som var «religiøs», brukte å holde oppbyggelse for folk som ville høre på. Brødrene, og muligens andre, holdt han for en »raring», men når noe viktig skulle avgjøres samrødde de seg alltid med han.

En dag kom Ole til Nils og sa: «Du Nils, no vil ho Johanna kjøpe halvparten av Rusholmen hos mæg. Ke du trur æg skal gjære?» Nils satt og tenkte ei stund så sa han: «Nei guilleban! Dæ' ska du ikkje føye ho i. Du veit ho Johanna e' listi'. Når du no sælte ho halve Rusholmen, og ho får tinglest pappir på det så seie ho; Ja, no e heile Rusholmen min! Før deinn hin halvparten åtte æg før. No kainn du bærre hute dæ herifrå. Og så må du og æg rømme.» Ole gikk tilbake til kona og sa: «Han Nils seie æg ska ikkje selle Rusholmen, og han førstår det likar som æg.»

Ole og Johanna-Marja hadde ingen barn. Ole døde i 1916, og Johanna i 1918.

Aane Ingvard Nilsens ætt ble så eiere av Røsholmen. Aane og Alette hadde mange barn. Det var Olga f. 1878, gift med slakter Theodorsen i Tromsø, Robert f. 1880, gift med Dina Larsdatter fra Ramfjord, Petra, gift med Hilmar Pedersen (se under Rekvik), Josefine f. 1885, gift med slakter Nilsen i Tromsø, Oskar Alfred f. 1889, gift med Elise Ediasdatter fra Lavangen, Karl Johan f. 1891, gift med Ragna Nilsen fra Skogsfjord, Håkon f. 1893, gift med Othelie Rotvik fra Arnøy, og Eugen Ingbert f. 1896, gift med Signe Stangnes fra Senja.

Aane Nilsen døde i 1926, og Alette Sesilie i 1936 etter mange års sykeleie.

Oskar var den eneste av barna til ovenfor nevnte Aane og Alette som bodde igjen på øya. Han døde plutselig i november 1954. Enka, Elise Ediasdatter, reiste da til deres sønn Arne Aarseth Nilsen, bankkasserer ved Borgestad. Hans hustru Johanna, var fra Lenvik. Deres sønn Bernt Jensen, bodde først ei tid på Storsletta, så kjøpte de en gårdpart på Tussøya og flytta dit.

Gerhard Larsen, som var sønn av Lars Martin Kristensen i hans ekteskap med Johanna-Marja, bosatte seg på Røsholmen. Han var

Petra Marie Nilsdatter f. 1882 på Røsholmen, bosatt på Madseng.

gift med Marie, datter til Peder Johansen på Madseng. Lars Martin og Johanna hadde bare denne sønn, men mange døtre. En av disse var Emilie, gift med skredder Wikstrøm i Malangen. Etter hans død ble hun gift med Jens Ovansen. De flyttet til Røsholmen hvor de bodde i mange år inntil Jens Ovansen døde, og Emilie flytta til Tromsø. Ei søster av Emilie, Kristine, ble gift med Wilhelm Wilhelmsen fra Tromsøysund. De bodde også på Røsholmen, men flyttet senere til Tromsø.

Om Wilhelm Wilhelmsens slekt kan videre noteres:

Hans Rasmussens sønn, Thomas Hansen, var gift med Bergitte Olsdatter f. 1810, fra Rekvik. De hadde sønnene Johan Thomassen,

husmann under Hans Susamel, Rekvik, og Jens Thomassen, strand-sitter på Sessøy.

Da Thomas Hansen døde, ble Bergitte gift med Wilhelm Nilsen fra Tromsø. Deres sønn er Wilhelm Wilhelmsen.

Bergitte Olsdatter døde i 1891, 81 år gammel.

Gård nr 24 Hersøy

Iflg. Rygh kan første ledd i øynavnet være et personnavn så som: Herjulf, Hergils eller kvinnenavnet Herdis. Øynavnet kan opprinnelig ha vært Hergilsøy. Samme førsteledd finner en i bl.a. Hertsøy i Helgøy herred, og Hersskjæret vest om Hekkingen.

Gårdsnavnet finnes i «Norske Regnskaper og Jordebøker» fra 1521, hvor tiendepenningskatten ble betalt av 2 oppsittere: Mogens Amundsen med 3 lodd sølv, og Per Helsing med 6 lodd sølv.

Etter lensregnskapet av 1567, bodde det da 3 menn på øya. Det var Amund Nilsen som betalte 2 våger fisk, og Asgeir Nilsen og Oluf Mogensen som hver betalte 1 våg fisk i leidangsskatt.

I 1614/15 betalte Jørgenn Andersønn landvare med 1 våg fisk. Det synes som om det er samme Jørgen vi finner på Bjørnøya.

I 1619/20 svarte Jørgen husfrelse med 1 våg, og samtidig lik ytelse av Bjørnøya.

I 1624/25 betalte Jørgen Struck landvare av øya med 1 våg. Han gav samtidig landvare av Bjørnøya og Håja.

I 1629/30 betalte Jørgen Andersøn landvare med 1 våg.

I 1634/35 betalte Jørgen Andersen 1 våg fisk i landvare.

I 1639/40 lå plassen øde.

I 1645/46 betalte Jørgen Struck landvare med ei 1/2 våg.

I jordebok 1667 er Hersøya og Bjørnøya sammen vurdert til 1 pund landskyld. Øyene er «Iche bebygt, allenest brugges til gresleie», og kan gi fôr til 2 kyr og 6 smaler. Øyene ble brukt av Anders Jørgensen og Mogens Iffuersen på Røsholmen.

Hersøy nevnes igjen i 1687, da skattelagt med 1/2 våg fisk. Oppsitteren var da Monses enke. Dessverre ikke noe navn nevnt.

I 1702 er stedet øde for folk. Likeså i 1723.

Gamle «sagn» beretter om at da de store fiskerier pågikk utenfor Senja og Malangen/Kvaløya, var det tett med bebyggelse på Hersøy. Stedet skulle hatt 15 bebodde røkstuer(gammer). Etter 1590 kom så fisken bort, og Hersøya hadde ikke andre herligheter å by på som så mange andre steder på vår barske kyst. Hersøya består av snaue og lave fjellknauser med en ubetydelig mengde dyrkbar jord.

Vi får intet vite om øya igjen før i 1808. Da bor der en Rasmus Rasmussen f. 1741, gift med Johanna Andersdatter. De hadde barna Hans Andreas f. 1786, og Erik f. 1788.

Om Rasmus anføres: «Han bor på øya, men har frasagt seg bruk av jorda, og lever kun av fiskeri.»

Ingen av barna ble på øya. Hans A. Rasmussen bosatte seg på Sandholmen.

I 1836 kom det en oppsitter til Hersøya. Han het Peder Andersen, og var sønn av Anders Andersen f. 1798, i Kattfjord. Peder ble gift med Nella Severine Nilsdatter fra Karlsøy, f. 1814. Det nevnes tre barn: Anne Petrika f. 1837, Lorents Martin f. 1847, og Marie Sofie f. 1852.

Marinius Antonsen, Hersøya.

Rasmus Rasmussen døde på Hersøya i 1810, 50 år gammel.

De senere bosittere på denne lille bergøya, var for det meste bare tilfeldige personer for kortere tidsrom. Således bodde Eilert Fredriksen der i 1850-åra, og Lars Martin Kristensen i 1860.

I en fortegnelse fra 1863 anføres Hersøy som ødegård.

Den siste oppsitter, Anton A. Pedersen, bodde på øya i mange år omkring 1900, men i 1953 blei Hersøya atter øde.

Gård nr 25 Håja

Håøya eller Håja(sammendratt form) betyr «den høge øy». Det er det nær 500 m loddrette fjellparti som har gitt øya sitt navn. På mange steder er dette et kjent øynavn.

Øya nevnes i «Norske Regnskap og Jordebøker» år 1521. Dette året betalte Troend Erlandsen i tiendepenningskatt 3 våger råskjær, Hans Lock 20 våger, Iens Ionsen 2 våger, Dorothe hustru 38 våger, Herloff Guttormsen 6 våger, Amund Bordsen 6 våger, Niels Hielt 2 våger, Anders Swenckesen 2 våger, Oluff Tostensen 4 våger, Tørils Rang 2 1/2 pund, Nils Ericksen 2 1/2 våg, Oluff Jacobsen 3 våger, Fredrick Nielsen 3 våger, Jonn Gudleksen 20 våger, Peder Iempt 16 våger, Ionn Simonsen 2 våger, Marinn Siwrdsdotter 6 våger, og Arne Simonsen 2 våger.

I restanseliste 1522 er Gjermund Troelsen og Oluf Clemitsen ført opp med henholdsvis 3 lodd og 33 lodd sølv i samme skatt.

Likedan er Håja nevnt i erkebiskop Olav Engelbrektssøns jordebok fra 1533, hvor det framgår at bispnen har ei 1/2 våg fisk i utrørsavgift av hver mann som driver fiske fra øya.

Lensregnskapet i 1567 nevner 4 menn på Håja. Det var Evert, Knut og Nils Olufssønner som hver betalte 1 våg fisk og Peder Selandsfar som svarte 1 1/2 våg fisk i leidangsskatt.

I fogderegnskapet 1609/10 er Nils Johnsen ført som oppsitter på øya, og betalte 1 1/2 våg fisk i skatt.

I 1614/15 betalte Niels Jennsønn 2 pund fisk i landvare, samt leidangen med ei halv våg.

I 1619/20 betalte Nils, Nils Larsen og Halldale leidangen med ei 1/2 våg fisk hver. De to første svarte også husfrølse med 2 pund.

I 1624/25 betalte Jørgen Struch landvare av øya med 2 pund fisk. Han brukte samtidig Bjørnøya og Hersøya og gav landvare av begge steder. Ingen andre nevnes dette året på Håja.

I 1629/30 betalte Jørgen Struk 2 pund i landvare, og Nils Olsen og Anders Nielsen gav hver 18 merker fisk i landvare.

I 1634/35 betalte Axell Hellsingh og Jens Shott landvare med tilsammen 1 pund fisk.

I 1639/40 ble Rasmus, Christoffer og Oluff ført i skattelista, men størrelsen på ytelsen er ikke nevnt. Husfreise ble betalt av Niels Ollsen og Hans Joensen med 18 merker hver.

I 1645/46 betalte Jesper landvare med 2 pund fisk. Han og hans «Quinde» samt stesønn, betalte koppskatten med 8 skilling hver. Det samme gjorde Olluff Oelsen og hans «Quinde». Husfrelse ble betalt av «Hans Bache Jord» og «Ole Thendshier» med 18 merker fisk hver.

I 1647 bygslet Jesper 2 pund av øya.

I 1650 betalte Olluff Oelsen og Joenn Christensen leilendings skatt av øya som var skyldsatt til 2 pund.

I Titus Bulches manntall fra 1666 er oppsitteren Oluf Pedersen, 66 år gammel, og husmann Peder Olsen og hans to sønner. Gården tilhører kongen og er skyldsatt til 1 våg. Oppsitteren i 1687 var Johan Olufsen som skattet 2 daler. I 1702 var oppsitteren den samme. Det sies om ham at han hjelper seg temmelig godt.

Tollev Jensen bodde på Håja omkring 1750. Han ble gift med Susanne Samuelsdatter, Vasstrand. Tollev omkom på sjøen i 1755. Året etter var skiftet sluttet i stervboet mellom enken og deres 2 felles barn, Ellen 4 år, og Ole 16 uker gammel.

Boets formue var på 37 rdl og 3 ort, men når gjeld og skifte omkostninger gikk fra, ble det igjen 18 rdl og 15 skilling til deling. Av effektene kan nevnes: En stue verd 11 rdl, 1 seksringsbåt, 2 sjåer, 3 melkekyr, 4 geiter, 4 sauer og en duffelstrøye hos Lars Helgesen i Kattfjord. Enken fikk beholde gården og ble barnas formynder. Hun ble i 1759 gift igjen med Torsten(Tollev) Torstensen, og fortsatte å bo på Håja. I 1769 finnes hun som husmor i Rekvik.

I folketellinga av 1770 er en ny mann, Nils Jonsen, kommet til Håja. Han bor der ugift sammen med to gamle kvinner. Samtidig er en husmann, Mads Jensen, flytta til Håja fra Rekvik. Han ver gift med Karen Tomasdatter, og hadde barna: Magnus, Gjertrud, Jens og Eli. En Johannes Jensen bodde på Håja. Han var født i 1731 og død i 1820, 89 år gammel. Det er muligens en bror til Nils Jonsen, men noe nærmere om han finner vi ikke.

År 1763 døde en Jens Jensen på Håja, 96 år gammel.

Mons Jensen f. 1762, var i slutten av 1700-tallet tilflyttet Håja som

gårdbruker. Hans hustru het Dorteia Jakobsdatter f. 1755. De hadde ingen barn. Dorteia døde 1807, 45 år gammel. I 1810 hadde hennes etterlevende mann et uekte barn med enken Ane Dorteia Sørensdatter. Barnet fikk navnet Jon. Mons døde 15. juli 1810, før Jon ble født, 45 år gammel.

Det viste seg at boet var fallitt. Vurdert takst over hus og andre effekter utgjorde ca 37 rdl, mens gjelden oversteg 70 rdl.

Opp imot 1820 bosatte Jonas Johannessen fra Bakken i Kattfjord seg på Håja. Han var gift med Ingeborg f. 1800, datter av Tomas Madsen fra Bjørnøy. Deres barn var Siri Anne f. 1822, Johanna f. 1824, Ane Margrethe f. 1829, og Jonas f. 1830.

Jonas Johannessen flytta antakelig vekk fra Håja til et annet distrikt da vi etter 1830-åra ikke finner han nevnt.

En ny oppsitter bosatte seg på Håja i 1830 som los. Det var Jens Kristian Henriksen fra Lauklines, gift med Judita Marie Kristensdatter fra Vasstrand. Deres barn var Elisabeth Marie f. 1832, Leonhard Johan f. 1833, Hanna f. 1834, Johanna Marie f. 1835, Johan Kristian f. 1837, og Edvard f. 1841. Av disse ble ingen bosittende på Håja, men etter flere av de kjenner vi en stor etterslekt i Hillesøy og andre steder.

Edvard Jensen ble i 1870 gift med Hanna Bertheusdatter, og bodde som oppsitter på Bjørnøy. Leonard Jensen ble gift med Temmina, datter av Johan Magnussen, Madseng. De bodde ei tid på Bremneset (Maritheimen), siden på Madseng hvor deres etterkommere fremdeles bor. Leonhard Jensen døde på Madseng i 1926, 93 år gammel.

Mest omtalt er Johanna Marie, til daglig kalt «Johanna-Marja». Hun ble i 1853 gift med Eilert Kristian Fredriksen fra Øyfjord, og de bodde på Hersøy. Deres barn var Elen Johanna f. 1855, gift med Karl Kristiansen, Mjelde, Olianna Bergitte f. 1860, senere gift med Nikolai Hermannsen, Sessøy, og Jonette Kristine f. 1858.

Da Eilert K. Fredriksen døde, flytta Johanna til Røsholmen. Hun ble der gift med Lars Martin Kristensen i 1865. Han var enkemann etter Anne Dorteia Johannesdatter. Med han hadde Johanna sønnen Gerhard Larsen og mange døtre. Lars Martin ble syk og innlagt på Tromsø Sykehus. Johanna bodde i Tromsø under mannens sykehus opphold, og han døde der. Johanna reiste så tilbake til Røsholmen, og for tredje gang ble hun gift. Denne gang med Ole Olsen, eieren av Røsholmen. De fikk ingen barn. Hun døde i 1918, 83 år gammel.

Johanna-Marja var vidt kjent som «klok kone». Hun ble ofte hentet og spurt til råds for syke dyr, og «uhyra» i fjøset. I følge tradisjonen skal hun ha hatt kjennskap til «svart magi».

Los Jens Henriksen omkom på sjøen i desember 1841 sammen med Henrik Mikkelsen, Bjørnøy. Han var da 36 år gammel. Kona til Jens, Judita, levde lenge etter. Hun oppholdt seg for det meste hos sin

datter på Røsholmen, og oppebar lospensjon så lenge hun levde. Det fortelles om en gang da Jens Henriksen og en kamerat seilte hjem fra Auvær til Håja. Det var ingen storm, men de kullseilte båten. Jens kom seg opp på kvelvet, men kameraten hans druknet. Ei lita stund etter kom en båt samme veg, og Jens ble reddet fra båtkvelvet. Han sa da at han ikke var redd for livet, for han visste at de ville komme å berge han. Dette syntes folk var rart sagt, og mistenkte han derfor å ha seilt uvørent med overlegg for så å kvitte seg med kameraten. Mange visste jo at de to var rivaler om den samme jenta, kanskje Judita, som han senere ble gift med. Da Jens fikk høre dette lo han bare. Han sa han skulle ønske at han hadde naustet fullt av slike beskyldninger.

I 1841 var ulykka ute på nytt, men da kom ingen båt etter og reddet han. Også da hadde han en ilag med seg.

Jens Henriksens bror, Peder Kornelius Henriksen, var i 1836 gift med Petrika Andrine f. 1815, som datter av Johan Bachmann, Galenslått. De bodde ei tid i Sæterbukt, men etter brorens død flytta de til Håja. Deres barn var Hanna Kristin f. 1836, Martin Severin f. 1837, Kristianne Petrine f. 1839, gift i 1878 med Ole Martin Meyer Nilsen, Ersfjord, og bosatt i Kvalvika under Krokskar.

Petrika Bachmann døde som kårenke på Håja i 1888, 75 år gammel. Sønneren Martin Severin Pedersen, var senere oppsitter og eier av Håja. Han var gift med Hanna Ovedia Johansdatter f. 1837, datter av Johan Sedenius Jensen, Øyfjord. Hans far, Jens Sakariassen, var innflytta til Hillesøy fra Storelv, Nord-Mjelde, i Tromsøysund. Mor til Hanna var Ingeborg Sakariasdatter.

Både Martin og Hanna hadde et «uekte» barn hver. Martin med sitt søskenbarn, Johanna Lorentsdatter fra Husa. Det var Bernt Johan f. 1862, oppfostret hos besteforeldrene på Husa. Han omkom på sjøen ved Øyfjord den 15. november 1880, sammen med sine to morbrøyr, 18 år gammel. Hanna Ovedia hadde barnet Johan Karl f. 1860, med Martin Aleksandersen, Øyfjord. Johan Karl vokste opp på Håja, og ble gift med Fina fra Rossfjord. Han kom vekk på havet utfor Håja i 1891, og etterlot seg barna Hagbart og Valdemar. Begge disse omkom da de kullseilte ved Sommarøy sammen med sin fosterfar, Martin Pedersen. Han ble berget, men guttene ble ikke funnet. Dette skjedde da de var nesten voksne.

Martin S. Pedersen og Hanna O. Johansdatter hadde ingen barn som vokste opp. Da Hanna døde, solgte Martin Håja til et interresentskap, Frøslie & Co. Disse skulle forsøke med reveoppdrett på øya. Forsøket viste seg ikke lønnsomt, så Håja ble igjen solgt til privat eiendom.

Gamle Martin Pedersen flytta til Solheim inne i Kattfjord, og levde sine siste levedager der. Om våren og sommeren skipet han mat og redskaper i småbåten, og rodde ut til sitt kjære Håja for å dorge etter seien og taretorsken så lenge han klarte å ro vegen. Han døde på Solheim i 1931, 94 år gammel, som den eldste mann i Hillesøy.

Gård nr 26 Angstauren

Angstauren sett fra øst, 1937.

Foto: Walle, NGO.

Navnet betyr uten tvil Ørnestauren. Staur er en vanlig betegnelse på en bratt fjellside. Den opprinnelige form har antakelig vært «Arnar-staur», hvor første ledd er genitiv av fuglenavnet ørn.

Angstauren har ikke sitt navn uten grunn. Heile øyas vestsida er bratt fjellvegg gjennomskåret av revner og groper, og er et yndet oppholdssted for ørner. Det er mange fortellinger om de store havørnenes dristighet og rov på sjø og land. Det var således en av oppsitterne på Tussøya som hadde 14 ørner hengende på sjåveggen. Alle fanget med saks.

Gården nevnes i 1614. Da betalte Madtz Lassønn 1/2 våg fisk i landvare.

I 1624/25 betalte Annders Nielsenn ei 1/2 våg i landvare.

I 1629/30 betalte Anders Nielsøn ei 1/2 våg i landvare.

I 1634/35 betalte Anders Nielsen landvare med ei 1/2 våg.

I 1639/40 lå gården øde.

I 1645/46 betalte Anders Nielsen landvare med 1 pund.

I 1661 betalte Jørgen Søffrensen landskatt av gården, skyldsatt til ei 1/2 våg fiskeleie.

Etter manntallet av 1666, var oppsitterne da Jørgen Søfrensen, 58 år, og husmannen Peder Gregersen, 40 år. Jorden var kongens, og skyldsatt til 1/2 våg.

I ei jordebok fra 1667 nevnes det at oppsitteren Jørgen Søfrensen betalte leidangen med ei 1/2 våg, og ostetiende med 6 merker. Gården kunne føde 2 kyr og 6 smaler.

I 1687 hadde gården en oppsitter. Det var Jens Mikkelsen som «bruker all jorden».

I 1702 var gården øde. Vi finner at øya var bebodd igjen i 1723. Nå tilhørte øya den hollandske adelsmann Jakob de Pettersen; daværende eier av det Irgenske Jordegods i Troms. Øya har lite brensel heter det, men ligger godt til for fiske. Ho er brattlendt med vanskelige landingsforhold. Gresset som høstes, må føres med båt. Likevel holdes en besetning på 3 melkekyr og 6 sauer.

Fra 1730-åra finner vi fyldigere opplysninger om gården. Da bodde Simon Olsen der, men hvor han kom fra kan vi ikke finne ut av. Han disponerte heile øya, og den eldste boplass var lengst nord i sundet. Denne kalles nå Gammalgården. Simon Olsen, og senere hans sønn, bodde på sørenden, rett mot Tussøya.

Simon var født i 1695, og ble gift med Pernille Rasmusdatter. Deres barn var Jørgen Disington født 1740, Malena f. 1743, Absalon f. 1745, Emte f. 1753, og Lisbeth f. 1756.

Pernille døde i 1769, og skiftet ble sluttet i stervboet året etter. Formuen utgjorde 68 rdl, men gjeld og omkostninger tok det meste. Simon Olsen døde i 1799.

Malena ble gift med Jens Andersen, og bosatt på Vasstrand. Jørgen

Disington ble gift med Dorteia Samuelsdatter fra Bjørnøy. De hadde disse barna: Jakobine f. 1773, Gabriel f. 1775, og Karen Dorteia f. 1777.

Dorteia døde i 1780, og 10 år etter giftet Jørgen seg med Anne Jensdatter fra Lauklines. Han bodde da som innerst på Brensholmen. De hadde følgende barn: Paul født 1797, og Bertheus f. 1802. Jørgen D. Simonsen døde på Brensholmen i 1802.

Simon Olsen giftet seg igjen med enka Johanne Jensdatter på Rekvik i 1774. De hadde ingen barn. Simon døde i 1779, 84 år gammel. Om datteren Malena er fortalt under Vasstrand.

Sønnen til Simon, Absalon, ble på gården etter faren. Han var gift med Maren f. 1749, som datter av Lars Olsen på Greipstad. Absalon dreiv med smiarbeid, og det fortelles at hans tollekniver skulle være helt fortreffelige. De er i sin tid kommet til Engenes med hans sønn Hans Holmer, som var referentens bestefar.

Absalon og Maren hadde følgende barn: Lars født 1777, Peder Andreas f. 1779, Hans Holmer f. 1780, Hedvig f. 1784, Abel Marie f. 1787, Johan Andreas Irgens f. 1790, og Rasmus Kiempe f. 1792.

Ingen av disse barna ble boende på Angstauren etter Absalons død. Lars og Rasmus bodde begge på Vasstrand. De omkom på havet. Johan bosatte seg på Lille-Sommarøy. Hans Holmer ble gift med datteren på Engenes, og overtok gården der.

Absalon Simonsen døde 10. mai 1811, 66 år gammel, og skifte var berammet i 1812. Mens skiftet stod under behandling, døde så enka Maren Larsdatter i november 1813, og skiftet ble først avslutta i 1814. Formuen var 127 rdl, men det var også endel gjeld. Av effektene nevnes meget løsøre som båter, bruk og 3 melkekyr, 1 okse, 1 halvmarks okse, 6 sauer, 7 geiter og en kjøreslede. Som kjøredyr på denne øya ble det brukt okse.

Det går ei fortelling om at Absalon hadde en god slump penger som ikke kom fram under skiftet. Hans mange sønner var lenge heime og drev innbringende fiske. Gamlingen la opp penger, men han var en gjerrigknark som ikke unte barna «midlene». De gjettet derfor på at han hadde gravd ned pengene et sted på øya.

Etter at Absalon og hans sønner var borte fra Angstauren, bodde det ingen sammenhengende slekt der.

I 1834 finner vi Klaus Jamesson, en sønn av James(Jens) Heitmann fra Tussøy, bosatt på Angstauren. Han var gift med Gurine Kristiansdatter.

I 1840-åra var Jens Peder Jensen flytta fra Håja, hvor han hadde bodd som innerst, til Angstauren. Han var gift med Elen Abrahams-

datter, som antakelig var datter av Abraham Pedersen, Ersfjord. Deres sønner var Jens født 1823, og Bertheus f. 1831. Han flyttet senere til Øyfjord. Jens Jensen var gift med Ane Petrika Pedersdatter fra Kattfjord. Deres sønn var Edvard Kristian Jensen på Vasstrand.

Elen Abrahamsdatter døde på Angstauren i 1854, 55 år gammel. Jens Peder Jensen døde på Sandnes i 1878 hos sin sønn, Jakob Jensen, «Gammel-Jakob», en «uekte» sønn hvis mor var Elen Aanesdatter.

Jens Jensen bodde på Angstauren etter faren. Han ble drept ved et vådeskudd av Søren Pedersen, Skamtind. Denne slekt forsvant fra øya.

Neste bositter på øya var Hans Hertel Hansen, født 1833, fra Tromsø sogn. Han var i 1859 gift med Berthe Katrine, en datter av Hemming Jensen fra Dyrøy som ei tid bodde på Berget i Ytre Buvik, før Helga Hemmingsen bosatte seg der. Berthe var født i 1828, og fikk følgende barn med Hans: Elen Johanna f. 1860, Johan Peder f. 1861, og Jakob(født noe senere). Hans Hertel bodde ennå på Angstauren i 1884. Når han flytta derfra er ikke kjent, men han døde hos sin sønn Peder i Lysbotn.

Elen Johanna ble i 1881 gift med Lars Andreas Sørensen, Skamtind. De bosatte seg på Skårelv i Kattfjord. Deres eldste datter, Lavine, ble gift med Karl Lorentsen, Ersfjord.

Den siste oppsitter på Angstauren var Kristian Karl Hansen, sønn av Hans Berg Kristiansen, Mortenstein. Han var født i 1866, og gift med Rikardine Jensdatter fra Tromsøysund(se Vasstrand). De hadde flere sønner som ble bosatt i Hillesøy.

Gård nr 27 Tussøy

Tussøy sett fra Lakstinden.

Navnet Tussøy er noe dunkelt. Første ledd kunne være folkemålets tuting, larm, sus av vind, men øya er ikke værhard slik som Angstau-
ren og Håja. Navnet kan også være avledet av «thurs» i meningen
troll. Lappene kaller øya «Dura»; et navn rektor Quigstad fører
tilbake til en gammelnorsk form «Fudsøy».

Tussøy er det eldste stedsnavn som finnes i Hillesøy. Man finner det
i oldskriftet «Rymbegla» fra det 12. århundre i formen «Thydings
Ey». Her er det nevnt sammen med sørvestkysten av «Salar Ey»,
dvs. Kvaløy.

Under avsnittet «Øyene i Hålogaland», heter det: «Dette er øerne

udenfor Haalogaland. Først er beboet af kristne mænd en ø som heder Salarey, en anden ø er Thydings Ey vest for Kvalø, derpaa kommer en fjord, som heder Malangur.»

Dette viser at Kvaløya, i alle fall den sørvestre del, da var regna med til Hålogaland. Dette til tross for at «Malangen skiller Finmarken fra bumænd» som det videre heter i teksten.

Kvaløya var da alt bosatt av kristne menn, dvs. nordmenn, ikke finner. At dette var tilfelle, viser bl.a. de ca. 50 gravhauger som finnes fra førkristen tid på strekningen Greipstad til Tussøy.

Når Tussøy er særskilt nevnt, må den ha hatt en framtreddende plass i datidens samfunn. Kanskje som et høvdingesete.

Det neste vi finner om Tussøya er i lensregnskapet av 1567.

Da betalte Syurd Torloffsenn, Laueris Olsenn og Gunner Lauerisis leidangsskatten med ei 1/2 våg fisk, og Johann Nielsenn med 1 våg.

I 1609/10 satt storbonden Jørgen Thomassen på øya. Han betalte 1 1/2 rdl i leidangsskatt. Han hadde 4 voksne tjenestekarere som tjente for full lønn, og hver betalte skatten med 3 ort.

Det var Jens Poulsen, Per Gundersen, Rasmund Nielsen og Olle Eddissen. Dertil husmannen Anders Andersen.

I 1614/15 betalte Jørgen Thomassøn landvare med 1 våg fisk, og leidang med like mye. Likedan betalte Michell finnd ei 1/2 våg i leidang.

I 1619/20 betalte Erich og Olle leidangen med ei 1/2 våg, mens Maren svarte 18 merker. Jørgen Thomessens «Maren», som hun blir kalt, betalte husfrelse av Tussøya samt flere andre gårder.

I 1624/25 betalte Anders Niellsenn landvare med 1 våg fisk.

I 1629/30 betalte Tholleff og Einar leidangen med ei 1/2 våg hver, mens Anders Nielsøn svarte landvare med 1 våg.

I 1634/35 betalte Anders Nielsen landvare med 1 våg fisk, og 1 pund av Brattfjell.

Fra 1630-åra finnes i «Nordlandske Regnskaper» et tingsvitne avfatta på Tussøya. Da den er forholdsvis kortfattet skal den siteres i sin originalskrift: «Hanns Hanssønn På Badkeiord, Olluff Eddissønn Grebstad, Oluff Ericksønn Sommerøen, Rasmus Guldbrandsønn Sandnes, Syffuer Larssøn Vengsøen och Enggebrett Berdinsønn i Løguiggenn, Samptligenn Edtsvornne Laugrettismend I Trumsø-lehnn i Hillsøø tingstedt Kiendis Att Effter som enn Tyuff wed Naffn Effuert Skott her udy Thingstaden Bleff angrebenn och motte fengsligenn anholdis fra den 23 Augusty 1635 och Til Denn 19 Oktober

Er Otte Wgerr Tidtt Aff den Aarsage her war Ingen Mestermænd I Lennitt Men Henttis Languis I Salthenns Lehn, men nogen faa Dage førind Mestermænden komb Døde hand Aff Sott och Siugdomb saa Fogdenn dog maatte Bethalle Mestermænden Reissenn och wmagenn, och Effterdy der saalengge mett Excecution Er forhallitt waer Fogden Begierendis Wy Hannem Enn Thingsuidne ville mett-delle Aff Huad Aarsage dett er skett, Det Wy Hannem Sanferdeligen Iche kund Benektte. Der thil Widtnisbyrdtt weris Zignetter wnder Trøgt.

Actum Tudsøenn den 2 May Ao 1636.»

Fogdens utlegg kom på 10 rdl, mestermannens reise på 2 rdl, og fangens kost i 8 uker, ble 8 rdl.

I 1639/40 betalte Aders Nielsen 1 våg i landvare. Samme Anders ytte også landvare av Sandnes og Brattfjell.

I 1645/46 betalte Anders Nielsen landvare med 1 våg. I 1645 gav Anders og hans «Quinde» 1 daler hver i koppskatt. Likedan gav Nils Andersen, Hans Andersen, Jonn Christensen, Haluord, Jens Oelsen og «Noch en» koppskatt med 8 skilling hver. Som tjenestefolk ble oppført Anna, Ennar og hans «Quinde», samt Anders'datter. De gav 8 skilling hver.

I 1650 ble Einer ført i skattelista med betegnelsen «forarmit», og gav ingen skatt, mens Jenns gav skatt som «fuld løns dreng».

I 1661 brukte Anders Nilsen og Hans Andersen halvparten hver av gården, som sammen med Kattfjord var skyldlagt for 1 våg fiskeleie. De betalte landskatten med 1 ort hver.

Neste gang vi finner Tussøy er i folketellinga av 1666. Det finnes en stormannsætt hvis etterkommere bodde der i over 100 år. Slekten bar navnet Normann. Den eldste kjente av disse er Anders Nilsen f. 1586. Han brukte halve gården som var kongens, og var skyldsatt til 1 våg. Han hadde to fostersønner og en tjenestekar. Den andre halvdel av gården bruktes av sønnen Hans Andersen. Han var lensmann i Hillesøy Tinglag, og hadde to sønner, Ole og Jon, på henholdsvis 7 og 8 år, samt to fostersønner og to voksne tjenestekarer.

I jordebok 1667 er Hans Andersen ført opp som bruker av ei 1/2 våg, og svarer leidang med samme ytelse. Han gir ostetiende med 14 merker, og gården takseres til å kunne fø 5 kyr, 12 smaler og 1 hest. Anders Nilsen bruker 1 våg av gården, gir leidang med ei 1/2 våg, ostetiende med 15 merker, og hans part anslåes å kunne fø 3 kyr, 15 smaler og 1 hest.

I 1687 var Anders død, og Hans Andersen brukte antakelig hele gården som nå nevnes sammen med Kattfjord til å være skyldsatt for 2 våger.

Fra denne tid har vi en klageskrivelse til kongen fra folket i Troms om den nød de befinner seg i. Skrivet er utstedt på allmuens vegne på Tussøy den 2. mai 1688 av kongelig sorenskriver Grønbech, og undertegnet med 12 signeter av lenets fremste menn.

I folketellinga av 1702 har Tussøy to oppsittere. Det er Hans Andersens sønner John og Ole, som begge driver handel og stort jektebruk. Hvorvidt jektebruket på Tussøya er eldre enn fra deres tid, vites ikke sikkert. Det var jekter før i distriktet. Således på Greipstad i 1620-30-åra.

John Hansen f. 1656, var som sin far lensmann i Hillesøy Tinglag. Hans hustru het Ingeborg Henriksdatter. Det er ikke nevnt barn i skiftet etter han.

De to brødrene John og Ole, hadde søsteren Maren Hansdatter som var gift med Anders Nilsen, Austein. John Hansen satt tilsynelatende i stor velstand, og førte stort hus. Han hadde fire voksne tjenestekarer, og en fosterdreng, 13 år gammel. John døde i 1723, ca 68 år gammel. Året etter var dødsboet satt opp til skifte mellom arvingene og kreditorerne. Det er et vidløftig skifte som fyller flere sider i protokollen. John satt antakelig som eldste sønn på farsbruket. Det oppregnes mange hus, og av effekter forøvrig er det et overveldende antall av bruksgjenstander i gull, sølv, tinn, kobber, jern og tre, bl.a. «den saliges signetring av stål, indlagt udi guld, 4 rdl. Videre puter, benkedyner, sengeklær av dun og fjær, og klær forøvrig samt båter og sjøbruk. Husdyrbesetningen var 10 melkekyr, 2 halvmarksnaut, 4 kalver, 18 voksne sauer, 6 ungsauer, 8 lam, 18 voksne geiter, 6 bukker, 6 bukkekid og 1 hest. I skiftet nevnes også en hel samling bøker; blant disse «Alexander, Magni Krønike» på dansk. Dødsboet hadde også en mengde utestående fordringer utover bygdene. Antakelig for varer. Tilsammen for over 78 rdl. Det nevnes navn fra Vangsvik, Spildra, Ersfjord, Bakkejord, Kaldsletta og mange flere. Denne sum tillagt vurderingstaksten utgjorde over 403 rdl i formue. Alt dette gikk i sin helhet til kjøpmannen i Bergen. Skifterettens endelige beslutning var at det intet var for enken og arvingene «aa bekomme».

Brøren Ole Hansen, ble beskikket som kurator til å innkassere fordringene, og innløse skiftebrevet til kjøpmannen i Bergen. På denne måte gikk gammelt kulturstoff av høy verdi ut av bygda. Ole Hansen framla kvittering på å ha utbetalt brøren for halvdelen av jekta; 60 rdl. Det ser ut som om avdøde har vært syk og kanskje sengeliggende i 6 år, idet presten, Rasmus Schielderup fordrer 6 rdl for reiser og besvær for å ha betjent avdøde i huset i 6 år.

Den andre oppsitter, Ole Hansen, var født i 1657. Han synes å ha

vært mest interessert i jektebruket og handelen. Også han holdt en stor husstand, med fire voksne tjenestekarere og en fostersønn. Han hadde en sønn, Hans Olsen Nordmann f. 1697. Denne sønn overtok senere handelen og jektebruket på øya. I denne tid hendte det en stor ulykke, idet 16 nordlandsjekter i 1692 forliste på Stadthavet i et svært uvær. Petter Dass beskriver tragedien i «Nordlands Trompet», da hans egen jekt var med i forliset. Tradisjonen forteller at den ene Tussøy-jekta forliste samtidig. Det er antakelig dette forlis det hentydes til når det under Tussøya i folketellinga av 1702 står: «Har lidd stor søskade, dog hielper sig noggenledis vel, med kredit fra Bergen og holder jektefar til lansens Bedste.»

Både lensmannen Ole Hansen, og sønnen Hans Olsen, synes å ha vært særdeles hjelpsomme folk som rustet ut folk over heile distriktet på kreditt. Dette viser både skrifter og regnskapsbøker. Ole Hansen levde lenge etter broren. Han døde i 1740, vel 82 år. Hans enke som var blind, sluttet bondehandelen og sønnen overtok farens jekt, og hadde bygdefaret.

Ole Hansen etterlot seg en lysekrone som gave til Hillesøy kirke, men denne er forsvunnet sammen med andre kulturminner på en mystisk måte. I den siste kirke på Hillesøya hang et epitafium(minnetavle) over han. Den er nå i Tromsø Museums samlinger. Om disse ting fortelles en del under avsnittet «Kirker i Hillesøy».

I matrikkelen av 1723 sees Tussøya å ha to oppsittere. Disse var Jon og Ole Hanssønner, eller i alle fall enken etter Jon. Øya tilhørte ennå det Irgenske Jordegods. Husdyrholdet i matrikkelen stemmer dårlig med det som regnes opp i skiftet etter lensmann Jon. I matrikkelen oppgis 8 kyr, 12 sauer, 7 geiter og 1 hest. Det ble sådd 1 1/2 tønne bygg, og høstet 3 tønner.

Hans Olsen Nordmann var lenge eneoppsitter før Broxætten kom til Tussøya. Han satt i stor velstand som enearving etter sin far. Han ble gift med den rike Alith Svendsdatter Lind som sannsynligvis var datter av den første kremmer vi vet om på borgerleiet Laukvik i Senja. De hadde barna Svend Henrik Nordmann f. 1734, og Erik Nordmann f. 1739. Svend bosatte seg på Austein, og Erik døde i 1764, 25 år gammel. Alith Lind døde i 1745 og ble begravet i Hillesøy kirke tredje påskedag, 20. april, under stor deltakelse fra folket. Hun fikk en minnetavle i kirken. Den hang der til den gamle kirke ble nedlagt. Tavlen ble da sammen med andre ting forært Tromsø Museum.

Skiftet etter Alith Lind viser stor velstand. Adskillig gull og sølvgjenstander, og en mengde kostbare klær nevnes. Boets formue ble verdsatt til over 1000 rdl. En svær sum på denne tid. Hver av sønnene fikk 192 rdl i morsarv.

Hans Olsen giftet seg igjen i 1760 med Sara Hansdatter født 1728, i

Kattfjord. De nevnes i prestemanntallet 1769 med en sønn, Peder. Han må være død ung da han ikke nevnes senere. Det var fortsatt stort tjenerskap på Tussøya. Likeså ble jektebruket fortsatt drevet, men etter 1760 synes det å gå tilbake. Det nevnes således: «Hans Olsens jekt har ei vært i bruk siden 1759.» Dette kan tyde på at sterkere jekteiere konkurrerte han ut på denne tid.

Hans Olsen var en meget ansett mann med mange tillitsverv. På tinget på Greipstad i 1739, var han oppnevnt til forsvarer for morterne Berthe og Benjamin Olsen, som begge ble dømt til døden. Han erklærte da at han ikke kunne finne motiv for mildere straff da han var for lite rettslærd. En nåtidens forsvarer ville sikkert funnet formildende omstendigheter, da Berthe var blitt tvunget til ekteskap med en mann hun avskydde, og senere drepte.

Ved kirkeundersøkelsen i Hillesøy 1770, framla Hans Olsen regnskap som kirkens tilsynsmann, og frasa seg oppbudet på grunn av alderdom og svakhet.

Hans Olsen døde i 1780, 83 år gammel. Han etterlot seg en kone og to barn fra siste ekteskap. Det var Ole Henrik Lind og Ingeborg.

I 1782 ble det så skifte igjen på Tussøya. Dette skiftet etter Hans Olsen Nordmann, fikk samme sørgelige resultat som skiftet etter lensmann Jon Hansen i 1724. Storparten av boets ennå betydelige formue på 310 rdl, gikk ut av bygda for å betale gjeld i Bergen. Det nevnes en mengde hus som etter takstverdien må ha vært både store og velstelte. Det var meget kostbart innbo; sølv, tinn og et stort spisebord med marmorplate. Alt dette gikk til Bergen. For å kanskje forhindre at enken og barna skulle bli helt «ribbet», ble den uprioriterte gjeld som var til forskjellige personer i bygda, betalt med en dividende av 60 skilling per rdl. Det går ikke fram hvor mye det ble igjen til enken og barna, men det var sikkert ubetydelig.

Sara Hansdatter Nordmann levde 29 år etter sin mann, i stor fattigdom. Hennes to barn ser ut til å være døde før henne. Stesønnen, Svend Henrik, som kunne ha gjort noe for henne, var død i 1806. Slik gikk det til at hun som i sin velmaktstid hadde en tjener på hver finger, ikke fikk tak over hodet. Til slutt fikk hun aldersdoms asyl og nådebrød hos Lars Olsen på Edøy. Hans hustru antas å være søster til Sara. Sara døde her 26. november 1809, 81 år gammel. «Slik skifter verdens ære og herlighet.»

En kan ikke unngå den tanke at både Hans Olsen Nordmann, og hans farbror Jon Hansen, var slette husholdere over de store midler de hadde fått å forvalte.

Nordmannættten hadde hatt enevelde på Tussøya i over hundre år, og fra Svend Henrik Nordmann har denne ætt en stor etterslekt i

Hillesøy, Lenvik og Tromsøysund. I de neste hundre ble det Broxætten som dominerte på storgården Tussøy.

Johan Brox sin sønn fra Bogen, Hans Henrik, flytta etter Hans Nordmanns død til Tussøya som gjestgiver og jekteeier. I folketellinga av 1801 finner vi han å føre stort hus på øya, med barn, pleiebarn og tjenerskap. Totalt en hustand på 20 personer. Hans Henrik var gift med Mette Marie Thrane, datter av skipper Jens Rasmussen fra Dyrøy. Han døde hos sin datter på Tussøya i 1806, 83 år gammel. Mette Marie hadde også på denne tid tatt til oppfostring sin avdøde søster Lovises to barn, Østen og Erika. Hans Henrik og Mette Marie hadde disse barna: Anne Margrethe f. 1784; gift med gjestgiver i Laukvik, Hans Chr. Hansen, Jens Johan f. 1792, gift første gang med Alette Johanna Heggelund, og andre gang med Rikardine Angel Lykke fra Bergen, Rasmus f. 1795, død ugift i 1811, Hans Mathias f. 1798, overtok gården etter faren, Elisabeth Marie f. 1800, gift med enkemann Kristian Valentiner, kjøpmann i Tromsø, innflytta fra Flensburg i Danmark, død 1873, og Hanna Andrea f. 1804, gift med styrmann Bård Paul Jensen, Vika i Tranøy, bosatt i Nordfjord, og tok slektsnavnet Paulsen. Hanna døde i 1879.

Anne Margrethe Leich Brox, Hans Henriks mor, flytta til sønnen på Tussøya etter mannens død. Hun døde der i 1795, 50 år gammel. Hun etterlot seg en formue på 197 rdl.

Hans Henrik døde antakelig i 1811, da det viser seg at enken, Mette Marie, den 17. august dette år fikk bevilgning til å sitte i uskifta bo inntil videre.

Hans Henrik Brox hadde etterlatt seg et minne som dessverre nå er borte. Da den gamle Hillesøy kirke i 1889 ble revet, fant arbeidsfolkene i en kiste i sakrestiet, en Kingos salmebok med svære sølvspenner, sølvbeslåtte hjørner og en massiv sølvplate på permen. Den bar Hans Henrik Brox Tussøens navn, samt årstall inngravert. Den var en gave til kirken. De lot boka ligge for å bli tatt vare på sammen med kirkens øvrige verdisaker. Dessverre fantes den ikke mere, og ingen visste hvor den ble av. En formoder den gikk i samme kasse som de gamle lysekronene.

Hans Mathias Brox overtok handelen og jektebruket på Tussøya etter sin mors død. Han var gift med Else Marie Jonsen f. 1805, f. 1805, datter av Hans Hagerup Jonsen, Espenes i Tranøy. Hun var ei kvinne som visste hvor skapet skulle stå. Storgården på Tussøya kulminerte under «Else-Marja» sitt styre.

Et følsomt tap var det da den ene jekta forliste i Bergensleia. Kanskje var det grunnen til at de svære husbygningene som Hans Henrik hadde oppført, ble solgt til Tromsø.

Enkefrue Else Marie Brox, ca 1870.

Tussøyfolket hadde sine private sitteplasser i Hillesøy kirke. Likeså folket fra Laukvik i Senja. En ære som bare en storgård hadde på denne tid.

Hans Mathias og Else Marias barn var Rasmus Johan f. 1826, døde ugift, men etterlot seg 4 «uekte» døtre, Hans Hagerup f. 1827, gift med Sara Brink Olsen fra Bukkskinn. De hadde disse barn: Rudolf Johan, f. 1870, gift med Fransisca Nilsen fra Mefjordvær. Han var mangeårig ordfører i Berg herred. Deretter Albert Johan, f. 1873, gift med Julie Øvresdatter fra Kalholmen, drev fiske og jordbruk, Edvard Rikard f. 1877, gift med Kristianne Nilsdatter fra Tranøy, var handelsbestyrer og poståpner i Øyfjordvær, Dorthea Sofie f. 1879, gift med Edvard Antonsen, Tromsøysund, gårdbruker på

Hans Henrik Brox f. 1831

Tussøy, Hans Hagbart f. 1883, gift første gang med Inga fra Karlsøy, deretter med Torbjørg fra Hardanger, og Nikolai Edvin Dahl f. 1885, gift med Konstanse Paulsen fra Tulleng.

Hans og Else Maries tredje barn var Albertine Johanna f. 1829, gift med gjestgiver og handelsmann Daniel Hansen fra Laukvik. Det fjerde barnet var Hans Henrik f. 1831, gift med Johanna Karoline Brox, Sandnes i Lenvik. De hadde barnet Regine f. 1875, mangeårig telefondame i Gryllefjord. Det femte var Hans Andreas f. 1833, gift med Margrethe Heitmann fra Berg i Senja. De hadde disse barna: Else Marie f. 1872, ugift sydame i Oslo, Daniel Johan f. 1874, mangeårig arbeider ved Tromsø skipsverft, døde 1953, var gift med

Elise Marie Olsdatter fra Dyrøy, Håkon Meier f. 1880, gift med Hanna Edwardsdatter, Bogen, Albertine Dorthea f. 1882, gift med Anton Eliassen fra Beisfjord, Hans Mathias f. 1886, gift med Aminda Johansdatter fra Bakkejord, gift andre gang med Anna Bendine Johansdatter fra Angstauren, f. 1835. De hadde 6 barn. Det siste av Hans og Else Maries barn var Edvard Kristian f. 1835.

Om Rasmus Johan Hansens utskeielser har slekten fortalt følgende: Han var forelsket i en pen og bra jente, men Else Marie(mora) var en herskesyk og ættestolt kvinne som syntes at jenta var av for ringe ætt. Hun la da så mange hindringer i vegen at jenta forlot han. Rasmus lovde da mora en grundig hevn, og at han holdt sitt løfte viste «resultatet».

De tre brødre med fornavnet Hans, kjøpte Tussøya av Moursund godset ved skjøte av 24. mai 1873, og delte gården mellom seg. Med jektebruket var det slutt, men Hans Henrik fortsatte handelen mens han levde. Hans enke og eneste datter flytta til Gryllefjord etter hans død. Denne gårdpart ble senere kjøpt av Amandus Johansen fra Kvalsund.

Gamle Hans Mathias Brox døde 8. november 1855, 56 år gammel.

Hjalmar Brox med kone og barn.

Else Marie overlevde ham i 21 år, og satt med styret til hun døde 17. mars 1876, 71 år gammel.

Senere bodde Hjalmar Brox, en sønnesønn av Hans Hagerup Brox, på bnr 1, «Løkkeneset», og en ætling av Broxætta, Trygve Sletten, på et nybruk på Bøststranda.

«Bø» på Tussøya henviser til et eldgammelt navn. Det vises da også i de fysiske strukturer at det en gang har stått en gård der. Kanskje var det her den forsvunne gård «Hovdingiahusom» lå, og kanskje var det her håloyen Ottar hadde sitt høvdingesete på 800-tallet.

«Men ingen vet det: For Slemme degn
brente hallar, og ættens siste
bauten på haugen har intet tegn,
og Saga har glemt hva den visste.»

Gård nr 28 Sommarøy

Sommarøy i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Gården Sommarøy nevnes første gang i skriftlige kilder i 1610. Navnet har utvilsomt sammenheng med at stedet har vært nyttet til sommeropphold for folk og fe fra en annen gård. En tenker da helst på Hillesøya, kanskje i de eldste presters tid.

I 1610 bodde Oluff Erichsen og Olle Elluffsén som leilendinger på øya. Per Oelesenn og Mortten Johnsen er samme år ført opp som husmenn.

I 1614/15 betalte Adser Jonnsøn og en person som blir betegnet som «Enkenn», 1 våg fisk i landvare samt leidangen med henholdsvis ei

1/2 våg og 18 merker. Likedan betalte Annders ei 1/2 våg og Omund Edisønn ei 1/2 våg i leidang. Samme året betalte Niels Biørnsøn «aff Trundhiem», husfrelse med 18 merker fisk. Niels var trolig en såkalt Trondheimsborger som lå med handel i Sommarøya.

I 1619/20 betalte Olluff Erichsen, Olluff Pedersen, Hanns Pedersen og Anders Erlandsen leidang med ei 1/2 våg hver. Husfrelse ble betalt av Olluff og Annders med 1 våg tilsammen.

I 1624/25 betalte Olluff Erichsenn, Hans Pedersenn og Rasmus Lauritsenn leidangen med ei 1/2 våg hver. Likedan svarte enka Dorete 18 merker i skatten. Olluff og Rasmus ytte landvare med 1 våg hver. Husfrelse ble gitt av Niels Biørnsenn trundhiensfar og Biørenn Thor-senn med 18 merker.

Samme år ble Arne Pedersen «i Sommerøenn» bøtelagt med 5 daler fordi han «belaae Gundell Aslachsatter same steds».

I 1629/30 betalte Olluff Bunde og Rasmus Laursøn tilsammen 1 våg i landvare, og ei 1/2 våg hver i leidang. Samme ytelse gav Arne og Hans i skatten. Husfrelse ble gitt av Nils Biørnsen med 18 merker fisk.

I 1634/35 betalte Joen Hellesen og Olluff Erichsen landvare med tilsammen 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Oluff Erichsen landvare med 1 våg, mens Jørgen trundhiembsfarer og Jon Hellesen betalte husfrelse med 18 merker.

I 1645/46 betalte Oluff Erichsen landvare med 1 våg, og gav i 1645 sammen med kona og ei datter, 24 skilling i koppskatt.

Husfrelse ble betalt av Pouell Thrundhiemsfar og Jens Hellesen med 18 merker fisk hver.

I 1650 betalte Olluff Erichsen og Erich Jonnsen leilendingsskatt med tilsammen en 1/2 daler. Mogens blir betegnet som «forarmit», og svarte ingen skatt. Anders betalte skatt som «fuld løns dreng».

I 1661 brukte Erich Jonsen og Erich Ollsen ei 1/2 våg hver av gården, og ytte 1 ort hver i landskatt.

I 1666 bodde klokkeren til Hillesøy kirke, Erik Olsen f. 1618, på Sommerøy. Gården tilhørte kongen, og var skyldsatt for 1 våg fiskeleie. Klokkeren brukte halve gården. Den andre del brukte Erlend Kieldsøn. Erik var i sitt andre ekteskap gift med enka Dorit Jonsdatter. De døde med kort mellomrom, og etterlot seg flere barn og barnebarn.

I jordebok 1667 heter det at Erich Oluffsen bruker halve gården, og på denne kan han fø 4 kyr, 6 smaler og 1 hest. På den andre halvdel

er oppført Erlend Siffersen. Den delen kan fø en buskap på 4 kyr og 6 smaler.

I 1687 brukte Jens Michelsen halve gården som nå eides av Gjert Lange. I 1702 var Ole Olsen f. 1670, oppsitter på Sommarøy. Han var Dorit Jonsdatters sønn fra første ekteskap, og flyttet til stefarens gård på øya. Ole hadde ingen sønner, men en 14 år gammel fosterdrenge fra Trondheim nevnes i manntallet. Etter matrikkelen 1723, er Ole fortsatt bruker av halve gården. Den andre halvdel ligger øde. Ole Olsen står seg bra økonomisk. Han har ei besetning på 4 kyr, 8 sauer og 4 geiter, og sår ei 1/2 tønne bygg. I matrikkelen tilføyes: «Ved denne jord har vært et borgerleie, som over 20 års tid siden, har vært brukt og beseglet, og som det var ikkun 1/2 mil fra det borgeleie som bruges i Senjen fogderi, under dend jord Løgvigen i Giisund Thingsted, saa beror det til decisjonen om det herefter skal casseris.»

Omkring 1750 var oppsitteren på Sommarøy Anders Jensen f. 1713. Han var sønn av klokker Jens Monsen på Hillesøy, og ble gift med Pernille Pedersdatter, søster til Kirsten Pedersdatter på Edøy. Anders og Pernille hadde barna Juditta f. 1753, g.m. Sakarias Nilsen fra Buvik, Johannes f. 1754, og Kristine Marie f. 1757.

Anders Jensen ble for annen gang gift med Anna Olsdatter f. 1731, enke etter Peder Gram. Hun brakte med seg inn i ekteskapet sine barn Jørgen f. 1756, og Grethe Helene f. 1764.

Johannes Andersen bodde senere på sin fars bruk på Sommarøy. Han var i 1791 gift med Marit Nilsdatter fra Kattfjord. Deres barn var Nils Marthinus f. 1793, og Grethe Helene f. 1799, død 1810.

På øya bodde samtidig Jørgen Pedersen Gram, sønn til Anna Olsdatter i første ekteskap. Han var gift med Maren Margrethe Holm, datter av Henrik Jensen, Hillesøy. Deres barn var Nikolai f. 1791, død etter ei ulykke i 1814, og Henrika Andrine f. 1795. Maren Margrethe døde i 1811, og Jørgen P. Gram i 1822.

I 1780 kom det opp ei «heksesak» på sommertinget for Hillesøy tinglag. Presten Rasmus Schelderup hadde innstevnet tjenestejenta Ellen Tollevsdatter f. 1752 på Brensholmen, men i tjeneste på Sommarøy, for å ha drevet «Spøgeri med Død Mands Been». Ellen forklarte at hun av Anders Jensens stedatter, Grethe Pedersdatter, var blitt bedt å hente tre til fire menneskebein fra Hillesøy kirkegård. Disse skulle Grethe legge på vegen så Johannes Andersen gikk over dem. Dette skulle oppvekke hans kjærlighet til henne. Grethe var nemlig blitt dødelig forelsket i sin stebror! Grethe møtte ikke i retten selv, men var representert ved sin mor. Hun anklaget Ellen for å ha ført hennes datter opp i galskapen. Selv visste hun intet om dette før hun fant mannebein stukket opp under et tak. Da hadde hun brakt dem tilbake til kirkegården.

Retten mente at denne saka ikke burde vært reist, men at sognepresten gjennom «kjærlig undervisning og formaning» skulle talt dem tilrette. Da retten forstod det slik at det var Ellen som hadde vært rådgiver for den ukonfirmerte 16 år gamle Grethe, ble hun dømt til å betale sakens omkostninger med 1 daler 2 mark og 2 skilling.

Grethe Pedersdatter døde som gift kone på Sommerøy i 1792. Hennes stefar Anders Jensen døde samme året. Johannes døde som siste etterkommer av denne slekta på Sommerøy, i 1810.

Etter at denne slekt var borte fra øya, bosatte Jonathan Torbeinsen seg på Sommarøy. Han var født i Stønnesbotn i 1795 som sønn av Torbein Jonsen. Jonathan ble i 1827 gift med Ingeborg Olsdatter fra Sommarøy, f. 1797. De hadde kun en sønn, Vilhelm Berg f. 1828. Han ble bosatt som innerst eller husmann på Vasstrand. Jonathan druknet på sjøen i 1830. Tradisjonen forteller at Jonathan og klokkeren på Edøy, Lars Kr. Olsen, lå i strid om noen eggholmer. Da Lars ble tildømt retten til eggholmene, kom de på kant med hverandre. Lars var redd den illsinte Jonathan, og da han en dag rodde seg oppe på ei flu, skal klokker-Lars ha sagt: «Gud skje lov at æg e' skilt med han Jonathan.»

På lille Sommarøy er Johan Andreas Irgens Absalonsen fra Angstauren den første oppsitter en kjenner til. Han ble i 1825 gift med Maren Andersdatter f. 1804 i Kattfjord. De hadde barna Johan Andreas f. 1825, og Erika Andrea f. 1826.

Johan døde tidlig, men Maren satt med bruket til hun døde i 1846. Til hjelp hadde hun en tjenestekar fra Helgeland som ble kalt «Hellands-Anders». Ingen av Johan Absalonsens barn ble boende på lille Sommarøy, og den neste oppsitter var en Nils Kristian Mikkelsen.

Etter Jonathan Torbeinsens død, kom Mikkel Hansen fra Bryggerhaug i Tranøy, til Sommarøy. Han var født i 1808, og gift med Beret Malene Nilsdatter. Mikkel fikk bygselseddel på store Sommerøy «med tilhørende holmer og skjær», den 20. desember 1852.

Mikkel og Berets eldste barn var Nils Kristian f. 1832, gift med Maren Anna Wadel f. 1857. De bosatte seg på lille Sommarøy etter Maren Andersdatter. De fikk ikke barn. Nils døde i 1912, og Maren i 1937.

Deretter kom Hans Berg f. 1833, g.m. Ane Kristine Bertheusdatter fra Hekking-Baltsfjord, f. 1834. Han kjøpte bruket «Volden», bnr 5, av sin bror Mikal i juli 1846. Deres barn var Peder Bertheus f. 1863, g.m. Kristine Jørgensdatter fra Landøya. Peder omkom på sjøen sammen med sin sønn Håkon i 1928. Kristina døde i 1947. Deres sønner Jørgen f. 1898, og Olaf f. 1900, bodde på farsbruket. Datteren Petra ble gift med Artur Svendsen fra Skjelnan, og Helga var sykesøster.

Bernt Martin f. 1865, ble gift med Ovedia Johanne Eddisdatter f. 1867 på gården Skogen i Lenvik. I 1896 etablerte han seg med fiskeforretning. Denne ble etter Bernt og Ovedias død i 1951, overtatt av sønnen Jakob f. 1900. Han var gift med Jenny, datter av Helmine Severinsdatter. Ottar ble gift med Berthe Mortensdatter fra Austein, og Hanna, gift med Almar Vasstrand, reiste til Amerika. Bernts søstre Mette Marie, var gift med Lorents(se Lille-Sommarøy), Hanna var gift med Hans Karlsen fra Stønnesbotn, Nikoline f. 1873, var gift med Jesper Lorentsen fra Trollvik i Lenvik, Albertine Mikkelsdatter f. 1834, døde ugift, Hanna Bergitte f. 1837, var gift med Elias Johansen Bakmann Kraknes, Stønnesbotn.

Mikkel og Berets tredje barn var Mikal Andreas f. 1837. Han ble gift

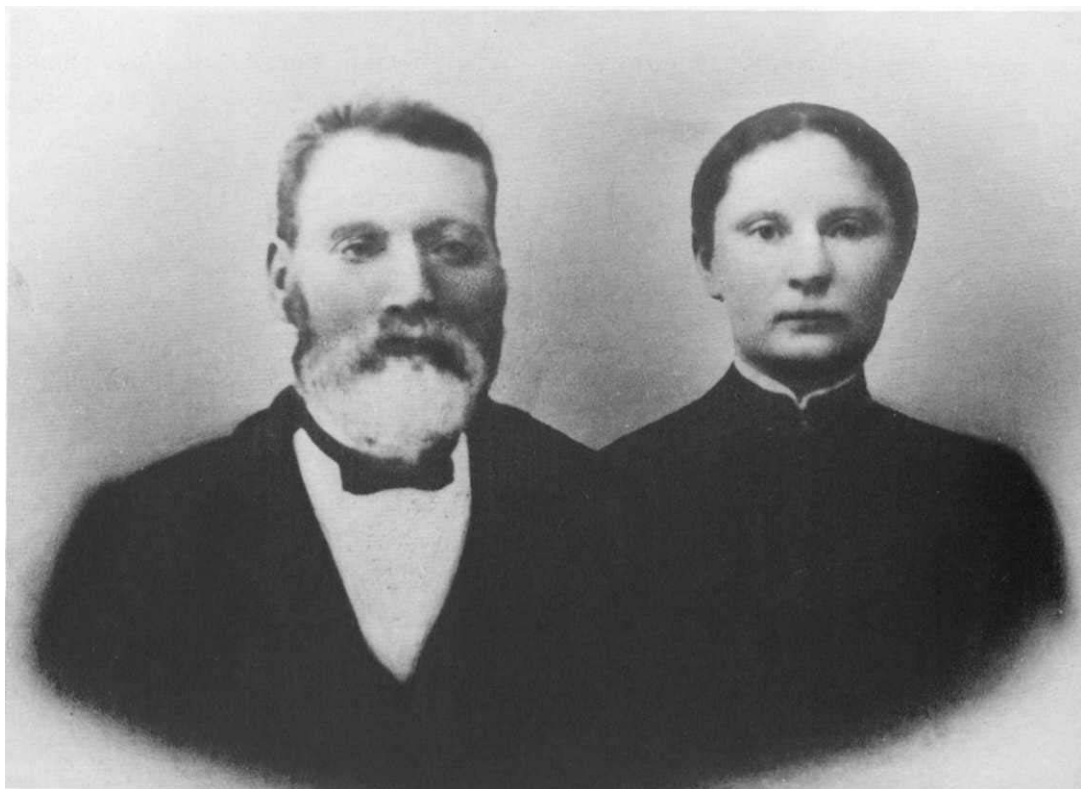
Ekteparet Bernt Hansen og Ovedia Eddisdatter.

med Lorentine Andrea f. 1861, datter av Lorents Adriansen, Kattfjord. De hadde ingen barn, men fostret opp åtte pleiebarn. Det var Ingvard Kristiansen, Hans Olufsen, skomaker i Tromsø, Johanna Jakobsen, gift i Seattle, Hans Martinsen, arbeidet ved Jakobselv, Helga Olsen, gift i Berg, Erling Eidem, Arnt Jensen og Hildor Martinsen.

Mikal var en av de ansatte Hekkinglosene. I 1865 kjøpte han av Moursundgodset begge Sommarøyene med «tilhørende holmer og skjær» for 400 daler. Han døde i 1915, og Lorentine i 1937.

Det fjerde barnet var Jonette Kristine f. 1841, gift med enkemannen Johan Kristian Hemmingsen fra Kattfjord f. 1832. De ble boende på Sommarøy, og fikk disse barna: Joakim Kristian f. 1872, gift med Sofie Johansdatter fra Balsfjord, Bendik Møller Berg f. 1875, gift med Helmine Severinsdatter f. 1876 fra Vang, Mikal f. 1879, død 1902, og Frits Tobias f. 1881, gift med Inger Hansdatter fra Mortenstein f. 1876.

Jens Johan var Mikkel og Berets yngste barn. Han var født i 1846, og ble gift med Hanna, ei datter fra Johan Kr. Hemmingsens første ekteskap. Jens var en av de fast ansatte losene på Hekkingen, og den

Ekteparet Mikal og Lorentine Mikkelsen.

første skipsekspeditor på Sommarøy. De hadde sønnen Hilmar f. 1889, gift med søskenbarnet sitt, Sigfrida Johansdatter. Hilmar omkom på sjøen sammen med pleiebror sin, Leonhard Andersen, da de i 1918 skulle tilse fyrlykta på Saltholmen. Jens Johan døde i 1906, og Hanna i 1933. Ei søster av henne, Signel, ble gift med Adam Moaksen fra Balsfjord.

Beret Malene, Mikkell Hansens andre kone, hadde før deres ekteskap Kirsten Margrethe f. 1825, med Kristian Gjersing. Han omkom på Finnmarka før barnet ble født. Kirsten ble gift med Karoles Pedersen fra Sessøya, og andre gang med Paul Olsen fra Tulleng.

Johan Kristian Hemmingsen var opprinnelig fra Skarsvåg i Lenvik. Han var sønn av Hemming Kristensen f. 1808, og Hanna Andrea Jonsdatter. Da hun døde i 1838, giftet Hemming seg på nytt med Angelia Kristensdatter fra Vasstrand. Jens Hemmingsen, Kattfjord, stammer fra det siste ekteskapet.

Johan Kr. Hemmingsen hadde i ekteskapet med Bårdanna Marie, foruten døtrene Hanna og Signel, sønnene Lorents Martin f. 1862, gift med Mette Marie, datter av Hans Berg, Sommarøy, og Johan Bertin, gift med Hansine Hansdatter, Mortenstein. Begge disse sønnene bosatte seg på Lille-Sommarøy, Lorents på bnr 3 der Nils Mikkelsen bodde tidligere, og Johan på bnr 6.

Lorents og Mette hadde barna Magna f. 1890, død 1908, Aksel Thind f. 1896, gift med Laura Jensdatter, Buvik, Bernhard Johan f. 1898, bosatt i Lenvik. Aksel ble boende på farsgården.

Johan Bertin og Hansine hadde døtrene Bardea og Jenny.

På lille Somarøy, bnr 9, «Bakkevoll», bosatte Haldor Hansen seg. Han var sønn av Hans Petter og Ingeborg fra Helgeland. De var tjenestefolk på Brensholmen hos gamle C.A. Hansen. Haldor var født i 1880, og hans hustru Anna Jensine i 1882. De levde henholdsvis til i 1947 og 1948. De hadde fire barn.

Sommarøy gnr 1, bnr 28, var delt mellom Mikal Mikkelsens to pleiesønner Arnt Jensen og Erling Eidem. Erling var sønn av farge-svenn Sivert Eidem i Tromsø, opprinnelig fra Trondheimskantene. Han ble gift med Adine Hansdatter fra Myrnes f. 1896.

Arnt Jensen på bnr 14, var født i 1883 som sønn av Jens Jonsen fra Botnhamn. Han ble gift med Anna Hansdatter fra Myrnes født 1894.

På «Krekvik», bnr 2, bosatte Ingvar Anton Kristiansen seg. Han var født i 1861, og ble i 1885 gift med Nikoline Marita Bertheusdatter f. 1856, på Storsletta. Ingvard var oppfostra hos Mikal Mikkelsen på Sommarøy, og de hadde to sønner som ble boende på farsgården,

Fra bryllupet til Konstanse Ingvardsen og Emil Jensen.

Fotograf: Chr. Hansen, Tromsø.

nemlig Ibenhard Norginius f. 1890 og Hagbart Meier f. 1892. Ibenhard ble først gift med Bardea Johansdatter fra Sommerøy, og senere med Terese Jørgensdatter fra Trelvika.

Hagbart ble gift med Magnhild f. 1897, datter til Lars Olsen og Else Brox på Tussøy.

Nikoline døde i 1934 og Ingvard i 1940.

Året 1890 startet firma M. Berg, «Tromsø Handel og Fiskeforretning» på Sommerøy. Firmaet bygde våningshus, brygge og rorbuer på «Kasthaug», bnr 7. Martin Kristian Olsen fra Rossfjord f. 1861, ble ansatt som bestyrer av forretninga. Martin hadde fra før hatt litt

småhandel i et uthus. Han ble gift med Hansine, enka etter Johan Bertin i lille Sommerøy. Da M. Berg sluttet med sin handel, kjøpte Martin Olsen bruket på Sommarøy, og drev for egen regning. Med Hansine hadde han sønnen Oskar f. 1904. Han ble eier og driver av forretninga under firmanavnet Oskar Kasthaug. Martin Olsen døde i 1933 og Hansine i 1936.

«Nygård», bnr 8 på Sommarøy, er det gamle «Prestvika». Navnet har muligens hatt en forbindelse med gamle prester der ute. Plassen ble skyldsatt i 1892, og bebygd av menighetsforstander Karl Olsen fra Helgeland. Siden ble plassen kjøpt av Johan Jakobsen fra Kårvik, f. 1870, og hustru Dorteia Bendiksdatter fra Bakkejord, f. 1863. Av deres barn kan nevnes Carl Bergeton f. 1900, og datteren Anna, g.m. Thorvald Hansen fra Angstaur.

Carl Bertheussen flyttet i 1895 fra Storsletta til Sommerøy. Noe senere festet han tomt av bnr 1 etter Anders Pedersen og hustru Andrea Bendiksdatter. Carl var i en menneskealder knyttet til kommunens offentlige verv, fra ordfører til bestyrer av provianteringsrådet under første verdenskrig. For sin store innsats på mange områder, fikk han kongens fortjenestemedalje i sølv. Carl Bertheussen med hustru og pleiesønn, flyttet i 1926 til Tromsdalen der han etablerte kolonialhandel.

Konrad Olsen f. 1889, sønn av Ole Meier Hansen på Målsnes, kom til Sommarøy ved 1900-tallet som baker hos Martin Olsen. Han ble i 1910 gift med Kristine Larsdatter f. 1889 fra Sandnes. Han kjøpte husene etter Carl Bertheussen, og fikk arbeidet med fiskerioppsyn, værvarsling og tilsyn med fyrlyktene i havneområdet.

Den tettbygde Sommarøya er blitt et sentralt sted i Hillesøy, nord for Malangen. Etter at valen mellom avløserhamna og indre hamn ble gjort farbar for større fartøy, falt kravet om fiskerihamn bort for nord-øyene.

Gård nr 29 Hillesøy

Sommarøy med Hillesøy i bakgrunnen, 1902.

Etter Rygh kan den gamle navneformen ha vært Hildulfsøy av mannsnavnet Hildulfr. Mer sannsynlig er det imidlertid at førsteledet kommer av hellir, dvs. berghule, utoverhengende fjell.

Gårdsnavnet skrives på 1500-tallet som Hyllersøø/Heildsøø/Hyldisøø. I matrikkelen 1723 og alltid senere, er Hillesøy med Sandholmen det faste navn. Hvor denne Sandholmen skal finnes, er ikke klart. En liten flat holme ved dette navn, ligger ved lille Sommarøy, så nært at ved fjære sjø blir øya fast med den. Det kan tenkes at lille Sommarøy en gang har hatt navnet Sandholmen, og har ligget til Hillesøy sammen med andre holmer. Et gammelt sagn støtter denne tanken.

De eldste brukerne vi kjenner på gården, er nevnt i ei restanseliste etter tiendepenningskatten 1521. I 1522 var det fire menn som krevdes for rest på uoppgjort skatt forrige år. Det var Østen Andersen med tre lodd sølv, Ivar Simonsen med tretten og et halvt lodd, Peder Nilsen med seks lodd og Stener med tre lodd sølv.

I 1567 var det åtte navngitte menn som bodde på Hillesøy.

Det var Olluff Thorckillsen som betalte leidangsskatten med ei 1/2 våg, Hans Robertsen det samme, Oluff Knudsenn ei 1/2 våg, Mads Jampt 1 våg, samt Jonn Jampt, Attleff Olsenn, Josthenn Joensenn og Arne Halkellsenn med ei 1/2 våg fisk hver.

I 1610 hadde øya bare en skattebetalende mann. Det var Adser Johnsen med ei våg fisk.

I 1614/15 betalte her Cristenn landvare av øya, mens Daniell svarte leidangen med ei 1/2 våg. Osmund, og Oluff Eriks øn svarte landvare av Sandholmen med 1 pund fisk. Samme året svarte Jens og Rasmus Bergensfar 18 merker fisk i husfrelse til kongen.

I 1619/20 betalte Steinn Oellsen ei 1/2 våg i leidang, mens herr Christenn svarte 1 pund i husfrelse.

I 1624/25 betalte herr Christenn landvare med 1 pund fisk. Han gav samme ytelse av Sandholmen og Torsnes. Det er sannsynlig at Hans Thomesenn bergensfar og Anders Vilomssen bergensfar som nevnes under rubrikken «Husfrellse udi Hildesøe Tingsted», må oppføres under denne gård.

I 1624/25 ble kongens tiendepart av fisk ilandbragt på Hillesøya, 4 våger rundfisk.

I 1629/30 betalte her Christenn landvare med 1 pund. Jørgen Andersøn gav 1 pund i landvare av Sandholmen.

I 1634/35 betalte her Christen landvare med 1 pund fisk, og samme ytelse av Sandholmen.

I 1639/40 betalte Karen, «her Christens», landvare med 1 pund fisk. Samme ytelse gav hun av Sandholmen og Torsnes.

I 1645/46 betalte Ellias Christophersen 1 pund i landvare, og gav i 1645 sammen med sin «Quinde», hans søster og hans dreng 32 skilling i koppskatt. Ellias gav likedan landvare av Sandholmen med 1 pund.

De residerende kapellaner før år 1600 kjenner vi ikke navnene på. Christen Pedersen var prest der i i 1610. Han døde i 1634. I folketellinga 1666 nevnes om Hillesøy: «Her var presten Ivar residerende

udi gamle dager.» Denne herr Ivar må ha vært i Hillesøy etter Christen Pedersen.

I 1650 betalte Elias Christensen leilendingsskatt med en 1/2 daler av øya som var skyldsatt til 1 våg fiskeleie.

Elias er også oppført som bruker i 1666. Elias Kristensen var født i 1620. Hans hustru het Beret Eriksdatter. De hadde på denne tida 7 sønner fra 2 til 17 år. Det var Kristen, Jakob, Niels, John, Peder, Mons og Samuel.

I jordebok av 1667 framgår det at jorda, skyldsatt til 2 pund fiskeleie, kunne føde 2 kyr, 6 smaler og 1 hest.

Det bodde ingen prest på Hillesøy den tid. Den geistelige betjening ble utført av lenvikpresten Christen Jensen.

Elias Kristensen var eneste oppsitter på Hillesøy ennå i 1687. Han døde i 1693, og året etter er det skifte mellom enka og de etterlatte barna. Av barna levde bare Kristen Eliassen, bosatt på Brensholmen, gift med Karen Eilertsdatter, Nils, g.m. Marte Pedersen, Jakob og Mons ugifte, og datteren Karen, gift med Kristoffer Pedersen. Skiftets formue var vurdert til 107 rdl 5 ort og 8 skilling. Av husdyrbesetningen oppføres 5 melkekyr, 1 markkvige, 2 geiter, 8 sauer, 1 halvmarksokse og 1 hest.

På nordøstsida av Hillesøy er ei flat strandslette som den dag i dag kalles «Langkonhella». På Langkonhella er synlige merker etter mange hustomter. Her har det stått en rekke rorbuer, og her har det vært drevet kremmervirksomhet. Folk som leide seg inn på annen manns grunn for utror, måtte betale ei avgift til grunneieren. Gjennom slike regnskap over husfrelsen, som avgifta kaltes, møter vi blant andre Ole Olsen og Hans Hansen fra Bakkejord, Oluf Edisen fra Greipstad og Oluf Olsen fra Mjelde. Videre Nils Bjørnsen fra Trondheim og Hans Tommesen bergensfar.

Når det var slik virksomhet på Langkonhella, hadde dette nok sammenheng med at det var høvelig utrørslei på denne sida av Hillesøya, mot sør. Rundt år 1630 avtok utrørsaktiviteten sterkt, og bare et par kvinnfolk holdt seg fortsatt på stedet.

I 1702 bodde en ny familie på Hillesøya. Det var enka Grethe Eriksdatter og fosterdrengen Lars Kristensen, 13 år gammel. Om deres økonomiske tilstand heter det at de lever i «slette vilkår».

Den neste fastboende på Hillesøya etter Grethe, er klokkeren til Hillesøy kirke. Han het Jens Monsen og hans hustru var Sophie Pedersdatter. De hadde sønnene Mons f. 1705, Hendrik f. 1708, Peder f. 1710, og Anders f. 1713. De to eldste drev fiske sammen

med faren, og Peder var sendt på skole til Trondheim. Det er presten i Hillesøy, Rasmus Schelderup, som gir disse opplysningene da han skriver en bevitnelse om klokkerens slette økonomi og dårlige avlønning for de tjenester han yter.

Etter matrikkelen 1723 var det bare en oppsitter på øya, og det var klokkeren Jens Monsen. Han kan ikke sitte i så trange kår som presten skriver, da han eide 1 hest, 6 kyr, 7 sauer og 5 geiter, samt at han sådde ei tønne korn.

Presten Schelderup hadde før bodd på Hillesøy, men i 1721 var han flyttet til Kårvika i Lenvik, og betjente Hillesøy sogn derfra.

Om klokkerens etterslekt vet vi bl.a. at sønnene Mons og Henrik var bosatte på Hillesøy etter faren. Anders bodde på Sommarøy, mens Peders bosted er uvisst.

Mons var gift med Barbro Pedersdatter. Av deres barn kjenner vi døtrene Malene og Aleth, den siste f. 1764, død 1820. Mons Jensen døde i 1783.

I 1762 var Ingebrigt Jensen tjener hos Mons. Husholdninga besto dette året av to personer.

Henrik Jensen var gift med Anne Pedersdatter, søster til Anders Jensens hustru, Pernille, og Erik Pedersens hustru, Kirsten, på Edøy. Anne Pedersdatter døde i 1782, og etterlot seg barna Jens f. 1750, Petter f. 1754, Grethe f. 1749, g.m. Isak Nilsen fra Ersfjord, Else f. 1752, døde på Hillesøy a 99 år gammel, og Maren Margrethe f. 1755, g. m. Jørgen Pedersen Gram på Sommarøy.

Henrik døde i 1786, 78 år gammel.

I 1762 bodde ei Ane Christophersdatter i Hendrik Jensens hus.

I folketellinga 1801 finner vi to oppsitter på Hillesøy. Det er Henrik Jensens sønn Jens Henriksen, og Kornelius Larsen. Den siste var gift med Mons Jensens datter Aleth. Denne Aleth Monsdatter førte slekta videre til flere gårder i Hillesøy.

Jens Henriksen var gift med Gidsken Mikkelsdatter, datter til Mikkell i Krokskaret i Ersfjord. Hun tjente på gården hos Henrik Jensen, og hevet forfaltt lønn i skiftet etter mor til Jens. De hadde barna Anne Kristine f. 1783, Henrik Holm f. 1785, Mons Holm f. 1787, og Lydia f. 1791. Slekta hadde tatt navnet Holm.

Gidsken døde i 1807, 54 år gammel. I skiftet etter henne var det en betydelig formue, og ingen gjeld. Det er ikke kjent hvilket år Jens Henriksen døde. Tradisjonen sier at han rodde seg inn i brottet ved

et skjær, og båten gikk rundt. Han fikk samlet årene, og holdt seg flytende på den måten. Det kom folk fra land og skulle berge han, men han ropte iltert at de skulle berge båten fra å knuses først. Det var ingen fare med han! Men da de hadde berget båten og skulle se etter mannen, var han forsvunnet.

Sønnen Mons Holm bosatte seg på et bygslet bruk av Sandvik, Lydia ble i 1811 gift med Peder Rasmussen, og de overtok gården på Hillesøy. De hadde 7 sønner. Den eldste, Rasmus Faber, slo seg ihjel i Hillesøyfjellet, Jens Holm f. 1817, Erik Dreyer, døde som barn, Peder Dreyer f. 1820, Søren Faber f. 1822, Erik Andreas Dreyer f. 1825, døde i Lofoten, gravlagt i Hillesøy, Martin Karl f. 1828, og ei datter ved navn Jermine f. 1812.

Peder Rasmussen døde i 1831, 50 år gammel. Lydia ble i 1836 gift med Nikolai Olsen fra Bindalen. De fikk ingen barn.

Da Mons Holm Jensen døde i desember 1842, var Lydia enearving. Den 15. januar 1843 reiste hun med sønnene Peder, Søren og Martin Karl for å hente arvegodsset. Det fortelles at hun hadde tinget med Nikolai om at denne arven skulle være hennes særeie. I Sandvik fant de brennevin, og drakk gravøl etter den salige Mons. Da de mot kvelden hadde lastet båten med gods, var de godt fulle. Det satte inn med kuling fra øst, og Lydia var redd for å reise med i den tilstand som guttene var i. Det sies at hun gråt da de bar henne ned til båten, og sa: «Nå skulle eg ønske at han Nikolai satt på attertofta!» Men sønnene lot seg ikke overtale til å bie, så de for utover for en strykende bris. Da de seilte forbi Torsnes, hørte folk at de sang rent lystig. Men det ble deres «svanesang». De kom aldri til Hillesøy. Alt som fantes etter dem var båtvraket og en del av lasta opp i Trollvikran utafor Båtneset. «Monsemiddelen», som senere ble et ordtak, sank i havet og Lydia fikk beholde sitt særeie.

Nikolai Olsen ble deretter gift med Karoline Sofie Gabrielsdatter f. 1827, fra Sandnessund. Hun kom som hushjelp til Hillesøya. De hadde barna Hans Andreas f. 1848, og Elisabeth Kristine f. 1853. Hun ble gift med Øvre Karoliussen, Bakkejord. De hadde inntil 1822 bodd på Kalholmen. Nikolai Olsen omkom på havet sammen med Sivert Olsen, Sommarøy.

Sivert var gift med Karolines søster Berit, f. 1852. Karoline var bare 25 år da hun ble enke, og ble i 1854 på nytt gift med Peder Andreas Hansen fra Mjelde, f. 1831. De hadde tvillingene Nikolai Andreas og Marie Bergitte f. 1856, gift med Johan Pedersen, bosatt på Engenes, Anne Margrethe f. 1858, gift med Anders Gundersen f. 1863 på Leinstranda i Sør-Trøndelag, handelsmann og poståpner på Vengsøy, Petrine Andrea f. 1861, gift med bankkasserer Mathisen fra Tromsø.

Peder Andreas Hansen omkom på Refsbotn under en Finnmarkstur,

Karoline Sofie Gabrielsdatter f. 1827 fra Sandnessund.

Fotograf: O. Paulsen, Tromsø.

sammen med sønnen Nikolai i 1860/61. Karoline ble så enke for andre gang i dårlige økonomiske kår. Men hun var et jern til å arbeide, og klarte å holde hjemmet sammen. I 1862 ble hun igjen gift. Denne gang med Jørgen Martin Jørgensen fra Buvik, f. 1827. Hun kom etterhvert i god velstand. Jørgen var en av de ansatte losere for Malangen, og drev liksom de andre med fiske og jordbruk. Barna fra dette ekteskapet var Othelie Marie f. 1864, Bernt Edvard Johan f. 1867, gift i 1891 med Olufine Salamonsen fra Gavlen f. 1868, død 1953. Othelie var gift med Ludvig Kristiansen fra Bakkejord f. 1859, død 1900. Både Othelie og Bernt hadde mange barn. De bodde på Hillesøy, bnr 2, som senere har utsikt «Bakland», bnr 9, til Ludvig Kristiansens enke. Hun døde 7. november 1955.

Hans Andreas Nikolaisen, en sønn fra Karolines første ekteskap, ble i 1879 gift med Julianne Petrine Olsdatter fra Grønjord i Lenvik, f. 1855. Da skiftet Karoline ut sørste del av Hillesøya til han. Dette bruket, hvor de gamle kirker sto, fikk bnr 1.

Hans og Julianne hadde barna Jendine f. 1880, gift med Daniel Rockmann, Stangnes i Tranøy. Jendine var utlært jordmor.

Lovise Jensine var født i 1882. Hun ble gift med Karl Klausen fra Malangen, og bosatt på «Likholmen», bnr 3.

Hilmar Julius f. 1885, var bosatt i Tromsø, mens Oskar og Harald emigrerte til Amerika. Den yngste sønnen Thorvald f. 1894, ble boende på farsgården. Han ble gift med Laura Johnsdatter fra Austein.

Hans Nikolaisen omkom sammen med tre mann utenfor Hillesøy den 11. februar 1898, og Julianne døde 1919.

Jørgen Jørgensen døde i 1902, og Karoline overlevde sin tredje mann. Hun døde i 1908, 81 år gammel. Hun minnes helst under navnet Karoline Hillesøy, og æres som slektas stammor. Til hennes minne har etterslekta kostet oppført en støpul til ei av kirkeklokkene på Hillesøy gamle kirkegård, hvor hun hviler.

Gård nr 30 Edøy

Herman Salomonsens våningshus.

Etter Rygh må øynavnet utledes av ædr, dvs. ærfugl. Edøy har selvsagt fra de eldste tider vært et godt egg og dunvær, hvor ærfugl-reder dekket hele øya, som er lav og graskledt.

Den første bruker av øya vi kjenner navnet på, er Johannes Brynnildsen. Han er ført i Skipsskatten av Tromsø fogderi i 1563, hvor det heter: «Jehann Brinnellsenn, styremannd till sinn hyre, 4 voger fisk.»

I lensregnskapet 1567 nevnes Engelbregt Paulsen og Johannes Brynnildsen som hver betalte 1 våg fisk i leidangsskatt, Oluf Engelbregtsen som gav 1 1/2 våg, og Paul Engelbregtsen med ei 1/2 våg.

I 1610 hadde øya 3 brukere. Det var Aslac Jensen, Oluf Styrkesen og Oluf Brus.

I 1614/15 betalte Oluff Størkersen, Oluff Johansøn og Aslak Jennsøn ei 1/2 våg fisk i leidang, og 1 våg fisk i landvare.

I 1619/20 betalte Aslack Jennsen og Amund Eidisen ei 1/2 våg hver i leidang, og svarte husfrelse med tilsammen 1 våg.

I 1624/25 betalte Annund Eddisenn, Jenns Aslachsenn og Annders Eddisenn leidangen med ei 1/2 våg fisk hver. Likedan ytte Aslach Jennsenn og Amund Jennsenn landvare med 1 våg fisk hver.

I 1629/30 betalte Amund, Anders Eddisenn og Jenns Aslachsenn landvare med tilsammen 1 våg. Amund svarte leidangen med ei 1/2 våg.

I 1634/35 betalte her Christen landvare av øya med 1 våg fisk.

I 1639/40 betalte Joen Hellesen landvare med 1 våg.

I 1645/46 betalte Amund Nielsen og Ellias landvare med 1 våg. Amund bodde på Tussøya, men hadde Edøya som utrorssted.

I 1650 betalte Jørgen og Adrian leilendingsskatt med tilsammen en 1/2 daler.

Den neste fortegnelse er folketellinga for Hillesøy kirkes menighet i 1666. Oppsitterne er Styrker Pedersen, 40 år gammel, sammen med sønnen Peder som er 2 år. Gården er skyldlagt for 1 våg fiskeleie, og tilhører kongen. Styrker bruker halve gården, mens den andre del brukes av Rasmus Mogenssen. Han er 46 år.

Styrker var gift med Karen Samuelsdatter, og hadde barna Peder, Dorthe og Anna. Styrker døde i 1675, og skifte ble holdt året etter. Enka fikk rett til å sitte med bruket, og giftet seg senere med Jon Gregersen. De fikk sønnen Gregus Jonsen.

I jordebok 1667 framgår det at det på øya fødes 4 kyr og 24 smaler.

I 1687 er Jon oppført som bruker av 2 1/2 pund av jorda. Den andre oppsitter er Thomas Samuelsen, antakelig bror til Karen Samuelsdatter. Karen Samuelsdatter døde i 1699, og 8. mai 1700 ble det skiftet etter henne. Boets aktiva var 153 rdl, mens gjelda var 115 rdl. Skiftebrevet nevner 10 melkekyr, 1 årsgammel kalv, 13 voksne sauer, 2 årsgamle vær, 7 melkegeiter, 2 årsgamle geiter og 4 respitbukker. Ei tømret sæterstue på Skarvhalsen nevnes og som eiendom.

I 1702 hadde Karen Samuelsdatters sønn av første ekteskap, Peder

Styrkersen, overtatt øya og var eneoppsitter. Han levde fram til 1754, og døde da på Edøy, 99 år gammel.

Den neste oppsitter på Edøy, ser ut til å være Erik Pedersen fra Buvik, sønn til Halvor Pedersen og Ingeborg Eriksdatter. Erik var gift med Kirsten Pedersdatter. Hun døde i 1770, 52 år gammel, og Erik omkom på sjøen året etter. På Eriks side var arvingene søskene Ole, og avdøde Margrethes barn Berit, gift med Søren Antonisen, Botn, og Ellen, gift med Ole Hansen på Mjelde.

På Kirstens side, hennes søstre Karen, Anne og Pernille. Erik var en velstående mann. Når gjelden var fratrullet, var formuen 166 rdl.

Etter Erik Pedersen og Kirsten, bodde Rasmus Faber på Edøy. Hans kone het Berit eller Berthe Madsdatter. Av deres barn kjenner vi Erik Rasmus f. 1722, Kirsten Dreier f. 1774, og Jakob Søren f. 1778. Rasmus og kona gikk dårlig sammen. Etter mange nytteløse formaninger til kjærlig enighet, ble de femte søndag etter trefoldighet i 1787 innkalt til megling. Rasmus klagde over at kona alltid var misfornøyd med hva han gjorde, og «bandte og skjeldte». Hun hadde i fem seks år nektet å gå til sengs med han, slik det sømmet seg ektefolk, men hadde pleid omgang med helgelendingen Kristen Olsen som hadde forsikret at han elsket henne! Han forlangte at han for framtida måtte bli fri hennes selskap da han ikke lenger kunne kvele så mange forsedelser. Berthe framholdt på sin side at hennes mann hadde vært uvirksom i sitt hus, men hun tilsto at han hadde strevet på sjøen som andre, «dog ei med de flittigste». Hun vedgikk videre at hun ikke hadde gått til sengs med han, og heller ikke hadde ønske om det. Det var skilsmisse hun ønsket mest av alt, og det skulle hun ha fått for lenge siden! Allerede i 1775 var eiendommen satt til auksjon for skilsmisse, men Rasmus døde før skiftet ble sluttet. Husdyrbestanden besto av 1 ku, 1 gris, 3 sauer og 1 geit.

Den neste oppsitter på Edøy var Lars Kristian Olsen f. 1755. Han var sønn av Ole Pedersen og Maren Hansdatter, Buvik. Lars ble gift med enka Ingeborg Hansdatter fra Kattfjord. I 1770-årene bosatte han seg på farbrorens gård på Edøy, hvor han tidligere ofte hadde oppholdt seg. Lars og Ingeborg hadde barna Hans Peder f. 1771, gift med sitt søskenbarn Maren Elisabeth Pedersdatter fra Buvik, Rebekka Kristine f. 1779, gift med Peder A. Svendsen fra Austein og bosatt i Baltsfjord, Maren Elisabeth f. 1784, gift med Erik Larsen fra Mefjord og bosatt på Edøy, Nils Andreas f. 1787, gift med Berit Sofie Hansdatter fra Storsletta, Hanna Marie f. 1791, døde ugift i 1807, og Ole Peder f. 1794. Han omkom på sjøen sammen med tre kamerater i desember 1817.

Lars Kristian Olsen ble valgt til klokker og kirkesanger for Lenvik og Hillesøy. Han var en æret mann i bygdene, og var innstevnet til Eidsvold i 1814 for å vedta Norges grunnlov. Han døde i 1831, mens

Herman Salomonsen f. 1870.

Ingeborg levde til i 1844. Det ble datteren Maren Elisabeth som ble oppsitter på Edøy etter foreldrene. Hun ble ca 1810 gift med Erik Larsen, og bosatte seg på farsgården. Av deres barn kjenner vi sønnene Kristian Eriksen f. 1809, og Lorents Severin Eriksen f. 1814, senere bosatt på Husa i Øyfjord. Etter Erik Larsens død, giftet Maren seg i 1829 med Hans Peder Gregussen f. 1803. Han hadde fått «Kongens Patent som Los», men det fortelles at han løste et eneste skip inn til Tromsø i sin tid. Hans Gregussen var bror til Bertheus Gregussen på Gavlen.

Etter at Maren Elisabeth var død uten barn i sitt siste ekteskap, bygget Lars Kristian Pedersen fra Baltestad, Edøya. Han var gift

med Albertine Holm Pettersdatter f. 1826, fra Fjordgård. Hans Gregussen bodde som kårmann på gården.

Lars Pedersen og Albertine hadde døtrene Rebekka Andrea f. 1849, gift med Bernt Brox fra Sandnes, Hanna Marie f. 1851, gift med Ole Jakobsen fra Giska, Andrea Emelie f. 1853, gift med lærer Ole Larsen Aaker på Heimdal. Lars Kristian døde tidlig, og i 1856 ble Albertine gift for andre gang med Hans Peder Bertheussen. Han var født i 1833 som sønn av Bertheus Jeremiassen og Hanna Marie Pedersdatter, søster til hennes første mann. Barna i dette ekteskapet var Lorentine Kristine f. 1856, gift med Ole Kristian Evensen fra Astria. Hans Peder omkom på sjøen utfor Edøy, og i 1866 ble

Helga Edøy i hagen.

Albertine gift med Sven Karin Olsen fra Lenvik. Deres barn var Hans Kristian f. 1867, gift med Joakime Kristiansen fra Dyrøyklauva. Han var ei tid herredskasserer i Hillesøy, senere bosatt i Tromsø hvor han drev fiskeeksport, og Simonette Holm f. 1869, gift med Hermann Meyer Salamonsen fra Gavlen, født 1870.

De ble de nye eiere av Edøy. Av deres mange barn skal nevnes de som er født før år 1900. Det var Sigurd f. 1895, gift med Øllegård Andersdatter fra Storsletta, ble boende i Stønnesbotn, Magna f. 1896, gift med Emil Andersen, Storsletta, bosatt på Edøy, Anna f. 1898, utvandret til Amerika og gift der. Likeså Agnes, mens Inga ble gift på Greipstad, Harald i Kattfjord, Helga på Austein og Halfdan i Stønnesbotn.

Sven Karin Olsen omkom ved et ulykkestilfelle i 1897. Albertine døde år 1900, nær 84 år gammel. Albertine Edøy var ei framtrédende og bestemt kvinne. Da hun var enke for andre gang, ryktes det at noen ville kjøpe Edøy fra henne. Hun leide da skyss til Bentsjord og ordnet kjøp av øya hos propritær Moursund. Dermed satt hun trygt på gården.

Gård nr 31 Gavlen

Gården Gavlen i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Gårdsnavnet viser til den framstikkende fjellgavl ved neset mellom Malangen og Stønnesbotn.

Gården nevnes tidligst i Trondenes jordebok ca 1370, som benifisert til Tranøy kirke. I denne jordebok står det: «A Gaflæ som ligger i Sennio mellom Wangh og Stufunes III spanna læigho», som oversatt skulle bety: Av Gavlen som ligger på Senja mellom Vang og Stuenes, 4 spansleier.

I leidangsskatten 1567 er Niels Andersen på «Gauell» ført opp som bruker av gården, og betalte husmannsyttelsen 16 merker fisk.

I 1609/10 er ført opp styrmannen Niels Arenntzenn, husmannen Peder Pauelsenn og drengen Erich bunde.

I 1614/15 betalte Niels Arenntsenn landskyld med ei 1/2 våg fisk, og leidangen med samme ytelse.

I 1619/20 bygslet Anne Paffuelsdatter gården, og betalte ei 1/2 våg fisk i landskyld. Likedan svarte hun leidangen med samme ytelse. Husmannsytelsen 16 merker, betaltes av Per og Nils på «Gaffuell». Per blir i ekstraskatten 1620 betegnet som halvlønns dreng, og betalte 1 1/2 mark penger.

I 1624/25 betalte Anne 1 pund i skatt, mens Per og nok en Per, samt Jens og Iffuer, gav 16 merker.

1629/30 betalte Anne Pouelsdatter og Jenns Karlsønn landskyld med 18 merker hver. I leidangen svarte Jenns og Iffuer 1 pund fisk hver.

I 1634/35 betalte Anne Pouelsdatter og Jens Nielsen landskyld av gården med 18 merker hver. Jens og Iffuer Nielsen ytte leidangen med 1 pund og 16 merker.

I 1639/40 betalte Jens Nielsen landskylda med ei 1/2 våg og Omund husmandsleidangen med 16 merker.

I 1645/46 betalte Jens Nielsen leidangen med ei 1/2 våg, og koppskatten for seg og sin kone med 1 skilling.

I 1650 betalte Jens Nielsen 1 mark skatt av gården som var skyldsatt til ei 1/2 våg fiskeleie.

I 1661 betalte Jens Nielsen skatten av 2 pund i Gavlen med 1 ort 8 skilling.

Så finner vi Gavlen nevnt i 1666. Gården tilhørte da kongen, og var skyldsatt for to pund fiskeleie. Oppsitteren var enka Marit Olsdatter med barna Anne f. 1633, og Nils Jensen f. 1636. Videre en fostersønn, Jens Nilsen f. 1645.

I 1702 er oppsitteren Nielsz Iensen, 67 år gammel, utvilsomt enkas fostersønn i 1666. Han hadde ingen sønner, men en fostersønn Nielsz Ionsen 22 år, «født Ved Trundh.», samt tjenestedrengene Olle Andersen 30 år, Olle Iacobsen, «een Stachels dreng», 27 år, og Iohan Olsen, «fosterdreng», 12 år. Det anføres her at de har sitt «levnets brød» ved daglig utror. I «husmannslista» er Olle Olszen, 60 år, ført opp.

Etter matrikkelen 1723, er Anthoni Sørensen oppsitter på gården.

Så har vi ingen fortegnelse før omkring 1750. Da bodde Peder Olsen og hustru Guri Eriksdatter på Gavlen. De hadde barna Ingeborg Marith og Paul. Guri døde i 1773, 35 år gammel. Datteren Marith var gift med Jon Pedersen. Hun var født i 1735, og døde i 1779. Hun etterlot seg sønnen Peder Jonsen.

I 1762 nevnes foruten Peder Olsens familie, også Iver Jonsøn, Karen Olsdatter og Peder Nilsen på gården.

Omkring 1790 finner vi to oppsittere på Gavlen. Det var Anders Jensen f. 1755, død 1810, gift med Guri Pedersdatter. Den andre var Peder Henriksen f. 1749, gift med Petrika Ivarsdatter Kjær. De hadde ett barn. Peder Henriksen døde plutselig av slag i 1794, og enka giftet seg igjen i 1798, nå med Nils Olsen fra Buvik.

Så kommer vi til folketellinga i 1801. Den viser de samme personer som er nevnt i kirkebøkene ovenfor. Men ingen av deres barn ble sittende på gården etter foreldrene. Etter at Nils Olsen døde, ser det ut som om enka forlot gården.

Folketellinga 1801 fører opp følgende personer på Gavlen: Niels Johan Olsen, 37 år, hans kone Olava Petrika Iversdatter, 39 år, hennes barn fra første ekteskap Anne Sophia Petersdatter, 17 år, Jacob Cristian Pettersen, 14 år, og deres felles barn Peter Henrich Nielsen, 2 år.

Anders Johnsen, 44 år, hans kone Siri Pedersdatter, 30 år, deres barn Peter, 10 år, Martha Andrine, 5 år, og Knud Berg, 3 år, samt tjenestepiken Johanna Justsdatter, 30 år.

Alle tidligere oppsittere på Gavlen satt som leilendinger på statens grunn, men i 1805 kjøpte Erik Jensen og hustru Pernille Guldbrandsdatter halvdelen av Gavlen. Den andre halvdel kjøpte de i 1808. Erik og Pernille hadde to barn. Det var Ingeborg Anna og sønnen Jens f. 1804. Pernille døde kort tid etter, og Erik giftet seg for tredje gang i 1815, med enka Karen Nilsdatter fra Laukhella. Hun hadde barna Beret Helene og Jørgen Hedemann Kristensen fra sitt første ekteskap. Med Erik fikk hun sønnen Kornelius.

I skiftet etter Erik Jensens første hustru i 1809, fikk datteren Ingeborg Anna en jordparsell på 8 merker, og Jens en parsell på 16 merker. Ingeborg ble senere gift med Jørgen Hedemann Kristiansen.

I 1814 bygslet Erik Jensen bort sin gjenværende part i Gavlen mot kår til Jens Tommesen fra Laukvik. Jens Tommesen ættet fra Helgeland, og var jektestyrmann under stevnene til Bergen. I 1804 fikk han bevilgning til å drive gjestgiveri i Laukvik. Likeså handel etter at den siste uteliggerborger, Jon Normann, hadde forlatt borgerleiet. Når Jens flyttet til Gavlen, hadde dette nok sammenheng med at

handelsmannen Hans Kr. Hansen hadde slått seg ned i Laukvik. Jens ble gift med Else Kathrine Norum fra Jægervannet. De fikk barna Hermann f. 1803, og Marthine Heggelund f. 1810. Jens døde i 1817, 49 år gammel. Else ble gift med Kristen Salamonsen. De hadde barna Jens Greger f. 1816, og Elisabeth Kristine f. 1820. Hun ble senere gift med Lars Tollevsen fra Leiknes, og bosatt i Skarsvåg i Lenvik. Jens Greger Kristensen omkom på Finnmarka i 1840.

Under skiftet etter Erik Jensens siste hustru, Karen Nilsdatter, ser vi at hennes datter av første ekteskap, Beret Helene, har fått utlagt 10 merker jord av Gavlen som arvelodd. Beret ble gift med Bertheus Gregussen, en bror av Hans Gregussen på Edøy. Denne gårdpart skjøttet de visstnok i 1836 over til Hermann Norum uten rettsgyldig hjemmel. Bertheus Gregussen døde hos sin datter Beret Sofie på Engenes i 1867. Hans enke Beret Helene døde i Kattfjord i 1874, 74 år gammel.

I 1836 finner vi Hermann Norum som eier av Gavlen. Han ble gift med Anne Margrethe Brox fra Bøvær i Berg. Hun ættet fra Johan Andreas Brox, en sønn av Johan Brox i Bogen, som flyttet til Berg sogn. Anne døde av spedalskhet i 1844, og etterlot seg barna Tarandina Marie f. 1832, og sønnen Jens Edvard f. 1836. I skiftet etter henne fikk Hermann Norum utlagt hele gårdparten for takst 80 Spdlr. Hermann døde i 1869 hos sin søster Marthine i Buvik, 64 år gammel. Tarandine døde ung, og Jens var flyttet til Vardø.

Etter matrikkelen 1838 var Christen Salomonsen bruker av hele gården.

Hermann Norum hadde ved skjøte av 1867, solgt sin gårdpart til Salamon Jakobsen for 70 Spdlr, og fått kår av han. Salamon var fra Buvik. Han var født i 1826, og ble gift med Marthine Sørensdatter fra Husa i Øyfjorden. De hadde mange barn. Vi kan nevne Ingeborg Serine f. 1855, gift med Petter Johansen og bosatt på Lanes, Hans Petter f. 1857, Søren Martin f. 1862, Olufine Margrethe f. 1866, gift med Bernt Jørgensen fra Hillesøya, død 1953, Othelie Marie f. 1868, og Hermann Meyer f. 1870.

Salamon Jakobsen døde i 1889, og nest eldste sønn, Søren Martin, kjøpte gården av enka og arvingene for kr 2.600, samt kår. Søren Salamonsen var gift med Emelie Rebekka Figenskau Olsdatter fra Laukhella. Han døde i 1938, og sønnene Magnus og Sverre delte gården mellom seg.

Den andre halvpart av Gavlen, bnr 2, ble i 1852 bygslet til Andreas Anton Andersen f. 1831, og hustru Brynhild Eriksdatter med kårhefte til Hermann Norum. Anders døde i 1882, og gårdparten ble skjøttet til Lars Kristian Fredriksen f. 1846, gift med Johanna Petters-

Ragna Lorentsen f. 1889, på hjemtur etter fjøsstellet.

datter. De hadde mange barn, men ingen av dem ble bosatt på Gavlen. Harald Lorentsen fra Breidablikk kjøpte gården, og bosatte seg der. Han var gift med Ragna Paulsdatter fra Vang. Harald døde i 1930-årene og hans sønner ble eiere av gården.

Gård nr 32 Ladnes

Første ledd i gårdsnavnet har sannsynligvis sammenheng med at stedet opprinnelig har ligget som utslått under Gavlen. En høylade har stått på neset, og navnet er meget alminnelig i Tromsbygdene.

Om de første fastboende på gården, vet vi intet. Det er mulig at husmannen under Gavlen nevnt i manntallet 1702, Ole Olsen f. 1641, har bodd på Ladnes. Det er imidlertid først ved folketellinga i 1801 at vi sikkert kjenner navnet på oppsitteren og familien hans. Dette året bodde Lars Olsen f. 1738, og hustru Ellen Olsdatter f. 1739, på Ladnes. De hadde sønnen Karneles f. 1775.

På denne tida ble Jens Sakariassen f. 1770 på Storelv, Nord-Mjelde, gift med Bereth Olsdatter på Ladnes. Hun var antakelig i slekt med Lars og Ellen. De flyttet så til Ladnes, og fikk i 1805 sønnen Johan Sedenius Jensen. Han var gift med Ingeborg Sakariasdatter, og bosatte seg senere på Toftene i Øyfjord. Av deres barn kjenner vi Karen Serina f. 1835, og Hanna Ovedia f. 1837, gift med Martin Pedersen på Håja. Hun er den navngjetne «Hanna i Håja». Jens Sakariassen døde som kårmann i Øyfjord i 1845, 75 år gammel. Han var bror til velkjente Karneles Sakariassen på Bakkejord.

Omkring 1820 var oppsitteren på Ladnes Jørgen Spore Kristiansen, gift med Ingeborg Eriksdatter. Av deres barn kjenner vi Kristianne f. 1825, død 1849, Anne Jørgine f. 1827, gift med Ingebrigt Pedersen fra Lillenes, og Johanne Oldine f. 1829.

I 1838 lå gården øde.

I 1850 finner vi som gårdbruker på Ladnes, Johan Jakobsen og hustru Anne Marie Olsdatter. Av deres barn nevnes Johanne Andrea f. 1850, og Anna Andrea f. 1851. Familien flyttet senere til Sand i Hillesøy.

På samme tid bodde Hans Jakob Jørgensen på Ladnes. Han var fra Kårvik, og gift med Oline Knutsdatter fra Bjørnstad, Indregård. De hadde barna Jørgen Kristian f. 1826, samt Dorthea og Hansine.

Oline Knutsdatter gjorde seg sørgelig berømt ved å kopiere for hånd de på denne tid brukte spesiedalersedler. Etter det en skjønner bare for moro skyld, uten tanke på å benytte dem. Hun var en intelligent kvinne, med en makeløs evne til å tegne. Men en gang lot hun seg friste til å kjøpe varer hos en skreppesandler for de falske sedlene. De var helt likt de ekte, men vannstemplett manglet. Da hun kom for retten, ble hun bedt om å tegne en seddel i rettens påsyn. Den ble overbevist om hennes makeløse ferdighet, og hun ble dømt til sju års tukthus. Hun kom tilbake til Ladnes igjen, men fikk store problemer og døde nedbrutt hos en av sine døtre. I folketradisjonen lever navnet hennes som «Peng-Olina».

Etter Hans Jakob Jørgensen, bosatte i 1880-årene Petter Kristian Johansen seg på Ladnes. Han var født i Kårvik i 1861 av foreldre Johan Salamonsen og Kristianne Dass. Han ble gift med Ingeborg Serine Salomonsdatter fra Gavlen. De hadde mange barn, og her nevnes Konstanse Marie f. 1882, Salome Martine f. 1884, Sigurd, gift med Sara Sebulonsen og bosatt i Galenslåtta, Håkon, gift med Ragna fra Dyrøy, flyttet senere til Botnhamn. Ladnes ble dermed en ødegård.

I Finnvika under Ladnes, bodde i 1860 Ole Andreas Jakobsen fra Trondenes. Han var gift med Jakobine Hansdatter, og av deres sønner nevnes Jakob Andreas f. 1869, bosatte seg i Mefjord, Hans Kristian, bosatte seg i Grunnvåg, og Ole Enok, som ble boende i Baltestadvær. Ole Andreas døde i 1894, 70 år gammel.

Gård nr 33 Yttergården

Denne gård må i fortida ha vært en del av gnr 34, Fjordbotn, som til daglig nevnes Indregården. I de eldste opptegnelser går Yttergården inn i gården Fjordbotn, og må behandles sammen med denne. På 1700-tallet er hele den indre del av fjorden gitt bare ett gårdsnavn, nemlig Fjordbotn. Vi vet således ikke på hvilken nåværende gård den navngitte oppsitter bodde. Først etter år 1800 kan vi noenlunde skille ut boplassene. I 1567 nevnes gården Stauffnisbott, lik Stuenesbotn, men professor Rygh mener at sitatet henhører til gnr 37, Botn.

Nils Sivertsen bodde med sikkerhet på Yttergården. Han var sønn av Sivert Olsen og Karen Mattisdatter som bodde i Fjordbotn. Hans bror Erik, bodde på Huselvplassen. Nils var gift med Andregine Hansdatter f. 1773 på Medskjær i Lenvik. De hadde barna Maren Kristina f. 1800, Anne Kristine f. 1803, og Hans Simon f. 1805.

Samtidig bodde Torbein Johnsen f. 1769, på Yttergården. Tradisjonen sier at han var av svensk ætt. Han var først gift med Gunnhild Larsdatter, og ble etter hennes død gift på nytt i 1803, med Anne Marie Sivertsdatter, søster til Nils og Erik Sivertsen. Torbein og Anne hadde barna Jonathan, Eliseus, Benjamin og Karen. Torbein døde i Alta 26. november 1804. Han var forvist dit etter et tyveri på Hekkingen. Om Torbein og mordet i Stønnesbotn, vil en kunne lese i en egen artikkel i dette verk.

Nils Isaksen f. 1774, gift med Oldine Hemmingsdatter f. 1778, bodde samtidig med Torbein i Fjordbotn, men vi vet ikke på hvilken gårdpart.

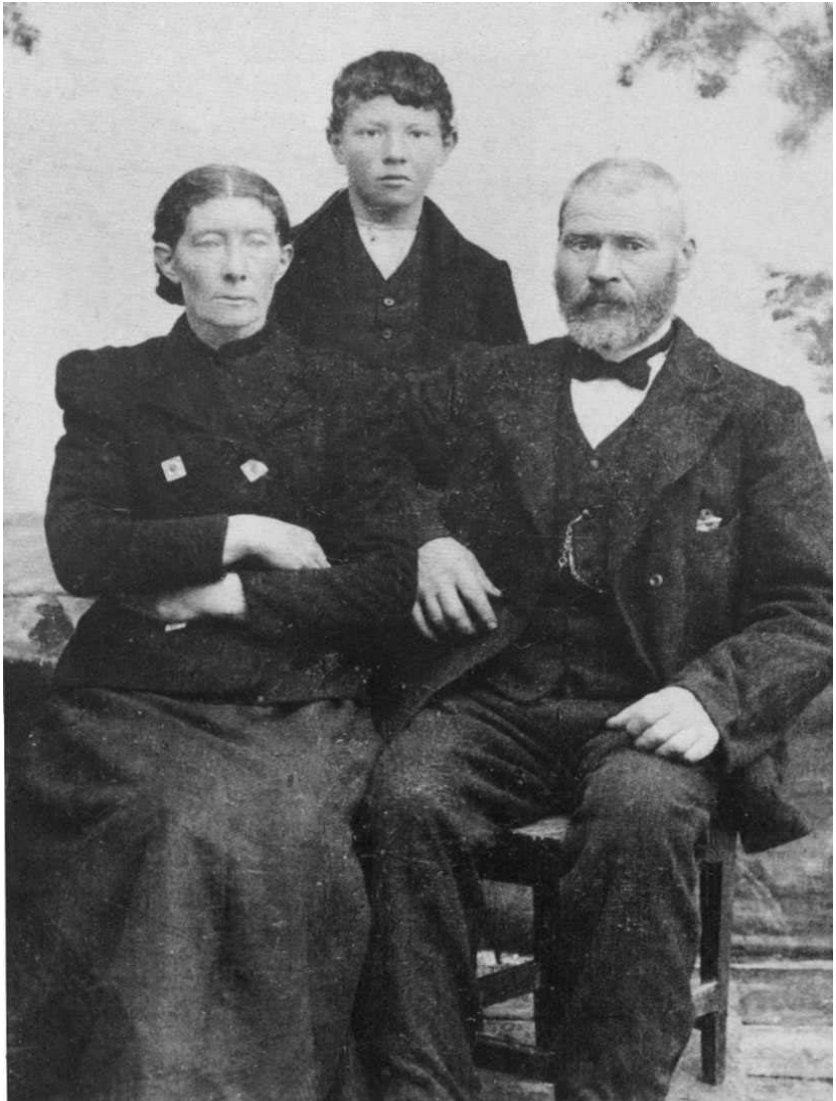
I 1838 var Sivert Sivertsen oppsitter på Yttergården.

På Yttergård bosatte seg etter de gamle oppsittere i 1840-åra, Hans Henrik Pedersen f. 1811, fra Astria. Han var sønn av Peder Andreas Svendsen og Rebekka Larsdatter, og ble gift med sitt søskenbarn Vilhelmine Marie Nilsdatter f. 1814, på Austein. Av deres barn kan nevnes Rebekka Kristine f. 1845, Søren Andreas f. 1847, Hans Vilhelm f. 1849, Elisabeth Kristine f. 1850, Kristianne Andrea f. 1852, og Lars Kristian f. 1858.

Hans Henrik døde i 1894.

I 1877 ble datteren Kristianne, gift med Kristoffer Bendiksen fra Hestøya i Lenvik. De overtok gården, men Kristoffer omkom på sjøen 8. mai 1879. Yttergården ble da kjøpt av Torger Kristian Pedersen fra Galenslått omkring år 1880. Torger var født i 1852, og ble gift med Inger Henriksdatter f. 1854, fra Baltsfjord. De hadde flere barn, og sønnene Hagbard og Kristian delte Yttergården mellom seg. Torger døde i 1912, mens Inger levde til i 1943.

Den tidligere bosetting på «Finnes», bnr 2 av Yttergården, er uklar. I 1870-årene var Ole Ingebrigt Johannessen f. 1845, oppsitter på Finnes. Han var født i Grasmyrbotn i Lenvik, og ble i 1871 gift med Oline Marie Olsdatter f. 1840 fra Landøya. De hadde bl.a. barna

Ole Ingebrigt Johannessen med kona Petrine og sønnen Karl.

Fotograf: T. Bakland, Tromsø.

Ole Jentoft Meyer f. 1871, gift med Otelie Margrethe Pedersdatter f. 1841, i Tromsø, Jendine Kornelie f. 1873, Odin Kristian Meyer f. 1878, gift med Gusta Torvik-Olsen fra Kristiansund. Senere ble Ole Ingebrigt gift med Petrine Erika Pedersdatter f. 1854, på Indregård. De hadde barna Oldine Marie f. 1881, gift med Johannes Johannesen fra Mestervik, Adolf, Oskar, Sivert f. 1886, gift med Albertine Rikardsdatter, Baltsfjord, Magna f. 1887, gift med Laurits Larsen fra Kattfjord, Sigfrida Marie f. 1890, gift med Bern. Fredrik Meyer Aaker i Botnhamn, Ovedia Henriette f. 1895, gift med Olaf Bjørnsand fra Ålesund, Karl, gift på Måseidvåg i Sula, og Sara Petrine f. 1897, gift med Anders Fausa, Ålesund. For tida er Finnes ødegård.

Gård nr 34 Fjordbotn

Fjordbotn med Hundberghuset i forgrunnen.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Fjordbotn nevnes i skriftlige kilder i år 1661. Men gårdsområdet hadde allerede i lang tid vært bosatt av sjøsamer. Disse ble imidlertid i tidligere regnskap ført samlet opp under Stønnesbotn, eller Baltestad tingsted uten nærmere stedsangivelse.

I 1605 betalte Torben Olsen og Joenn Taammesen i «Stonesbotn» finneskatt med 1 mark penger hver.

I 1608/09 betalte Torbjørn Ollsen, Jon Thomasen, Jakob Nielsen, Nils Olsen, Gunnar Pedersen, Lars Einarsen og Jakob Nielsen finneskatt til svenske skattekrevere.

Om de i 1608/09 nevnte sjøsamer heter det i Hartvig Billes erklæring år 1609: «Dise effther shrevne finde, erre for nogle faae Aar siden, sidst i Claus Urnes thidt, effther att Niells Kragh och Oluff Christensønn, haffte ther Nor værrit(i 1601), indfløtt i thenne samme poulldtt, som Nordmendtt allthidtt haffer boett udi, och endnu bor, och er i gammeil tidht Ryddet aff finder...Disse companner ere ochsaa nu derfrae igjen aff schaffet, och ind i the rette findefiorder igjenn, ved Meilandet, fordi the bor ochsaa paa en øe . . »

I 1661 var de gamle finnerydninger i Fjordbotn blitt matrikulert, og sjøsamene Thomas Nielsen og Olluf Nielsen brukte hver et 1/2 pund av gården.

I prestemanntallet 1666 er følgende «Finner udi Stønnisbotten» nevnt: Thomas Nielsen fieldfind, Ole Nielsen find, Oluf Jacobsen find, Anders Pedersen find, og Torben Pedersen find.

I 1671 brukte Oluf Olsen og Oluf Nielsen et 1/2 pund hver i Fjordbotn.

I 1675 brukte Oluff Oelsen og Oluf Nielsen 18 merker hver, og betalte jordskatt med 15 skilling.

I 1687 betalte Olle Nielsen og Povell Torbensen sjøfinneskatt med 2 ort hver.

I 1689 betalte Olluf Olluf sen leidangen med 1 pund fisk, og jordskatt av 18 merker i Fjordbotn med 1 ort 6 skilling.

I 1693 betalte Olluf Oluffsen jordskatt av 18 merker i Fjordbotn med 1 ort 16 skilling, samt leidangen med 18 skilling. Gården var skyldsatt til ei 1/2 våg. Den andre halvpart lå øde.

I manntallet 1702 er under Fjordbotn ført opp Enchen Gurij, med sønnen Torben Olsen 27 år, betegnet som finn, samt en fostersønn Siver Iacobsen 11 år. Som husmann er nevnt Povel Torbensen 50 år, og sønnen Villum Torbenszen 12 år. Om husmennene heter det at de er «Nogen Stachels folch».

I 1723 brukte Villum Povelsen og Siur Joensen 18 merker hver i gården.

I kirkeboka for Lenvik år 1753, finner vi tre samefamilier i Stønnesbotn. Det er Povel Vilumsen, g.m. Karen Jonsdatter, samt Lars og Carl Vilumsen. Disse bodde antakelig i Fjordbotn. Povel Vilumsens sønner var Peder Povelsen, gift med Aasa Pedersdatter. De hadde barna Povel f. 1757, og Marith f. 1760. Den neste sønn var Vilum Povelsen, g.m. Synnøve Andersdatter fra Kattfjord. Han bosatte seg som rydningsmann på gården Synnevjord, og har gjennom sønnen

Anders Vilumsen i Bogen, ei stor etterslekt i Kattfjord. Villum omkom i sneskred i 1807.

I 1762 bodde disse familier i Stønnesbotn: Lars Vilumsen og Marit Olsdatter, Povel Vilumsen og Karen Jonsdatter, Anders Vilumsen og Marit Amundsatter, Søren Antonisøn og Berith Pedersdatter, og Christian Antonisøn og kona Margrete Pedersdatter. Som husmenn blir nevnt Halle Persøn og Beret Halvorsdatter.

I folketellinga 1769/70 er følgende ført opp under Stønnesbotn: Sieur Olsen og Caren Matisdatter. I samme husholdning var tjenestejenta Chirsten Olsdatter og ei gammel kone, Caren Nilsdatter. Deretter Paal Villumsen og Siri Olsdatter med sønnen Jon Paavelsen. Videre Eli Olsdatter med fosterbarnet Peder Larsen, samt Søren Antoniusen og Beret Pedersdatter med barna Antonius, Peder, Ingeborg, Anna og Beret.

I denne tida nevnes også Johan Paulsen i Stønnesbotn. Han var født i 1754, og ble gift med Petrike Pedersdatter f. 1771. De hadde barna Karen f. 1795, Ellen Anna f. 1798, og Peder f. 1803. Det kan tenkes at familien bodde på nåværende Indregård. Johan Paulsen døde i 1807.

Foruten de familier som er nevnt under Ytregård, har 1801-tellinga følgende personer ført opp under Stønnesbotn: Enka Guru Poulsdatter 37 år, og barna Karen Jacobsdatter 6 år, og Henrich Jacobsen 4 år.

Hans Thomassen 57 år, kona Maren Sørensdatter 47 år, barna Thomas 19 år, Sebulon 17 år, Ole Jeremias 15 år, Berith Kirstina 10 år, og Marith Maria 6 år. I samme familie var tjenestejenta Barbro Sophia Christiansdatter 23 år, og enka Elen Olsdatter 66 år. Hans Thomassen er i militær rulle 1801 ført opp under gården Botn. Denne familien bodde trolig på Galnslått.

Samuel Rasmussen 47 år, hans kone Margrethe Sivertsdatter 40 år, barna Lisbeth 17 år, Boel Maria 15 år, Augustinus 13 år, Karen 10 år, Elen Petrika 7 år, Andreas 4 år, og Simon 1 år. Isamme hushold var Samuels mor, enka Regina Torbensdatter, 66 år.

Denne familien bodde muligens på Skreddernes.

I 1838 lå gården øde.

Ole Bersvendsen flyttet fra Storjord i Målselv til Indregården i tida omkring 1840. Han var født i 1815, og gift med Kirsten Bergitte Kristiansdatter f. 1823. Av deres barn nevnes Marith f. 1847, Bergitte f. 1851, Kristianne, gift med Erik Andreas Antonsen, og bosatt på bnr 2, «Smedbukta», under Fjordbotn.

Omtrent samtidig bosatte Peder Andreas Pedersen seg på en annen gårdpart av Fjordbotn. Han var født i 1810 som sønn av Peder Andersen fra Lysnes, og ble i 1834 gift med Karen Jonsdatter fra Meldal. De hadde barna Petrine Erika, gift med Ole Johannessen på Finnes, samt Andrea og Simon Albert, begge bosatt i Fjordbotn.

Ole Bersvendsen døde i 1884, og på dette bruk bosatte Andreas Pettersen seg. Han var gift med Olava Jørgensdatter fra Landøy i Lenvik. Denne slekt ble ikke værende på gården. Den ble kjøpt av Sigurd Hermansen fra Edøy i 1921.

Omkring 1850 bosatte Knut Olsen seg på en husmannsplass under Fjordbotn. Han kalte plassen «Bjørnstad», og opparbeidet den til et småbruk. «Smed-Knut» som han ble kalt, var født i år 1800 på Vang i Hedemark. Han var gift med Dorthe Kjeldsdatter, og de hadde fire sønner og fire døtre. En av døtrene var den flinke tegner Oline Knutsdatter. (Se under gården Lanes).

Knut nevnes først som smed under oppføringa av Hekkingen fyr i 1851. Han døde i 1874.

Erik Antonsens sønn Alfred f. 1870, bodde i Smedbukta senere. Han døde tidlig, og enka Hansine ble sittende med bruket.

Gård 35 Skreddernes

Gårdsnavnet viser til at det antakelig har bodd en skredder på denne gård. Den ligger ved bunnen av Stønnesbotn, avgrenset av Bukkelva og Storelva.

De eldste beboerne er lite kjent, antakelig var de samer. Men da gården går inn under fellesnavnet Stønnesbotn, vet en aldri hvilken gård de bodde på. Ennå i 1801 nevnes ingen gård Skreddernes verken i folketellinga dette året eller i kirkebøkene. Men etter tellingslistene tør en nesten sikkert regne med at den fjerde familie som nevnes under Stønnesbotn har bodd på Skreddernes. Det var Samuel Rasmussen f. 1754, og kona Margrethe Sivertsdatter f. 1761. De hadde 7 barn fra 1 til 19 år gamle.

De blir betegnet som «finner».

Den første vi med full sikkerhet vet bodde på gården, er Jens Eriksen, Erik Jensens sønn fra Gavlen. Han bodde der i 1830-åra og var gift med Ane Bergitte Rasmusdatter. Deres barn var Anne Margrethe f. 1827, Johan Henrik f. 1834, Jensine Bergitte f. 1836, Jakobine Petrine f. 1839, og muligens flere.

I 1836 flyttet Hans Jakobsen fra Gavlen til Skreddernes. Han var fra Trondheimskantene, og gift med Kristianne Pedersdatter. Vi kjenner to av barna, Jakob Martin f. 1836, og Torger Johan f. 1845. Torger Johan Hansen bosatte seg på Sand, og var gift med Erika Marie f. 1846, som datter av Petter Pedersen Lillenes.

Jakob og Torger Hansen hadde ei søster, Marthine, som ble gift med Ingvard Enoksen i Kattfjord.

John Pedersen var født i Klæbu år 1827. Han kom nordover sammen med sin far Peder Arnesen i 1850. John ble gift med Rebekka Andrea Olsdatter f. 1836, fra Jernsletta i Lysbotn. Så kjøpte han Skreddernes og bosatte seg der. Vi kjenner ett barn, Andrea Petrine f. 1852. Peder Arnesen døde i 1878, 87 år gammel.

I matrikkelen 1838 er Peder Ingebrigtsen nevnt som oppsitter.

John Pedersen kom tidlig inn i kommunestyret i Hillesøy, og var en klok og dyktig kommunemann. Han hadde omtrent alle de tillitsverv en kommune kan by på. Han hadde talegaver som en Cicero, og argumenter manglet han ikke. Han døde under kullseiling på Stønnesbotn. De berget seg opp på kvelvet hvor kameraten holdt han til redningsfolkene kom til, men da var han død.

Fyrvokter O.C. Brechan kjøpte Skreddernes etter John Pedersen, og flyttet dit. Han fikk gårdsnavnet forandret til «Elverland», som nå er det offisielle navn. Etter Brechans død, overtok stesønnen Paul Olsen. Han var gift med Bertha Karlsen fra Mjelde, og de hadde en sønn, Paul. Han omkom på en tur fra Botnhamn til heimen i et voldsomt uvær. Enka makeskiftet da Elverland med sin brors gård på Mjelde, og flyttet dit.

Den nye oppsitter, Hans Karlsen fra Mjelde, var gift med Hanna Hansdatter fra Sommarøy. Hans Karlsen var i en lang årrekke jordstyrets formann i Hillesøy. Han døde i 1940-åra, hvor etter hans sønner overtok.

Gård nr 36 Galnslåtta

Gården Galnslått i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Tradisjonen forteller at oppsitterne på Gavlen i gamle dager brukte å høste gras i skogen og myrene på Galnslått, og kalte plassen «den gale», dvs. den vrange eller vanskelige slåtta.

Dette folkenavnet ble senere til gårdsnavn i matrikkelen.

Det er mulig at enkelte finnefamilier som nevnes under Stønnesbotn på 1700-tallet, bodde på Galnslått. Den første norskættede mann vi med sikkerhet vet bodde på plassen, var Hans Tommesen omkring år 1780. Han var født år 1744 i Gudbrandsdalen, og kom til Stønnesbotn hvor han ble gift med Maren Sørensdatter f. 1754. Hun var datter av Søren Antonissen fra Botn. Barna som er oppført i folketel-

linga 1801, er Thomas Hansen f. 1782, Sebulon f. 1783, Ole Jeremias f. 1785, Beret Kristine f. 1791, og Marith Marie f. 1795. Ole drev heimefiske sammen med Erik Sivertsen fra Huselvplassen i 1802, og forsvant. Han ble trolig drept av Torbein Jonsen sammen med Huselvfolket, men liket hans ble ikke funnet. Hans Tommesen døde i 1802, og sønnen Sebulon blei sittende med gården.

Selbulon var først gift med Anne Malene Pedersdatter f. 1780, som datter av Gidsken Pedersdatter fra Botn. De hadde barna Ole Peder f. 1804, Bereth Kristine f. 1803, Hanna Marie f. 1811, Søren Mathias f. 1815, Kornelius Severin f. 1825, Gidsken Sofie f. 1821, og Hanna. Hanna ble gift med Johan Helgesen fra Buvik. Sebulons andre hustru var Kristianne Margarethe f. 1801, som datter av Peder Halvorsen, Stønnesbotn. Sebulon døde 1853, og av hans barn ble Søren bosatt på Galnslått i 1845.

Han ble gift med Ovedia Gabrielsen f. 1825, fra Berg. Deres barn var Andrea Nikoline f. 1845, gift med Kristian Meyer fra Vang, Anton Kristian f. 1850, Sebulon f. 1852, Anne Dortehe f. 1856, gift med Johan Edvardsen, Trondenes, Karl Ludvik f. 1859, gift med Othelie Sebulonsdatter fra Gavlen, og Gabriel Karoles f. 1862, gift med Kristine Kristoffersdatter, Buvik.

Det skal nevnes at Othelie Salamonsdatter og Karl Ludvik hadde fjorten barn, og en av deres sønner, Anton, hadde femten barn!

Sebulon, Karl Ludvik og Gabriel Karoles ble alle boende på Galnslått. Sebulon ble gift med Marit f. 1848, datter av Ole Bersvendsen, Indregård. En av deres sønner, Magne Emelius Severin f. 1883, hadde seksten barn med sin første kone, og tre med sin andre. Med Josefine Kaspara, datter av skomaker Skyberg, hadde han Gunvalda Marie f. 1901, Marenius Gustav f. 1902, Magda Josefine Jakobine f. 1905, Johanne Ceselie f. 1906, Sverre Ingbert f. 1907, Helga Eline Jendine og Marenius Karsten Ingebert f. 1908, Gustav Anton Meyer f. 1909, Kristianne Oliva f. 1911, Hilda Andrea Therese f. 1912, Magnar Johan f. 1913, Pauline Martine f. 1919, og Sebulon Johan f. 1920. Med Hanna Marie Mathisdatter f. 1890, hadde han Johan, Edmund og Helga.

Marith Olsdatter døde i 1884, og i 1886 giftet Sebulon Sørensen seg med Ingeborg Marie f. 1863, som datter av Johan Aleksandersen fra Fjordgård. Sebulon døde i 1915 og Ingeborg i 1922.

Søren Sebulonsen eldste bror, Ole Peder, ble i 1824 gift med Anne Kristine f. 1808, som datter av Svend Pedersen og Ingeborg Isaksdatter fra Selvåg. Vi kjenner tre av deres barn. Det var Beret Kristine f. 1830, Ingeborg f. 1834, og Olianna f. 1839.

Ingeborg Olsdatter ble gift med Søren Jensen fra Marsletta, og bodde

på Lavoll under Botn. De hadde barna Per Sørensen, Oline Andrea, gift med Ingvar Olsen fra Baltsfjordbotn, og Johanna gift med Edvard Rasmussen fra Ytre Buvik.

Beret Kristine Olsdatter ble gift med Jakob Rasmussen, Trelvik. De hadde barna Ole og Rikard Jakobsen, samt Hansine Helene Jakobsdatter, gift med Hans Kr. Hansen og bosatt på Lilleneset i Stønnesbotn.

Omkring år 1800 kom ei ny slekt til Galnslått. Stamfaren var Johan Jørgen Torgersen Backmann. Han var prestesønn fra Baklandet i Trondheim. Det fortelles at han i sin ungdom var en «vill krabat». Faren sendte han til sjøs for å få skikk på han, og han kom ombord i ei kaperskute. Under entring av et engelsk kofardiskip, fikk han et slag i hodet slik at han nesten ble skalpert. Den bolde prestesønn ble etter dette utstyrt med penger av sin far, og sendt nord til Alta for å finne seg et livserverv. Men heller ikke der fant han seg til rette. Han kom så til Hillesøy hvor han forsøkte å kjøpe fiskeværet Hekkingen. Været var den gang eid av skipper Ole Nilsen Stadt på Vang. Det ble ikke noe kjøp, og Johan kom på en eller annen måte til Stønnesbotn. Her fant han sin skjebne i ei datter av den nylig innflyttede Peder Ingebrigtson i Botn. Anne Kathrine Pedersdatter f. 1793, ble hans hustru, og de bosatte seg i Galnslått.

Av Johan og Annes barn kan nevnes Inger Ovedia f. 1814, gift med Lorents Eriksen fra Husa, Petrike Adrine f. 1815, gift med Per Kornelius Henriksen, Håja, Torger Kristian f. 1819, omkom på Finnmark, Peder f. 1822, og Elias f. 1825.

Det fortelles videre om Johan Jørgensen Bachmann at faren sendte nordover et stort pengebeløp, arv eller noe slikt, etter at han hadde slått seg til ro i Stønnesbotn. Men jekta som pengene ble sendt med forliste, og de forsvant med den.

Peder og Elise skiftet eiendommen mellom seg, og Elise bosatte seg på bnr 4, «Kraknes.»

Peder Johansen Bachmann var først gift med Margrethe Jensdatter fra Skreddernes. Senere med Berthe Knutsdatter på Bjørnstad. Av hans sønner skal nevnes Torgeir Kristian, som bosatte seg på Yttergården, Johan Martin f. 1858, bosatt på «Myre», bnr 7 av Galnslått, Anton Kristian f. 1863, bodde i Fjordgård, Hans Kristian f. 1865, bosatt på Austein, og Petter Berg f. 1869, som bodde i Breivik.

Johan Bacmann døde i 1855, og Peder i 1886.

Ingen av barna ble på hovedbruket. Det ble i 1880-åra kjøpt av Oluf Elberg Pedersen, Greipstad. Han var født i 1860, og ble gift med Martine Sørensdatter fra Tennes i Balsfjord. Oluf døde i 1946, og sønnen Andreas og Alfred overtok bruket.

Elias Johansen Bachmann var først gift med Ovedia Petrika Pederdatter, og senere med Hanna Bergitte Mikkelsdatter fra Sommarøy.

Elias hadde mange barn. Sønnen Rasmus satt på Kraknes til han døde, og slekta overtok etter han. Karl Eliassen f. 1871, bodde på parsellen «Renland», bnr 8. Han ble gift med Hilda Aaker, Heimdal, f. 1871. Karl Eliassen døde i 1953.

På Galnslått, bnr 3, bodde Rasmus Johan Eriksen f. 1835. Han var sønn av Erik Rasmussen, Botngård, og av gammel Hillesøyætt. Rasmus ble gift med Andrea Bergitte, datter av Andreas Anton Andreassen fra Gavlen. Deres sønn var Rangvald Rasmussen f. 1884. Han bodde som husmann under Hesjevik, og døde i 1953. Rasmus Eriksen døde i 1884, og enka solgte plassen til Martin Greger Evensen f. 1884 på Bakkejord. Han var gift med Nikoline Pedersdatter på Greipstad. De bodde mange år på gården, men flyttet så tilbake til Bakkejord. De solgte da bruket i Galnslått til Markus Johannessen, Hundbergnes.

Gård nr 37 Botn eller Botngård

Botnhamn i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Botn er uten tvil det gamle Stufunes, som i 1370 nevnes under omtale av Gavlen. Navnet forutsetter at fjorden het Botn den gang gårdsnavnet oppsto. Det må således være lånt av fjordnavnet Stuenesbotn som senere gikk over til Stønnesbotn.

I 1567 var oppsitterne på gården Nils Knudsen og Jorenn Hansen. Nils betalte full leidangsskatt med 1 våg fisk, mens Jorenn svarte «husmannsyttelsen» 16 merker.

I 1610 er Peder Eluffsen, Oluff Mogensen og Ingebred Eluffsenn ført i skattelista under «Boemendt och husmenndt», mens Anders Mogensen, Jacob Schott og Johan Steffensen betalte drengeskatt.

I 1614/15 betalte Joenn Tordsenn landskylda med ei 1/2 våg, og leidangen med samme ytelse.

I 1619/20 er oppført som leilending Joen Torsen med 2 pund fisk i leidang, og ei 1/2 våg i landskyld. I ekstraskatten 1620 ytte han 1 1/2 daler, mens Joenn, Anders, Lasse og Jens theiste var lagt i drengeskatten med 3 mark penger.

I 1624/25 betalte Joen Thorsen 2 punds leidang av «Botenn», mens Anders betalte 16 merker.

I 1629/30 er kun Jonn Tordsønn ført i leidangen under gården «Botten» med 2 pund fisk, og landskyld med ei 1/2 våg.

I 1634/35 betalte Joen Thordsen landskyld med ei 1/2 våg, og leidangen med ei 1/2 våg fisk.

I 1639/40 betalte Joenn og Jens «Halvogs Leding», og i husmannsskatt er ført opp Peder. Av disse betalte Joenn Tordson landskyld med ei 1/2 våg.

I 1645 betalte Jon koppskatten for seg, sin kone, en sønn, to døtre, en dreng og en pike med 1 slettdaler.

I 1647 var oppsitteren Joenn Thoerdtzen. Han var lensmann og brukte hele gården, taksert til ei 1/2 våg fiskeleie.

I 1650 bodde Joenn Thoresen på gården. Han var skattefri.

I 1661 er Oluf Pedersen ført opp som bruker av gården eller deler av den. Leia var satt til 2 pund. Han var da lensmann i Gisund og Baltestad tinglag. Oluf var født i 1621, og hadde sønnen Paul f. 1657, og tre fostersønner. Samtidig bodde husmannen Palle Iversen med tre sønner på gården.

I 1671 betalte Hemming Joensen kontribusjonsskatten med 1 1/2 ort 4 skilling.

I fogderegnskapet 1687 er Christopher Ollsen ført under rubrikk en «Grundleie Eller Huusfrelse Af Trundhiems Borgere som hafuer opsat huuse paa Kongl. May.et grunder, og der hafuer deres Leie.» Leia ble betalt med ei 1/2 våg fisk.

I 1689 var Jens Nielsen oppsitter på gården, og ytte leidangen med 2 pund fisk.

I manntallet 1702 nevnes Jens Nilsen f. 1652, som oppsitter. Han hadde to stesønner. Det var Jens Sørensen 24 år, og Antonius

Sørensen 22 år. Det blir her anført at «de har sitt levnests brød ved daglig udror». Som husmann er nevnt Peder Ietmundsen 40 år, med sønnen Iens Pedersen.

I matrikkelen 1723 er Jens Nielsen ført opp som bruker av gården, taksert til 2 pund.

En går ut fra at det er Antoni Sørensens sønn, den Søren Antonisen som bor i Botn i 1753 og senere. Han var gift med Beret Kristine, datter av Peder Halvorsen og Ingeborg Eriksdatter i Buvik. Søren og Beret hadde sju barn, og her nevnes de yngste hvis navn og fødselsår er kommet i kirkeboka. Det er Maren Sørensdatter f. 1754, gift med Hans Tommesen fra Galnslått, Berith f. 1755, og Ole f. 1758. Søren Antonisen døde år 1793. Broren Kristian Henrik Antonisen, var gift med Beriths søster Margrethe. Han døde i 1766, 48 år gammel.

På slutten av 1700-tallet kom ei ny slekt og bosatte seg på Botngården. Det var Peder Ingebrigtsen med familie. Han var født på Tynset i Østerdalen i 1749. Hans kone Siri Pedersdatter f. 1757, hadde tidligere tjent hos lensmannen i Tynset, og var meget avholdt av sitt herskap. Da hun omkring 1790 flyttet til Nord- Norge, skrev Tynset-lensmannen til sønnen sin som var lensmannen i Lenvik, og ba han om å være Peder og Siri behjelpelig med å kjøpe en gård i Lenvik eller Hillesøy til en rimelig pris. Peder Ingebrigtsen fikk på denne måten kjøpe den store Botngården med svære utmarker. Gården rakk fra Huselva til skillet mot Sand, og for 50 riksdaler fikk han den 17. oktober 1796 kongelig skjøte på eiendommen.

Peder og Siri hadde så vidt vi vet, tre barn. Det var Ingebrigt f. 1789, Petter f. 1795, og Anne Katrine f. 1793. Ingebrigt ble gift med Marith, datter til Hans Tommesen, Galnslått. Petter Pedersen bosatte seg senere på Lilleneset. Dattera Anne Katrine, ble gift med Johan Bachmann og bosatt i Galnslått.

Etter Peder Ingebrigtsens død i 1820, skjøtet enka i 1825 gården over til sønnen Ingebrigt, og tok kår. Hun døde i 1837.

Ingebrigt og Marit, som bodde på hovedgården, hadde mange barn. Vi nevner Maren f. 1817, Siri f. 1818, Peder f. 1822, Ovedia f. 1824, Hans Olai f. 1826, Engel Marie f. 1830, og Beret Kristine f. 1832. Av disse barn ble Maren gift med Svend Pedersen fra Astria, og Beret Kristine ble gift med Didrik Andersen, Sandvik.

Marith Hansdatter døde i 1836, 44 år gammel, og Ingebrigt i 1850 åra.

I skiftet etter Ingebrigt finner vi gården tilkjent hans sønner Peder og Hans som rettmessig odel. De skiftet deretter gården slik at Botn indre, «Hesjevik», bnr 4, tilfalt Hans Olai som bosatte seg der. Peder Ingebrigtsen d.y. var gift med Beret Kristine Eriksdatter fra Landøy.

Familien Marthinsen fra Botnhamn, 1922. Bak f.v. Peder, Marie, Harald. Foran f. v. Inga, Haldis, Åse og Bergitte.

To av deres sønner bodde senere på Botn. Det var Martin Pedersen f. 1857, og Peder Pedersen f. 1863. Martin var gift med Bergitte Bertheussen fra Fjordgård. En av deres sønner var Harald Marthinsen, Ersfjordbotn. Peder Bernhard Pedersen var gift med Marit Sørensen fra Galnslått. De hadde flere barn, men de fleste døde i ung alder.

Henrik Fredrik, sønn av Johan Salomonsen og Kristine Dass fra Kårvik, bodde på Botneset. Henrik var gift med Oline Erika Bertheusdatter fra Fjordgård, søster til Martin Pedersens kone. Henrik døde i 1851, 92 år gammel.

Hans Olai Ingebrigtsen var gift med Hanna Pauline Solem fra Lanesbogen. Av deres barn kan nevnes Alette Kristine f. 1853, Engel Marie f. 1856, gift med Hans Mathias Frantsen fra Fjordgård, Peder Andreas f. 1858, og Martine Ovedia f. 1861.

Peder Andreas var gift med Helene Evensen fra Grunnvåg. Deres eldste sønn, Ingebrigt f. 1886, døde i ung alder. Sønnen Bernhard overtok gården. Han ble gift med Johanna Lorentsen fra Breidablikk. Men også han døde tidlig, og enka og barna ble sittende med gården.

Etter den sørgelige tildragelsen med Erik Sivertsen og hans kone på Huselvplassen i 1804, lå dette stedet øde i årtider. Omkring 1850 bosatte Kornelius Sebulonsen fra Galnslått seg der. Han var først gift med Nella Bergitte Monsdatter, deretter med Kristianne Henriksdatter. Av deres barn kan nevnes Lorents Mikal f. 1850, og Nella Bergitte f. 1855, gift med Edvard Adolf Frantsen fra Fjordgård f. 1840. Av siste ekteskap var Henrik Heggelund, f. 1861.

Lorents Korneliussen ble gift med Hanna Helmina Sivertsdatter fra Hansnes, f. 1855. Lorents og Hanna hadde 13 barn. Den eldste sønnen, Klaus Karoles f. 1876, bosatte seg på Lillenes ytre. Huselvplassen er matrikulert under bruksnavnet «Breidablikk», bnr 6 og 7.

I 1860-åra kom Ole Larsen Aaker som lærer til Hillesøy. Han var født året 1846, i Stendal i Sundalen. I 1869 ble han gift med Johanne Randine Hansdatter fra Buvik, f. 1847. Han kjøpte da en utmarksteig av Botn, som ble matrikulert under navnet «Heimdal». Ole og Johanna hadde mange barn som døde i ung alder.

I 1889 døde Johanna, og Ole giftet seg på nytt med Andrea Emelie Larsdatter fra Edøy. Hun døde i 1912 og etterlot seg to sønner, Ansgar og Marinius. Ansgar døde ung, og Marinius drev farsgården. Han overtok også sin brors forretning i Botnhamn. Han ble gift med Marie, datter av Martin Pedersen fra Botn.

Huset til Bernhard Aaker, Botnhamn.

Ole Larsen Aaker var ordfører i Hillesøy i tida 1885 til -86. Han døde i 1934, 88 år gammel. Aakers datter Hilda, ble gift med Karl Eliassen Renland. De hadde bl.a. disse barna: Nelly f. 1902, gift i Romsdal, Ole, gift med Kornelia Strand, Elias, gift med Else Lorentsen fra Lødingen, Ingulf, som ble boende på Kongsberg, Torger, som ble gift med Ester Strand, og Klara.

Lærer Arne Gjengedal fra Nordfjord, kjøpte Botngården og bosatte seg der. Han var gift med Kristianne, datter av Karl Eliassen og Hilda Aaker.

En sønn fra Ole Aakers første ekteskap, Bernhard, startet eksportforretning i Botnhamn. Han var også poståpner og skipsekspeditor i en årrekke. Han var gift med Sigfrida Olsdatter fra Finnes. Bernhard døde i 1944, 70 år gammel.

I 1840 ble Lilleneset utskilt fra Botn som eget bruk. Her bosatte Peder Ingebrigtsens sønn Peder, seg. Han var gift med Barbro Jespersdatter fra Husa f. 1797. Av deres barn kjenner vi Hanna Martine f. 1819, Peder f. 1824, bosatt på Austein, Ole Severin f. 1826, Ingebrigt f. 1829, Petter Bertin f. 1833.

Av disse barn ble Hanna Martine gift med Nils Peder Olsen fra Ersfjord. Ole Severin ble gift med Nikoline Eleseusdatter fra Berg, og Petter Bertin ble gift med Anna Kirstine Elesusdatter, antakelig søster til Nikoline. Petter bodde på farsgården Lilleneset.

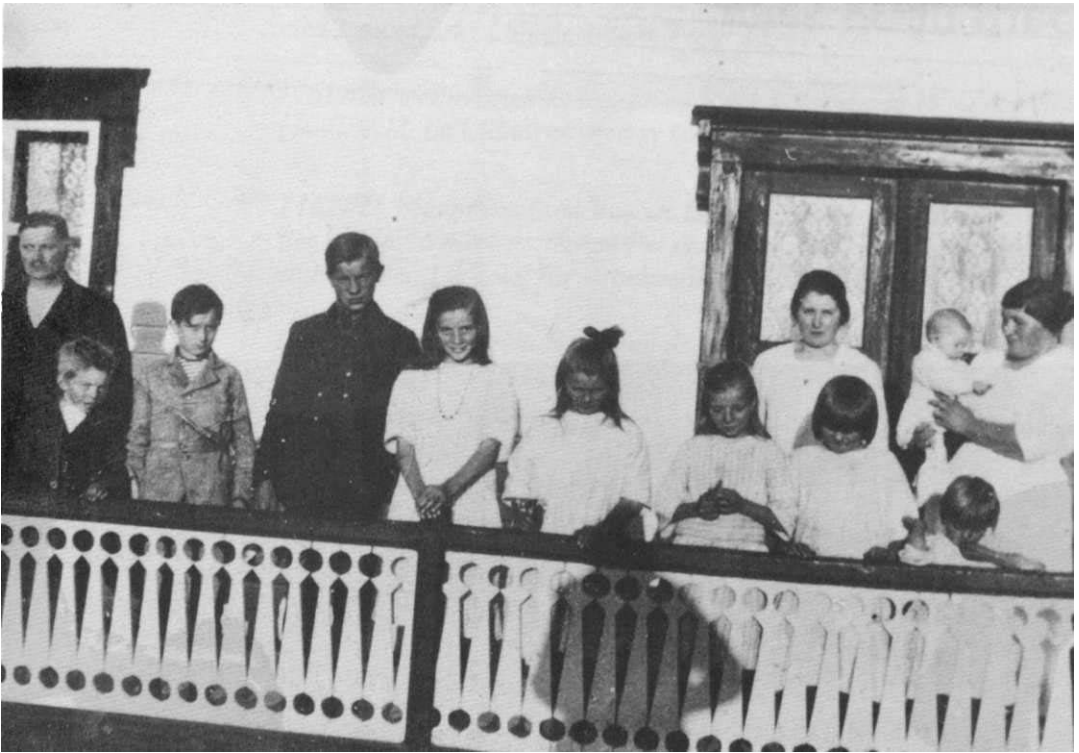
I 1880-åra bodde både Petter Pettersen og Ole Severin på Lillenes Ytre, men Ole bodde ikke der lenge. Av Oles sønner nevner vi Hans Andreas f. 1851, gift med Henrika, datter av Nils Peder Olsen i Ersfjord, Ingvard Peder Andreas f. 1863, og Oluf Nikolai f. 1868.

Peder Bertins sønn Søren Martin f. 1855, ble gift med Ellen Vinter Eliasdatter, og Petter Andreas f. 1858, ble boende på Lillenes.

På Lillenes Indre(Botnhamn), bodde husmann Jens Johnsen og hustru Sigrid Sedeniusdatter. Deres sønner var Jørgen Adolf f. 1885, Ole Johan f. 1872, Albert Sedenius f. 1874, og Arnt, som ble oppfostret hos Mikal Mikkelsen på Sommarøy.

Hans Kristian Hansen fra Laukvik, f. 1852, ble i 1875 gift med Hansine Helene Jakobsdatter fra Trelvik, f. 1854. Han kjøpte Lillenes Indre, og bosatte seg der. De hadde mange barn, og her nevnes Daniel Heitmann f. 1882, død 1958, Jakob Mikal f. 1884, Stenette, gift med Laurits Albert Olsen f. 1885, fra Giska. De kjøpte en del av eiendommen som fikk navnet «Haugland», bnr 32. Deres sønn Edvin, var ordfører i Hillesøy fra 1946.

Den andre søster, Margrethe, ble gift med Sigurd Olufsen fra Galnslåtta.

Handelsmann Ole Meyer med familie 1924.

Hans Kr. Hansen døde langfredag 18. april 1930, vel 77 år gammel. Han hadde i sin tid mange kommunale verv.

Ole Meyer fra Vang, kom til Hillesøy i 1905, og åpnet forretning i Botnhamn. Han var født i 1877, og ble gift med Teminda Olsdatter f. 1890, i Lenvik. De hadde 14 barn, de fleste bosatt i Botnhamn.

Gård nr 38 Sand

Gården Sand i august 1958.

Fotograf: Nicolaisen, Telemark Flyselskap a.s.

Gårdsnavnet viser til sandstranda eller den sandholdige sandbunn som er så utpreget for lokaliteten, og er et meget vanlig gårdsnavn.

Sand nevnes i 1567 under rubrikken «Kronens lanndskyld aff Sen-nien 1567», men det er ikke oppført noen bruker av gården.

I fogderegnskapet 1609/10 er Erich Ediesenn, Erich Effuertsenn og Erich Ommundsen ført opp under rubrikken «Boement och hus mendt».

I 1614/15 betalte Erik Eidisen og Erick Effuertsenn landskyld til

kongen med 18 merker fisk hver. En av disse er ført i leidangsskatten med 1 pund fisk. I tillegg betalte Peder 16 merker.

I 1619/20 betalte Erich Eidissenn og Erich Effuertsenn 18 merker hver i landskyld, og leidangen med ei 1/2 våg og 1 pund fisk.

I 1624/25 betalte Erich og nok en Erich 1 pund hver i skatten, mens Per betalte 16 merker. Denne Per er det nok som samme året ble ilagt en bot på en 1/2 daler for «ubekuems Orde i sin druchenschab».

I 1629/30 betalte Erich Eidissenn og Erich Effuertsenn landskyld med 18 merker hver. I leidangsskatten ble oppført Erich og Jonn med henholdsvis 1 pund og 18 merker.

I 1634/35 betalte Erich Effuertsen og «Encken» landskyld av gården med 18 merker hver. Eric Effuertsen og Jonn Erichsen svarte leidangen med 1 pund fisk hver.

I 1639/40 betalte Erich Eiffuertsøn og Peder Erichsøn 18 merker fisk i landskyld, og leidangen med henholdsvis ei 1/2 våg og 16 merker.

I 1645/46 betalte Erich leidangen med ei 1/2 våg, og koppskatten for seg, sin kone og en sønn med 1 ort. Likedan betalte Peder Erichsen leidangen med ei 1/2 våg fisk, og penningeskatten for seg, sin kone og en sønn med 1 ort.

I 1650 brukte Erik og Peder 18 merker hver i gården.

I 1666 har den likedan to oppsittere. Nå er det Peder Joensen 50 år gammel, og Anders Jensson 34 år. De bruker hver en halvdel av gården, som er kongens. Peder Joensen har stesønnen Kristoffer Pedersen 28 år gammel, og en fostersønn, Poul Pedersen, 19 år. Anders Jensen har en sønn, Erik, som er 9 år gammel.

I 1687 betalte Peder Joensen 2 rdl 1 ort i leiemålsbot etter å ha vært sammen med Siri Barosdatter. Han ektet henne senere.

I 1690 betalte Olluf Mogensen og Anders Jensen landskylda med 18 merker hver.

Så finner vi Sand i manntallslista fra 1702. Også da har gården to oppsittere. Det er Anders Jenssøn som utvilsomt er den samme som nevnes i 1666, nå 70 år gammel. Videre sønnen Erik, 30 år, og fostersønnen Ion Harchelsen, 12 år. Den andre oppsitter var Ole Mogensen med sønnene Mogens, 11 år, og Peder, 8 år. De har også en dreng ved navn Peder Olsen på 23 år. Om disse sies det at «Naar gud gifuer dem fisk har de derisz Ophold».

I matrikkelen 1723 er Erich Andersen ført opp som bruker av gården, skyldlagt til 1 pund 12 merker.

I folketellinga år 1770 er Fredrik Amundsen ført opp som eneoppsitter på Sand. Hans hustru het Anne Eriksdatter f. 1710. Fredrik Amundsen var født i 1692, og bodde iflg. kirkeboka for Lenvik på Sand allerede i 1775. Av hans barn nevnes Marith f. 1754, Erik f. 1755, Anne f. 1760, og Mattis. Fredrik døde i 1780, 88 år gammel, og hans hustru Anne døde i 1782.

Etter Fredrik Amundsen, bodde i 1790-åra gårdmannen Anders Olsen på Sand. Han var gift med Maren Olsdatter. Denne familie døde ut sist i århundret, og gården ble lagt øde. Sønnen Fredrik døde i 1795, 14 år gammel, deretter faren i 1797, 57 år. Samme år døde Maren, 46 år, og sønnen Johan Henrik, 3 1/2 år gammel.

En ny oppsitter bosatte seg på Sand omkring år 1800. Det var Peder Jensen fra Skarsvåg f. 1768, gift med Anne Jonsdatter f. 1766. Deres barn var Pauline f. 1795, Jensine f. 1798, Anders f. 1800, og Beret f. 1805. Av disse barn ble Anders Pedersen oppsitter på Sand etter sin far. Han ble gift med Johanne Dorthea Olsdatter fra Aglapsevik f. 1794. Søsteren Beret Pedersdatter ble gift med Sakarias Kristoffer- sen, og delte gården med broren på Sand. Vi kjenner to av deres barn. Det var Sakarias f. 1837, og Petrike Jensine Sakariasdatter f. 1847. Begge var bosatt i Giska.

Anne Jonsdatter døde som enke i 1847, 85 år gammel.

Sakarias Sakariassen var gift med Ingeborg Johanne Olsdatter. Deres sønn Ole, var senere bosatt på Sandnes i Hillesøy.

Torger Johan Hansen fra Skreddernes ble i 1875 gift med Erika Marie f. 1852, en datter av Petter Berntin Pettersen fra Lillenes. De bosatte seg på Sand. Deres sønn Petter Torgersen, var ei tid bosatt på Lille Sommarøy, og døde i 1950.

Innerst på Sand bodde ei tid Lars Larsen Furu, gift med Andrea Johnsdatter. Deres sønn Johan Albert Larsen f. 1875, bodde ei tid på dette bruk. Senere bosatte Ole Kristian Svendsen fra Astria seg der. Han var gift med Anna Pauline Hansdatter fra Edøy. De hadde sønnen Odin Andreas f. 1886. Han omkom på Svalbard i ei gruveulykke i 1947. Anna Hansdatter døde i 1887, og Ole Svendsen flyttet fra Sand og giftet seg på ny, denne gang med Hansine Hansdatter fra Sommarøy. De hadde mange barn. Ole Svendsen døde i 1919. Ole Edvard Sakariassen og Petrika Jensine Sakariasdatters etterslekt vil bli nærmere omtalt under gården Giska.

Andreas Martin Jonsen fra Tennskjær, gift med Seselie Hansdatter fra Gjovik, kjøpte bnr 3 av Sand, og bosatte seg der i 1860-åra.

Berthe og Karl Andreassen, eier av bruket Sandnes.

Det ytre hovedbruket på Sand ble ca 1870 kjøpt av Anders Bernhard Hansen f. 1834, i Grunnvåg i Lenvik, hvor faren Hans Olsen var gårdbruker. Andreas Hansen ble gift med Erika Ingebrigtsdatter f. 1844, ei datter av Ingebrigt Pettersen på Lillenes. Av deres barn kan nevnes Hans Ingebrigtsen f. 1874, Johanna Oldine f. 1872, Amalie Jensine f. 1879, og Karl Hedemann f. 1877. De to brødrene delte eiendommen. Den utskilte del, «Sandnes», bnr 4, tilfalt Karl Andreassen.

Gård 39 Laukvik

Gården Laukvik i 1923.

Fotograf: N. G. O.

Rygh mener at førsteleddet lauk- i gårdsnavnet Laukvik, har sammenheng med forekomst av viltvoksende løkarter på stedet. Denne forklaringa synes ikke rimelig. Det kan heller tenkes at ordet er en bøyningsform av det gammelnorske verbet å luka, som i fortid heter lauk. Disse lauk-navn har flere steder slike tilhøve at vika eller sundet plutselig åpner eller lukker seg når en reiser forbi.

Laukvik nevnes i 1610. Gården var da bispegods.

I 1611 var Margrette Knudzdatter oppsitter i Laukvik.

I 1614/15 ytte Tommes leidangsskatten med 1 pund fisk.

I 1619/20 betalte Nils og Tommes 1 punds leidang. I ekstraskatten betalte Nils og Nils Andersen 1 daler hver.

I 1624/25 betalte Niells leidangen med 1 pund fisk.

I 1629/30 svarte Eluff og Ingebrit leidangen med 18 merker.

I 1634/35 betalte Ingebrigt Jensen leidangen med 1 pund, og Eluff gav 16 merker.

I 1639/40 betalte Eiluff leidangen med ei 1/2 våg.

I 1645/46 betalte Eluff leidangen med ei 1/2 våg. Likedan ytte Knut leidang med 1 pund, og koppskatt for seg og sin kone med 1 skilling.

I 1650 betalte Oluff 1 mark skatt av gården, som var skyldsatt til ei 1/2 våg fiskeleie.

I 1666 var enka Gola Eriksdatter oppsitter. Hun hadde sønnen Aschel Kristoffersen 19 år, og fostersønnen Joen Hansen 6 år gammel. Videre bodde husmannen Thomas Olsen på gården. Den tilhørte kongen og var skyldlagt for ei halv våg fisk.

I 1675 var Peder Joensen og Anders Joensen oppsittere. De brukte halve gården hver.

I 1687 betalte Enken Siri og Anders Joensen landskyld av gården med 18 merker hver.

I 1693 var Hans Hansen og Erich Christophersen oppsittere, og brukte hver 18 merker av gården.

Etter manntallet 1702, var Erik Kristoffersen bruker av gården. Han var da 50 år og hadde sønnene Raphael, Hans og Arne. Om disse mennesker heter det i margin at de «lever under slette vilkår».

I matrikkelen 1723 er Lars Christensens enke og Jens Hansen ført opp som brukere av hver sin halvdel av gården.

Så blir ikke Laukvik nevnt før i 1730-åra. Da bodde husmann Ole Ottesen på plassen. Han var gift med Kirsten Andersdatter og hadde sønnene Otte f. 1737, gift med Beret Kristine Hansdatter. Av deres barn nevnes Marit Marie f. 1779, Hans Andreas f. 1782, og Margrethe f. 1784. Otte Olsen døde i 1802, 65 år gammel, og Beret i 1811, 60 år. I 1780 var Hemming Eriksen husmann på gården. Han var gift med Johanna Margrethe Sørensdatter. De hadde barna Søren f. 1778, og Ellen f. 1776.

Foruten Otte Olsens familie, nevner 1801-tellinga Johan Rasmussen, 58 år, og kona Maren Samuelsdatter, 60 år, som boende i Laukvik.

Fra gammel tid hadde Trondhjemsborgere liggeplass i Laukvik. De kom hver vår med sine bredbukede jekter og samlet av landets produkter. Det var fortrinnsvis fisk og tran i bytte mot nytteløst kram. De fleste kremmerleier var nedlagt etter 1723, men trafikken på Laukvik og Hekkingen holdt fram. Den første kremmer i Laukvik vi kjenner ved navn, er Sven Henriksen Lind, som etter minnetavla i Hillesøy kirke døde i 1719. Enka giftet seg med Trondheimsborger Ole Hansen Giæver, og drev handel i Laukvik til Ole Hansen døde i 1740.

Ole Elisassen Hoff kjøpte siden borgerretten til Laukvik for 24 rdl av Ole Olsen Hveding. Ei tid deretter kom handelsretten på Laukvik over til William Jameson Colban. Han var gift med Else Margrethe Hoff. Colban døde i 1753, og sønnen James William overtok borgerleiet i Laukvik. Hans hustru het Kirsten Grøn. En av deres sønner var den kjente prest i Vågan fra 1798 til 1826, Erik Andreas Colban. Etter at James Colban var død, giftet Kirsten seg med Trondheimsborgeren Jon Normann. Han drev stor handel i Laukvik, det sies året rundt. Han forlot imidlertid Laukvik omkring år 1800, og styrmann Jens Tommesen fikk bevilgning i 1804 til å drive handel og gjestgiveri i Laukvik mot 12 dalers avgift. Men det varte ikke lenge før sterkere handelsmenn festet blikket mot Laukvik, som den gang lå ypperlig til for fiskekjøp og vareomsetning.

Hans Chr. Hansen fra Skogshamn på Dyrøya, overtok i 1815 handelen og gjestgiveriet i Laukvika. Jens Tommesen flyttet til Gavlen, hvor han døde kort tid etter. Hans Chr. Hansen ble gift med den for sin skjønnhet kjente Anne Margrethe Brox fra Tussøy. De fikk to barn, som begge døde i ung alder.

Hans Christian fikk en brorsønn, eller snarere en fostersønn, som betjent i Laukvik. Det var Daniel Heitmann Hansen fra Dyrøy. Han ble gift med Albertine Johanne Brox fra Tussøy, brordatter til Anne Margrethe. De hadde barna Hans Kristian Hansen f. 1852(se under gården Lillenes), Anne Margrethe f. 1854, gift med Anton Lind fra Lyngøy, og Else Emelie f. 1856, gift med Magne Larsen fra Gjøvik i Lenvik.

Ved Hans Chr. Hansens overtakelse av handelen, var det at Laukviks økonomiske storhetstid tok til. Mange hus ble satt opp, blant disse var den store tingstua som sto til omkring 1930. Gården Giska og hele vestsida av Øyfyorden kom under Laukvik. Laukvik eide landområder med tilsammen over seks skyldmark. Da Troms Amts Dampskipsselskap ble stiftet i 1860-åra, fikk Laukvik første ekspedisjon og poståpneri i Hillesøy.

Da Hans Chr. Hansen døde i 1852, gikk gård og handel over på Daniel Hansens hender. Daniel ble den første herredskasserer i Hillesøy kommune, og var ordfører i 1859 til -63.

Det synes som om handelen gikk tilbake i 1870-åra. Men så kom det et oppsving igjen da Laukvik handel fikk en kompanjong i trønderen Jakob Bolke Matheson f. 1825. Fiskebruket i Øyfjorden ble drevet stort, og det førtes store tørrfiskfarmer derfra til Tromsø og Bergen hvert år. Laukvik trakk over tid allikevel det korteste strå overfor konkurrerende virksomhet på Sommarøy og i Botnhamn.

Fiskeriene ble lagt om fra smådrift til store havgående fiskefartøyer som tok fisken ute på bankene. Med de store båtene kom også kravet til gode hamner. Det hadde Sommarøy og Botnhamn, men ikke Laukvik. Handelsmenn startet forretninger på disse stedene, og fiskerne søkte dit.

Daniel Hansen døde i 1887, men Matheson holdt handelen og stedets tradisjoner opp så lenge han levde. Han var en jovial og humørfylt mann. Matheson var ordfører i Hillesøy fra 1875 til -78. Han var gift med Dorteia Margrethe Myre. Hun minnes som ei godtgjørende og elskverdig kvinne. Hun døde i 1920, 88 år av alder. Etter gamle Matheson prøvde sønnen Jakob Bertram f. 1862, i 1890-åra å drive handelen opp igjen. Men det gikk ikke. Han forlot Laukvik, og tok ekspedisjonen og poståpneriet i Honningsvåg. Han var gift med Kathinka Holthe f. 1866, fra Buksnes i Lofoten.

Oluf og Sivert Hustad forsøkte siden å ta handelen opp igjen, men det resulterte bare i at hus og jord ble solgt fra stedet. Laukvik ble så til sist kjøpt av Hedvig Knoph fra Tromsø, og stedet ble lagt ut til jordbruk. Det eneste som i dag minner om den fordums herlighet som dette stedet omgav seg med, er den gamle hovedbygning.

Tempora Mutantur: Ja, tiden skifter og menneskene med den.

Gård 40 Hekkingen

Hekkingen ca 1900.

Fotograf: Carl F. Rode.

Rygh mener at navnet muligens har sammenheng med et gammelnorsk ord helkn eller holkn, som betyr steinet grunn. Dette ordet er i navn over tid blitt til hekn. Men kanskje har førsteleddet likegodt sammenheng med presensformen av å hanga, -hekk. De gamle sa hekk om ting som hang på vegg eller i brattfjellet. På vestsida av øya er det et fugleberg, hvor eggleitinga foregår ved nedfiring i tau.

Gården nevnes først i 1610. Den hadde da to oppsittere. Det var Joen Oelsen og Hendrik Tydsk. Disse nevnes også i 1611, men gården hadde da fått en bruker til. Det var Erik Omundsen. Joen Oelsen nevnes ikke dette året.

I 1614/15 betalte Joenn 1 pund fisk i leidang. Andre oppsittere nevnes ikke.

I 1619/20 betalte Joenn leidangen med ei 1/2 våg, og ekstraskatten 1620 med 1 1/2 daler. Likedan betalte Hendrik og Jesper på Hekkingen 1 daler hver i samme skatt, og Miekel ytte drengeskatt med 1 1/2 mark.

I leidangsskatten 1624/25 nevnes Joen Ollsen, Olluff, og Jesper, som er lensmann, på gården.

I 1629/30 betalte Oluff 1 pundsleidang, mens Helge ga 18 merker fisk.

I 1634/35 betalte Oluff Joensen leidangsskatt med 1 pund.

I 1639/40 betalte Olluff leidangen med ei 1/2 våg.

I 1645/46 betalte Oluff leidangen med 1/2 våg fisk, og penningeskatten for seg, sin kone og en dreng med 1 ort. Likedan ytte Rasmus leidangen med 1 pund.

I 1650 betalte Olluff Joensenn 1 daler i skatt av gården som var på 2 våger.

Også i 1666 finner vi Oluf på øya. Nå er han blitt 70 år gammel, og har fostersønnen Joen Rasmussen på 10 år. Den andre oppsitter er Jacob Olsøn, 38 år.

I 1671 er Knud Olsen og Jacob Olsen ført opp under rubrikken «Vergemend och Huusmend», og betalte skatten med 1 ort hver. Om disse heter det i margin: «Disse vergemend och huusmend behielper sig med deris udror och ganshe ringe fiskeri thi de hafuer ellers ingen anden næring.»

I andre halvdel av 1600-tallet, finner vi Trondheimsborgeren Clemend Christoffersen på Hekkingen. Clemend døde år 1690, og i skiftet etter han ble «Leyet Heckingen med paastaaende gamle Huse og Skaa», taksert til 10 rdl. Den neste borger vi finner på øya er Elias Madsen Hoff. Etter at han i 1699 overtar borgerleiet Klauva, overlater han Hekkingen til sønnen Oluf Eliassen.

I leidangsskatten 1693 er Hans Hansen, bruker av Hekkingen, oppført med 1 pund fisk. Han kan muligens være Bergensborgeren Hans Hansen Hagerup. Han hadde interesser både på Hekkingen, i Lauk-vika og på gårder i Gisundet.

I manntallet 1702 finner vi oppsitterne Søren Rasmussen, 45 år, samt sønnen Gregus. Tore Samuelsen, 49 år, er ført opp som husmann. Han har sønnen Peder Torsen, 16 år gammel. Om disse menneskene sies det at «de er nogle stakkars folk».

I matrikkelen 1723 er Andreas Tønder ført opp som bruker av 1 pund 12 merker.

Hekkingen hørte en gang med til det store Bjarkøygodset. Gjennom diverse transaksjoner kom det i lensherren Preben von Ahnens eie. Fogden Anders Tønder på Vang, kjøpte noe av hans arvingers jordegods, deriblant Hekkingen. Gjennom fogdens sønnedatter kom Ole Nilsen Stadt, og hans sønn Ole Olsen Stadt fra Vang, i besittelse av øya. Ole Olsens datter Ovedia Erika ble gift med Hans Karoles Olsen fra Buvik, og fikk Hekkingen som medgift.

I 1750 til 60-åra bodde tre familier på øya. Det var Petter Sørensen, gift med Margrethe Antonisdatter fra Greipstad, ei søster av Helvig på Greipstad og Olava på Engenes. Vi kjenner navnet på to av deres døtre. Det var Anne f. 1758, og Antonette f. 1760. Margrethe døde tidlig, og Petter giftet seg på ny med Signhild Henriksdatter. De fikk døtrene Karen og Anne. Petter døde i 1780. De andre oppsitterne var Jon Iversen, gift med Regine Torbeinsdatter. De hadde tre barn. Der etter Jon Sørensen, gift med Karen Gregusdatter. Jon Sørensen døde i 1775, 60 år gammel.

Så kjenner vi ingen oppsitter på Hekkingen for mot slutten av 1700-tallet. Da bor losen Ole Andersen på øya. Han var født i 1753, og gift med Gjertrud Nilsdatter f. 1760. Han er den første los som nevnes på Hekkingen. Vi kjenner to av barna deres, Henrika f. 1792, gift med Johan Peder Jensen fra Mjelde, og sønnen Mathis. Ole døde i 1830. Sønnen ble senere los på øya som sin far.

Mathis Olsen ble gift med Anna Kirstine Nilsdatter. De hadde mange barn. Av disse ble to sønner losere på Hekkingen. Det var Nils Andreas f. 1817, og Lars Kristian f. 1818. Lars ble gift med Ingeborg Anna Rasmusdatter fra Grunnvåg f. 1820. Anne Kirstine døde i 1833, 42 år gammel. Brødrene Lars og Nils Mathissønner flyttet fra Hekkingen til Giska, som de kjøpte av Laukvik Handel.

Den siste los på Hekkingen var Elberg Kristian Hansen fra Buvik, f. 1853. Han var gift med Anna Helmine Kristoffersdatter fra Kvalnes f. 1865. De flyttet til Hekkingen som han kjøpte av far sin, og ble los for ytre Malangen. Elberg og Anna hadde mange barn, men ingen ville bosette seg på heimlassen. Kristoffer, den eldste sønn, giftet seg og bosatte seg på Hestøy i Lenvik. Datteren Hanna levde ugift.

Losyrket for ytre Malangen begynte å ebbe ut etter år 1900. Omlegginga fra seil til damp førte til at skipsfarten tok veien i indre led fra Vestfjorden til Tromsø. Det ble da lite lønnsomt for sju losere å holde yrket i hevd. Alle losere slo seg da sammen, med en felles vaktmann i Hekkingen, og delte utbyttet. Men losyrket sluttet av seg selv da ingen skip kom inn Malangen.

Væreier Elberg Kr. Hansen med familie, ca 1890.

Fotograf: J.H. Wenneberg, Tromsø.

Elberg Hansen døde i 1941, 88 år gammel. Sønnen Ole Hansen, gift med Gjertrud Jonsdatter fra Austein, hadde overtatt gården. Han omkom utenfor Hekkingen sammen med en av sine sønner 11. november 1941. Sønnen Hans Hansen flyttet til Tromsø.

I 1859 ble det oppført innseilingsfyr på Hekkingen. Det ligger på 69 grader 36 min 5 sek nordlig bredde, og 17 grader 50 min 25 sek østlig lengde. Lysvidden var 12 kvartmil, og lykta var 20,5 meter over havet. Fyret ble ombygd i 1901 til lysstyrke på 14,5 kvartmil. Det er siden forsterket og modernisert.

Følgende fyrvoktere har i løpet av hundre år betjent fyret:
Bernt Olsen fra Bergenskantene, Adolf Wetlesen, Ole Chr. Breckan

f. 1837, Anders Larsen, Morten Olssen, J. Meistad, og fra 1947, fyrmester Ole Baardvik.

Fyrvokter Bernt Olsen omkom under landing i fyrkjeila nedfor fyret den 11. mars 1871, 65 år gammel. Han hadde vært i Laukvik og hentet post og forsyninger. På heimvegen fikk han stiv kuling og motvind. Han slet seg dog fram til landingsstedet, men sjøen var da blitt så opprørt at da han kom iland, fylte brottene båten så den hvelvet. Han fikk tak i en stor stein, men dragsuget av neste brott rev han med seg, og han forsvant. Den eneste beboer på fyret, hans datter Karen, sto hjelpesløs på land og så på farens kamp for livet uten å kunne gjøre noe.

Karen ble senere gift med farger Fosnes i Tromsø.

Samtidig med fyret ble det oppført en svær varde på høgste øya. Dette innseilingsmerket sto i en årrekke, men regn og is sprenge steinene fra hverandre. Den ble da revet, og ny varde av tømmer ble oppført lengst øst på øya. Også denne stod svært lenge, festet til fjellet med svære jernbolter. Men ei høstnatt røk det opp et voldsomt uvær fra sør eller sørvest. Da morgenen kom, var seilmerket bortblåst. De svære totoms jernboltene var slitt av som sytråd, og treverket var knust til pinneved. Deretter oppførte Merkevesenet en

Hekkingen fyr

N.G.O.

steinvarde av restene av den første. Men denne gang mindre og i rund form.

Før torskefisket ligger ikke Hekkingen høvelig til da den mangler vinterhamn. Hele vestsida er et støvellhav som strekker seg ei mil vestover. I de tider da småbåtfisket ble drevet, og torsken kom tett under land, måtte linefiskerne ro innom øya og ut på nordsida for å komme til linesettene «Hornan» og «Skallen». Det var ikke spøk når landvinden stod ut Malangen. Det var i siste omgang seifisket med not som holdt stedet oppe som rorvær, og skaffet liv og røre hver vår og sommer. Det fortelles at omkring 1850 kunne år om annet halvthundre seinotlag drive ved Hekkingen. Seien kom i tette stimer til grunnene like under land, og ble tatt med søkkenot i farnevis. Bergflatene der ute var kledd med seihjeller. Når makketida kom om sommeren, kom også pomorrussen og kjøpte fisken i bytte mot mel, gryn eller penger. Det kunne ligge opptil to til tre russeskonnerter i Hekkingen og samle last.

Men seien ble borte. Den kom av en eller annen grunn ikke til land, og måtte fanges i snurpenøter av store skøyter ute på havet. Russerne forsvant også etter første verdenskrig, og nå er det gamle liv på Hekkingen en saga blott. Rorbuer og gammer som sto på øya og holmene, er nedrevet eller flyttet. Det eneste som minner om gamle tider, er fuglesvermene som i lyse vårnetter driver sin yrende lek i fjellet som før.

Gård nr 41 Giska

Dette gårdsnavnet finner en også i kommunene Torsken og Dyrøy. De ligger alle steder inne i ei dyp bukt. Det er vel riktig som Rygh mener at navnet henger sammen med de i buktene utfallende elver. Beslektet med elvenavnets stamme -geisk, av -geisa, som betyr å gå/renne med stor fart.

I 1609/10 er ført oppfølgende husmenn på gården: Mortten Oelsenn, Anders, og Steenn Oelsenn.

I 1614/15 betalte Morttenn leidangen med 1 pund fisk. Andre brukere nevnes ikke.

I 1619/20 betalte Mortenn leidangen med ei 1/2 våg fisk, og Annders svarte 16 merker.

I 1624/25 betalte Morten leidang med 1 pund fisk.

I 1629/30 betalte Anders leidangen med 18 merker.

I 1647 lå gården øde. Den var da skyldsatt for ei 1/2 våg, og tilhørte bispen i Trondheim.

I 1650 lå gården øde.

I 1666 bodde 50 år gamle Peder Baltarsøn sammen med sine sønner, Nils, 6 år, og Ole, 7 uker, i Giska. Videre husmannen Tarald Olsøn.

I 1691 var Olle Hansen oppført som bruker av gården, og i 1693 satt Olluf Ollufssen med den.

I 1702 hadde gården en oppsitter. Han het Bård Hansen og var 50 år gammel.

I matrikkelen 1723 er Søren Rasmussen ført opp som bruker av hele gården på 1 pund 12 merker.

Så nevnes ikke Giska før omkring 1750. Oppsitteren heter da Tho-

mas Andersen f. 1675, død 1759. Hans sønn Anders Thomassen bodde i Giska i 1760. Han ble senere gift med Gjertrud Gregusdatter. Av deres barn nevnes Michel f. 1760, Anne Bergitte f. 1763, Maren Grøn f. 1772, Gregus f. 1777, og Per Grøn f. 1779.

Omtrent samtidig med Anders Thomassen bodde Anders Hansen i Giska. Han var visstnok innflytter. Anders var gift med Bergitte Hansdatter f. 1762. De hadde ni barn, derav sønnene Hans Andersen f. 1780, og Anders Andersen f. 1787. Hans ble i kirkeboka gitt merknaden «en lidderlig knekt». Ingen av disse barna finnes senere bosatt i Giska. Det er vel på denne tida at gården ble kjøpt av Laukvik handel.

Det synes som om Giska har vært ubebodd ei tid etter år 1820. Omkring 1850 kjøpte Lars Mattisen Giska, etter at han hadde gitt opp losyrket og flyttet fra Hekkingen.

Ole Edvard Jakobsen f. 1847, var sønn av Jakob Johnsen Friis f. 1808 fra Skarsvåg i Lenvik, og Hanna Andrea Eleseusdatter født i Berg ca 1818. Jakob døde i 1847, samme år som Ole ble født, og Hanna Andrea ble i 1854 gift med Johan Peder Johansen fra Baltestad. Slik kom Ole Edvard til Hillesøy.

90-åringen Ole Edvard Jakobsen med barna i 1937.

Lærer Jens Johanessen på Lyngvær.

Som ungdom ble Ole Edvard tjener hos Lars Mattisen i Hekkingen. I 1874 ble han gift med Hanna Marie Larsdatter fra Edøy, f. 1851. De kjøpte da Giska av Lars. Ole og Hanna hadde etter det en kjenner til, fire barn. Det var Julius Meyer f. 1882, Laurits Albert f. 1885, Anna, gift med Jens Johanessen fra Hemnes i Rana, og Olga, gift med Søren Martinsen, sønn av Martin Pedersen fra Botn. De fikk utskilt halvdelen av hovedgården. Ole døde hos sin datter Olga i 1937.

Søren Martinsen omkom på sjøen i 1923, sammen med Hilmar Hansen og Petter Sørensen fra Astria. Det ble denne dag tre enker på disse nabogårdene. På hovedgården Giska, ble ingen av slekta bosatt etter Oles død. Gården gikk over på andre hender.

Det er mulig at Sakarias Sakariassen var bosatt i Giska mens Laukvik eide gården. Han var fra Sand, og var husmann med jord, gift med Ingeborg Eleseusdatter. Den andre husmannen var Hans Nikolai Svendsen fra Helgeland, gift med Petrika Jensine Sakariasdatter, søster til Sakarias. Av deres barn kan nevnes Lorentine Karoline f. 1875, Johan Martin f. 1877, Simon Edvard f. 1883, og Berntine Oliva f. 1886. Berntine var ei tid velkjent som fangstkvinne på Svalbard.

Av Sakarias og Ingeborgs barn skal her nevnes Ole Edvard Kristian,

gift med Karoline Hansine, datter av Nils Peder Olsen fra Ersfjord. De bosatte seg på Sandnes i Hillesøy, antakelig som husmannsfolk. Ole Sakariassen omkom på sjøen under vinterfiske med Peder Enoksen fra Kattfjord, utenfor Håja i 1899. Enka Karoline Nilsdatter døde i 1922, 62 år gammel.

Gård nr 42 Baltestad

Gården er utvilsomt av de eldste boplasser på Nord-Senja. Iflg. de lærdes mening er navn som ender på -stad, oppstått i vikingetida og vi har ikke mange av disse stedsnavn fra fortida her nord. Rygh mener at første ledd i navnet kan utledes av mannsnavnet Balti, og at gården opprinnelig het Baltastadir. Navnet er uten tvil fra ei tid før år 1000.

I tiendepenningskatten 1521 finnes følgende personer som har svart skatten: Erich Haldorsen med 18 lodd sølv, Olaff Erichsen 10 lodd, Niels Ingussen 10 lodd, Ion Andersen 3 lodd, Per Swensen 3 lodd sølv og 3 Rhinsk gylden, Siwor Askelsen 30 lodd, Margrette Alffsdotter 2 lodd, Rasmus Henrichsen 4 lodd, Framme Laurissen 1 lodd, Siwor Mogensen 2 lodd, Per Nielsen 3 lodd, Anders Haldorsen 2 lodd, Mogens Ienszen 3 lodd, Olaff Ienszen 10 lodd, Iwer Ienszen 10 lodd, Erland Siuersen 30 skilling, og Swen Torszen 10 lodd. I tillegg til disse, svarte Hans dugeswend og Germwnd Hallesen skatten henholdsvis med 5 og 6 våger fisk.

Ennå i 1567 hadde stedet så mange som 13 personer som svarte leidangsskatt.

Det var Henninch Ericksenn med 2 pund, Amund Joensenn 1 våg, Pouill Christoffersenn ei 1/2 våg, Jocop Willomsenn 2 pund, Oluff Hennichsenn ei 1/2 våg, Mogenns Persenn ei 1/2 våg, Anders Olsenn ei 1/2 våg, Thorris Annffindsen 2 pund, Amund Ericksenn ei 1/2 våg, Pouill Iffuersenn 2 pund, Laueris Christoffersen 1 1/2 våg, Berettij Olufsdotter 1 pund, og Biornn Olsenn 2 pund fisk.

Men så gikk det raskt tilbake. Fisket under land ebbet ut, og stedet hadde ingen andre herligheter enn fisken å by på. Med fisken forsvant også folket.

I lensregnskapet 1609/10 nevnes følgende «Boemenndt och Hus mendt» på gården: Rasmus Mogesen, Jakob Andersen, Johan Lauritzen, Annders Jacobsenn, Thornes Friis, Niels Baldtzarsen, Hans Oelsenn, Olle Anndersenn og Joenn Jampt. Peder Olsen er oppført som dreng.

I 1614/15 betalte Jacob og Oelle leidangen med 1 pund fisk, Johann,

Einer Kremmer, Oelle, Annders, Joenn og Peder betalte 16 merker fisk hver.

I regnskapet 1619/20 betalte Jacob ei 1,2 vågs leidang, Joenn, Tostenn, Johann, Knud og Johan Oelsenn betalte 16 merker. I en ekstraskatt 1620 nevnes som leilending Jacob Baadtsmand, og som husmenn Jonn, Tostenn, Johann og Knud samt drengen Ingebret.

I leidangsregnskapet 1624/25 nevnes Jakob, Knud, Johann og Joenn på gården.

I 1629/30 betalte Jon, Knud og Helge 16 merkers leidangen.

I 1634/35 betalte Joen Pedersen, Knud Knudsen, Peder Thomasen og Iffuer Ollsen husmannsleidangen med 16 merker.

I 1639/40 betalte Oele leidangen med ei 1/2 våg, mens Olluff, Peder Stephan, Elling, Rasmus, Oele Reinholtsen, Oele Joensen, Iffuer og Signild ytte husmannsleidang med 16 merker.

I 1645/46 betalte Oluff og Peder Thordsen leidangen med ei 1/2 våg, mens enka Dorette ytte 16 merker. I penningeskatt betalte Oluff for seg og sin kone 1 slettdaler.

I 1650 betalte Olluff Oelsen en 1/2 daler skatt av gården, skyldsatt til 1 våg.

I 1666 bodde det bare en oppsitter på hovedbruket Baltestad. Det var Oluf Olsen, 58 år gammel, med tre sønner. På denne tiden tilhørte Baltestad bispnen i Nidaros, og landskylda var 1 våg fisk.

I den gyldne tid før stedet i det 14. århundre, er det sikkert at kirken på Baltestad ble oppført. Kanskje her som i Øyfjord, ved hjelp av tilreisende fiskere. Stedet steg så høgt i anseelse at det gav navn til et tinglag. Baltestad og Gisund tinglag strakte seg fra Kjølvå i vest og langt sør i Gisundet.

Baltestad var anneks til Øyfjord residerende kapellani under Trondenes, med egen prest. Etter 1650 hadde disse kirker ikke egen prest. De kom da under Mefjord kirke. Baltestad ble da betjent av Lenvikpresten Kristen Jensen Horsens og hans sønn Just Kristensen Roldt, som var prest i Mefjord. De siste prester som forrettet i Baltestad kirke, er antakelig Rasmus Schelderup fra Hillesøy, og Johan Arnt Meyer i Lenvik. Sistnevnte forlot Lenvik og Hillesøy i 1754. Kirken i Baltestad skal iflg. Kraft være nedlagt omkring 1750.

I folketellinga 1702 sies det uttrykkelig at Baltestad er «øde for folk». Dette omfattet ikke bare stedet Baltestad, men hele Baltsfjorden,

hvor det neppe har vært noen bosetning i de gyldne tider som er beskrevet. Vi vet forøvrig lite om Baltestad fra denne perioden.

Enkelte små trekk kan finnes fra det 16. århundre. I «Kronens sager» fra 1567, heter det: «Jakob Skott y Baltestad for hans dotter mistogh nogidtt lerridtt 1 1/2 daler» og videre «Gjert Oluffs dotter for hun kjøpte och dulde 1 1/2 alne sort engelst som bleff stollit fra hr Karll». Herr Karll må være presten, for han nevnes ved flere anledninger. Straffen tyvtøsen fikk, var 4 daler i bot.

Så heter det videre «Peder Lauritzen på Baltestad for frille leffnidtt 1/2 daler, Oluff Thiøstennzen ibiidem for frille leffnidtt 1/2 daler. Anne Mortennz Dotther for samme sagh 1/2 daler. Knud Mogennzenn ibiidem for frille leffnidtt 112 daler.

Hustru Berrithe for syn tienniste quinde hun løste leyrmaal 3 daler. Disligiste gaff hun och for hendis drenngh hun løste for frille leffnidtt 1 daler». Straffen for frillelevnet var jo ganske rimelig, men når vi samtidig leser at Tomas Siursen ble ilagt mulkt på 1 112 daler for å ha hugget en flyndre i sporen og sluppet den i sjøen igjen, synes det å være en dryg mulkt.

I matrikkelen 1723 er Amund Friderichsen ført opp som bruker av halve gården. Resten lå øde.

Abraham Baardsen ble 1755 i Hillesøy kirke offentlig trolovet med Marith Olsdatter. Hun døde imidlertid straks etter. I 1757 ble Abraham gift med Ellen Pedersdatter, og de bosatte seg i Astria. Sjøl om alle boplasser i Baltsfjorden i denne tida, kalles med fellesnavnet Baltsfjord, vet vi med sikkerhet at Abraham Baardsen bodde i Astria, bnr 1. Han var muligens første oppsitter på denne gård. Hans datter Marith, ble gift med enkemannen Tarald Haldorsen på Kvalnes i Bakkejordgrenda, og har båret ættetradisjonen hit og videre ut til nordre Hillesøy. Her var det Tobias Taraldsen, Kvalnes, far til Carl Bertheussens mor, Hanna Pauline Tobiasdatter, Storsletta, som fortsatte tradisjonen.

Det er trolig at Abraham Baardsen var sønn til oppsitteren i Giska i 1702, Baard Hansen. Samtidig med Abraham Baardsen, bosatte Edias Amundsen seg i Sandvika innafor Baltestadvær. Han var bror til Fredrik Amundsen, Sand, og gift med Lisbeth Baardsdatter, Abrahams søster.

Abraham og Ellen hadde ni barn: Marith f. 1758, visstnok oppkalt etter hans første forlovede, Baard f. 1760, Peder f. 1762, Guri f. 1765, Ingeborg f. 1768, Ellen Anna f. 1770, Martha f. 1773, Guren f. 1775, og Elisabeth Marie f. 1778, hun døde som barn. Abraham Baardsen døde 1784 og Ellen Pedersdatter i 1807, 78 år gammel. Den 8. februar 1785 var skiftet sluttet etter Abraham Baardsen mellom

enken og barna. Formuen beløp seg til ca 36 rdl og gjelden var ca 8 daler, så det ble en liten arv å skifte. Av effektene nevnes bl.a. en ny kirkestol i Hillesøy kirke. Det var bare de mer ansette personer den gang som hadde egen kirkestol. Verge for de umyndige barna ble klokkeren på Arnes, Jørgen Henriksen Høgh.

Sønnen Peder Abrahamsen ble boende på gården. Han ble gift med Petrike Jensdatter. De hadde tre barn, en «uekte» datter Baardanna f. 1787, sønnen Abraham f. 1790, og Petrika Andrine f. 1749. Peder Abrahamsen døde i 1794, og enken giftet seg på ny med Nils Pedersen, Baltestad. De hadde en datter, Elen Marie f. 1796. Petrika Jensdatter døde 4. mai 1800, bare 36 år gammel. Enkemannen Nils Pedersen fikk i 1801 en datter med Maren Jensdatter, som han senere giftet seg med. Datteren het Anne Brems. I 1802 var skiftet sluttet etter Petrika Jensdatter mellom hennes barn og gjenlevende mann. Boet var imidlertid fallitt.

Peder Abrahamsens sønn Abraham Pedersen, ble ikke å bo i Astria, men bosatte seg i Ersfjorden. Abraham ble konfirmert i 1813, han var da 23 år gammel. Det står notert at «han er en brav gutt». Angående hans hustru finner vi at hun het Petrika Henriksdatter og var f. 1798 av foreldre innerst Henrik Eliassen, Landøya, og hustru Dorthea Pedersdatter. Hun ble konfirmert i 1819 og angitt kunnskap «Temmelig vell». Disse to oppholdt seg i 1823 på Navaren, og ble samme år ekteviet i Lenvik kirke. Brudgommens alder var da 33 år, og bruden var 24 år. Forlovere var Ole Guldbrandsen for sin foster sønn Abraham, og Johan Olsen, Målsnes. Petrika oppgis død i Ersfjord år 1852, «før Lorentz Thode kom dit i 1856». Abraham døde hos Lorentz Thode noe senere eller rundt 1860-tallet.

Vi kjenner til en av Abrahams barn, datteren Anne Dorthea f. 1823. Hun ble i 1844 gift med Andreas Bangsund Kristoffersen fra Tromsø. Han var f. 1815. De bodde en del år i Ersfjorden, men flyttet så til Tromsø, hvor etterkommerne med slektsnavnet Bangsund er velkjent. Denne Andreas Bangsund Kristoffersen, hadde en sønn, Johan Kristian Heggelund, som tok navnet Bangsund til familienavn. Johan var født i 1847. Trelasthandler Erling Bangsund, Tromsø, er et av hans barn.

Abraham Baardsens etterslekt er vidt utbredt, både i Hillesøy og Tromsøysund. En av hans døtre, Elen Anna, var gift med Jens Nilsen, Kattfjord. Han var sønn av Nils Nilsen, Sjønes. De hadde fem barn. Slekten bor ikke lenger i Astria. Men ennå i 1801 bodde Nils Pedersen der sammen med datteren, Elen Marie. Han var da enkemann etter andre ekteskap, 41 år gammel, og ernærte seg utelukkende av fiske.

Gårdens eier i 1801 var Anders Jensen, 29 år gammel, og gift med

Kirsten Andersdatter. Hans far Jens Andersen Bork, bodde på gården, og hadde litt jord som han disponerte, men ernærte seg ellers bare av fiske.

Så kom en ny slekt som kjøpte og bosatte seg i Astria. Peder Andreas Svendsen f. 1774, var sønn til storbonden på Austein, Svend Henrik Normann. I 1806 ble Peder gift med Rebekka Kristine f. 1779, datter til klokkeren på Edøy, Lars Olsen. Peder Andreas Svendsen kjøpte Astria, og bosatte seg der. Av deres barn kjenner vi til Hanna Marie f. 1808, Svend Henrik f. 1810, Hans Henrik f. 1811, Lars Kristian f. 1815, og Ole Kristian f. 1819. Peder omkom på sjøen 8. oktober 1824, og Rebekka døde i 1848, 70 år gammel.

Sønnen Svend Henrik overtok Astria etter foreldrene. Han ble gift to ganger. Først med Maren Ingebrigtsdatter f. 1807, datter til Ingebrigt Pedersen, Botn. De hadde barna: Marith Marie f. 1840, Peder Andreas f. 1842, Søren Martin f. 1845, og antakelig et par døtre til. Maren Ingebrigtsdatter døde i barselseng i 1845, 38 år gammel. Svend Henrik giftet seg så med Olava Kristine Antonisdatter fra Brensholmen, f. 1821. De fikk disse barna: Hans Martin f. 1852, og Ole Kristian f. 1854.

Peder Andreas Svendsen f. 1842, bosatte seg i Bogen(se under gården Bogen), og Søren overtok Astria. Han ble gift med Hansine Sesilie f. 1849, datter av Ole Eriksen, Botn. De hadde disse barna: Else Marie f. 1875, Serine Helene f. 1877, Selma Katrine f. 1880, Julius Meier f. 1882, Inga Viktoria f. 1884, samt Julie, Hagbart og Peder. Ingen av dem bosatte seg på hovedgården. Sønnen Hagbart omkom på sjøen vest for Håja, i 1923. Søren Svendsen døde i 1914.

Svend Henrik Pedersens bror, Ole Kristian Pedersen, ble i 1852 gift med Hanna Dorthea Nilsdatter og bosatte seg i Baltsfjordbotn. Der var ingen oppsitter fra før. Hanna var født på Engenes av foreldre Synøve Olsdatter og Nils Hals i 1825. Hun ble oppfostret hos besteforeldrene. Senere kom hun til sin mor som var blitt gift på Vang i Lenvik. Ole Kristian og Hanna fikk en sønn i 1852. Ole Kristian døde samme år, 33 år gammel, og sønnen ble oppkalt med farens navn, Ole Kristian.

I 1859 ble Hanna Dorthea gift på nytt. Denne gang med Ole Olsen Kjeldsberg fra Røros. De fikk to sønner, men ekteskapet varte ikke lenge. Ole Kjeldsberg dreiv heimfiske og hadde med seg, foruten en sønn, en mann Bernt fra Storsletta, bror til Jens Nilsen. Lillejulaften 1872 skulle han skyssse Bernt over til Austein, men på Trollvikran kullseilte båten. Det var et voldsomt uvær med landvind, og alle omkom. Ole Kjeldsberg var da 46 år, Bernt Nilsen og stesønnen Ole Kristian, 20 år. Hanna fikk bevilgning til å sitte i uskiftet bo med sin siste sønn, Hans Karoles f. 1867.

I 1874 ble Hanna gift for tredje gang. Nå med Johan Salomonsen fra Kårvik. Johan Salomonsen hadde vært gift før med Johanne, datter til klokker Lorentz Dass på Kårviknesset. Tre av Johans sønner fra første ekteskap bodde i Hillesøy. Petter og Henrik i Stønnesbotn og Ingebrigt, som var invalid, bodde sammen med faren i Baltsfjorden. Johan Salomonsen var navngjeten som skytter og viltfanger. Utallige er de rever og otere han skjød og fanget i saks og fallstokk. Johan var finnlender, født i Nord-Sverige.

Baltsfjordbotn var den gang en stor gård med svær besetning, stor utmark, mye skog og solid velstand. Hanna Dorthea overlevde også sin tredje mann, og solgte gården til Ingvald Peder Olsen fra Lillenes, f. 1863. Han var sønn av Ole Pettersen, Lillenes. Ingvalds kone, Oline Andrea Sørensdatter, var fra Marsletta, f. 1865. Hun var oppfostret i Sandvik på Leirstranda.

Hans Karoles Olsen, Hanna Dortheas eneste gjenlevende sønn, dreiv en tid med fiske og fiskeoppkjøp. Senere var han kystløs for indre led, Lødingen - Tromsø og nordover. Han omkom på sjøen sammen med en annen los under losing fra Lødingen.

Den siste av Peder Svendsens sønner i Astria, Lars Kristian, ble som nevnt under Edøy, gift med Alberthine Holm Pettersdatter. Hennes søster, Hanna Marie Pettersdatter, ble gift med Bertheus Jeremiasen, f. 1809. Han var antakelig sønn av Jeremias Trondsen, Breivik, men dette vet vi ikke sikkert. Hanna Marie og Bertheus barn var: Ingeborg Marie f. 1831, Hans Peder f. 1833, Anne Kristine f. 1835, Johanna f. 1838, og Peder Andreas. De bodde i Baltsfjord.

Bertheus Jeremiassen omkom på sjøen sammen med Hans Jespersen fra Husa, i november 1839. Hanna Marie døde i 1847, 39 år gammel. Hun falt på isen da hun bar på en bjørkestrange, og slo seg slik at hun døde. De fem foreldreløse barna ble oppfostret av slekt og venner. Av disse barna ble jentene Ingeborg, gift med Søren Pettersen, Fjordgård, og Johanna gift med Hans Berg Mikkelsen, Sommarøy. Hans Peder ble gift med Albertine Pettersen, Edøy. Hun var enke etter morbroren, Lars Kristian.

Vi vet ikke om det på «Selvåg», bnr 5 under Baltestad, har bodd folk tidligere, men straks etter 1800 har stedet en oppsitter. Det var Svend Pedersen, gift med Ingeborg Isaksdatter. Det nevnes her tre av barna: Pernille f. 1805, Peder Andreas f. 1806, og Anne Kristine f. 1809. Svend Pedersen døde i 1843, 62 år gammel. Sønnen Peder Andreas Svendsen overtok gården. Av hans to søstre vet vi at Anne Kristine ble gift med Ole Peder Sebulonsen, Galnslått, og Pernille med Johan Henrik Johannessen fra Gisund.

Peder Andreas Svendsen ble gift med Jokabeth Gregusdatter, Rossfjord. De hadde følgende barn: Oldine Bergitte f. 1832, Petrika Johanna f. 1835, Nikoline f. 1838, Svend Kristian f. 1839, Karoles f. 1843, og Anton Severin f. 1847. Peder Andreas døde i 1868 og etterlot seg enke og syv barn. Hans hustru Jokabeth levde som kårenke til 1875, og døde 74 år gammel.

Sønnene Hans Lars og Anton ble på gården, og brukte hver sin halvpart av Selvåg. Hans Lars ble i 1869 gift med Hansine Johanna Karlsdatter fra Berg. Deres sønn Oluf Mjøberg Hansen f. 1871, bodde senere på denne gårdpart. På den andre halvdel av Selvåg bodde Anton Severin Pedersen, gift med Jensine Erika Mathisdatter fra Tromsøysund.

Året 1881 var et svært sneår som ingen minnes maken til. Den 31. mars dette år løsnet et sneskred i skråningen ovenfor Antons gård, og tok med seg alle husene. Hele familien omkom, Anton, hans kone, hans to sønner Ingebrigt og Isak, samt et udøpt spedbarn. Denne gårdpart ble senere kjøpt av Morten Indal Evensen fra Malangen, som bosatte seg der.

Han var født i 1845, og gift med Nikoline Marie Nilsdatter f. 1859. Morten var los for ytre Malangen. Han ættet fra Sandvik på Leirstrand. Hans mor med det klingende navn, Anna Rebekka Elisabeth Lind Muhlenphort, var av en slekt hvis stamtavle går tilbake til Didrich von Muhlenphort, Geheimeråd hos hertugen av Sachsen - Gotha 1565.

Morten Evensen døde i 1919. Hans kone var død året før, og sønnen Alfred Emelius f. 1884, bodde i Selvåg etter foreldrene.

Edias Amundsen, Sandvik(Baltestad), døde 1749, 81 år gammel. En av hans døtre, Marith Ediasdatter f. 1757, var gift med Rasmus Jansen f. 1748. De bodde på denne gården. I folketellinga for 1801 finner vi at de hadde bare en sønn, Erik, 19 år gammel, men to fostebarn: Nils Pedersen, en uekte sønn av Peder Davidsen og piken Karen Marie Nilsdatter. Det andre fostebarnet var Rakel Jeremiasdatter.

Mariths søster, Aleth Ediasdatter, tjente på gården. Hun hadde et «uekte» barn, Ellen på 1 år, med ungkar Peder Andreassen fra Astria, men han nektet å vedkjenne seg farskapet til jentungen.

Men så rammet døden denne familie slik at Sandvika ble ødegård. Sønnen Erik døde i 1802, 20 år gammel. Året etter døde hans mor Marith, 46 år gammel. Rasmus Jansen flyttet trolig fra gården, for han nevnes ikke mere.

Fostedatteren Rakel fikk en sørgelig død. Etter at heimen i Baltestad ble oppløst, kom hun til Grasmyr i Lenvik, trolig som tjenestejente. Den 18. august 1811, brant gården ned og Rakel Jeremiasdatter omkom i flammene, 15 år gammel.

Så ser det ut til at Sandvika og Baltestadvær er lagt øde til 1827. Pernille Svendsdatter, Peder Svendsens søster i Selvåg, ble i 1827 gift med Johan Henrik Johannessen fra Gisund, f. 1798. De bosatte seg i Sandvika. Av deres barn nevner vi Peder Andreas f. 1828, og Johan Peder f. 1834.

Peder Andreas ble gift med Johanna Oldine, datter til Jørgen Spore, Lanes i Stønnesbotn. Peder bosatte seg på den gamle kirkeplassen, Baltestadvær. Han var en ansett mann. I en årrekke var han prestens medhjelper ved Hillesøy kirke, et ombud han tok med stor selvfølelse og høytidelighet. Ofte dro folk på smilet når «han Peder i Balstadvær», bratt i nakken som en spansk hane, skred opp etter kirkegulvet i store sjøstøvler med skranglende hæljern, for å tenne alterlysene, eller for å hjelpe presten med messehakelen. Men ellers tok ikke folk i den tida etiketten så nøye.

Broren, Johan Peder, ble gift med Hanna Eliseusdatter fra Mefjord. Han bosatte seg innenfor, i Sandvika, til daglig kalt Okseskaret, etter en fjellovergang til Øyfjorden, mellom tindrekken Balten og Tusteren. Sønnen Rasmus bodde siden på denne plassen, som ble matrikulert under bruksnavnet «Nymoen».

Johan Henrik Johannessen døde i 1880, og Pernille Svendsdatter var da allerede død i 1875, 75 år gammel. I indre bukt av Sandvik, bodde senere en sønn av Hans Lars Pedersen, Henrik Hansen.

Til Baltestadvær kom ingen gårdbruker etter at Per var død. Søren Salomonsen, Gavlen, kjøpte stedet for det gode laksefiskets skyld. En husmann, Ole Enok Olsen, satte seg ned i den sagnomspundne keila i Baltestavær.

Gård nr 43 Husa med Husøy

Fiskeværer Husøya i august 1961.

Fotograf: M. Hagen, Telemark Flyselskap as.

Gårdsnavnet er utvilsomt en forkortelse av folkemålets «husan», bestemt flertallsform av hus. Det peker på at før den faste bosetning av gården, har noen hus stått på plassen.

I 1671 er Lars Mogensen ført opp som bruker av gården, skyldlagt til 2 pund.

I 1687 brukte Knud Edissen 1 pund 3 merker, og Lars Larsen 1 pund av gården.

I 1691 brukte Hans Hansen 1 pund av gården, mens resten lå øde.

I 1702 finner vi «Huusa med Huusøen i Øyfjord menighet i Baltestad tingsted» bebodd av 4 oppsittere. En av disse var Kristen Olsen 50 år, med to sønner, Ole og Ingebrigt, 13 og 6 år gamle. Om Kristen Olsen sies det: «Hans vilkår er noenlunde, men de andre er noen stakler.»

I matrikkelen 1723 er Peder Olsen og Rasmus Rasmussen nevnt som oppsittere på gården. De brukte 1 pund hver.

Det er lite vi vet om Husa før mot slutten av 1700-tallet. Øyfjord kom først inn under Hillesøy omkring 1809. I 1785 finner vi et skifte sluttet etter Nils Sjursen, Husa, gift med Kristine Jonsdatter. De hadde to sønner, Kristen f. 1785, og Jakob f. 1789. Dødsboet var fallitt. Aktiva beløp seg til 28 daler, men passiva var på hele 84 daler.

I 1801 bodde tre familier på Husa gård. Om alle disse sies det at de har intet åkerbruk, kun få kreaturer og nærer seg utelukkende av fiskerier. En av disse var sammen Peder Sjursen. Han dreiv bjørnshyter og fiske.

I «Trælvig», bnr 1 av Husa, bodde på samme tid Jesper Pedersen, fra Berg. Han var gift med Signhild Hansdatter. Han var 44, og hun 37 år gammel. Begge hadde vært gift tidligere, og hadde hver en sønn. Hans sønn var Johannes Jespersen f. 1789, og hennes sønn het Rasmus Sørensen f. 1791. Av deres felles barn nevner vi Tomas Jespersen f. 1801. Han bodde senere på Husa. Han fikk en sønn kalt Johan. Johans datter Johanna, ble gift med Kristoffer Kristiansen på Bakkejord, Leirstranda, hvor etterslekten fortsatt bor.

Deres andre fellesbarn var Barbro Jespersdatter, f. 1805. Hun ble gift med Petter Pedersen, Lillenes. En av deres sønner var Peder Pettersen, Austein, og hans sønn igjen var Johan Andreas Pedersen, Engenes.

En annen oppsitter var Søren Jespersen f. 1807, gift med Ingeborg Sakariasdatter fra Sand i Hillesøy. Av deres barn nevner vi Kristoffer Sørensen, Ytre Buvik, og Martine Sørensdatter som ble gift med Salomon Jakobsen, Gavlen, Hans Jespersen f. 1809, gift med Maren Dass Falch, visstnok en uekte datter av skipskaptein Hans Falch i Tromsø. Moren skal ha hett Fina Fabel. Hans Jespersen omkom på sjøen i 1839. Med Maren Dass Falch hadde han to sønner. Først Severin, gift med Anna Abigael Enoksdatter, Vang. De har etterlatt seg en stor etterslekt i Hillesøy og Lenvik. Videre Martin Falch, gift med Ragnhild Hansdatter. De bodde på Engenes. Martin Falch døde i 1912.

Signhild Hansdatters sønn, Rasmus Sørensen, ble bosatt i Trælvik. I 1813 ble han gift med Maren Kristine Hansdatter fra Stønnesbotn. Hun døde uten å etterlate seg barn. Rasmus ble i 1830 gift for andre

gang med Abel Marie Absalonsdatter fra Agnstauren. De fikk sønnen Jakob Michal Rasmussen, f. 1830. Året etter døde Abel Marie, 44 år gammel.

Jakob Rasmussen bodde i Trælvik og var gift med Beret Kristine, en datter av Ole Peder Sebulonsen, Galnslåtta, og Anne Kristine Svendsdatter, Selvåg. Jakob og Beret hadde barna Ole og Rikard, som begge ble gift og bosatt på Engenes, hvor etterslekten bor. Videre datteren Hansine Helene, gift med Hans Kristian Hansen, bosatt på Lillenes.

Beret Olsdatter døde omkring 1860. Jakob ble gift for andre gang i 1883. Denne gang med Elen Margarethe Kristiansdatter fra Malangen. Hun var 12 år eldre enn han. Jakob Rasmussen døde 16. november 1878. Trælvik ble så kjøpt av Tollef Olaisen fra Breivik, og han bosatte seg der. Kårenken, Elen Kristiansdatter, overlevde sin mann med syv år. Hun døde i 1885, 66 år gammel. Hun var født på Kaianes i Malangen i 1819.

Rasmus Sørensen hadde bodd som sjøleier i Trælvik. Plassen hadde han antakelig kjøpt av Mikal Withe Holmboe, som på denne tid var eier av Øyfjorden. Det var hele Øyfjordens austside, fra Keipneset til Fugleneset, med de to boplassene Husa og Trælvik. Husagårdene ble bygslet under Trælvik.

I 1836 bodde Enok Larsen fra Mefjord som bygselmann på Husa. Han var gift med Henrika, datter av Søren Jespersen. Samtidig satt Johan Thomassen på Husa som bygselmann eller strandsitter. I 1860-åra finner vi Jakob Leonhardsen f. 1840, som oppsitter på Ytre Husa. Han var fra Berg, og gift med Ane Malena Heggelund Figenskau. Senere bodde deres sønn Johan Jakobsen, på denne gårdpart. Så ble Indre Husa hovedgård strøket.

Lorents Severin Eriksen var iflg. konfirmasjonsfortegnelsen fra 1815, født på Edøy. Faren var Erik Larsen fra Mefjord, og moren Maren Elisabeth, datter av gammelklokkeren Lars Kristian Olsen, Edøy. I 1838 ble han gift med Inger Ovedia Bachmann fra Galnslåtta, f. 1814.

Deres livsskjebne er visstnok ikke enestående, men allikevel bemerkelsesverdig. Lorents og Inger tjente begge hos handelsmann Hans Kr. Hansen i Laukvik, da de giftet seg. De var meget avholdt av gamle Hansen og hans hustru, Anne Margrethe Brox. Handelsmannen bekostet bryllupet og hjalp de unge nygifte på mange måter. Da Lorents og Inger stiftet eget bo, flyttet de til Trælvik og bodde ei kort tid som innerst hos Rasmus Sørensen. Så bygslet de Indre Husa hvor de reiste nødvendige hus, og flyttet dit. Til å begynne med var nok økonomien langt under null. Men Lorents var en kraftig kar og et jern til å arbeide. Dertil var han nevenyttig, så han utførte det meste

sjøl. Og Inger sto ikke noe tilbake for ektemaken, slik at vanskene ble overvunnet.

Øyfjorden var den gang rik på fisk under land, og fisken gav penger. Lorents og Inger fikk ti barn, syv sønner og tre døtre. En gutt døde som barn, mens de andre vokste opp. På en av sønnene bekostet faren lærerutdannelse. Lorents satt mange år i Hillesøy herredstyre. Også en tid som varaordfører. Han hadde den tids sjeldne ferdighet at han kunne skrive. Og hans underskrift i den gamle formannskapsprotokoll er meget pen med de gamle snirklete bokstaver. Han hadde også en uvanlig god sangstemme, og fungerte ofte som forsanger i Hillesøy kirke når klokkeren hadde forfall.

Så gikk åra. Familien på Husa satt i god velstand. Sønnene sørget for heimen etter beste evne. Men så vendte skjebnen seg, og snudde vrangside til på en temmelig hardhendt måte. I 1879 omkom sønnen Torger ute på fjorden, mens de andre fra båten ble reddet. Den 15. november 1880, omkom sønnene Lars og Johan, samt dattersønnen Bernt. De var ute og trakk en linesetning da uvær kom over dem. Bare vraket av båten ble funnet i fjæra ved gården.

Nå var det bare en sønn igjen på gården. Han het Ingvald, var gift og hadde tre barn. I 1881 drev han som vanlig, fiske. Han hadde med seg på båten to av sin kones brødre, Andreas og Ole Erikssønner, fra Engenes. Det var den 17. mars 1881. Flere båter var ute og trakk linebruk. Været så truende ut, og de fleste snudde og kom seg under land. Men Ingvald ga seg for god tid og nådde ikke land før en forferdelig sørveststorm la havet i kok. De hadde kommet seg tett inn under land ved Bringa utfor Breivik, men der er «tull-rokket» så volsomt i sørvest at båten ble kastet rundt, og alle omkom. Da det tre uker senere ble smult og stille vær, ble de tre likene funnet i sjøen. De ble tatt opp og begravet på Hillesøy kirkegård. Ingvald var 41 år, Andreas 30 år, og Ole 18 år gammel.

Etter denne tragiske ulykke gikk det et volsomt snøras over gården på Husa. Datoen da skredet gikk kan ikke sies, men det skal være nært samme tid som skredet i Selvåg. (Den gamle piken Ingeborg Sørensdatter, Fjordgård, fortalte på sin 85 årsdag, 22. juni 1948, at skredet på Husa gikk presis samme dag og time som skredet i Selvåg). Enken etter Ingvald ble sittende på et grytelokk i fjøset, og anså seg dødens inntil hun hørte snøskuffene mot fjøsdøra. Gamle Lorents kom roende til Fjordgård etter hjelp for å måke snøen bort. Det skal ha vært den 31. mars, mens drukningsulykka skjedde 17. mars.

Skredet tok en sjå med tørrfisk og mye annet på sjøen, veltet stuhuset til Ingvald Lorentsen halvt over, men gikk over fjøset som var så nedsnødd dette året at skredet raste over taket. Ingen menneskeliv gikk tapt. Men Hanna, Ingvalds hustru, var inntengt i fjøset hele dagen til folk fikk måket seg ned til fjøsdøra. Heldigvis holdt fjøstaket uten å brekke sammen.

Lorents Eriksen var nær 70 år da alle disse ulykkene rammet han.

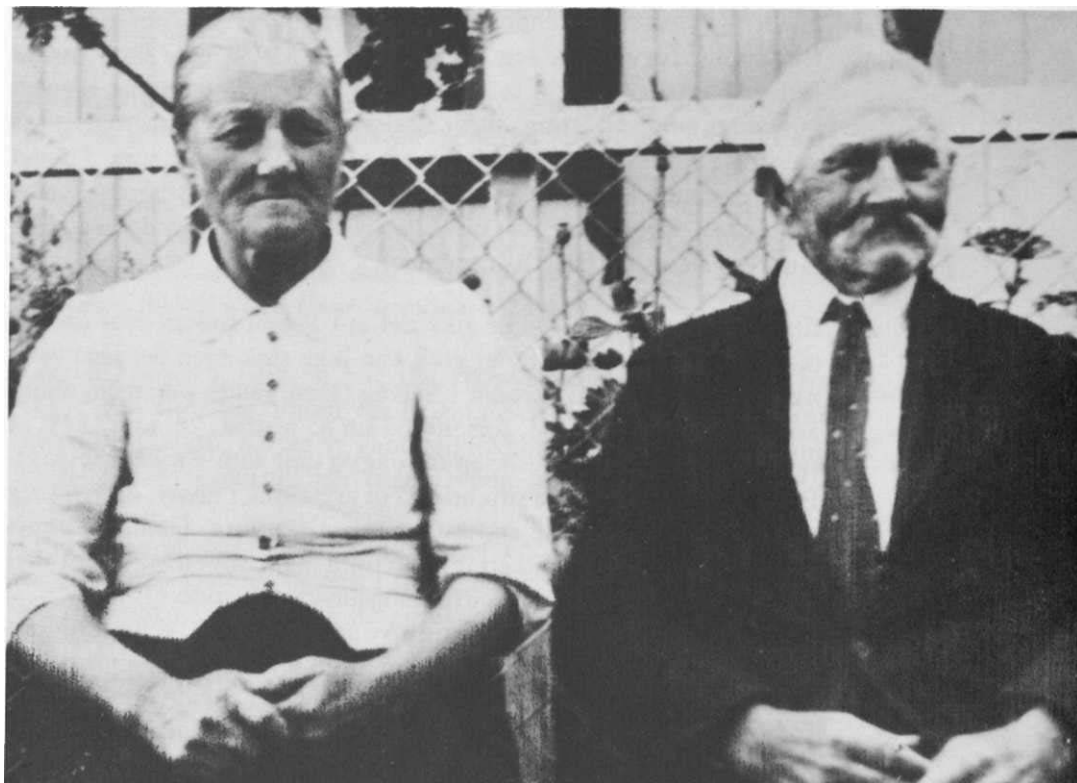
Men han var sterk både av legems- og åndskrefter. En som var med i begravelsen av Ingvald og hans kamerater, fortalte at da kistene var senket i fellegraven, sang Lorents med fulltonende røst salmen med de andre, mens tårer strømmet nedover hans kinn. Dette viser hans store styrke.

Lorents Eriksen døde av blodforgiftning i en hand, den 22. oktober 1887. I skiftet etter han var boet gjort opp med kr. 14.000,- i formue, og ingen gjeld. En betraktelig sum for en fisker og arbeidskar på den tida, som hadde startet med to tomme hender.

Et markant trekk ved denne mann er at pengene ikke ser ut til å ha blitt noen Gud for han slik det ofte vil bli for de som sparer sammen en stor formue. En liten hendelse er blitt fortalt: «Da en gjenlevende sønn en dag trengte noen spiker, lette Ingvald i ei «bomma» med noe jernskrap. Da fant han en tøyfille der, og da han viklet den ut lå det tretten hundrekronesedler inni.»

De var antakelig lagt der og avglemt, så man kan ikke si om han at han «ruget» over pengene. Lorents døde i 1939.

Inger Ovedia døde på Austein hos sin eldste datter Johanna, den 25. oktober 1896. Hun var en staut og rettenkende kvinne. Sønnen Torger hadde etter seg en «uekte» datter, Inga. Etter arveloven før 1917, arvet ikke «uekte» barn sin far, og følgelig kom Inga ikke i

Lortine Jensine Jakobsdatter f. 1869 og Ludvik Edvart Meyer Lorentsen f. 1850.

Sørste delen av Husøya i august 1961.

Fotograf: M. Hagen, Telemark Flyselskap a.s.

betraktning ved bestefarens dødsbo. Men Inger syntes synd på jenta. Derfor testamenterte hun henne kr. 1.000 av sitt eget arvelodd, skjønt nok ikke alle likte det.

Lorents Eriksens sistlevende sønn, Ludvig Edvart, f. 1850, hadde oppholdt seg i Balsfjord som lærer. Han kom heim til Husa og giftet seg med Lorentine Jensine, datter til Jakob Leonhardsen.

Gården Ytre Husa ble etter Lorents død, kjøpt av hans værsønn Kristian Andreassen, f. 1849. Han bosatte seg der. Han var «uekte» sønn av Elen Kristiansdatter, Jakob Rasmussen i Trælviks siste kone. Kristian var gift med Rebekka Lorentsdatter f. 1848. Deres sønn Toralf Emelius, f. 1883, gift med Anna Mortensdatter fra Rossfjord, overtok Husa bnr 4. Toralf døde i 1953, og enken med barna ble boende på gården.

Kristian og Rebekkas eldste sønn, Ludvik Emanuel Kristiansen, f. 1874, var gift med enken Emelie Bergitte Kjeldal, født på Gavlen i 1874. Elen Kristiansdatter i Trælvik, hadde oppsatt et gavebrev til sønnesønnen Ludvig Kristiansen, og uten lovlig hjemmel gitt han Husøya. Hjemmelsinnehavere var Jakob Rasmussens barn og etterkommere fra hans første ekteskap. Det holdt på å bli prosess, og i

så fall ville Elen absolutt måtte ha tapt. Men hjemmelsinnehaverne ville ikke ha strid. De gav etter, og underskrev hjemmelsavståelse. Ludvig Kristiansen døde i 1907, og hans barnebarn ble eiere av den verdifulle Husøya. Enken etter Ludvig giftet seg tredje gang, med Bernhard Toresen, Øyfjordvær. Husøya ble et av de sentrale stedene i Hillesøy, med mye tilflytting av folk. Den ligger godt til rette for fiskeribedrifter. Et framtids sted.

Gård 44 Fjordgård

Gården Fjordgård i 1950.

Fotograf: Torgeir Renland, Bothamn.

I de eldste opptegnelser heter stedet Øyfjordbotn gård. I nåtid er gården ei bygd som utgjør en skolekrets. Fjordgård er det eneste sted i Øyfjorden hvor et bra jordbruk kunne drives. Stedet har betydelig flat mark. Men her som andre steder ved kysten, er det fiskerinæringen som dominerer.

Fra eldste tider er det lite å fortelle. Omkring 1800 bodde det tre gårdmenn og en husmann på stedet. De har intet åkerbruk og få krøtter. De lever utelukkende av fiske. Da vi ikke kjenner deres etterslekt, har vi ikke navnene på dem. Oppsitterne hørte forøvrig til Mefjord menighet.

Den første vi kjenner til på stedet, er gårdmann Petter Larsen f. 1785, gift i 1821 med Anne Dortha Steffensdatter f. 1780. Av deres barn nevner vi Albertine Holm f. 1826,(se under Edøy), og Søren Mathias f. 1830.

Petter Larsen var etter eget utsagn født og oppvokst i Troms innland, på Storsteinnes eller i Tromsdalen. To av hans søstre var også bosatt i Fjordgård, og har etterslekt i Hillesøy.

Anne Steffensdatter var finnlender, eller kven som det het her nordpå. Det var en finsk familie som innvandret til Nord-Norge. Foreldrenes navn kjenner vi ikke. Derimot kjenner vi tre døtre som ble gift og bosatt i Hillesøy.

Foruten Anne Steffensdatter, som var gift med Petter Larsen og bosatt i Fjordgård, vet vi at søsteren Malene Steffensdatter ble gift på Tussøy med Nils Danielsen, og bosatt i Kattfjorden. Den tredje, Elen Erika Steffensdatter, var først gift med Einar Jonassen, Skamtind, og etter hans død med Søren Halvorsen i Kattfjord. Alle disse har stor etterslekt i Hillesøy.

Petter Larsen døde i Fjordgård 1879,94 år gammel. Hans sønn Søren Pettersen, bodde på gården som sjøleier. Han var gift to ganger.

Fjordgård i august 1961.

Fotograf: M. Hagen, Telemark Flyselskap a.s

Fjordgård i august 1961

Fotograf: M. Hagen, Telemark Flyselskap a.s.

Først med Ingeborg Marie f. 1837, datter til Bertheus Jeremiassen og Hanna Marie Pedersdatter, Baltsfjordbotn. Hun døde uten å etterlate seg barn. Så ble han gift med Ingeborgs søster Johanna, f. 1838. De fikk åtte barn: Petter Andreas Sørensen f. 1869, senere kjent som fisker, handelsmann og fiskekjøper i Fjordgård, døde ugift, Ingeborg f. 1863, døde ugift i 1951, hun var husholderske hos sin bror Petter, Hansine Erika Andrea f. 1865, Søren Johan f. 1867, gift med Karen Anna Johansdatter fra Tussøy, f. 1866, Bernt Johan f. 1870, gift med Eline Siverts datter fra Synnøvjord, Hans Martin f. 1873, Johan Sigvard f. 1874, og Anna Rebekka f. 1880, gift med Aron Martin Pedersen Segelstein fra Nord-Folda, f. 1873. Segelstein dreiv sammen med Petter Sørensen handelsforretning i Fjordgård. De fleste oppsitterne i Fjordgård er av Søren Pettersens slekt.

Omkring 1850 giftet Bertheus Jensen, sønn av Jens Peder Jensen, Angstauren, seg med Hanna Elisabeth Henningsdatter, Breivik f. 1831. Bertheus var født i 1827. De bodde ei tid i Fjordgård. De hadde mange barn, og vi kan nevne Beret Marie, gift med Tolleiv Olaisen, Trælvik, Hansine, gift med Edvard Bertheussen, Øyfjordvær, Anton Lind, gift med Anne Margrethe Hansen, Laukvik og bosatt på Lyngøy i Tromsøysund, Oline, gift med Henrik Johansen, Botn, og Bergitte, gift med Martin Pedersen, Botn.

Omtrent samtidig bodde Nils Gabrielsen f. 1846, som gårdbruker i Fjordgård. Han var gift med Hanna Sofie Johnsdatter. Tre av deres sønner ble boende på denne gårdpart som sjøleiere. Det var Hans Andreas, Johan Hilmar og Oskar Nilsen.

Hanna Sofie var født i 1854, og datter til Johan Johnsen fra Kattfjord. Johan flyttet til Fjordgård. Han var gift med Jørgine Marie Olsdatter fra Jernsletta.

Gård nr 45 Øyfjord

Øyfjordvær i 1897.

Foto: Havnevesenets arkiv.

Øyfjorden nevnes så tidlig som i 1442.

Navnet er gjennom tidene skrevet på mange måter: Øyafjord 1442, Øddefiord 1521, Eyffiord 1567, Øyfjorden med Øyfjordbotn 1723. Etter den eldste form, er trolig Øyafjodr det opphavelige navn. Det hentyder til at det ligger ei øy i denne fjord, Husøya, mens ingen av sidefjordene har øyer.

Det daglige navnet på den eldste gården i fjorden er Øyfjordvær. Den har alltid hatt mange oppsittere i eldre tid. Øyfjorden hørte en gang til det store Bjarkøygodset.

Når tid Øyfjorden ble lagt til dette gods-komplekset, har vi ingen mulighet til å avgjøre, men vi kan anta at det var først etter at fisk ble en ressurs i handelssammenheng. Gjennom et kjøpebrev fra 1367, vet vi at en sjettedel av Senja var i sameie mellom en Arne Eriksson og Sigurd Havtorsen, gift med Ingeborg Erlingsdatter av Bjarkøyslekt. Hvilke gårder denne del av Senja omfattet, går ikke fram av brevet. Det synes imidlertid å være på det rene at Øyfjorden inngikk i denne sjettedel.

Den 9. juli 1442 ble det i Øyfjorden utstedt ei kvittering av Magnus Jonsson Tømmermann til dekanen i Trondheim for mottatt lønn oppgjort i fisk, rav og rekling etter at han hadde utført et arbeid på Trondenes kirke. At dette oppgjøret gikk for seg etter avtale, ble på stedet bevitnet av biskop Gregorius av Grønland, Lampe Jonsson, rådmann i Bergen, og Karl Helgesson, lagrettemann i Hålogaland. Hvorfor disse tre var tilstede i Øyfjorden denne dag går ikke fram av kilden, men det er grunn til å anta at det har med handel og oppebørsel av tørrfisk å gjøre.

At Øyfjordvær var et rikt fiskevær, framgår dessuten gjennom skiftet etter Hans Sigurdson. Da Junker Hans, Norges største godseier, i sin tid døde uten å etterlate seg livsarvinger, trådte ei nemnd sammen i Bergen den 11. september 1490, for å dele det store jordkompleks i tre lotter på de nærmeste arvinger. Nemnda besto av erkebiskop Gamle, biskop Hansen i Bergen, som var prest til Apostelkirka, og herr Nils Henriksen, en vepner, og lagmannen i Bergen.

De tre hovedarvingene var Alv Knudson med søsken av slekten «Tre rosor», Otte Matsson Rømer og hans søsken, samt Ingerd og Sigrid Erlandsdøtre av Losnaætta.

Øyfjorden synes den gang å ha vært så verdifull at den ikke kunne komme på et enkelt arvelodd, men deltes med en tredjedel på hver av hovedpartene.

Gjennom skifte og salg kom disse jordbesittelser over fra Rosenkransene til Nordlandenes siste lensherre, Preben von Ahnen og hans sønn Iver von Ahnen, hvis enke og medarvinger solgte godset i Troms til Andreas Tønder, fogden i Senja som bodde på Vang i Lenvik.

I Hillesøy kommune var det Øyfjorden, Hekkingen og Røsholmen som tilhørte dette godset.

Den 4. november 1519, ble det under kong Cristian den 2. gjort riksrådsvedtak om innkreving av en formueskatt på 10%. Denne fikk betegnelsen «tiendepenningskatten». I samtida ble den betegnet som «then uhørlich skath tigendh hwar peingh affløsth oc fasth gotz baade aff rick oc fatick».

Skatten ble inntektsført i 1521/22, og fra «Ødefiorden» ble den betalt med fisk, sølv og mynt.

De som i 1521 betalte med fisk var: Ifwer Mogensen 3 våger rotskjær, Oluff Ionsen 4 våger, Iffuer Ionsen 4 våger, Iffer Ewindsen 2 våger, Anders Haldorsen 1 1/2 våg, Brønill Nielsen 2 våger, Niels Andersen 3 1/2 våg, Bernet Hansen 6 1/2 våg, Jorienn Henricksen 1 1/2 våg, Peder Nielsen 3 våger, Joenn Odensen 9 våger, Kolbenn Ionsen 2 våger, Jacob Villumsen 3 våger, Erick Arnesen ei 1/2 våg, Rasmus Jacobsen 2 våger, Mattis Moensen 1 1/2 våg, Sunniua Tordszdotter 2 våger, Hans Jørgensen 7 1/2 våg samt 12 mark i penger, Torleff Ionsen 6 1/2 våg, Torleff Ionsen 5 1/2 våg, Torckill Torlesen 5 våger, Oluff Pedersen 3 1/2 våg og Bordt Laffrissen 2 1/2 våg.

Med sølv og mynt: Oluff Persen 8 lodd sølv, Gyllis Garp 23 lodd sølv, Jens Ingwarsen 12 lodd og 1 Rhinsk gylden, Keld 22 1/2 lodd sølv, Bjørn Saluessen 3 lodd sølv, Endrit Hellyszen 2 gylden, Torckel Erichsen 3 lodd sølv, Øwen Perszen 3 lodd, Hoffwer Engelbrigtszen 5 lodd, Niels Anderszen 2 lodd sølv, og Kolbiørn Ionszen 2 lodd.

De som sto med restskatt og betalte den i 1522, var Jetmund med 16 lodd sølv, Mogens Perssen 2 lodd, Olaf Jonnsenn 3 mark 6 skilling, Jon Aslacsen 3 lodd sølv, Anders Mogensen 5 lodd, Mats Mogenssen 3 lodd, Guttorm 3 1/2 mark, Suennunge 6 lodd og Elynn Olaffsdotter 1 lodd sølv.

At Jetmund hadde vansker med å betale skatten i tide, forstår vi godt når vi ser at han i 1521 måtte betale en bot til krona på 29 1/2 lodd sølv for «Thet barnn hansz kone haffde i offuenn oc bleff dødt».

I leidangsskatten 1567 ble hele 25 personer ført opp under Øyfjord. Det var Johan Staffensen som betalte skatten med 2 våger fisk, Jonn heilt ei 1/2 våg, Oluff Guthormsen ei 1/2 våg, Torckild ei 1/2 våg, Benndt Willomsen ei 1/2 våg, Hanns Ericksenn 1 våg, Oluff Thomesenn 1 våg, Jonn Nielsenn ei 1/2 våg, Poouill Nielsenn 1 våg, Oluf Ericksen ei 1/2 våg, Per Knudsenn 1 våg, Per Mogensenn 1 våg, Rassmus Mogensen ei 1/2 våg, Oluff Andersenn 1 våg, Lars Symennsenn ei 1/2 våg, Oluff Thoresenn 1 våg, Halstenn Ingebrigtsen 1 våg, Amund Kolbiornsenn 2 pund, Jocop Syurdsen ei 1/2 vog, Anders heiheilt ei 1/2 vog, Engebrigt Elluffzenn ei 1/2 våg, Jocop Nielsenn ei 1/2 våg, Jorenn Erlandsenn ei 1/2 våg, Gunner Asbiørnsen 1 våg, og Asmund Ericksen 1 pund fisk.

Fra samme år er nevnt noen av kronens straffesaker. Det heter bl.a. at «Oluff Povelsen Eisfiordt for hand slog en Dreng med ett styche torv, 1/2 dlr, Maren Ingelbritz dotter for hun kjøpte og døde med en tiuff, 8 dlr. Hr Karll Oelzenn for thuo hans piiger hand løste som hun stall fra hannem sielf, 5 dlr.».

Denne herr Karll var prest i Øyfjord 1567.

Men så begynte nedgangstida. I 1610 hadde «Øddefiordt Thingstedt

och væhr 17 Bomenn och husmend», samt en person ført under rubrikken «Drennge». Skatten betaltes med fra 1 1/2 daler ned til 3 ortsdaler, som det står.

Disse 17 var Joenn Bendtzenn, Jacob Lauritsen, Mogens Oelsenn, Jonn Haldkielsen, Rennart Robertzen, Christoffer Anndersenn, Størcker Christoffersenn, Joen Oelsenn, Steffen Nielsen, Olle Oelsen, Niels Clausenn, Niels Jacobsenn, Haldvor Rasmussen, Mickell Elde-sen, Olle Oelsenn, Lasse Krog, Halde Persenn og Peder Mogensen.

I 1614/15 betalte Jacob Lassenn og Reinholt leidangen med ei 1/2 våg rotskjær, mens Mogens, Joenn, Lauritz og Hanns betalte 1 pund hver og Joenn, Størcker, Joenn og Olle betalte 16 merkersleidang.

I regnskap over «Bunde Ledingh» 1619/20 er under «Baltestads och Øefiords Fierringer» oppført følgende fra Øyfjord: Joenn, Mogens, Merette og Olle. Disse betalte skatten med ett pund fisk. 16 merker fisk betalte Joenn, Oelle, Størcker, Oelle Hansen og Lauritz i skatten.

I ekstraskatten 1620 svarte Jacob, Mogenns, Olle, Knud og Olle 1 daler hver i skatt, mens Joenn, Joenn Olsen, Olle og Olle Hansen ytte 3 mark penger hver. Som dreng er oppført Lasse i «Øefiordt».

Samme år er notert at «Oelle Øefiord for enn Mundslaug weede Anders Joensenn» ble idømt en bot på 1 ort.

I 1624/25 betalte Jacob, Oluff, Oluff Renholtzen, Joenn, Mogens, Joen Ollsen og Siffuer 1 punds leidang. Olluff, Knud Thieste, Joenn, Peder og Joenn Iffuertsen betalte 16 merkers leidang.

I sakefallslista heter det samme året at «Knud Tiestte och Joen styrmand for de gaff huer Andre et Mundslag gaff 1/2 daler».

I 1629/30 er under 16 merkers leidangen for Øyfjorden ført opp Siffuer, Joenn, Oluff, Ole, Jenns, Peder og Jonn.

I 1634/35 betalte Jonn Persen leidangen med 1 pund, mens Siuer, Jens Jacobsen, Rasmus Lauritzen og Elling Nielsen gav husmannsyttelsen 16 merker fisk.

I 1639/40 betalte Oele leidangen med ei 1/2 våg, mens Joen, Siuord og Ingebrecht gav husmannsleidangen med 16 merker fisk.

I 1645/46 betalte Signeld og Ingebrigt leidangen med ei 1/2 våg, mens Oluff Siffuer, Rasmus Larsen, Iffuer Nielsen, Lars Sørensen og Oluff Jensen ytte hver 1 pund. Husmannsyttelsen på 16 merker gav Ingebret. Penningeskatten betalte Signeld for seg og to sønner med 1 ort. Siffuer betalte for seg og kona 1 skilling, Ingbret ytte for seg og

kona 1 skilling, Jens Dirichsen og «Quinde» gav det samme og Oluff Reinholtsen og kone betalte like mye.

I 1653 ble Ingbred Joensen, Laurids Sørensen, Laurids Moensen, Rasmus Lauridsen, Olluff Joensen, Olluff Reinertsen og Syndue «Enche» ført opp i skattelista under husmenn og strandsittere. Rasmus og Olluff var «forarmit» og gav ingen skatt. De øvrige ytte 3 skilling hver.

Nordlands amts Jordebog 1661, nevner ikke oppsitternes antall, bare at Øyfjord da tilhørte velbårne herr Erik Rosenkrants gods «uden bøxel», og tilføyer «Et fiskevær giver ingen landskyld, men landvare når folk ror der. En aldelis ingen tilliggelse, følger strandsitters Mandtal».

I landskatten samme år nevnes Olle Persen, Knud Erichsen og Peder Andersen som husmenn, og yter sin ene ort i skatt, mens Laurs Søfrensen, Laurs Mogensen, Søffren Søfrensen og Hans Jespersen blir betegnet som strandsittere.

Prestens manntall 1666, nevner under Øyfjord Hans Jespersen, 46 år gammel, sønnen Poul Jespersen, 39 år, og drengen Chresten Jensen, 21 år. Dessuten værgemann Laurids Mogensen, 45 år, værgemann Haffor Nilsen, 43 år, død, værgemann Daniell Ollsen, 41 år, værgemann Søffren Laurtsen, 35 år, værgemann Karll Chrestoffersen, 51 år, med sønnen Crestoffer Karlsen, 13 år, værgemann Olle Pedersen, 35 år, værgemann Nils Ollsen, 31 år, og værgemann Jakob Jensen, 35 år.

I Mantallet 1702 er under «Øfiordens Meenigheed i Baltestads Tingssted, som end og Ligger ved Hafsziden, og Til Øfiordensz Kireche Annex søger», på Huusa med Huusøen nevnt Olle Pedersen, 42 år, sønnen Peder Olsen, 4 år, Olle Taraldsen, 31 år, Elling Pedersen, 49 år, og Christien Olszen, 50 år, med sønnene Olle Christensen senior, 13 år, og Ingebrit Christensen, 6 år.

Om de voksne heter det i margen «den sidstisz Vilkor Nogenlunde men de andre 3des Slettere».

Under «Øfiords fiske Vær» er oppført Tarald Gundersen, 51 år, med fosterdrengen Iørgen Hanszen, 13 år. Videre Hansz Haldeszen, 45 år, Iensz Ellefszen, 57 år, og Halde Laurszen, 36 år.

Disse personene er «fast forarmede Vergemænd alle sammen». Og om Halde sies det at han er «En fattig suag og skrøbelig foster Karl».

Presten i Meffjord, herr Just Roldt, måtte i denne tid ofte betjene Hillesøy på grunn av herr Kristen Jensens alderdom og svakhet. Det heter seg at «Fiskeriet var slett. Almuen var aldeles forarmed eller til andre steder henflyttede for at finde levnets brød».

Matrikkelen fra 1723 forteller litt om Øyfjord med Øyfjordbotn. Disse steder hørte da til Preben von Ahnen med interessenter, tidligere Rosenkrantsenes gods. Det heter «Øyfjorden har til denne tid vært fiskevær, hvoraf de påboende har svaret til eieren den vanlige husfrelse. Hver mand 1/2 våg fisk, og til Deres kongelige Mayst. den ordinære værgemands skatt, 1/2 daler årlig, foruden leiding, hver 16 skilling. Nu haver dette sted udi mange år ikke været beboet av mere end 3 a 4 vergemend. Mens nu i 2 år av 5 oppsiddere, hvoraf de 3 berette at holde 4 kjør og 10 sauer og geiter, de andre 2 haver hver 6 smaler. Men der er ingen græsning på landet uden at disse folk må tage og søge det udi høyeste bratte field på den anden side af fiorden, 1/2 miil borte som der det ligger och med fare for fieldskred. Desforuden må de se sig vel for godt veirlig for den slemme landing at få gresset i sine små fiskebåde. Thi vilde havet står på landet. Så kand dette sted med beleilighet til fiskeri og kreaturer ikke takseres høyere end 1 dlr 1 ort och 12 skilling».

I en gammel protokoll i Riksarkivet, finnes en innberetning fra Povel Lykke,(prest i Mefjord 1754 - 66), til biskop Gunærius, der det heter:

«I Øyfjorden hvor det nu bor 5 mend, var det i de første presters tid, og i min salige formands tid (hans «salige formand» var Nils Mortensen, Værøy, prest i Mefjord 1712 - 51, da han døde i sitt kall i den største armød, 83 år gammel) en serdeles menighet der havde sin egen kirke og prest. Indbyggerne lagde sig ikke efter mange kreaturer, men havde en eller to koer til hvilke deres hustruer om sommeren måtte samle vinterfoder av hvad gress de kunde finde i fjeldet, og de små derunder liggende greslider. Mendene passede sine fiskebrug, og når det gaves overflødighed sattes gjennomsnitlig en mand aff hver båd på land for at rodkjære og tilberede fisken som er bragt på land. De øvrige begiver seg efter kort hvile på havet igjen. Og når hardt veir, hvilket de dog med stor forkjærlighet søge, endelig befaler og tvinger dem at søge landet, da mange udi samme setter livet til, iagttage de så meget mere deres magelighet uden at bekymre sig om husvæsenet, hvilket må være quindenenes sag.»

A. Erlandsen sier i sine «Biografiske etterretninger om Geistligheten i Troms Stift», at kirka i Øyfjord ble nedlagt i presten Nils Værøs tid. Altså i første halvdel av det 18. århundre. Den skulle være oppført av fremmede fiskere i «gullalderen»(14. århundre). Øyfjorden ble lagt til Hillesøy i 1809.

Først fram mot 1800-tallet, finner vi slekter i Øyfjord. Disse har ennå etterslekt i fjorden. Folketellinga 1801 har tre familier i Øyfjordvær. Det var Gregus Johnsen Meldal, Rasmus Nielsen og Manasse Gregusen.

Om den første og siste av disse vet vi en del, men om Rasmus så godt som intet. Kirkeboka sier at Gregus Johnsen Meldal var født på

Øyfjordvær i august 1961.

Fotograf: M. Hagen, Telemark Flyselskap a.s.

Årnes i Lenvik hos klokker Jørgen Abrahamsen Høgh i 1733. Hvem hans første hustru var, vet vi ikke med sikkerhet, men han hadde tre barn i første ekteskap. Det var Manasse Gregussen f. 1761, Grethe Marie Meldal f. 1773, og Magdalena, gift med Nils Hansen fra Øyfjord.

I 1760 bosatte Gregus Meldal seg i Øyfjord som handelsmann, og i 1780-åra fikk han gjestgiverbevilgning. Han ble gift for andre gang med klokkerdattera på Årnes, Gunhild Kathrine Høgh f. 1769. De fikk sønnen Joakim Godske f. 1799. Gregus døde i 1809.

Sønnen Manasse Gregussen ble gift med Beret Sørensdatter f. 1761. Av deres barn i og utenfor ekteskap, nevnes disse: Gregus Manassen f. 1789, Jakobine f. 1794, Sedenius f. 1796, Aleksander f. 1799, Efraim f. 1799, «uekte» sønn med ei anna kvinne, Olai f. 1818, også «uekte» sønn hvis mor het Margrethe Olsdatter.

Manasse Gregussen døde i 1840, og hans kone Beret Sørensdatter i 1843.

Om Manasses sønner og etterslekt vet vi en del. Manasse var en kvinnekjær mann og hadde alltid små «svin på skogen». I 1812 fikk ei tjenestejente på gården, Karen Olsdatter fra Laukvik, et pikebarn som ble døpt Beret Kristine. Hun døde straks etter. Folk skjønte nok hvem som var far til barnet, men Manasse som vel syntes at det ble

vel drygt, fikk sønnen Gregus oppført som barnefar. Gregus som viste seg uskyldig, ble meget forbitret og reiste heimefra. Han tok tjeneste hos enka Malene Olsdatter på Bakkejord, og ble hennes tredje mann. Gregus Manassesen og Malene Olsdatters etterslekt bor ennå på gårdene i Bakkejordgrenda.

Gregus fikk forøvrig en tragisk død. En sommerdag i 1849 var han rodd utpå fjorden sammen med sin yngste datter for å fiske. Ei stund etter fikk folk på land se at det satt bare ett menneske i båten. De rodde ut og fant da båten fylt med vann. Jenta satt på framtofta og holdt seg fast i den andre, helt fra sans og samling. De fikk henne da over i sin båt, og tok den andre på slep. De ble da var at juksa var knytt fast i tofta mens den avslitte taumen var surret to ganger rundt båten. Det kunne bare forklares slik at Gregus hadde båret i en stor fisk. Han hadde da reist seg og snublet, og trødd båten rundt i det han falt i sjøen. Jenta hadde antakelig holdt seg krampaktig fast til båten kom på rett kjøl igjen. Da hun kom til seg selv, kunne hun ikke forklare annet enn at faren reiste seg i båten, og gikk på hodet i sjøen.

Sedenius Manassesen døde ugift i 1821, men etterlot seg ei datter med piken Oldine Hansdatter. Det var den senere navngjetne Hanna Serine Sedeniusdatter f. 1821, populært kalt «ho Breivik-Hanna».

Efraim Manassasen var gift med Beret Martha Johansdatter. De hadde barna Olai f. 1816, og Hans Lind f. 1824. Efraim døde i 1829.

Aleksander Manassasen ble gift med Marie Jeremiasdatter f. 1800 i Breivik. De hadde barna Bertheus Severin f. 1822, Karoline f. 1824, Rasmus Olai f. 1826, Martin Greger f. 1830, Johan Kristian f. 1833, og Alette Serine f. 1836.

Den eldste av Manasses sønner, Olai, bodde i Breivika. Han ble gift med Beret Sørensdatter, kalt «Bakkestu-Beret», antakelig fordi hun bodde oppe på bakken i Breivika. De hadde sønnene Markus f. 1844, og Tollef Bertin f. 1845.

Tollef ble gift med Beret Marie Bertheusdatter fra Fjordgård. De kjøpte Trælvik etter Jakob Rasmussen, og bosatte seg der.

Om Olai Manassesen hadde folk der ute ei lita historie om da draugen jagde Olai fra arbeidet. Den var slik: «I Breivika var det drevet i land endel skipsvrak, men på grunn av store steiner låg det nederst i fjæra. En kveld da Olai sto der nede og skulle hugge løs treverk til brensel, hørte han ei grov røst fra sjøen som sa: «Håill opp!» Olai var ikke ukjent med draugen, men han likte ikke naboskapet så sent på mørke kvelden. Forlate arbeidet hadde han nå ikke heller lyst til, så han ble værende. Etter ei stund ropte det igjen.

Toften i Øyfjorden år 1923.

Fotograf: Gleditsch, N. G. O.

Denne gangen nede fra marbakken liksom. Dette ble rent nifst, men Olai bante og braut videre. Så kom ropet for tredje gang, nå tett under skipssida der han sto. Da ble Olai redd, greip øksa og med en strøm av styggord la han på sprang oppetter fjærsteinene. Om natta røk det med sørveststorm, og om morgenen var vraket drevet vekk til Olais store harme.»

Bertheus Aleksandersen bodde i Øyfjordvær, og var los for ytre Malangen. Han var først gift med Bergitte Eriksdatter fra Finnsæter i Berg. De hadde barna Nils Ingvard f. 1846, Aleksander Severin f. 1848, Beret Marie Magdalena f. 1851, og Edvard Johan f. 1852. I 1864 ble Bertheus gift for annen gang. Nå med Karen Johanna Olsdatter f. 1841, på Langnes i Rossfjorden. Det var denne Karen som engang skal ha satt presten Meek kraftig på plass.

Lars Andreas Meek var sogneprest i Lenvik/Hillesøy fra 1880 til 84. Han var en sinnatagg som pleide å kaste folk ut når de sa han imot. Det var tillyst prestevisitas ved skolestua i Øyfjordvær, og skoleungdommen var møtt fram. Også Karen var møtt fram med sine. Men med henne fulgte også en guttslark som ikke skulle inn til prestefar. Da Karen så dette, for hun inn for å ta gutten ut derfra. Men uheldigvis hadde presten nettopp hatt denne «avleggeren» for seg,

og funnet han tynn både i kristelig og verdslig visdom og var blitt i dårlig humør av det. Så kom Karen inn og tok gutten i handa for å leie han ut. Meek føk opp og spurte om hun ville ha gutten aldeles til hedning. Karen svarte da kjapt: «Å-ja, hedning kunne vel en prest og være!» Da eksploderte presten, grep Karen i akslen og drog henne mot døra. Karen ble først litt paff, men da de kom til døra stakk sinnet henne. Hun hugg den ene handa fast i dørkledninga, og den andre i brystet på presten. Og det endte med at både dørkledninga og prestens stivtøy rauk av. Utfør døra sto ei gryte med støvelsmurning. Denne sparket de overende, så gulvet fløt av tran og tjære til stor fryd for tilskuerne. Da kapitulerte presten og trakk seg tilbake. Karen fulgte han hakk i hæl, og tok gutten med seg ut uten å bry seg om prestens olme øyne.

Karen Johanna kunne nok hamle opp med Meek, stor og sterk som hun var. Etter strev både på sjø og land, hadde hun en veltrenet kropp. Hun var ofte ute på Askebåen og halte i notarmene på seinøtene. Karen ble ei gammel kvinne på over 90 år. Hun døde hos ei datter nord i Burøysundet.

Av Bertheus Aleksandersens barn fra første ekteskap, var Nils Ingvard gift i 1872 med Nikoline Hansine f. 1854, datter av losen Nils Jeremiassen i Breivik. Da Nikoline døde, ble Nils i 1886 gift med Karoline Dorthea Natansdatter f. 1855, på Indregård i Stønnesbotn.

Aleksander Severin ble gift med Anna Kristine Simonsdatter fra Trondenes, f. 1860. De bosatte seg i Trælvik, men flyttet senere til Husøya. Aleksander døde i 1919, og Anne Kristine i 1939.

Beret Marie Bertheusdatter ble i 1872 gift med Tore Olai Nilsen fra Breivik, og var bosatt i Øyfjordvær. Edvard Johan Bertheussen ble gift med Hansine Sofie Eline f. 1854, datter av Bertheus Jensen i Fjordgård. De bodde i Øyfjordvær.

Gård nr 46 Breivik

Øyfjordvær og Breivik var i nyere tid to særskilte gårder, men i eldre tid var bosetninga langs hele fjorden nevnt felles under Øyfjord. Folket i Breivika måtte drive sitt fiskeri fra Øyfjordvær om vinteren. Størhavet står så hard på, og stranda er dekket av store steiner, slik at båtlanding var umulig. Men sommeren ute i Breivika kan være vakker når sola skinner hele døgnet mot den praktfulle grønnkledde fjellrekka i bakgrunnen.

Hvem som tidligst bodde i Breivika, kan vi ikke vite, da gården alltid nevnes under Øyfjordvær.

Manasse Gregussen som var født i Øyfjordvær, synes ei tid å ha bodd i Breivik. Hans sønn Olai bodde der all si tid.

Den første fastboende vi med sikkerhet finner i Breivik, er Jeremias Trondsen f. 1779 på Sand. Hans far, Trond Larsen, var oppsitter der. Jeremias var gift med Anne Kirstine Pedersdatter. De hadde barna Signhild Marie f. 1800, gift med Aleksander Manassesen fra Øyfjordvær, Tomas f. 1803, døde ugift i 1826, Hemming f. 1805, gift med Susanna Jensdatter, Bertheus f. 1809, Anne Marie f. 1811, gift med Karesius Kristensen på Synnevjord, og Nils f. 1815.

Jeremias Trondsen døde i 1837, og sønnen Nils ble boende på farsgården. Han ble gift med Hanna Sediniusdatter, kalt «Breivik-Hanna». De hadde barna Jørgina Andrea f. 1837, Tobias Olai f. 1838, Johan Andreas f. 1840, Lorentine f. 1843, Jakob Kristian f. 1845, Hans Mathias f. 1848, Tore Olai f. 1850, og Nikoline Hansine f. 1854. «Breivik-Hanna» døde i 1894, 77 år gammel.

Om Nils Jeremiassens barn kan nevnes litt mer. Jakob Nilsen bosatte seg i Fjordgård, og er nevnt der. Hans Mathias ble gift med Lise Margrethe Johnsdatter fra Toftene, og ble boende på hennes heimplass. Deres sønner Ingvard, Hilbert og Teodor Hansen bodde på Toftene under Øyfjord, men Karl Hansen ble boende i Øyfjordvær. Nikoline Hansine ble gift med Nils Ingvard Bertheussen bosatt i Breivik. Deres sønn Ingvard Heggelund Nilsen f. 1873, bodde senere der. Han var gift med Hilda Gerhardsdatter fra Kvalnes. Ingvard Nilsen solgte halve Breivika til Petter Berg Pedersen fra Galnslåtta. Han var gift med Mathilde Kristoffersdatter f. 1876, i Buvik.

Tore Olai Nilsen bodde i Øyfjordvær, og var gift med Beret Marie Magdalena Bertheusdatter. Hun ble til vanlig nevnt som ho «Tore-Beret», og var ei søkt og anerkjent hjelpekone. Hun hadde således mang ei stri tørn i det værharde distriktet. Sønnen Bernhard Holm Toresen f. 1880, bodde i Øyfjord. Han døde i slutten av 1930-åra. Med Tore Nilsen gikk den siste bort av en særmerkt og sterk generasjon i Øyfjorden. En generasjon som kom lite i berøring med vår tids oppfinnelser og goder. Men de trivdes godt med tilværet i den barske natur, og holdt fedrenes tradisjoner levende og høgt i ære.

Etterord

Så slutter jeg disse utdrag av Hillesøys saga med Carl Bertheussens ønske som han skrev med kritt på møtelokalets dør da han forlot Hillesøy herredsstyre for siste gang, som mangeårig ordfører:

Gud signe vårt Herred, vårt Hillesøy,
han signe alt verdig virke.
Gjør viljen ærlig, gjør ånden høy,
la sannhet bli alles «kirke».
Gi lykke for plog, for båt og bruk,
gi mot når det går på tverke.

Bakkejord i 1954

Jens Solvang

Ordforklaringer

<i>Alen:</i>	Lengdemål, etter 1824 lik 62,75 cm
<i>Husfrelse:</i>	Nordnorsk jorddrottsrettighet betalt av borgere og andre som hadde sine hus stående på kongens grunn. Husfrelse ble f. eks. betalt av fiskere for rorbuer satt opp ute i øyene.
<i>Ibid.:</i>	Latin ibidum, samme sted.
<i>Jorddrottsrettighet:</i>	Den rett jordeieren hadde til avgifter som var pålagt jordeieren.
<i>Kommercelest:</i>	Skipsmål som angav lastekapasitet. 1 kommercelest tilsvarte 2,08 nto registertonn.
<i>Landskyld:</i>	Årlig leie som leilendingen betalte til jordeieren.
<i>Landvare:</i>	Opprinnelig en jorddrottsavgift lagt på den som drev fiske fra en gård. Landvaren synes dessuten å ha ligget på gårder uten værkarakter som ikke var skyldsatt, f.eks. i Nord Troms. Gikk senere over til en fast personavgift eller grunn-skatt.
<i>Leilending:</i>	Person som leide skyldsatt jord av jordeieren.
<i>Lod:</i>	Lodd, enhet i skålvektsystem, ca 19,5 gram.
<i>Mark:</i>	Vektenhet, 1 mark = 1/72 våg.
<i>Pund:</i>	Vektenhet, 1 pund = 1/33 våg.
<i>Rotszer:</i>	Råskjært fisk.
<i>Rygh:</i>	Viser til Oluf Ryghs navneverk: «Norske Gaardsnavne».
<i>Szt:</i>	Latinsk satis facio, tilfredsstille, gjør sin plikt mot. Her: er betalt.
<i>Td:</i>	Tønne, rommål. 1 tønne korn = 139 liter. 1 tønne brennevin = 116 liter.
<i>Tiendepenningskatt:</i>	Eiendomsskatt på 10%, utlignet etter skattebrev 1519, innkrevd 1521/22.
<i>Våg:</i>	Vektenhet, 1 våg = 18,52 kg = 3 pund = 72 mark.

